1

Повстанець
Лікарь Макаренко
ч. 12
15-го лютого 1921-го року
м. Ченстохів

Вх. ч. 2
17 лютого 1921 р.

До Пана Військового
Міністра У.Н.Р.

Рапорт

Прошу вашого розпорядження негайно вислати кошти для інформації старшин та козаків. тому що я не можу дальше чекати маючи окремі завдання від .... і повинен від'їхати не пізніше 25-го лют. с/року на .... коли кошти не будуть вислані то прошу відповідь що я мушу робити не маючи ні жадних грошей.

Лікарь Макаренко

Нач. Ген. Хор. Тютюнницу.
Надсилаю по належності
16/II 1921 року

таємно
До власних рук
4 стр. дивізії

Розв'язати Макаренко
що кошти мусять
вимагати від того, хто
дозволяє

до п. Лікаря Макаренко

Згідно резолюції п. Генерала Тютюнника:

Підпис [illegible]

16 Липня 1921 р.

№ 4

Тарнів

Командант Штаба Пов. відділу

Наказую негайно проконтролювати всі папері т. ч. перебуваючого по не відомим причинам в с. П. Куг. п. Сиво Шапку і в тим випадку коли він буде затрепутуваний і представлений до Штабу.

Підстава: рапорт. Нкадрейону за ч 136.

Отаман повстанців
Київщини [signature]

ч 145.
19 лютого 1921 р.
м. Т. Куг.

3

Командір Українському Предсідникові [illegible]

Старшинський [illegible] в Польській армії

2 Комінської [illegible]

4 Бережна [illegible]

м. [illegible]

Зі своєї [illegible]

Тютюнник

Генерал-хорунжий

Раную для себе образливим

Нахабні вирази наша [illegible]

цілком безпідставним [illegible]

яникам комбінації [illegible]

Я його [illegible] раз бачу

Оного не [illegible]

Шутверджуть [illegible]

[illegible] Українському [illegible]

[illegible] на те що наша справа

[illegible] без всяких

[illegible] я очутився в

[illegible] перед по-

[illegible] працювати

[illegible] Ви ставите

[illegible] треба до-

[illegible] мені дано серьезне

[illegible] ще більше дано поля-

[illegible] цеї справи мене вих-

[illegible] Тютюнник, котрий

[illegible] знає і довіряє.

[illegible] 5/4 1921 р.

Я знаю що ніякого наказа з Тарнова не-
має, а це якісь комбінації з Вашого боку.
Гроші я брав стільки, скільки потрібно
для виконання завдання. Бо це не те що їдуть
залізничники, котрі нічого не вияснюють,
а гроші одержали (Бойко, Дубовіцкий і др.)
в міністерствах в 2-3. Я їхав сюди від укра-
їнців нічого не взяв, а навіть продав свій хрест
на поїздку сюди. Звідкіль ці гроші і чому
їх поляки дають я добре поінформирован. Справа
досить серьезна і не можуть тут бути персональні
рахунки які тут зараз є. А через те прошу
відправить мене назад до табору, де я зроблю
доклад Генералу і підніму питання в Держав-
ній Раді, бо при таких умовах справа знов
провалиться.

Полковник Трохимченко.

4

Вельмишановний

Пане Генерале!

Пан Зеленкевич Федосій - мені особисто відомий. Це син пан-отця з села Перешор на Херсонщині, з села, де я родився і довго жив. Крім того його дядько п. Зеленкевич - Геніга відомий український педагог і це теж може служити певного рекомендацією для племінника.

Пана Федосія Зеленкевича я здавна знаю і беру на себе сміливість рекомендувати його Вам пане Генерале коли Ви можете його використати для нашої справи

З повагою до Вас Левко Чикаленко.

Тарнів 27/VII 1921

Вх. ч. 20.
Від. операт.
27 Березня 1921 р.
ч. 36
Д. ч. 1.

Надпис на відношенню Військового Міністра від 25/III-921 р. про переїзовку полк. Годило-Годлевського в Румунію. —

П. Військовому Міністрові.

Представляючи це листування докладаю, що перепусток я не видаю і що район значіння не має.
Додаток: прохання полк. Годило-Годлевського. —

Підписов: Ген.-хор. Тютюнник.

Певно:

Діловод Пасіховський

Вх. ч. 20
від. опис.

Пану Військовому Міністрові.

Представляю це листування докладаю, що перепусток я ~~невдаю~~ не видаю і що район значіння не має.
Додаток: прохання полковника Годило-Годлевського. —

Підписав: Генерал-хорунжий Шпитонник

Певно:
Діловод Пвсіховський

27 Березня 1921 р.
Ч.

ГОЛОВА ДИРЕКТОРІЇ
Головний Отаман Військ У. Н. Р.

..... 1921 р.

Ж. Генералу Тютюнику

Прошу прибути до мене о 7-ій год. точно на засідання з членами Військової Ради. Принесіть мапи і належні матеріяли для вияснення становища (старої повстанки) на сьогоднішній день.

29/III 1921 р. Петлюра

Сотнік
1-го партизанскаго загону
имени С.В. Петлюри
29 березня 1921 року
м. Тарнів

Пану Бередіхіну
29 березня 1921 р.
Тютюннику

Рапорт

Прохаю Вашого распорядження, видатиши Бредіхіну и моим козакам посвідчення, в тім що б ми смогли поїхати до Військової Ликвидаційної Миссії в м. Варшаву, звідкіля ми сможем повернутися до свого загону, котрий находится в Радомишском повіті на Київщині, позаяк я со козаками, находясь в м. Тарнів дві неділі, одержав всего пять тисяч сельсот марок (5,700 м) на нас четырех чоловік, а зараз не маємо ні копійки грошів и не знаю де взяти як для себе и для козаків, котрі голодають в купі зі мною, а посему ласково прошу пане генерал видати кількость грошів, щоб повернутися до свого отряду.

Витяжку з резолюції одержав
29 березня 1921 р.
Сотник Бредіхін

Спис козаків:

Микола Антонюк
Александр Иван
Дмитро Хопа

Сотнік 1-ої кінної сотні

Хіп

8

Барнів
дня 28 березня
р. 1921.

Свідчу, що дійсно Олександр Бредихин походить з Горностайпільської волости, Радомишльського повіту (Чернобильська частина) на Київщині і є син місцевого землевласника Хведора Бредихина.

Видано це для пред'явлення Панові Генералові Тютюнкові. Е. Арбишевич

9

Високоповажний
Пане Генерале!

Капітана Чорноцького зараз в Варшаві немає — на урльопі. Його заміщає капітан Крюк-Стрелецький, був я в нього. Про мій приїзд він знав, але що торкається деталей праці, то він не знає без Чорноцького в якій це буде формі. Чому просив почекати до вівторка до приїзду Чорноцького.

У Совінков був (Вікт. Вікторович) вчора, а завтра буду у Начальника Штабу Капіт. Росілевича. Зараз у них йде підготовча праця до розробки загального Оперативного наказу

і були раді, що я приїхав
Оперативні накази вони
хотять зробити в повній
консолідації з нами
і тому до цього хотять
притягнути мене поскільки
буде в моєї компетенції.
Живу поки що в Польському
готелі в 29 кімнаті.
Думаю, що по приїзді
Кон Чорноцько буду де
небудь інакше, тоді дописуВам
Микита Маркович буде
чикати приїзду Чорноцького
Думаю, що праця буде налагод-
жена як слід.
Савінков цілком погоджується на
ті марші в принціпі, що ж
до технічного переведення то
це буде обговорюватися в

Оперативному Штабі.

Дальше поступово буду доносить про все

З великою пошаною

Готовий до послуг

[illegible]

Варшава

3 Квітня 1919 р.

Ч. 59. 9 квітня 1921 р.

Пану Генерал-Хорунжому Тютюнику Зразок Високі Раді Республіки.

10

Ч.Н.Р.
Начальник Повет.
Курінів. на Київщ.
„4" Квітня 1921 р.
Ч. 198.

Рапорт.

На моє прохання до Вас видать мені гроші хоть на пропитання, абе я мав можливість пережить в Тарнові і довести кінець авантюри „Гетьманщини" проведенної над мною п. Карпин. І Отримавши відповідь від Вас „ясніте де хочте, або ідить в табор", грошей нимає. Я рішив поступить до силянина на працю, а провадить кінець лишь перепискою

позаяк нимав можливости далі терпіть голод, а як запрацюю гроші то доклад і сам прибуду лічно.

Наказ Ваш о заборонені мені виїзжати на неньку дорогу наш всім в запілля ворога, виконую, але своїх подчинених старшин та козаків, відсилаю в запілля ворога і тримаю тісний звязок з кировниками, та взагалі своїми людьми. Крім Гетьманців та Комуністів.

М. Пасоровський

11

Командуючий
Північного Повстан.
Групою
5 квітня 1921 р.
ч. 1

П. Генералу Плотюнику

5

Рапорт

Доношу, що довудством Парит я затриман, як мені зазначив шеф секції оперензиви на 3-4 дні, група із нейтральної зони поляками зібрана і одведена в район Рівно, на моє запитання що буде далі? через підполковника Кузьмінського получив відповідь, що через 3-4 дні можуть перекинуть групу через другий прикордонний район.

Сот. Карий

Варшава 5/IV-21 р.

12

Високоповажний
Пане Генерале!

Сьогодня отримав Вашого листа, і на нараді. Чарноцький сьогодня мені сказав, що зв'язковий старшина до Вас має виїхати і він же повезе Вам гроші (100.000 мар. польських) Майбудь разом і документи подати-жі. Що торкається відділу озброєнного, то як я Вам в попереднім листі доносив, зараз у них вийшла запинка, про яку Чарноцький буде докладовать в Бельведері і буде добиваться.

На конференції у Савінкова на якій був проф. Эдінець і Начальник Штабу Рус. Війск вияснилось, що вони не думають зараз пускать на терен Росії своїх озброєнних

відділів під тим предлогом
що ніби то ті відділи мог
либи попортить общому
повстанню.

По моєму у них в цьому
відношенню плохо робить вотвра
ження що до можливости
таких маршів. Они не представ
ляют собі таких маршів
„Якій міг би буть похожим
на рейд Мамонтова" як кажуть.
Зараз у них іде усилена
робота по розложенню
большовицької Армії, при
чому мают на свойому боці
де кілька дівізії. Таким
чином вони надіються що
в один час вся большовицька
Армія буде обнята їхніми
командірами і вся боротьба
як би пройде эволюційним
шляхом, а тоді лиш ці

Часті які маються в Польщі будуть видвинуті в росію для „закріплення"
В настоящій мент у Савінкова цілком налагоджені зв'язки і підготовлено до повстання до лінії Мозир – Смоленськ Псков (?); дальше не мають пока зв'язків. Твердо переконані що к кінцю мая їм удастся піднять селянство перевернуть Красну Армію і тоді вийти зі своїми військами.
Діло в тому, що як видно із балочок проф. одиниця селянство в тих районах з якими вони мають зв'язки і взагалі в Росії є безперечно антібольшовицька, але що воно ще не обрало того куміра кому б покланялось т. є. в данному разі тої озброєнної

Російської сили, які находяться з кордоном, бо всі Російські эмігр. війська представляють собою фаховий элемент, який був і у Деникіна і у Врангеля і у Юденіча - і т. дал. і в залежности від того у якого Генерал служив - мав ізвістну окраску значить прямого морального звязку з народом не мав і знать його не може. Таким чином, кажуть вони, колиб такий відділ показався в районі ~~де небудь~~ в брянськи чи Курска, то можливо що це не помогло б повстанню а лише попортило справі, бо селянство замісць того, щоби підняться і сплотиться коло регулярного відділу - буде придивляться до його окраски і діяній. Із всього видно що бояться зробить розмах. Я меж иншім їх розбив в деяких пунктах і доказував, що при умілом поводженні того отряду, який робив би рейд, він іменно був би тим об'єднувателем, якого зараз там селянство

майбудь чекає.

Що ж до того, ~~що~~ буде ті
координація наших спільних
подій, то в випадку коли би
Вам удалось захватать плац-
дарм предположим Київа
то північ буде ними абсо-
лютно забезпечен тими
відділами які у них там
маються і що постепенно
як будуть робиться просування
наші на схід, - вони будуть
такі ж захвати робити
на Півночі - в повному опера-
тивному порозумінню з
нами, але опять повторяю
тілько повстанцями по
не своїми регулярними части-
нами. Коли дійсно так є
як каже Савінков, що всі
большовицькі часті які на-
ходяться на терені білору-
сії управляються його людь-
ми і по першому наказу
повстануть і будуть ру-

бить пересовати, то тоді
ясно, що можна обійтись
і без тих регулярних частин
що маються в Польщі.
На Дон і Кубань вони
дуже мало надіються, бо
там дуже все знищено.
і так: 1.) К кінцю Мая вони
надіються з'дезорганізовать красну
Армію і підготовить її і Селянство
до Повстання.
2.) Захвать після цього возстав-
шей красною Армією і Селянством
теріторії Російської.
3) Ввод Рускіх частин на
теріторію для закріплення
і наведення остаточного порядку.
Це обща політично-організаційна
робота. Що ж до оперативної
то ще будуть балакать а меж іншим
покладають на Вас великі надії і
хотілиб порадиться де про що
остаточно, коли ви будете тут
в Варшаві.
Про офіцерів Таторь говорив. обіцяв
вислать і також Зв'язкового офіцера.
Зараз йду до Чорноцького. Про наших Тато-
рових говорив йому уже. - будуть вислані.
бувайте здорові Готовий до послуг Ви Хорунж.

Варшава 15
5/IV-21 р.

Високоповажний
Пане Генерале!

Тільки що був у Чорноцького і спішу Вам доложить нашу розмову. Вчора прибув із Київа агент Ч....го і повідомив що большовики абсолютно все знают що робиться в Польщи по підготовці Повстання і хто стоїть на чолі т. є. Ви з участью полк. Славика і Чорноцького. Сьогодня він це докладов Начальник Генерального Штабу. З приводу заснування Револ. Повстанчеського комітета в Острозі большовики подали інтер-

пеляцію. Видно що за діянієм
Вашим устроїна велика
сліжка і до певної міри є
провокатори. Кап. Чорноцьк
радить негайно зарядити
слідство і всі распоряд
ження робить більше
конспіративно. Що до
бази і т. д. то Начальним дово-
ством все це передано
до 6 Армії в Львів і там
буде рішаться з Кузьмінським.
Відносно пересування озброєнних
частин, то він трохе на
це дивиться скептично іменно
тому, що большовики уже
про це знають і знають що
ніби то о половині квітня
Ви маєте перейти р. Збруч (?)
з озброєнними силами, і тому
ніби то Н. Дов. до цього зараз

ставиться обережно. Напевно він нічого не казав бо буде ще балакать з бельведером. Словом видно, що озброєнну партію, так велику, трудно переправить. Може бути така комбінація: перевод в лагерь на креси, а там бути... і все таке. Завтра буду у нього з хохою, відносно цукру. Після завтра пришлю Вам повний звіт якій я у них получу бо зараз ще не оддрукований. Було б добре як би Ви приїхали на день два до Варшави по ріжним справам інкогніто.

Сьогодня о 6 годині вечера конференція у Савінкова куди запрошують ген. Зелінського і мене по справі повстання. Наслідки донесу.

Прошу Пана Генерала
писать указівки.
Вчора приїхав Тимченко
і зараз у мене. У нього,
як видно, досить серьозні
заміри.
Він мені сказав що
Ви будете в Вартові через
неділю. Я думаю що
це добре було б.
Полк. Загіторні завтра
виїзжає до Австрії.
Вчора був у мене
з Чорноцьким більш подробно
і обстоятельно буду балакати
завтра.
Бажаю Всего Кращого
Готовий до послуг
Добротворський

17

У. Н.

Р.

Директор Департаменту: Канцелярія Міністра

Міністерства Закордонних Справ

Квітня 12 дня 1921

Вх. ч. 77.

15 Квітня 1921 р.

Панові

Генералові Тютюникові.

Надіслано Лінії — отсутству Закорд. Справ 13/IV-921 р. ч. 88.

З наказу п. Міністра Закордонних Справ, маю честь просити Вас, Пане Генерале, не відмовити надіслати всі матеріяли, які мають ся у Вас про становище повстань на Україні, для зазнайомлення з ними делегації, що по важним політичним справам виїздже до Парижу.

Начальник Канцелярії

Міністра Закордонних Справ

Д. Вахнянин

~~Львівська вул. № 252 Фарта.~~

Львівська № 24 Генікля

18

Таемно.

До п.Генерала Тютюнника.

КАНЦЕЛЯРІЯ
Головного Отамана
ВІЙСЬК
Української Народньої Республіки
25 Квітня 1921 р.
№ 739.

З наказу Пана Головного Отамана, при цьому маю за шану подати до відома копію листа Повстанчеського Комітету Хорольського повіту від 7 цього квітня.

Додаток: Копія.

Начальник Канцеляріі,
Адміністратор

Начальник Загального Відділу, Ранговий

Копія.

До Пана Головного Отамана Війська У.Н.Р. Петлюрі.

Шлем ми тобі Батьку привіт з далекої Полтавщини. Багато не станем писати, але що маємо сказати то скажемо. Большовиків ми б,емо, як тільки де попадем.

Надія у всій Полтавщині тільки та, що прийшла весна, зійшло сонце а за сонцем зійде і Петлюра.-кажуть селяне.

Коли комуністи приїжжають на село і агітують, що Петлюра сидить у тюрьмі в Польщі і ми з Польщою заключили мир і його передадуть до большовицької тюрьми то селяне кажуть - знаем ми Вас гарно, брешіть ви всім кацапам тільки не нам. Оттакі відповіді скрізь комуністи мають.

От ми Пане Отамане посилаем Вам нашого посланця щоб нам бути більш свідомим за справу України. Надіємось, що Пан Отаман не відмовить дати літератури і другим роз, ясніть нашому посланцеві - члену нашого повстанческого комітету хорольсько - Золотошського повіту.

Чекаемо Вашого наказу про виступ. Маємо людей і зброю - посланець про зброю особисто і про численність козаків передасть.

7 Квітня 1921 року. "Чубаров".

З оригіналом згідно:

Начальник Загального Відділу Військово - Похідної Канцелярії Головного Отамана Війська У.Н.Р.,

Поручник

29 квітня / 921 року

Пан Генерал

Прошу вибачити мене що я вам напоминаю. Я старшина Городянин (Залізняк) прибувший з Холодного Яру. Пан сотник Ступніцкій сказав мені що я мушу підождати пять, шість днів. для чого одержавши від вас приписа я поїхав до своєї частини в Вадовицю. але с того часу прошло більше як дві неділі, а я все жду. Хоть проводить час з старими боєвими товаришами. дуже пріємно, але ждати більше я немаю ніякого бажання

Прошу пана Генерала вызвати
мене і відправити до моєї праці
крім того я можу стати до
роботи в одному користному
для нас місті на кордоні
прощо я узнав під час подорожі.
про то я хотів побалакати
з вами під час пробування в Тарно-
ві але немав нагоди
Як що на те що я жду є які
небудь причини то прошу спові-
стити мене тому що у мене
маце складається зовсім
другі погляд і я рішив
ждать ще не більше як
тиждень з сего числа. Після

чого я буду примушений
виїхати без вашого відому
і допомога на що у мене
зараз есть засоби

Поздоровляю вас пан Гене-
рал з празником Паски
з поважанем пор. Городянин

Opłat. 7/V, [illegible]
Pobłogosławić
Mamonowy
[illegible]

Do ewidencji II sekcji ofenzywy D-twa 6 Armii.

Tutejsza sekcja ofenzywy wymienionych map w zapotrzebowaniu z dnia 24/IV - 21 r. nie posiada.-

Mapy te można otrzymać bezpośrednio w Naczelnym Dow. Wojsk Polskich w Oddziale II.

[illegible] Kowalczyk

7/V - 21 r. M. p.

До п. Генерала Тютюника

Оргач

Доклад

1) Сьогодня жиди мали мені дати остаточну відповідь, але ще не приходив ніхто до 8 години вечера, а податель цього зараз відізжає. Приблизно умовився я з ними так щоби переговорити Ваш можливо було в Львові 11го або 12 цього місяця. Повідомлю Вас телеграмою, як одержу відповідь від жидів.

2) Надсилаю звіти.

3) Печаток ще досі немає.

Центр. Підполков. Кузьмин

1 травня 1921 р.
г. 21.
Львів.

Д. Пільно 24

Начальник Групи
інтернованих військ
У. Н. Р.
в м. Ланьцуті
8 Травня
ч 1534
М. Ланцут

Всіхто і дуже бажаємо [illegible] в армію до [illegible] Кузь

Д. Військовому Міністру

Рапорт

Довідством 6 армії польської затриман сотник Бичковський, який повертався з дорученнями та інформаціями з-за мене кордону до Генерала Тютюника. Прибувший зі Львова хорунжий Горобець Грицько повідомив мене, що Бичковському пред'явлено обвинувачення в шпіонажі та йому загорожує польовий суд, котрий має відбутися через 3 доби. Прошу Вашого, Пане Міністре, відповідного розпорядження.

Генерал-Хорунжий Николів

Начальник Штабу Сотник Середа

Прикомандированного
до Повстанческого Партизанського
Штабу
при Гол. Ком. Військ У.Н.Р.
Підполковника Закусила Петра
24 травня 1921 р.
Ч. 15
м. Тарнів

До Пана Генерала
Тютюнника

Прохання

Прошу Вашого дозволу на отримання для мене закордонного пашпорту.

Підполковник Закусило.

Прикомандірованого
до Повстанчого Партізанського
Штабу при Г.К.В. У.Н.Р.
Підполковника Терещенко-Омельченко
24 травня 1921 р.
Ч. 9
м. Тарнів

До Пана Генерала
Тютюнника

Прохання

Прошу Вашого дозволу на отримання мною від Министерства Внутрішніх справ закордонного пашпорту.

При сему докладую, що я мою дійсне прізвище Омельченко, на еке і прошу дати дозвол на пашпорт.

Підполковник Омельченко
(Терещенко)

У. Н. Р.
Партізан. Повстанчес.
Ш Т А Б
при Гол. Комен. Відсіч
ВІДДІЛ ГОСПОДАРЧИЙ
ч. 216...
25 Травня 1921 року

Пану Полковникові
К У Б И Н С Ь К О М У

Надіславчі при цьому шість кавалків підметочної шкіри, прошу вручити під розписки, котрі маєте надіслати до мене слідуючім старшинам: 1/ Стахів 2/ Стахівському, 3/ Поляківу, 4/ Кліменко 5/ Зеленко і 6/ Каменецькому.-

Начальник IV відділу:

28

М. В. С.

НАЧАЛЬНИК
Відділу звязку
Департаменту Політичної Інформації

25 Травня 1921р.

Ч: 4675

До
Штабу Генерала ТЮТЮННИКА.

Маю за шану просити невідмовити видати, пред'явнику цього, урядовцю п. САМОЙЛІСУ, залишину у Вас Директором Департаменту п. ІВАНОВИЧЕМ, посвідки на ім'я ШЕВЧЕНКА, підписаної Сотником Гонза.—

Начальник відділу

6/IV 21 г.

29

Пріѣхали утром к Генералу, туда-же і Голуба привезли. Генерал отобрал у нас предписанія і не пожелал съ нами говорить, а сказалъ, что отправляет нас в большевицкій лагерь. Голуба и еще трех туда-же.

Сейчас ожидаем предписанія. Рад что
вирвался изъ этого омура. Развѣ такія
бездарности что сдѣлают?
Все Вы со своїми леями. Я не знаю
как будет, жена в Калішѣ, а я у больше-
виков в таборѣ. Скажите Кузьминскому
что это подло. Полк Трохимчик.

Трохимчик

30

У. Н. Р.
НАЧАЛЬНИК
ВІЙСЬКОВО-ПОХІДНОЇ КАНЦЕЛЯРІЇ
ГОЛОВНОГО ОТАМАНА ВІЙСЬК.

„26" Квітня 1921 р.

Ч. 745/42

Таємно.

До п.Міністра Закордонних Справ /Копія Начальнику Партизансько - Повстанського Штабу Пана Головного Отамана./

Посол У.Н.Р.в Німеччині листом від 16 цього квітня доносить,що гетьманці весь час роспускають вістки про висилку своіх збройних відділів до повстанців на Украіну.Не перевірена ходить чутка,що вислано 6 партій по 40 люда із підполковником Борисовим,полковником Андроніком,поручником Шостаком,капітаном Бондаренком, капітаном Лажговським і чотарем Григорівом. Всюди стараються гетьманці так представляти справу,мов би то вони організують повстання.

У звязку з цім вузько називають імя Моркотуна,який мов би то,в Константинополі 12000-ть врангелівців переправляв на Украіну.І генерал Слащов,соперник Врангеля,мав би переправитися через Румунію на Украіну.

Між цими всіма людьми е звязок до монархистів які,за всяку ціну повстанням на Украіні хотять дати монархічний лозунг.

Вищезгадане маю за шану,з наказу Пана Головного Отамана подати до Вашого Вельмишановний Пане Міністре відому.

Адміністратор Виговський.

З орігіналом згідно:

Начальник Загального Відділу Військово - Похідноі Канцеляріі Головного Отамана

Поручник [signature]

Копія

31

Відомость

Кошторисам Партізанско-Повстанческого Штабу.

	На один місяць:			На скілько місяців	На весь час:				Примітка
	Марок польських	Рублів царск.	Лей		Марок польських	Рублів царських	Рублів совітських	Лей Румунських	
Кошторис I. ч. 59; 59а	10.350.000	"	"	4	41.400.000	"	"	"	
" II ч. 60.	117.000	"	82.500	4	468.000	"	"	330.000	
" III ч. 61.	1.308.000	"	"	4	5.232.000	"	"	"	
" IV ч. 62.	"	"	"	00	3.885.000	4.280.000	85.600.000	240.000	
Разом	"	"	"	"	50.385.000	4280.000	85.600.000	570.000	

та пять тисяч фунтів штерлінгів. —

Орігінал підписав: Генерал-хорунжий Тютюнник. Начальник господарчої частини П. Ступницький.

5 квітня 1921 р.
ч. 64.
М. Торнів.

В орігіналом Згідно:

Діловод Павліковський

32

КОШТОРИС.

Копія.

Партізансько-Пестанчеського Штабу на оден місяць.

Ч.Ч. Ладу.-	Назва посад.-	Кляс посади.-	Кількість осіб.	Утремання в марках.	Всім.- Марок Польск.	Всім.- Гривень.	ПРИМІТКА.
I	Командуючий.....	III	I	I8.000	I8.000		
2	Штаб-старшина для доручень.....	У	I	I2.000	I2.000		
3	Начальник Штаьу.....	IУ	I	I5.000	I5.000		
4	Ад"ютант.....	УI	I	9.000	9.000		
5	Начальників відділів	У	4	I2.000	48.000		
6	Помішників.....	УI	5	9.000	45.000		
7	Звязкових старшин...	УI	I0	9.000	90.000		
8	Діловодів.....	УII	4	7.200	28.800		
9	Скарбник.....	УII	I	7.000	7.200		
I0.	Урядовців.....	IX	4	4.500	I8.000		
II	Кур"єрів.....	-	2	3.000	6.000		
I2	Сторож.....	-	I	3.000	3.000		
а/	На найом помешкання та осмотрення його.....				25.000		
б/	Канцелярські видатки..				25.000		
	Разом.....				350.000		

Орігінал підписав: Генерал-хорунжий Тютюнник.

Начальник господарного відділу П.Ступницький

5 Квітня I92I р.
Ч.59.
М.Тарнів.

З орігіналом згідно:
Діловод [signature]

К о п і я.

К О Ш Т О Р И С.

На витрати по організації національних гуртків на Україну і в ворожих військах.

На оден місяць 10.000.000 Марок Польських.

Оригінал підписав: Генерал-хорунжий Тютюнник. Начальник господарчої частини П. Ступницький.-

З оригіналом згідно:

5 Квітня 1921 р.
Ч. 59-а.
м. Тарнів.

Д і л о в о д

К О Ш Т О Р И С . Видатків на звязкові органи. Копія.

На один місяць.

Ч. Ч. Ладу.	Назва посад.-	Клас посад.	Кількість осіб.-	Утримання в марках.	Всім.- Марок Польск.	Всім.- Гривень	ПРИМІТКА.
	Звязкові органи:						
	А/ В Річі Посполитій Польській.....						
	Головний І.						
I	Начальників відділів..	У	I	I2.000	I2.000		
2	Помішників.....	УІ	2	9.000	I8.000		
3	Курьєрів.....	УІ	2	9.000	I8.000		
	Передаточних пунктів 5.						
4	Начальників пунктів....	УІ	5	9.000	45.000		
5	Помішників.....	УІІ	5	7.200	36.000		
6	Кур"єрів.....	УІІ	5	7.000	36.000		
	Б/ В Румунії.						
	Головний І.			Лей.	Лей.		
7	Начальників відділів..	У	I	6.000	6.000		
8	Помішників.....	УІ	2	4.500	9.000		
9	Кур"єрів.....	УІ	2	4.500	9.000		
	Передатоних пунктів 5.						
I0	Начальників пунктів...	УІ	5	4.500	22.500		
II	Помішників.....	УІІ	5	3.600	I8.000		
I2	Кур"єрів.....	УІІ	5	3.500	I8.000		
	Р а з о м.....			Марок	II7.000		
				Л е й.....	82.500		

Оригінал підписав: Генерал-хорунжий Тютюнник. Начальник господарчого відділу П. Ступницький.-

З оригіналом згідно:

Діловод

5 Квітня 1921 р.
Ч. 60.
М. Тарнів.

К о п і я.

К О Ш Т О Р И С.

Видатків по утриманню муштрового персоналу на терені України.

На оден місяць.

Ч.Ч.Ладу.-	Назва посад.-	Клас посад.	Кількість осіб.	Утримання в марках.-	В с і м.- Марок Польськ.	В с і м.- Гривень.	ПРИМІТКА.
I	Командірів групп....	IУ	5	I5.000	75.000		
2	Начальників Штабів...	У	5	I2.000	60.000		
3	Старшин для доручень	УI	5	9.000	45.000		
4	Ад"ютантів.....	УII	5	7.200	36.000		
5	Господарів.....	УII	5	7.200	36.000		
6	Начальників районів..	У	20	I2.000	240.000		
7	Начальників штабів...	УI	20	9.000	I80.000		
8	Старшин для доручень..	УII	20	7.200	I44.000		
9	Старшин для звязку...	УII	20	7.200	I44.000		
I0	Ад"ютантів.....	УIII	20	6.600	I32.000		
II	Інформаторів-аґітаторів.....	УIII	20	5.400	I08.000		
I2	Звязкових.....	УIII	20	5.400	I08.000		
	Р а з о м.....				I.308.000		

Оригінал підписав: Генерал-хорунжий Тютюнник. Начальник господарчої частини П.Ступницький.-

5 Квітня I92I р. З оригіналом згідно:

Ч.61.

м.Тарнів.

Діловод [signature]

Копія. 36

Кошторис

На одноразові витрати по організації повстання на терені України.

Ч. ч. Ладу	Назва видатків.	На одного чоловіка. Марок Пол.	Рублів Царськ.	Рублів Совітськ.	Румунськ. лей.	На всіх. Марок Польськ.	Рублів Царськ.	Рублів Совітських.	Лей Румун.	Примітка
1	Висилка ячеек військового адміністраційного аппарату:									
	а) Муштрових начальників 125 (із яких 30 чоловік через Румунію). . . .	5.000	10.000	200.000	3.000	625.000	1.250.000	25.000.000	90.000	
	б) На 101 повіт = 202 чолов. + 101 телеграфістів та залізничників (із яких 50 чоловік через Румунію).	5.000	10.000	200.000	3.000	1.515.000	3.030.000	60.600.000	150.000	
2	Витрати на літературу:									
	а) інструкція для малої війни (10000) пр.	"	"	"	"	60.000	"	"	"	
	б) прокламацій (1.010.000) по числу сел . .	"	"	"	"	1.010.000	"	"	"	
	в) часописи (105.000).	"	"	"	"	525.000	"	"	"	
	Непредбачені видатки: (розїзди курьєрів, службові поїздки, агентура та таємні видатки). . .	"	"	"	"	150.000				
		та пять тисяч фунтів штерлінгів								
	Разом. . .					3.885.000	4.280.000	85.600.000	240.000	
		та пять тисяч фунтів штерлінгів. —								

5 квітня 1921 р.
Ч. 62.
М. Торнів.

Оригінал підписав: Генерал-хорунжий Тютюнник. Начальник господарчої частини П. Ступницький:

З оригіналом згідно:
Діловод [illegible]

До Пана Генерала Тютюнника

Рапорт

22 квітня цього року, через уповноваженного Івана Бабіча, мною був надісланий доклад про засновану організацію з метою підняття повстань в районі Калїнецького, Ушицького, Летичевського та части Проскурівського пов. До цього часу П. Бабіч не повернувсь, я ще персонально був три рази в Львові, но і там не дали ніякої консперативної відповіді, що до організації. З приводу такого неясного становища, організаційна праця, коли вимагала більш энергійного напруження — припинилась. Причиною тому сталось відсутність відповідних документів по котрим можна було-би зноситись офіційно з польским урядом, а друге цілковита відсутність матеріяльних засобів, необхідних для посилки звязків, агентів та літератури. Надіялись на те, що працю можна вести людьми по ідеї не можливо, позаяки кожний чоловік дорого цінить затрачений ним час і копійку. Для користи загальної справи я, персонально

витратив на організацію багато грошей, як то: на посилку агентів, харчування та почліг. Видатки далеко збільшились з того часу, як було доведено до відома про організацію, Українському та Польському урядові. Зі Львова стали надсилати осіб для переграви на терен України звідкіль теж приходили і направляв їх на Львів. і всі вони перебували і зараз продовжують перебувати по 1-2-3 добі на моїм харчуванню та квартирі. Затрачені також гроші на поїздки в Львів, Копичинці, Скалу та іншу місцевість куди розповсюджується моя організація.

Докладуючи о вище викладанним, прошу ласкаво Пана Генерала, коли організація визнана корисною в загальні думці боротьби з большовицькими насильниками і признана офіційною, повернуть затрачені мною гроші для людей працювавших в цім напрямку. Крім цього прошу дати знать як бути на далі, що до організації

Г. Широкий

20 травня 1921 року. с. Сидорів-Галичина

Пов. 24/V

До Штабу Пана Отамана Тютюнника

рапорт.

До мене 17 цього травня, по звязках, прибули представники організації Летичевського пов. Іван Харченко і Кирил Шевчук, котрі по моїй вимозі представили короткий звіт, щодо організації повстань в Летичевськім повіті, і котрий представляю до відома та розпорядження.

Про цьому доношу, що по дано їм інформацій і завдань, як то: налажено особою звязку між с. Сидорівим і центром Бахмутянці, надсилкі відомостей про розташовання війск, літератури, приказів, штемпелів і печаток всіх установ Летичевського пов і зазначення звязків ~~між~~ до Винниці, Староконстантинова і Могилева, 19 цього травня о 9 годині вечера перетравлені назад.

Бриць Широкий

19 травня 1921 року с. Сидорів

Оперативно-Таємно 1)

Звіт

Організації Лятичівського Повіту на Поділлю

Вживаю всіх заходів щоб підпомогти в бороді Українському Уряду в справах видворення із Території України чужоземців, та взагалі знищення на Україні більшовизму.

В справах цього рішучі та відважно з козацьким завзятям порішив віддати своє життя за визвол рідного краю, приступив провадити в Лятичівськім Повіті організацію. Прибув в Бахматівецьку волость змобілізованій більшовиками себ-то Лятичівським „Упродкомом" для провадження заготовки збожжа накладеного по розкладці. В час заготовки мені довелось довідатись по між селянство Бахматівецької волости, про їх погляд та про відношення до більшовицького будівництва. В результатах получилось, що села як то Студаниці, Давидковці, Пирогівці, Копистин, Колибань, Богданівці, Масіовці та Редвинці, категорично відмовились дати розкладку з відповіркою що вони розкладку виконали повністю а більше давати не можуть. Про що прийшлось мені їздити по цих селах аби селяни виконували розкладку, по замісь цього, я вжив всі заходи не про виконання

2)

розкладки а проведення організації". Що вдалося зробити 1) В селі Студчинцях з допомогою Учителя Старченка, мені довелося зорганізувати 15 чоловік які мають справні рушниці та до них набої, з великою відвагою та козацьким завзяттям. 2) В селі Давидківцях зорганізовано 20 чоловік з рушницями та набоями в яких на чолі стоїть селянин Федір Щерба 3) В селі Шпичинцях зорганізовано 10 чоловік при рушницях та при набоях.

4) В Бахматівцях мається 20 чоловік та рушниці на чолі селянин Кирило Шевчук. 5) село Редвинці на чолі Селянина Орифієва зорганізовано 60 чоловік, при 30 рушницях 6) Мамонтовці та Ігнатовці зорганізовано 40 чоловік, при рушницях а також при набоях які стоять на чолі Мамонтовецького Учителя Борошка.

7) с.с. Масіовці, Богдановці, Пирогівці, Колибань, Пархомівці та Копистин, зорганізовано 120 чоловік, всі мають рушниці та набої. Що торкається людей які стоять на чолі цих 120 чоловік, то призвіща не памятаю, а цілком відповідаю за це я, або селянин с. Давидківець Федір Щерба досіть досвічана людина має певні спогуття на якого я поклав задання зорганізувати всю Бахматівецьку волость.

8) Сусловецька волость, знаходиться на чолі волост=

ного Уповноваженного з більшовицького боку
проведення заготовки збожжа Старшина Дубиневи
на якого я покликав задання проводити організацію
який дав мені таємний донос що вже має досіт
певних та завзятих козаків 200 чоловіка.
9) Войтовецька волость з організованим
мною мається 500 чоловік всі озброєні і за не певність
в боях та за зміну проти наказів, вільним відпо-
відаю я. Що торкається других волостів себ-то
Жиніжковецької, Зіньковецької, Міхалинольської,
Дорожнянської та Меджибожської, то мені відомо
що і там єст інціатори які проводять зоргані-
зацію в цілях боротьби з більшовизмом, та чужо-
земцями на Україні, тілько в такий тяжкий та
короткий час час, я не зміг про це довідатися та
взяти з ними міцний звязок, це мені передшко-
джувало то; що я до цього часу не знав що діється
за кордоном, і зовсім не одержував ні жадної інфор-
мації, через що вимужденний був приїхати за кор-
дон і поінформуватись, про ті задання які поклада-
ються на мене та взагалі на всю організацію.
Що торкається стремління Селянства та через
що вороже відноситься до більшовизму, то я
зі свого боку повинен сказати таку справу: в маральнім
відношені взагалі все Селянство себе спочуває

дуже бадьоро, чикає часу аби бити та прогнати з України чужоземців, і бажає спокою це раз а вдруге, каже щоб не було во власті жидів та кацапів на Україні, бо коли будуть жиди та кацапи правити Україною, то ні як не довидеться збадувати Господарство, те Господарство яке вимагає Україна та Український нарід, а тілько до решти зрозуміють ті Господарства які мають зараз на Україні. Надані тут видно з цього, що навіть селянство вже має національне сночуття, а коли ще воно не так окрепло як повинно окрепнути, то тут мають мотиви по якими можна підійти до селянства дуже легко, дати зрозуміти про національність та взагалі, про ті мрії які несе за собою Український Уряд.

На підставі цього прошу Вашого розпорядження дати мені поряду, що і як мені робити чи можна виступати активно себ-то в бій, чи зовсім активно не виступати а чикати розпорядження від Головної Команди Повстання яка знаходиться за Кордоном — бо я властиво думаю, що между організаціями які мають на терені Поділля необхідно щоб панувала партізанщина а тілько повинен бути по між їх міцний звязок. Я думаю, що тілько таким чином, можна

знищити всі організації більшовизма.
А коли будемо бачити, що нам є можливість будувати владу, то майже всіх ці організації згортуються і рахуватимуться регулярне військо.
Це для мене саме головне і необхідне знати, прошу поінформувати мене, і як на вскорше часі необхідно мені відправитись до Лятичівського повіту.
Даю клятву раз на все, перед Богом і перед честними людьми, що нікому живим не здамся на поталу, що нікому не відам затоптати своє козацьке Ім'я, поки не буде завойована та визволяна вся зневолена Неньки Україна від напливу чужоземців та взагалі більшовизму.

Організатор Повстання Лятичівського повіту на Поділлю [signature]

18 травня 1923 року
Село Сидорів (Галичина)

Харченко
Симен Васильо-
вичь (сотник)
Студенчиці Учитель
Старченко.
Манотолинці
Учит. Боронюк
Давидківці
селянин Щерба
Бахматівці селян.
Шевчук

Лятичів: Сімеуб
Гоніновскій

Вітовецьков волос.
Руцин: Прокопо-
вичь та Бурковсь-
кій
старо гута Лебединський;
Шляхетка

Волковінецькі хутора: Снігур
та Гандзюк-

служив в Україн-
ській армії
в Запасовім курені
6ої Запоріжської
дивізії. це було
в 1919 році. Курував
в той час Запасовим
курінем осаул
Северін, в той
час я був ад'ютан-
том куріня
з наступнем старши-
ни: Ратушний, Пиля-
вець, Боровий, Куш-
наренко Міхайло.

До Штабу Пана Отомана Тютюнника.

Додала

Рапорт.

Доношу, що мною переправлені на терен України по справі організації повстань слідуючі особи:

31 квітня о третій годині ранку, одійшов на Вінницю з літературою і для налагодження звязків Іван Остапів, котрий по виконанню завдань повернувся 17го свого травня і знаходяшся при мені.

30 квітня о 9 годині вечера одійшов на Камянець з літературою Вадирадзе.

6 травня о 11 годині вечера переправлено Матвіїва і Зубченко, - першого на Херсонщину, а другого на Катеринославщину.

7 травня о 11 годині вечера переправлено на Летичів Андрія Антонюка.

8 травня о 12 годині ночі переправлено на Херсонщину Хведосія Молдованенко і 10 годин вечера в 7ім же напрямку Гриця Матлаченко.

13 травня переправлено о 10 годині вечера Куртановського для вступлення в війська.

14 травня о 1 годині ночі переправлено на Херсонщину в м. Єлісаветград Вербіцького.

17-го цього травня прибули приставники організацій Лешичовського повіту: Іван Харченко і Кирило Медчук, котрі одійшли назад 19-го цього травня о 9 годині вечера.

Бриць Шлопак-Широкий

19 травня 1921 року с. Сидорів Гусятинська пов.

п. Генералу Гулому

Членом Військової Комісії Ради Республіки п. Могилівським подала на моє ім'я заява о тім що сотник Ворченко будучи господарем Південної Групи, коло збруча кинув групу і перейшов до поляків забравши з собою фіри з харчами і фуражем, чим поставив групу в скрутне становище з боку харчування людей і фуражировки коней групи. Крім того забрав з собою всі документи і не відчитався в авансах.

Тому прошу з'ясувати мені зазна-
чену в цім справу, а також на-
діслати вітчотність доручений Вам
групи. — За час перебування сотника
Горченка на посаді господаря дорученої
Вам групи. —

Підп. Генерал-хорунжий Тютюнник

Вельмиповажаний

Пане Отамане!

Особи за № 363 і 365 перейшли Збруч з 4 на 5 вночі й благополучно дісталися до першого „етапного" нашого пункту під Каменцем Под. Дальше їх поведуть инші проводарі й коли вони дістануться до місця призначення, я Вас сповіщу. Через наші руки від Вас це вже третя партія перейшла. Ми могли би багато де в чім помогти Вам, а заразом і нашій справі, коли б мали для цього відповідні документи та щоб звільнені були з конфінування. Коли можете залагодити справу в нашу користь, то ми будем вдячні й віддячимо не словами, а працею. Коли-б

се не папірова розмова, а словесна, яб сказав багато де чого й цікавого. Коли Вам потрібні люде – використовуйте нас, хай не марнується наше життя. Мешкаємо ми в с. Новосілці Біскупській, Борщівського повіту Почтова й залізнича станція Гермаківка.

До Ваших послуг

А. Постолівський і

Г. Паладійчук.

Конфіновані ми по роспорядженню фенсиви 6ї армії.

до П. Генерала Тютюника

Доклад.

1) Надсилаю рапорт відносно Баунгартина. Він дуже скомпрементував нас на мій погляд необхідно настоювати о преданії його суду.

2) Необішлось без скандалу з останньою групою старшин. Пан Вербіцький який найбільше кричав о серьезности справи — зробив остановку на декілька день в Тарнополі, где його було задержано і направлено в Львів. В Тарнополі Вербіцький показав полякам Ваші уповноваження йому та инші документи, що зробило прикри вражінне на наших поляків, бо тут їм ці документи не показувались. — Вербіцького знов відправлено для переходу кордону.

3.) Відносно мап відмовлено — можна

До відділу Стрілецького

1

іх одержати в Варшаві в нач. Довудстві

4) Надсилаю копію „Удостовіренія №573"
на мій погляд цього Савінкова не має кро-
ва робити. Такий дозвіл можуть
дати тільки Ви. Так я і заявив поля-
кам прошу вказівок. Некрашевіч з цим
посвідченем з'явився до офензиви і тут поки
що затриманий.

5) Мензуренко їздив до Острога і як на-
жуть має Ваш робити якийсь доклад.
Мабуть цьяконтанія хоче міцно засісти
в острозі.—

6) По відомостям ще не перевіреним Заяр
ній лежить хорий у якогось попа
кола Острога. Кажуть що коли він
перейшов на той бік, то його піймали
большовики і побили до полусмерти,
а якийсь дядько з жалости перевіз
його назад на польський терен.
Гадаю що це байка — а як дійсно

його хто небудь побив — то тільки не большовики. —

7) повертаю документ подружі на р. Кірогова

8) Школа функціонує гарно — слухачі відносяться з зацікавленням.

Підполковник Кузьмин

7го травня 1921 р.

Львів

Пану генералу Тютюннику
Начальнику Штаба Повстанців.

До мене дошли відомости що Ви готовитесь посилати на Україну сотника Юрченка, який був господарем Південної групи повстанців у Гулого-Гуленкі.

Оцім заявляю, що сотник Юрченко, бувший господарь повстанческого відділа Гулаго, на Збручі кінув Гулаго і забрав з собою фіри з харчами для людей і фураний для коней, перейшов до поляків, поставив тім цілий відділ в скрутне становище з боку харчування.

Коли генерал Гулий був тут то мені персонально про це говорив і хтів його предати суду

а як би це було там — то розстріляти. Забрав також з собою всі документи і не відчитався в аватах, що він повинен був зробити, коли хотів відділ залишити, яке право було предоставлено всім старш. і козакам відділа генер. Ціпим.

На цей бік Збруча я його сам бачив. О справедливости мною сказаного могут посвідчить п.п. старш. поруч. Пономарчук і поруч. (Вербович) Вержбович.

Дадаю що такі людей не можна нікуди посилать, а особливо на відвічальні посади — о чім і довожу до Вашого відома.

З пошаною член Військової Комісії Ради Республіки

Юрій Магалевський

1921 р. Квіт 24.9.

Я сотник Юрченко Микола кінного полку 4-ї Стрілецької Київської Дивізії, років 34-х віри православної, губер. Полтавської, повіту Пірятінського села і волости Сасіновської, замешканий на Херсонщині по справі обвинувачування мене бувшім художніком п. Могилевським, займовшим посаду по фаху при командуючому південною повстанчеською группою, в самовільному залишаню групи підчас переправи через р. Збруч в осени минулого року при відвороті військ У.Н.Р., увозу із собою фіри зо скарбовими річами, переході до поляків на службу і не здачі відчітности і авансів, показую:

1) При переправі через р. Збруч я дійсно відлучився від полковника Гулого і переправився на той бік р. Збруча, користуючись на те дозвілом полковника Гулого, об'явленного їм же на загальній старшинській нараді в ніч перед переправою, о чому тут же на нараді мною і було сказано. Дозвілу полковника Гулого не отрицає і п. Могилевський в своїй заяві, але знаходе, що те треба було зробити инакше - не так як зробив я, а так як хотів би він.

2) Ніяких фір або фіри при переправі я із собою не брав, хотя і мав на те право, як на належанє по закону і штатам перевозочне средство, а переїхав на той бік верхи. Ніякого майна ні свого ні скарбового я із собою не взяв, бо скарбове майно яко шинелі, чоботи, цукер і инше були до дня переправи видани і випродани наказами полковника Гулого, а власні мої тут-же покрадені. На тім боці я зустрів на ~~скарбових~~ фірах і конях самого бувшого художніка при полковнику Гулому п. Могилевського і зазначаємих їм свідків на конях і фірах і фаетонах скарбової належности, а крім того фіру, яка відвозила раненого старшину групи поручника Цурупу, яку в решті і здав під квіток полякам. Обвинувачування п. Могилевського в цему пункті голослівні і ложні.

3) На службу до поляків не переходив бо зараз же поступив на службу у 4-ї стрілецьку Київську Дивізію

4) Німких неоправданих авансів я не мав, крім харчевих грошей за для себе і службовців штабу в розмірі 350 карбованців царскою валютою які і витратив по належности.

5) Із 55000,000 карбов. скарбових грошей асігнованих в распорядженья групи через мої руки пройшло 1½ мілліона відчітність на яких до цего докладаю.
Здача відчітности під час паніки при переправі і наступу ворого явно неможлива.

6) По всій цій справі прошу допитати сотника 4-ї Стрілецької Київської Дівізії Петрика, який сегодня-завтра повинен прибути до м. Тарнова в числі командіруемих дівізією в распорядженья штабу генерала Тютюнника. Низку свідків не виставляю тому, що такові знаходяця по ріжним лагерям при ріжних частинах, алеж в разі потреби і затятки справи, мішаю за собою право виставити. За для повного освітленья справи привожу нижче довгій досконалий показ:

Восени минулого року я прибув до головного Отомана Петлюри, яко представник від повстанців-партізан Херсонського і Елисаветського повітів з метою полагодженья справ в напрямку координірованья подій регулярного фронту і партізан. Головний Отоман направившене до полковніка Гулого зозначивши що єму Гулому доручена вся взагалі повстанчеська справа. Полковнік Гулий тоді як раз збіровся формувать ядро і штаб групи, при чому при нему уже знаходились скарбник Новохацькій, художнік не по штатам Могилевський і персональний адъютант хорунжій Віницькій. Зозначені особи складали інтімний гурток полковніка, живучі в одному будинку в купі. Як тоді, так і в дальнішому всі головні як організаційні, так і инші справи вирішувались в цему гуртку, властиво двойкою полковніком і художником, що в решті викликало офіційні протести помішника полковніка Гулого сотника Нестеренко. Я не дивлячись на мої заяви про моє завданья і фах головним чином шуштрово-адміністратівний, був призначен господарем групи с обіцян-

кого в будучому полагодити мою справу. В близькому часі до штабу групи по персональному заклику полковника Гулого прибуло 40-50 чоловік кіннотчиків, так званих „черних" с полковником Сірком на чолі. В козачій состав ції частини входили козаки рішних частин частью приговорені в своїх частинах за рішні вчинки до кари і дезертувавші до полковника Сірка. На чолі кінної сотні стояв зазначаючий бувшім художніком Могилевським поручнік Вертбович, в склад цієї частини увійшов і поручнік Полашарчук. Муштрова організація частини по своєму напрямку була неможлива і в наші часи. Узбіеніє козаками старшин, отверті погрози по їх адресі, вирізування з метою грабунку населення, як жидівського так і православного поперед посуваючихся своїх частин, невиконання наказів, грабунки своїх же військових частин практікувались щоденно. Щоб не бути голослівним привожу по одному зразку, кого де і коли забито, ограбовано і побито: У міст. Канюсі на Дністрі вирізано поперед посуваючоїся групи сімья жидів і розграбован склад тютюну, там же по цій справі полковник Гулий зібравши козаків і старшин і констатувавши факт, сказав промову про шкоду бандитизму у війську, після цего був облаян і трохи не був ізбитий поручнік Цурупа, який по наказу полковника хотів випрятати якісь коні із фіри де сиділи „чорні;" перед цім, коли я післав фіри за сіном, то такові були захоплені „чорними" на мій рапорт по цему поводу полковник Гулий відповів „глупости". Коли обоз, із якого головним чином і складалась группа бо більшість фір була підвиненими старшинськими і козачіми річами, зверху яких лежали запехаяні і нездібні до стрільби кулемети, рушив в похід і підпав нападу большовиків, то прикритіє при обозі із кінноти „черних" не оказалось, бо

останні запьянствували в селі і по наказу не вирушили, а продовжували попойку і т. подіб.

Господарська частина групи проводилась у такій спосіб: Всі закупки і заготовки за для муштрової частини проводила сама частина. Покупки різних річей і майна за для штабу проводились різними особами по дорученню самого полковніка, а за для освідітельствованьня і складаньня актів призначалась особа комін роз комісіїв. Закупались з невідомою мені метою голки, нитки краш і инше на мілліони карбованців і вкладувались у чемодани з власними річами художніка, скарбника і самого полковніка, яких у него було 12. фіра с драбинами не могла вмістити цих власних річей. (На покупку голок і ниток докладаю документ.) Неоднократно одержувався з заводів цукер в десятках сотень пудів і персонально полковніком Гулим при допомозі художніка продавались Румунам. Неоднократно группа лишалась в виду ворога без вищої команди, бо остання занімалась продажею цукеру у Румун. Не наказу не повірки сумм не проводилось і гроші знаходились у командної тройки. Під цей час художнік Могелевський неоднократно висловлявся, що нам тепер потрібно як можно більше грошей. Із скарбових сумм полковніком було получено 55,000,000 карб. готівкою із них через господарство групи пройшло 1½ міл., решта росходів відома тільки командуючому группою і его допомогающім. Моя роля яко господарчого референта групи була зведена в слідуючі функції - мною контролювались росходи муштрової частини групи і штабу повірялись росписки і рахунки і коли витікав аванс господарів цих частин я вини-

сувовчек, по якому скарбник групи виплачував гроші. В моєму розпорядженню не було не значних сумм на значних по цінності річей. Господарь муштрової частини групи, получивши аванс, козаків на него не годував, а росподував по своєму погляду на инші потреби; козаки кормились добичою від населенья, а гроші взивались головним чином на самогон, мінім представлялись росписки певність яких не можно було повірити. Це іменувалось економічним засобом господарства. Доклади мої полковніку по цій справі лишались без конкретних наслідків.

Зорганізувавши таким чином свою групу, полковнік Гуний з ініціативним гуртком вирушив в похід — переїхавши ізм. Камчанця до м. Могелива, який був уже близький до фронту, де і приступив до закінчаня організації і экспіровки групи. В день, коли була закінчена і принесена полковніку знотова шуба вартістю в нескілько сот тисяч, большовики прорвали фронт, і частини 3ї дівізії спішно почали відворот. Відворот застав командіра муштрової частини полковніка Сірка в нетрезвому і сплячому стані, а козаків за получкою цілого обозу цукеру. Цукер одержувався по наказу полковніка при чому обоз зброї в кількости 400 ручниць до 20 кулеметів і нескількох сот тисяч набоїв був згружений. На спіх при відвороті і панічному настрію, кидали цукер, грузили зброю і навпаки. В решті і те і друге було розгублено, роскрадено і знівечено. Подія ця проісходила в селі Немії під Могелівом подільським.

В описаному стані Південна повстанчеська Група

прибула відступаючи до р. Збруча. Організаційний гурток групи став опасатися, щоб свої козаки не розграбували скарбниці і цінностей обозу, а через те художнік, скарбник і командующій групою почали ділити і ховати гроші. Цего не скривав і сам Могилевський, неоднократно заявляючи про це всім. Скоро скарбник і художнік зникли із групи куди я не знав тоді, тілко не стало видно ни фіри с чемоданами на скарбниці на персон.

Останню почовку перед переправою полковник Гулий скликав нараду старшин, при чому зазначив слідуюче: „Пятдесят пять дівізій большовиків скупчені проти нашого фронту, всі ворожі сили, які були на польському і Врангелевському фронті перекинути на нас. Становище подзвичайно скрутне. Панове старшини, я предоставляю Вам право відправитись хто куди хоче". На запити щож сам він гадає робити опреділенної відповіді не дав. Старшини поділились на два лагері: сотник Нестіренко і поручнік Чехович стояли на тому що необхідно пробиватись на партізанщину, решта мовчала. Коли виявилось що відмовились пробиватись частини 4ї Київської дівізії, окремої кінної і инші я промовив, що мета всяких наших подій мусе бути перемога над ворогом і скористуванья в решті державного аппарату. Ни те ни друге при сучасній сітуації явно не можливе; партізанська війна без цілі не виправдує тих жертв людьми і коштами, якібми мали, распочавши її. Я рахую цю затію покусом з негідними средствами і цілком стою на тому, щоб група організовано перейшла на той бік. Властиво я користуюсь дозвілом полковника.

Був при цему поручнік Паламарчук, який промовив слідуюче: „Панове старшини, глянемо на наш прапор на якому написано „Україна або смерть" і будемо стояти до останнього. Зараз же після цего поручнік Паламарчук опинився за збручем на польському боці. На другій день група почала користуючись дозвілом полковніка Гулого розпливатись розносячи решту майна і коней.

Перед самою переправою через р. Збруч полковнік Гулий розпочав на мосту в с. Ожогові відбор силою коней, пістолей і зброї взагалі від переправляющихся частин, при чому на відібраних конях „чорні" переправлялись на той бік кидали группу і продавали відібране. Так був обібран і потім найшов свого коня на тім боці генерал штабу дієвої армії Ткачук, при виборі назад коня у старшини побив ему пику; також були заброні точанка і коні генерала Вовка і инших. Мені був дан наказ у той же спосіб розгрузити шпіталь, але на моє счастье за це взявся полковнік Сірко. Діло доходило пошти до свалок то викликало паніку серед обозів. Коли большовицький бронепотяг почав часту стрілянину з лінії залізниці по відступаючім, паніка достигла повного свого розвитку, і вози с кіньми і людьми перекидаючись поспішались на переправу загорожуючи шлях і міст в де кілька рядів і звертаючись під кручу, а переправлялась трохи не вся Армія У.Н.Р. Коли паніка обхопила і обоз групи я поскакав до мосту де був полковнік Гулий і доклав ему про наслідки подій. Полковнік відповів загрозами і лайкою по моїй адресі. На цему почалось обгострення відносин. Коли я повернувся до обозу, то с пістолею в руках мені довелося затримати тільки решту обозу Здіри, останнє обхоплене паніком зосновзлось. Властиво начальником обозу я не

був, бо командував обозом, або сам полковник Гулий, або сотник Нестіренко, або комендант, або полковник Сірко, або его помішник і инші многіє кому хотілось командувати. Доклади мої полковнику Гулому про це многоноганіє лишались без конкретних наслідків, одначе бачучи розповсонья обозу я кинувся збірати по селу і берегу фіри, які і направляв на старе місто. Коли добре смеркло і я напровився на те місто де залишив полковніка Гулого за організаційною роботою з метою попрощатися і на цему закінчити службу в группі, то ні обозу ни полковніка Гулого не знайшов, зникли і мої власні і останні речі.

Я, як був верхи, перепровився на той бік, де скоро і приєднався до 4-ї стрілецької Київської Дівізії.

Дальніще моє житья в таборах знають пошти усі старшини кінного полку 4-ї стріл. Київськ. Дів., знають і те, що здавши коня полякам, а квіток на него при рапорті полку, примушений був продати білицу із всего запасу 2 пари, щоб мати хліб і тютюн. Знає про це і поручник Вербіцький і хорунжий Антончик і инші старшини згаданого полку. Це все ті грошеві ресурси, якими я располагав по переправі через р. Збруч.

Місяців коло двох назад від, прибувшого до 4-ї Київської Дівізії, сотника Петрика я узнав, що зникнувший підчас переправи бувший художнік Могилевський, який покинув полковника Гулого підчас переправи не дивлячись на те, що належав до інтімного гуртка і правящої двойки знаходиця у м. Тарнові, проник в Уряд і веде в уряді агітацію в пользу персони і карьєри полковніка Гулого. Їм подан реферат на ситья Головного Отомана на 6 листах в захист полковніка Гулого і хвалу его подій. Хто напада на полковніка мені не відомо. Про це повинен знати сам п. Могилевський, а під той же час ганьбить і плямує все що може стояти в опозиції і свідчати про минуле. По тім же відомостям він же пише статьі в часопи-

сях про славу і добрість подій з'язаних з іменем полковніка Гулого і служе з'язком із самим полковніком. При цему всему располагає великими коштами, настілько, що робе позички членам Уряду в 200,000 марок польських і инші; шає коло себе свій гурток і взагалі відграє ролю на протежируваню полковніка Гулого.

Про оці всі відомости прошу допитати самого сотника Петрика і свідків їм зозначених, як склавши ще бачив і чув власно, гадаю, що сам полковнік Гулий може знає одну треть того що діялось за его плечима.

6

26го квітня 1921 року
м. Тарнів у Польщі.

Сотник Юрченко.

До цего показу додаєся відчітність і документи про де які пункти складеного і упрошуєся видати в їх приємі росписку.

А К Т .

Згідно наказу Командуючого Південною Групою Повстанців від " " Листопаду 1920 року, за Ч....зібралась Комісія в складі Голови Сотника НЕСТЕРЕНКО і Членів: Сотника КРЧЕНКО і..... за для купівлі крааму для Групи Повстанців Півдня, при чому ухвалили:

Купити від Господарсоюза в місті Могилеві на Поділлю різних голок і ниток, зазначених у фактурах Ч.Ч.37, 44 і 49, разом на суму один мілион чотириста шість тисяч триста п"ятьдесят три карбованців |1.406.353| та один пуд мила звичайного за тридцять тисяч карбованців |30.000|, а всього на суму 1.436.353 карб., а гроші виплатити в присутности Скарбника Південної Групи під росписку на цьому акті.

Р о с п и с к а .

Одержано Господарсоюзом від Скарбника Південної Групи Повстанців за продані для Групи нитки, голки та мило по фактурам Господарсоюза за Ч.Ч.37, 44, 48 і 49, ОДИН МІЛІОН ЧОТИРИСТА ТРИДЦЯТЬ ШІСТЬ ТИСЯЧ ТРИСТА П"ЯТЬДЕСЯТ ТРИ карбованці Гетьманками |1.436.353 карб.|.

10 Листопада 1920 року м. Могилів-Под.

Директор Господарсоюза

Секретарь

Голова Комісіі, Сотник

Члени: Сотник

Скарбник Групи

копія с копії

55

Удостовѣреніе № 573

Капитану Некрашевичу поручаю созданіе великорусских организацій на Украйне, каковыя должны быть в полном контакте с Украинскими организаціями. Савинков. Рудницкій.

Копія с копіею дѣйств.

Маевский

56

4-го Кінного Полку 4-ї Стрілецької Київської Дивізії
Сотник Юрченко
26-го квітня 1921 рок.
г.
м. Тарнів

Генералу Тютюннику

Рапорт

Бувшим художніком при штабі Південної повстанчеської групи п. Могелевським і поручніками Паламарчуком і Вершбовичем расповата проти мене інтріга за метою убрати з дорогі як мене, так і взагалі всіх тих, хто може свідчать про злочинья минулого переведені під керуваньям перелічених осіб у Південній повстанчеській групі.

Сотник Юрченко.

коней	ПРИМІТКА
	/стар. Зарентовим

19 13/V 21 р. Пане Отамане, в тяжкі умови ми всі попадаємо після відправки з Львова. Наша партія як раз попала для відправки на жидівські і українські свята. В Львові, коли одержали гроші, то в ті дні не можно було купити, чи заміняти, і через то свету вирішили міняти на кордоні. Я вирішив переодягнутися в Тернополі де мав змогу мати дароги помешкання і харчі. Мет-інчим, безумовно дуже мізерні рессурси даються. Так во Львові нам дали по 4 чк. на дорогу кожному замість 500 мр. по 250 руб. царських і мені дали 3000 окремо, потім я ще одержав 1000 р. царських. Кожному дав по 500 руб. царських, потім добавив сот. 10 р. 500 р. ц. і Антончику 500 р. у мене лишилось 2500 р. ц. 29 квітня ми приїхали до Тарнополю і я явився замельдуватися в офензуви 12 divisii і попередив, що тут маю затриматись до 5 травня, щоб переодягнутись, раніш не встигну, бо жидівські свята три дні. Шеф офензиви з початку погодився, а коли я 4 го прийшов до Офензиви за перепусткою для від'їзду на Збруч, то мене заарештовали і відправили до Львова. Во Львові непорозуміння вияснилось і я знов відправився до Збруча. 11 травня я перший раз попробовав переправитися, але неудачно. Взагалі пробував четирі рази переправитись, останній раз товарищи випустили 4 кулі по мені, але темна ніч спасла. Боже збав довірятись полякам. Поляки просто хотіли мене видати большевикам. Один польський чиновнір вимогав гроші. Потім мені точно сказав: „поручник (офіцір дефензиви) наказав так вас переправити через Збруч, щоб там вас злапали большовики" і примушував майже багнетом їти.

~~Пі~~ Після всіх митарет, я рішив розвязатись з поляками і перейшов в Сидорів до Широкого і дуже радий був заставші його. Зморений і виснажений до крайности найшов спочинок у Широкого. Дуже прошу, пане Отаманє, задовольнити цей пункт грішми. Бо тут вичикував не один я і харчувались ми виключно на рахунок Широкого і бідної селянки-хозяйки, бо в мене лишилось трохи мик-ких; всетаки з 26 на по 14 травня треба було жити. Сегодні пробуємо знов переправитись, але большевики надзвичайно сильно охороняють берег, особливо в ночі, може пощастить.

Бажаю Вам всего кращого

З поважанням Пор. Мих. Верб.

58

Stab
Generała Tintinnyka
30. Kwietnia 1921 p.
L. 162
m. Tarnów

Dn

Tarnów

Kierownika Expozytury Oddział II. w Tarnowie

Dr 1

Proszę wydać dokumenty podróży w sprawie służbowej do sztabu XI. armji we Lwowie i z powrotem dla kapitana Stupnickiego Leonida od 1-10 maja i porucznika Kuchty Piotra od 1-3 maja.

Generał

[signature]

St Sztab
Generała

До Пана Головного Отамана У. Н. Р.

Німецьк з Полтавщини Пошта Пятаки Бездомного

Прохання

Маю дачесть ласкаво пропати пана Головного Отамана У. Н. Р. не відмовить мені в грошовій допомозі, бо я приїхав з такої далечини і майже нічого немаю. на

Не маю в своєму розпорядженні фондів

Ген. Тюрошину для повагодження

19/IV 1921 р.

харі. Щиро прохаю
Пана Стамана не
відмовить в цьому
мені. За мене як
за тутешнього робіт
ника для У. Н. Р. мо-
жуть поручиться Стар-
шим Міністерств в вій-
ськових справ і внутр.
справ. –

Прохая П. Ятаха-Базнів

18/II-21.

м. Тартів

60

but
ч. 181

Аттестація

Сотник Панченко Павло в 1919 рокові займав в підлеглій мені 5 дивізії посаду командира 13 ~~полка~~ пішого полку і оден час ~~[illegible]~~ виконував обовязки Начдіва. Виявив себе а серьозний, здібний старшина і начальник. Уміє виконувать накази і має здібність заставить виконувать ~~свої~~ накази своїх підлеглих. Хоробрий. В бою під Охрімово в жовтні 1919 року ~~[illegible]~~ був поранений в руку. В цьому бою ворог був розбитий на голову при чому дік „трофеї" В полком було захоплено: однабатарея з упряжками і зарядними скриньками, кулемети, обоз, полонені і ниш. За цей бій був представлений до підвищення в ранг підполковника, але завдяки евакуації уряду до Польщі підвищений не був своєчасно.

[illegible]

61

Високоповажний Пане
Генерале!

Я поїхать ще не готов — поїду через тиждень. Предъявниця цього як тілько достаточно моєї поруки може виїхать з чоловіком несайно. Галичанин про якого говорив В/. прошлій раз зараз працює нелігально в Перемишлі і має приїхать до Ланцута. Коли дізнаюсь про його працю то можливо направлю до Вас. В Ланцуті сотнув большовицька органі-

зацiя, яку коли вва-
жаїте за хуже шкідливу
можливо булоб зловить або
був в табор надіслати
неби зрозбруча, чужий
чоловік. Як що для В/.
моєї поруки за предъяв-
ницю достаточно а також
за її чоловіка то з свого
боку ручаюсь

З пошаною до В/.

Сотник Панченко

P.S. Крім мене знає її
Цимбалюк.

В. П.

П-ну Генералу
Тютюннику

22/IV-921 р.

В. Шаповний

Пане Отамане!

Після тих всіх непрошених нагод, які зі мною скоїлись при ліквідації банд в прифронтовій смузі я восьмого квітня вирушив на терен України. Немаючи від Вас директив що до роботи моєї в запілю ворога, навипадок коли я б залишився без Комгрупи, без командного Центру групи, я персонально розробив плян організації, по якому група розбита на 3 полоси. В першу чергу мені потрібно було звернути всю увагу на організацію Центральної полоси (Жит. Вінниця, Бердичев-Мошнів) Зпочатку я рушив в Житомир, де уже є організація. Мав розмову з Хор. Кулеметної Дівізії М. членом Житомирської організ. котра охоплює своєю діяльністю Волинь. Хор. М. я дав відповідні інструкції і інформації

звоз. з Київом

що до дальшої роботи. Девятого квітня згідно моєму наказу Сотник Стахів з 10 озброєними людьми вирушив в район Гайсін-Брац. Я йому дав повноваження на район. Йому дано завдання перевести організацію района і звязатися з Уманью-Вінницею, Ямпіль Могилів. 12 квітня я вирушив в Вінницю куди прибув п'ятнадцятого. Вінницька організація недосить сильна, але після наданих мною інструкцій думаю що робота піде більш інтенсивно. Мають вони звязатися з Київом через Козятин. З Вінниці заїзжав в Козятин, але п. Б. не застав і залишив писані розпорядження. В Бердичеві мною нічого не зроблено, через те що там, як раз перед моїм прибутям заарештовано голову організації і вислано в Курск — решта розпорошилась, але під Бердичевом на Кор. цукроварні є сильна орга-

Острогъ, Тип. Шейнеберга.

нізація, де я був одну добу поїформувавши їх і довші їм інструкції до дальшої роботи. Зараз я в Острозі, але завтра вирушаю кіньми до Бердичева, де маю заклясти організацію. Думаю що через два тижні повернусь до Тарнова де дам Вам доклад про працю.

Загальне враження таке: Населення всюду настроєно проти большевиків, всюду є організації, але вони завдяки терору і непоінформованості почуваються себе непевно. Між повстанськими колами найбільшою популярністю користується Ви. На Вас покладають надії як на реаліста, з Вашим іменем звязують майбутній ход подій на Україні. Література котру я взяв у Вас мною розвезена на місця і мається всюду де я був.

Дальнійша робота без матеріяльної допомоги з Вашого боку неможлива. У мене було дві тисячі Миколаєвських грошей і уже почти всі витрачені на переїзди і харчі. Зараз залишилось 600 руб. котрі прийдеться витрачати на поміщення і дальше робити нема з чим. Сегодня я відправляю двох старшин із стаї Голуби в Шит. і Київ, котрім дало поміщено тисячу марок. Почуваю себе надзвичайно поганиво — нерви невидержують. Да сегодня зустрів Генер. Тимченка. Він має від Вас якесь уповноваж, точно мені несказавші яке. Я його поінформ. про те що мною зроблено. Після розмов з ним враження має будто він має якісь таємні інструкції, доручення від Вас — я боюсь щоб не було десонансу в ній роботі яка зроблена. Він сказав що скоро виїзжа на Київ. Мої поки що до організації поділу... Поки до побачення

З поважен до Вас [illegible]

До Кузьми

64

Арм. комісар Повз. Груп. Вітка

22 квітня 1921 р.

Про допомогу Шадєв

65

Арм. Комісар
Південної Групи
Війська
У.Н.Р.
22 квітня 1921 р.

До Пана Полковника
Кузьмицького

Прошу Вас, Пане Полковнику, довести до відому Уряду, що впливові жиди з України, які перебувають на еміграції, висловлюють своє бажання стати в допомогу нам негайно в здобуттю Рідного Краю, в спосіб фінансування та агітації через свої звязки в инших державах, що до юридичного становища України.

Таку заяву жиди склали в Снятині. При чому вони висловили побажання, щоби їх персонально було скликано, але ні в Тарнові, ні в Львові, а Станіславові, Коломиї або Снятині.

Додатково я надішлю назвісно ініціатора, який після заклику Уряду візьме на себе скликання на певний термін і в указаному місці збори.

Арм. Комісар [illegible]

1473
− 13

150
× 13

350
+ 150

1850

1460
× 50

73000
− 1850

71150 метров.

ГЕНЕРАЛ-ХОРУНЖИЙ
Юрко Тютюнник.

„27" ~~трав~~ня 1921 р.

ВЕЛЬМИШАНОВНИЙ ПАНЕ ГЕНЕРАЛЕ.

Поширенi дорученої менi справи повстання вимагае як найскорше забезпечити штаби мапами. Дуже прошу допомогти менi в цiй справi. Необхiднi мапи 40, 25, 10 i 5 верст в дюймi, не меньш ста примiрникiв кождої на терен всiеi Украiни. Коли можливо буде дiстать де небудь зазначенi мапи, то буду просить Вас, Пане Генерале, передать iх через Сотника Ващенко.-

Поважаючий ВАС
Генерал-Хорунжий

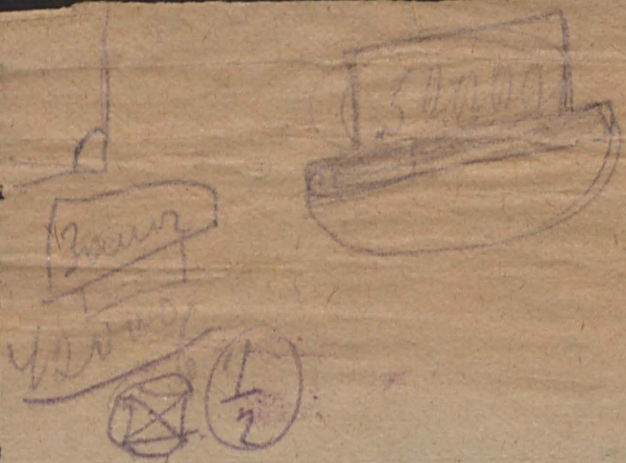

[illegible]

[illegible]

[illegible]

$\frac{1}{2}$

100

1600

2000-2000

1000

У. Н. Р.
Партізан. Повстан. Штаб
при Головній Ком. Військ
ч. 230.
22 Травня 1921 року

ВІЙСЬКОВОМУ МІНІСТРУ

Р А П О Р Т

Повертаючи при цьому переписку ч. 856 додаю: I/ На мою думку Старшини і козаки повстанці мусять користуватися правом і привілеґіями нарівні із всіма військовими діевої армії, але при умові що частина в яку вони входять зарегістрована і підлягає тім керуючім центрам котрі затверджені Владою Республіки. 2/Правами і привілеґіями повстанці і їх родини мусять користуватись не по рангам а по їх посадам, але підвищення в рангах повстанців мусить іти, як в діеві армії що матиме значення коли вони перейдуть до складу регулярної армії і буде визнано потрібним їх затримать на службі.-

Генерал - Хорунжий:

69

Таємно.

У. Н. Р.
Міністерство Внутрішніх
СПРАВ
Депар. Полит. Інформ.
Відділ Таємний
Травня 5 дня 1920
Ч. 318
м. Тарнів

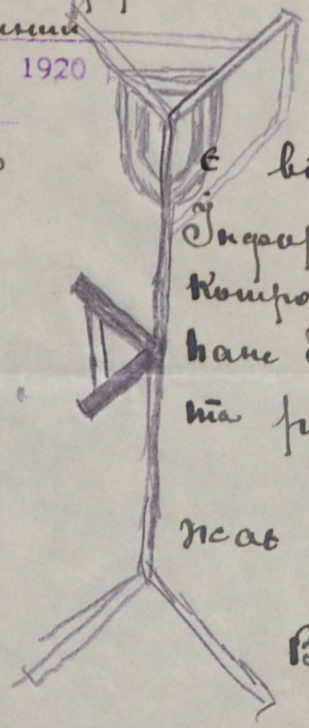

До п. Генерала Тютюнника

Податель цього листа п. Остапович є відпоручником Департаменту Політичної Інформації М.В.С. для зв'язку в Гусятині, котрого маю за тану надіслати до Вас, пане Генерале, для особистої Вас інформації та роспорядимости.

При цьому додаю, що п. Остапович від'їзжає нині назад до Гусятину

В. о. Директора
Д-ту Політичної Інформації
Іванович

Шановний Пане!

Сповняю перед Вами обіцянку дану Вам підчас свят. В першій мірі посилаю до Вас одного Таращанця, Йосипа Рашутного, який остаточно вирішив їхати до дому – і про якого я з Вами особисто говорив. Це хлопець молодий, але розважний, і цілком певний та свідомий з націон. боку, свідомий ворог комуністів, а на ниві українській працює з 917-го року. Коли треба, прошу його використати – а за його честність і вірність нашій справі я ручаюсь. Він має звязки, бо сам цілий час був в нашій армії, крім того добре знає Таращанщину, де працював в повстанні.

Що до другого, Бабича, Сквірського Комісара, то я з ним говорив в цій справі; він теж збірається до дому, але жде на гроші. Погоджується їхати і без одержання своєї платні. Людина певна, повстанець з 1919 і 1920 р. – с.р. не радянець – (центр) Коли уважаєте можливим, використайте його.

Поки що підходящих людей немає. Підшукуємо. Коли будуть – сповістимо.

В кінці подаю звязки на Таращанщину і Канівщину — для використання.

1) На Таращанщину: Петро Борщ в с. Ставищах, Михайло Гордієвич Захаржевський уч. в с. Федюківці, Володимир Машковський, в Таращі (учит.) Семен Попель агр. Тараща, Мина Кутасевич і Іван Гаськевич сел. в с. Черепин — для всіх гасло: „Степан Федосієвич Галицький." Всі люде цілком певні.

2) на Канівщині:

1) Пана Романович Логвиненко в с. Михайлівці,

2) Гаврило Скопець — сел. в с. Потоки.

3) Христофор Максимович Фінченко в с. Зеленки.

4) Антін Тонкоткур в с. Коропишин

5) Іван Околот в с. Ісайки.

Гасла: для 1 і 4. = дядько Степан

для 3. = Степан Федосієвич з Черепина

для 2. Галичанин з Коропишів

для 5. Григорій Ісаєвич

З пошаною

21/V 921. Ст. Паладійчук

71

До Г. М.
[illegible] Крило
25/IV 21 м. Москва
[illegible]

Крило – Тимченко

1921 р. 25 квітня м. Постою.

Пане Генерале!

До Острога прибув 15 квітня і застав все більш менш в порядку. Вернулись мої два чоловіка з того боку, і привезли дуже цінні документальні відомості о стані залізниць правобережної України і про групіровку червоних військ. Всі ці відомості з докладом надсилаю через подателя сього листа. — Не зважаючи на повне відсутствіє матеріяльних засобів, робота підготовча провадиця далі. На містах призначено багато відповідальніх робітників, обсажено нашими організаціями поки Новоград-Волинський, Шепетівка, Славута, Ізяславль, Староконстантинів, Проскурів і Каменець-Подільський; спішно вербуюця люди на Овруч, Коростень, Житомир, Бердичів, Винницю, Жмерінку-Могилів, полагаю, що поки цей лист дійде, то багато з цих пунктів вже буде обсажено. — 28 квітня я виїзжаю з одним інжінером в Мозирь, для з'організовання підривної команди, щоби в потрібний час, тамошній міст, легкими своїми частинами полетів в воздух, а важкими — в воду; попутно зроблю набмоденія, закладу організації в Овручі і Коростині, постараюсь побувати в Києві, тоді й зачеплю Житомир і Бердичів, но головне — установлю факт істнування, чи навпа-

ки, Мордалевича і Струка, подаяк маю в вомості що їх ніби то вже не стало.- Фігурірую я на далі під маркою комітету, мені здається що це буде найкраща конспірація, бо все що я не роблю, так це так виходить ніби-то комітет усе це робить і моя особа зовсім назвиськом нігде не демонстрірує. Робота провадиця так, щоби до дня вибуху було організовано в дванадцяті пунктах Волині і Поділля 14 ячеек, котрі в назначенний день і час всю підняту масу селянську обнімуть в з'організованні апарати сотень, курінів, полків дівізій, корпусів і т. инш. Згідно розробленного мною таємного оперативного „роспісанія" на Волині і Поділл'ї", в день вибуху прийме участь мінімум 105-120 тисяч люду, щоб составить 6 армійських корпусів, які будуть звезені в три імпровізірованні армії", а останні складуть Волинсько-Подільський фронт, задачою котрого з'являється, в два приема, перекинути Червоніх за Припеть і Дніпро. Корпуса будуть організовані Японським методом:- дівізія,- резервна бригада і запасний полк. Просив би Вас дуже до начала вибуху мати резерв старшин Генштабу, 14 на пості наштабівів, 7-наштакарів, 3 наштаармів, і відповідню кількость фалових сил на инші отри-

слі. Треба вживати усіх заходів, щоби на цей рік дістати потрібну кількість збройового постачання, бо так чи инакше вибух буде і ми будемо вінні, коли не скористуєм його розумно, бо потім, по багатьом данним, заявляю, що справа визволення Українського Народу на довгий час захлохне. - Мене иншим Заярнт ще не вийшов на той бік, ніби то за браком грошей, но я йому на ціх днях дам деяку монету і він обіцяв що піде. - Отряд Голуба, під командою Барського ще й досі крутиця по цьому боці, не давно Польська Поліція з одного боку а товариші з другого робили на них облаву, не знаю чим все це кончилось. - Здається повернувся з під арешту Голуб і тепе там десь з своїм отрядом знаходиться. Взагалі дуже багацько клопоту полякам наробили ці два отряди - Карого і Голуба. Місцева влада все ж таки й надалі зістається прихильною до нас і коли-б таких жеперіментів більш не повторювалось, то з успіхом можна було б далі працювати і надіятись на ту чи иншу поміч. Дуже б було добре як би Ви всіх тих людей що мають у Вас призначення на Волинь і Поділля надсилали чрез Комітет, а

я, або мій заступник, котрого можна зав-
педи застати в острозі даватиму їм
детальні дерективі, переправлятиму напе-
вно по ту сторону і направляти чи
на нові пункти, чи вже до істнуючих
організацій.- Біда лише в тому що без
грошей прямо вже не можливо. До цього
часу я діставав по трошку так і сяк, но
далі здається задохнуся, бо люди перш за все
вимагають грошей а я їх не маю. Не знаю
чи й далі так буде; що ж тоді вийде?
Мені здається, що як би я взявся за ізискан-
не средств, то такі вже були. Я би і зараз
дістав, но боюсь ганебної провокації, але ка-
житься, що прийдеться не звертати уваги
уваги на болтовню і дістати гроший і всього
що потрібно для забезпечення справи;
бо инакше свята наша справа, дальше-
мрій не піде.- Коли є нові вказівки
прошу надсилати чрез Комітет, а рів-
но ж і фінанси.-

З Великою пошаною Готовий
до послуг Шихор Кроля

Доклад, циркуляри, телеграми сов. влади, надішлю
потім, бо не вспів все підготовити Кроля.-

У. Н. Р.

ВИЩА ВІЙСЬКОВА РАДА

"19" травня 1921р.

Ч. 132.

Командуючому 4-ою Київською Стр. Дівізіею.

Вища Військова Рада на засіданню від 18/V ц.р. заслухавши прохання Ваше від 6/v ч. 167 постановила:

" Прохання задовольнити, про що повідомити Командуючого Діевою Арміею."

ГОЛОВА ВИЩОІ ВІЙСЬКОВОІ РАДИ,
ГЕНЕРАЛ-ПОРУЧНИК

В.О. Начальника Канцеляріі
В.В.Ради,
Хорунжий

Про четвинатцять

76

У.Н.Р. К о п і я.

Надзвичайна Дипльоматична
Місія
Української Народньої Республіки.
в Румунії.

28 квітня 1921 року.
Ч 300
відділ Військовий.
м.Букарешт.

До П.Військового Міністра.

Д о к л а д.

Маю за шану доложити:

Після мого приїзду до Букарешту П.Голова Місії звернувся до Французького Посольства, аби дістати мені візу для поїздки в Париж, але до цього часу відповіді від Парижу не одержано.

По справах купівлі наших набоїв у Відні, щоби прискорити діло, Місія звернулась до відомого адвоката, котрому доручено навести справки, де затримується справа.

Діло про поворот коштовности 186 кулеметів, які забрано у нас із майна Запоріжського Корпусу почато і я особисто передав нашу вимогу Заступникові Військового Міністра, поставивши діло в звязку з необхідністю мати валюту для утримання в Румунії органів, керуючих службою інформації на Україні. Коштовність одного кулемета з запасовими частями і стволами вирахована мною в 4500 леїв, згідно розцінки, уовтреної офіційно в Моніторі Офіціалі". Прослідити щоб і ця справа не затрималась, доручено Місією тому-ж адвокатові.

Наші інтерновані партизане з таборів Тегіркіой, отправлені на роботи по околицях Букарешту і заходять до Місії. Стан їх утримання харчового не гірше як в таборі. Кількість грошового утримання ще не з"ясована; це чергова справа. Після Свят лише можна почати виявляти цю справу.

В табори Брашова і Фогараш надіслано Сотника Долинюка, якому доручено проконтролювати зарядження, дані мною при попередньому мойому приїзді в Брашов, а також через мійські громадські кола, з котрими с.Долинюк має старі звязки, допомогти нашим інтернованим. Разом з с.Долинюком П.Ген.Гулий-Гуленко надіслав Хорунжого Новохацького для вибору відповідних людей для праці на Україні. П.Голова Місії надіслав з ним 3.000 леїв яко допомогу для поліпшення життя інтернованих підчас Свят.

Військовий Міністр Румунії, раніш висловившися проти вільних робот для наших інтернованих, тепер сам пропонував їх призначення до цій цілі. Місія не має нічого проти, при умові, що життя не буде гірше чим в таборі і що утримання буде вистачати для збудування або поновлення їм одягу і озуття. Це не будуть приватні роботи - але праця на ремонті залізниці.

Виявляється можливість вільного перепуску, яко рапатріяції невеликими партіями на Україну через кордон, наших старшин; проти цього раніш Румунська влада робила перешкоди.

Прошу довести до відома Ген.Тютюнника, що польські перепуски нашим людям, які виїздили до Ген.Гулого, зроблені як то не щиро. На кордоні їх польська поліція не хтіла перепускати завдяки тому, що на паспортах не було візи на виїзд в Румунію від Польськ.Мін.Зак.Справ, а що "роспорядження військової влади для них не обовязкові". Таким способом ці люде не були допущені навіть до кордону. Прийшлося знову їхати до Львову, де одержано було документ, що дозволяється перейти кордон таємно. Цій документ зовсім не гарантував проти неприємности з боку Румун. Кордон, щоб не губити часу, перейдено таємно, що коштувало грошей. В Чернівцях справу полагоджено лише завдяки нашим добрим відношенням з місцевою владою.

Для законного переїзду кордону потрібно:
1/Віза Польського Міністерства Закорд.Справ.
2/Віза Румунська: для осіб, про котрих Місія має відомости, Румунська Військова Влада після наших заходів надішле телеграфічне повідомлення на кордон в Непоколовці, що буде рівнозначне візі, а ми будемо повідомляти про це Вас.

Генерал Гулий-Гуленко вчора виїхав до Бендер, хоча його рана після операції екстракції кулі ще не зовсім загоїлась. Чекаємо його повороту до Букарешту на третій день Свят: виїзд повстав по телеграмі Емельянова, який вимагав негайного приїзду без повідомлення про причину. Генерал гадав використувати поїздку з ділом налагодження звязків через кордон.

На цих днях з"ясується план дальшої роботи, про що Міністерства будуть повідомлені.

Генерал-Поручник Дельвіг.

З оригіналом згідно:

За Начальника Загальн.частини,
Поручник Задавський.

Командиру 4-і Київської дивізії, Генералу ТЮТЮНИКУ.

Згідно наказу Командарма надсилається д о в і д о м а .-

Начальник Загальної Управи
Військового Міністерства,
П о л к о в н и к

ч.16/0
"19" травня 1921 року.

За Начальника Загальної частини,
П о р у ч н и к Задавський.

Копія.

Бриґенція II.

II Травня 1921 р.

Ч.7.

Львів.

До п. Генерала Тютюнника.

Доклад.

По маючимся відомостям большевиками направлена в наші табори значна кількість агентів з метою розскладу нашої армії-витягування наших козаків та старшин на совітську Україну, де запевняють для них повну амністію й дуже гарні умови життя т.и., що робить вражіння. Втікачів з лагерів багато.- Я сам бачив, як по Львову проводили пачками по 8--10 чоловік. Треба вжити проти цього зла заходів..

О.п. Генштабу Підп. К Узьмінський.

З Оріґіналом згідно:

80

Копія

Високоповажний
Пане Майоре!

З приводу дня Ангела П. Довудци 6 армії Генерала Галлера, маю за шану просити Вас — скласти перед П. Генералом наше найсердечнійше привітання і побажання довгих літ і успішної праці на користь й славу Батьківщини а також виразити радість, що по довгій й тяжкій боповій праці, П. Генерал нарешті може відсвяткувати цей дорогий для нього день в мирних обставинах. Сподіваємось, що в недалекому будучому, під мудрим проводом П. Генерала, нам вдасться з'організувати ту народню силу, яка вижене ворога з замученної Нашої Батьківщини, як це зробила сила Польського народа, чим остаточно скріпить союзні узи двох так близько і исторично зв'язаних братніх народів.

До Пана Шефа
II відділу Довудства
VI армії

З правдивою пошаною

Підписано: Представник військ У.Н.Р. Отамана Петлюри
Кузьмінський
Підполковник Генерального Штабу

„8" Травня 1921 р.
м. Львів
ч. 8

За згідність
Кузьмінський

Протокол Зізнань

Заарештованого інформатора при фронтового комісаріата З. дів. Ліщенко в фірмі в січні 1921 р. я вийшов зі складу комісаріата, не бажаючи йти до табору, будучи цівільною людиною, і могучи зносу жити дома. — В послідніх числах січня я прибув до с. Мазій Деревянчик до своїх родичів Ліщенко і проживав до цього часу. — 12/V я пішов в м. ветрозі з п. Борським і був вечером з ним заарештований комендантом. 13/V нас всіх відправили до Львова. Причин арешту не знаю.

21/V. 921 р.
м. Львів.

Е. Ліщенко

Дапитував Михайлик Підпор

82

Варшава, 27.V. 921 р.

Вельмишановний

Пане Генерале!

Сьогодня вдалось крім 3-х через посередство місії відправити ще чотирех. Зараз залишилось до відправки 7 чоловік. Можливо що в неділю 29.V. всіх відправлю. В понеділок має до Вас поїхати полк. Блощаневич, перебуваючий зараз у мене. Далі має приїхати до Вас полковник Лушненко, який з табора виїде 31 травня.

Зараз в Варшаві, приїхав з Олександрова, сотник Дешлевий.

Їздив він до Олександрова з якимись-то таємними (я так гадаю) від кого-то? дорученнями. Хотів він почути голос старшинства Александровського табору і взагалі немов-то обмінятися поглядами.

Приїхавши до Варшави він попробував був остановитись

у мене і начав просити
документа подорожі.
В останньому я йому відмо-
вив не дивлячись на те, що
він казав що має поїхати
до Вас, а з помешкання
благородним способом виста-
вив. Прошу інформацій
В пошаного до Вас
Сотник Ущенко

84

Варшава, 28. V.

Вельмишановний

Пане Генерале!

Зараз узнав від місії, що з 1 червня реквізиція готелю прекращається. Вся ліквідаційна комісія мусить або окремо за кожен нумер платить, або вибраться з готелю. Ліквідаційна

Комісія підшукує десь
на предмістю Маркотуві
якесь помешкання, де ду-
має розмістить канцеля-
рію і по можливости обще-
житієм співробітників.
Я просив щоб і мене
в разі можливости по-
містили в общежитії.
Я не знаю, як тепер
буде з помешканнем.

Як залишитись в
Польському Гонгелю
то буде коштувати
до 300 марок денно.
Грошів я не маю;
від поляків не одер-
жував і не знаю чи
одержу.
Прошу мене повідомити
що мені робить.
Сот Ващенко.

Варшава, 28.V. 85

Вельмишановний

Пане Генерале!

Сьогодня до Варшави приїхав Генерал Удовиченко, який хоче виявити справу відправки з таборів до Вас.

Сьогодня ж балакав з Круком. Він каже, що допомогти відправити з таборів вони не можуть і що то все залежить від Комендантів таборів. Звідсіль же з Вар-

шава до Тарнова щоденно
можуть тілько по 2-3 чоловіка
відправляти; можливо було-б
краще як би Ваш центр
перевести до Львова. Тоді
я гадаю з відправкою
людей було-б ліпше, не
так би кидалось в очі,
кому не слід приїзд людей.
У Генерала Удовиченко до
відправки мається до
100 чоловік.

Може зможе 6 армія з Львова їх затребовать, або путем відправки на роботи перевести людей як з Калішського так і з других таборів. Міг би Генерал Удовиченко ще власними коштами відправляти до Варшави „дезертуючих", але каже що і грошей в нього нема. Прошу мене по-

відомить про все. Чи
вже виїхав полк. Добротвор-
ський до Львова. Чи маєте
Ви в ближчому часі
бути в Варшаві.

З пошаною до Вас

Сор Мацієв

Протокол зізнання

Заарештованого генер. Тімченка

21 травня 1921 р. [illegible]

До відступу на терен польщі я був в 4 Київськ. Дивізії головою ремонтної комісії. Ко купівлі коней. Після відвороту, я з дозволу Нач. дивізії (одержавши відпуск) поїхав і жив біля 2-х місяців во Львові. Зі Львова я поїхав до Острога з метою переходу на Україну для організації повстання проти большовиків. Відправлявся я для організації повстання персонально, не маючи не від кого ніяких ні зарядженнь, а ні директивів. Зі ~~[illegible]~~ дівни я хочу про існуючі там організації, яка мала уповноваження від центру. Я звернувся до штабу Голуба, аби мені допомогли переправитися на той бік. Голуб запропонував мені бути в штабі. Я зауважив Голубу, що ~~[illegible]~~ я у владі знаходюсь в опалі, на що останній сказав не звертати уваги і тоді я згодився бути, але лише під псевдонімом „Крило".

Попрацювавши в штабі де який час, я постигнув величезне злодійство з його боку і через те вийшов із його організації і організував з місцевих сил повстанчеський ~~штаб~~ комітет Волині і Поділля, який расточав свою працю з директивів та вказівок Генерала Тютюнника

Під час підготовчої праці до мене прибувало де кілька осіб від штабу з Варшави, котрим я допомагав переправлятися на той бік.

Числа 15 травня в м. Острозі мене заарештовано і переправлено до Львова. В останніх днях Савінкову везли на той бік літературу, котру я затримав, і не пустив на Україну до розпорядження Генерала Пилипчика. Савінковська ця література, я нахожу шкідливою, ~~що~~ і з приводу цього мав богато балачок з його агентами ~~з приводу того~~. Причини арешту я абсолютно не знаю. З центром в Парижі я абсолютно нічого немаю спільного і не розумію по яким причинам він може мене торкатись.

Я своїми очима бачив як Голуба уличили в кражі і через те порвав з ним всякі звязки.

Д. Білинський

Допит робив Сотник Галанда Поляків.

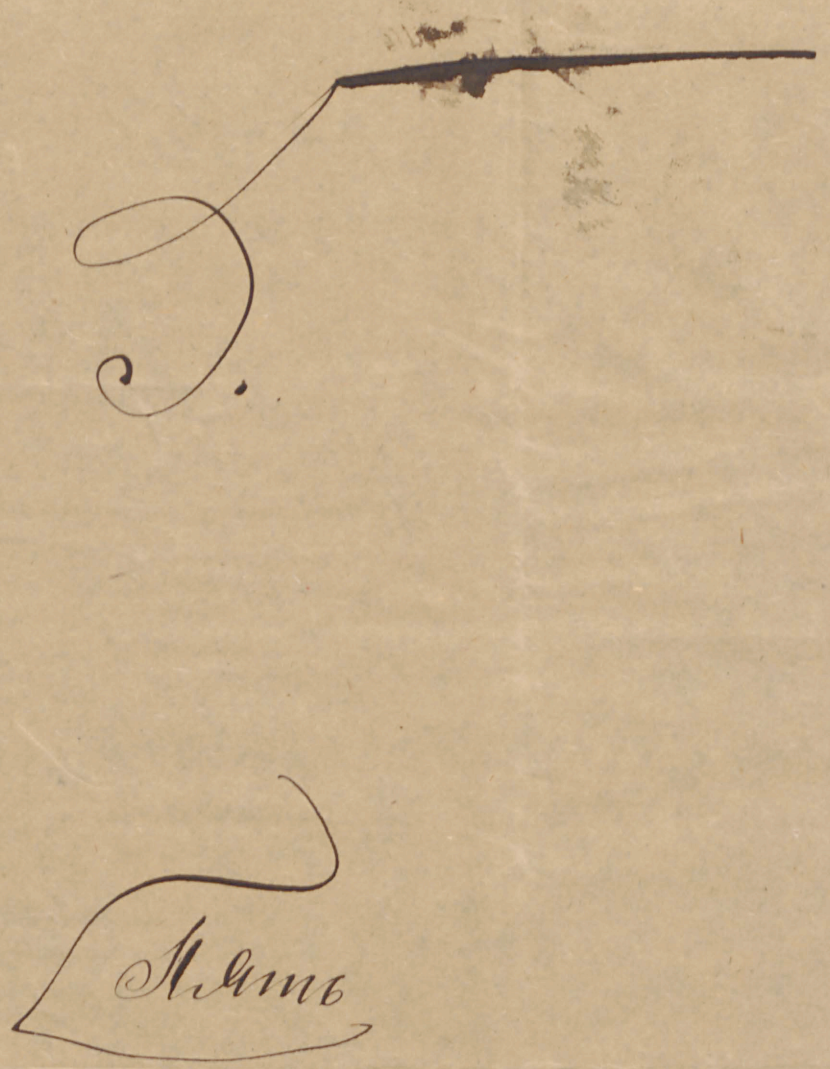

89

Парт. повет.
штаб пр. Т. К. Вінськ
Ц. і Н. Р.
Травня 1921 р.

Пор. Козлову

Задержанням цього Вам пор. Топчаку уряд Кушнирові і бонч Броїву належить водправитись в распор. парт. Левченко який оперує на Полтавщині

Т. х. т.
сот. [illegible]

90

Високоповажний
пане Генерале!

Вислати перевірці нами обвинувачень М-ва Вн. Справ проти п. Ляшка вони оказались безпідставними, а тому по дорученню товаришів по партії прошу Вас не відмовити вислати п. Ляшка на Україну.

З правдивою
пошаною Окрасов

31/V

Варшава
31.V 921 р.

Вельмишановний
Пане Генерале!

Відправляю 3-х головік
з Залізної дивізії.
Від Генер. Удовиченко
має прибути завтра
або після завтра 4 голов.
Як буде з пересилкою
людей з Табору більш

энергичною.

Ти можна буде вико-
ристать через посил-
ку людей на роботу,
але це можна
буде зробить лише
через Чарницького.
Цю справу прийдеться
Вам залатати з

по моїй думці
персонально.
Відносно помешкан-
ня це нічого не
вирішено. Я зали-
шаюсь до вияснення
в польському готелю.
Сьогодня іменинниця
дружина Гес. Бівручко

Від Вас поздрав-
лено її букетом
цвітів.
З пошаною
до Вас
Сор. Цащенко

Пащенко
Цащенко
Цащенко
Цащенко
Цащенко

93

Батюшку Ступніцькому

Визначена

[illegible] білет для п. Дюк

до Варшави а тамчерез

Добротворського устрой

те безплатний проїзд

Гейнор [illegible]

18/V [illegible]

Сотн. Ступницькому

Видайте п. Дюз одну тисячу марок командировочних до Львова

[illegible]

[illegible]

5

Пане Генерале!

Маючи дуже велике бажання взяти активну участь у тому ділі, на чолі якого Ви стоїте, я насмілююсь просити Вас дати мені відповідне завдання. Сам я родом з Київщини і знаю Київський, Васильківський, Таращанський, Сквирський і Радомисльський повіти, але район, що обмежується чотирохкутником Житомир, Київ, Чорнобиль на Припяті і Хабне (на р. Уш), де торік перед приходом українсько-польських військ прийшлось оперувати з невеликим партизанським відділом, знаю досконально. Скрізь по цьому району я маю богато знайомств,

добре знаю місцевість і психольогію селянства; крім того почуваю в собі великий запас енергії і неменьше бажання послужити на користь Україні, а тому гадаю, що як би на мене було покладено завдання перевести в якій-небудь частині цього району організацію майбутнього загального повстання, то користуючись, з одного боку, Вашим авторітетом і популярністю серед селянства, яке торік немало наслухалося про Ваші успіхи, а, з другого, — Вашими інструкціями, я міг би виконати це завдання більш-менш відповідно.

Ні для кого не з'являється секретом, що не всі з тих, на кого покладалось Вами подібне завдання, лишались на височіні свого призначення; були й такі, що на зло вживали оказане їм довірря, дбаючи більше про власну користь, а ніж про інтереси рідного краю, а тому

розумію, як мало всього того, що я сказав, аби Ви мали можливість доручити мені відповідальне завдання. Але що ж я можу ще додати? Буду просити тілько, аби Ви запитали про мене, як мого безпосереднього начальника, командіра старшинської сотні, так і Генерала Загродського, який знає мене особисто. З свого боку даю слово чести, що ніяких инших намірів, крім бажання скільки є сили послужити неньці Україні не маю. Як маленький доказ цього можу зазначити, що, згідно своєму плянові, не потрібую на організацію жадних коштів: все що мені потрібно я дістану у ворога. Єдине об чім буду просити Вас, Пане Генерале, так це відпустити зо мною де-кілька старшин, які відомі мені як чесні люде і відважні вояки; без цих помічників я не можу обійтися перш за все як без того певного свідомого елементу, на котрий

можна покластися в кождому випадкові окремо, а подруге і через те, що вони уявлятимуть собою ядро тієї організації, переведення якої в життя ставиться метою.

Пане Генерале! дуже неприємно хвалити себе, тим більш, що такий спосіб власної рекомендації може зробити зовсім небажане враження, але я гадаю, що Ви з ліпшого боку поглянете на цей мій лист і що присуд Ваш буде остільки милостивий, о скільки є щирим моє бажання бути корисним Вам. Сподіваюсь, що Ви не залишите без відповіді прохання так бажаючого служити Вам

2 Волинської дівізії
Сотника Бігановського.

29 квітня
1921 року.

96

Цим свідчу що п. Сілецьку я
знав персонально в 1917 та 1 Зр
в м. Камянці, але відносно її
праці в політичній роботі, чи
партійній ніяких відомостів
не маю.

Красовський

19. 31/V 21 р.

Пані Сілецькій Марію
знаю ще з перших днів Українського
національного руху і знаю її як з політич-
ного, так і національного боку, як
людину цілком певну.

П. Пр. Комісар. при окр.
Збір. Козачі Дивіз.

1/VI 21 р.

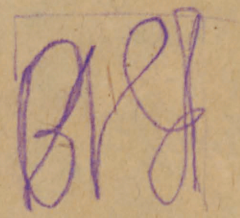

копія

5

Протокол дізнання

Прибувшого з України Ч. Ієнко Кость

показав:

Родом з Київщини, Канівського повіту. Родився в 1894 році. Націон. Української. Учився в Київській військовій школі лікарск. помічників, яку скінчив в 1911 році. В Російській армії служив в 14 драгунськім малорос. полку. В Українській армії не служив. В 1918 році був при військовому міністерстві в головній Санітарній Управі. В Криво-Озерськім він в 1912 р. працював в своєму районі в повстанчому комітетові. Коли большевики прийшли перший раз в 1920 році, то вони не вишукували спочатку, а тепер одного з них, яки працювали заарештували і знаючи, що дійде черга до мене — я втік за кордон в Польщу — вступити до Української частини, коли така є, а коли нема, то при допомозі добрих людей — найти якусь роботу

Допит робив Сотник Галайда

98

У. Н. Р.

КОМАНДУЮЧИЙ

4-ю

КИЇВСЬКОЮ СТРІЛЕЦЬКОЮ

ДІВІЗІЄЮ.

„.....“ Червня 1 192 р.

Ч.....

5

Пану Поручникові

Г Л Я З У Р У.-

Цим доручається Начальникові ІУ-го Відділу Парт.Пов.Штабу Павлові С т у п - ницькому одержати від Вас гроші та документи подорожі, в справі переізду дорученого мені штабу до м. Львіва.-

Ренерал-Хорунжий:

Начальник ІУ-го Відділу:

Вих 268

Червня

Пану Поручникові
г л я з у р у.-

Надсилаю до Вас Начальника IV Відділу Павла Ступницькому, котрий має обговорити справу переїзду дорученого мені штабу до м. Львова.-

Генерал-Хорунжий

99

До Ген. Хор. Сальского

В. Ш. пане Генерале!
Сотнику Ємчику мною
видано командировочна
на 10 діб. по 300 мар. всього
3000 мар і документ
подорожн до ланцута
водовиц. петраков
Чистохова Калиш
і александрів

Центр. Тр.

в/ІІ 21 року

Зайти
Сот[illegible]

101

Подполковнику Добротворському.

Подаю Вам Списки ч.ч. 1, 2, 3, 4, 5; Вам належить негайно просити м. Черноцького аби ці люде були переслані до Львова через Тарнов (через мене); всі люде з Залізної дивізії табор 10 Каліш; Дуже бажано щоби люде висилались

104

партіями через 2–3 дні в порядкє спис-ків.

Гнихов

8/II 21 року.

103

Командіру 3 Залізної дивізії.

Дуже прошу негайно приступить до висилки людей до Тарнова згідно списками якія Вам надсилаю. Порядок висилки: партії банкно щоби їхали одна за одною через 2-3 дні по черзі списків.

Ренхор [illegible]

8/III 21 року.

104

Підполковнику Кузьмінському.

Надсилаю до Вас капітана Льотника Яловенко — Особа яка на мою думку дуже легко зможе устроїться або в штабі російської червоної 12 арм. або в штабі Київської округи. Я даю йому адресу одного свого знакомого у якого Яловенко має залишити свого адресу (коли устроїться у большовиків) і куди він буде подавать необхідні нам матеріяли. Я ж даю йому зв'язку до Київської організації (Централі) з вимог конспірації.

105

Це людина безперечно українець
і не лівий але настільки
він прихильник Тарнів-
ського уряду затрудняюсь
сказати. У всякім разі
він зможе здорово допомо-
ти нам. Генерал-хор. Гал-
кін через 4-5 діб буде у
Вас: їде туди куди я сказав.
Через декілько діб піде через
Вас багато старшин-серб-
ських робітників, а та-
коже для обслуговування
пунктів. Більшість їх буде
іти на Волинь, Київщину,
Чернігівщину і Полтавщину
через полісся і просять озброїти
їх револьверами і гранатами.

106

я буду подавати вимогові [illegible]
ти на зброю.
Постарайтесь переконати по-
лякіє що справа скоро нала-
годиться і непорозумінь не
буде, а також що головна
сила (крім розвідчиків) мною
буде напрацюватись для ра-
вану большовицьких військ
і організації. Завтра їду
до Варшави на 2-3 дні.
За мене залишається Ступницький

Ген. Хорунжий

9/III 1920

Тарнів

107

Підполковнику Кузьменкову

Дуже бажано щоби
з тримтів і печатів
на документах Яковлю
були зняті зразки для
заготовлення подібних
документів для висилання

[illegible]

[illegible]

109

Панові Голові Повстанчаського Комітету поділля і Волині.

Дуже прошу представника цього п. Чернуха дати відомости для безпечного переходу кордону. Він направляється мною на Харківщину. Через нього посилаю наказ ч. 1 який прошу розповсюджувати серед населення окупованої росіянами України; на території Волині тримати необхідно наказ таємно (незалежно від того, що він появився в газетах). Пересилайте чаще повідомлення через полков. Кузьмінського, Львів Європейський Отель, 66 г.

Зповажаю Генкор [illegible] —

18/IV 1920

5

Подполковнику Добротворському.

110

Потроху удається розшифрувать „допомогу" поляків і „союзні відношення" Савінкова. Єсть де які данні що поляки за всяку ціну намагаються гальмувать організацію нашого повстання і тілько для того щоби тримати нас в своїх лапах, роблять вигляд „друзів України". Як далеко вони зайдуть в свої „допомозі," чи аж до видачі наших плянів большовикам, не відомо. Вони з усієї сили допомагають Савінкову висилать на терен України організаторів; ідущих до нас представників направляють до Савінкова, який дає гроші і завдання, придираються до кождого випадку аби доказать, що ми не вміємо тримать конспірації.

Для того щоби піймать на удочку Савінкова і коли можна поляків і французів висилаю до Вас д. Чорноуса (псевдонім „Кішка") якому даю завдання виявить допомогу „друзів" і „союзників". З Вашого боку допоможіть в найкоротший термін виконать завдання Чорноусу. Звязкового старшини і досі немає... з таборів не їдуть...

[illegible] Генерал [illegible]

Варшава.

цілком довірочно.

Підполковнику Кузьмінському

Будуче у Варшаві я був запрошений у французьку місію, де мене повідомило, що по їхнім відомостям у Львові мається большевицька організація, яка здається має агентів у штабі VI армії. Для цеї цілі (аби викрити) і для налагодження розвідки на Україну до Львова виїзжає французький офіцер. Вони хотять ~~щоби~~ увійти з нами в звязок і обіцяють допомогу матеріяльну. Використайте їх. До цього часу не має звязкового (польського) старшини при мені і то надзвичайно тяжко відбивається на постановці діла. Із таборів старшин не висилають, хоч роблять вид що намагаються „допомагать союзникам"...
Зараз много виробляється деталі нашої організації, після чого можна буде перекочувати із цієї землі обітованої. Скоро надходить ратифікація і „союзники" віддають нам до діспозіції Троцького і Єгорова, аби мати причину для ліквідації наших відношень до них.
Збирайте максімум документів і фактів якіб я з приводу „інтенсивної допомоги" міг подати уряду.

14 VI Року. Генерал [illegible]

ч. 112.

Підполковнику Добротворському.

Старшини з таборів не їдуть. Надумав пуститися на хитрощі. Висилаю до Олександрівa сотн. Ступницького, який має мені привезти чотирі хлопчика і декілько старшин для праці на терені Польщі. Організація на Україні посовуються вперед широким кроком; наш наказ ч. 1 єсть уже на Лівобережжі. По минулому коло наказу ч. 1 піднявся страшенний галас у прессі: одні доказують, що він провоцірує війну большовиків з Польщою? Другі навпаки, ~~а~~ треті приняли позу здивованого: чому найшлися серед газетярів дурні, які рішили, що наказ виданий в межах Польщі? (наказ надрукований без дати); а єсть і такі, що просто констатували факт. Відділ II VI армії знов говорить що ми не держим конспірації і ставим їх „українофілів" у негарний стан. Коли би Вам з цього приводу сказав що небудь Черноцький Ви йому зясовуйте що тілько дурень (коли то йому не вигодно) буде доказувати, що наказ ч. 1 видрукуваний у Польщі і в цьому рокові. Наказ писаний (редагований) мною і я знаю що роблю. Допоможіть Ступницькому получити необхідні йому документи подорожі на старшин і козаків. Попросіть, щоби Варшавське

начальство зясувало чому так поспішно вніз-
жає до мене звязковий старшина і так інтен-
совно висилаються з таборів старшини, що
ні одного з їх нема й досі в Тарнові? Хто цьо-
му винного чими чи вони?

Тут у Тарнові новина: Петлюра грозить
демісією? коли буде принятий новий закон
про Вище Військове Управління. Горенько так
годі: „і слишан бєсть плач в Рамі — Галілейтей!"
Бояться нічого: обійдеться без „великіх потрясеній"!
Здається мої (наші) роботі перешкоджають
немало і наші „патріоти" начиная від головного
через Більцького і до свинопаса; але дарма: ще
тиждень-два праці і у нас буде пізно що
небудь підсунуть (свиню) нам. Парлямент
на 90% за нами. Пишіть що робиться у Вас.

Генерал Хор[illegible]

16/IV 21 року
Тарнів

P. S. Запечатую всі свої пакети
сургучем — турецькою монетою

[illegible]

113

Подполковнику Кузьминському.

Міністерство Внутр. Справ передає до нас свої звязкові пункти які вони має на кордоні: Скала, Гусятин, Підволочіск, Рівно. Я думаю посадити там по одному старшині в розпорядженні якого буде хлопчик (таких умене в дівізії кілька чоловік) який під виглядом пастуха буде переправляти на Україну літературу і привозить з відділу большовицьку ці старшини будуть вести головно агіт. роботу але Ви зможете це використати із боку розвідки. Обдумайте це і попробуйте щоби поляки взяли їх на утримання, коли ж вони бояться „роз конспірірования" то обійдемось і без їхньої грошей — необхідні тільки документи для мешкаючих на пунктах. До Вас їде (податель цього) сотник Ліхтиякевич — нач агіт відділу мойого штабу — допоможіть йому в поїздці в бік Рівно і назад.

Ген. хор. [illegible]

15/IV 21 року
Тарнів

Підполковнику Кузьмінському.

Одержав звіт Михальського. Гадаю що його Ви зможете скористати для наведення станових ліній в такому районі: Камянець-Ямполь, Гусятин-Винниця-Жмеринка-Тиврів-Брацлав-Тульчин і Ви його скористуйте.
Крім того я даю йому доручення організації „Дватки" в Камянецькому районі; доручення ці зможуть бути мною поширені коли повіт буде зорганізований і організація виявить свою роботу. Через Михальського передаю Вам наказ ч. 1 для транспортування через кордон, Ви тільки старайтеся щоби література не розповсюджувалась безпосередньо коло кордону, що притягає увагу большовиків. Маю відомости що в Скалі начальник посередника дефензив Мацицкій має величезну кількість літератури Савінковської, Гетманської і просить нашої консеквенції витягнуть сами... Звязковим від поляків мав би то бути таки Глязер (лист Добротворського). Старини з табору ніяк не можуть вислати. Чи скоро Ви пришлете мені печаті для пакетів?

24/IV 21 року. Ген-хор. [illegible]

Підполковнику Кузьминському.

Одержав тільки що телеграму, що із таборів люде їдуть. Порядок приблизно 10 голов в добу. Отже готуйтесь до переотправки. Андрух їде до Київа; з ним має виїхати Генер. Галкін. Вони одержали від мене всі інструкції по організації і я гадаю справа піде швидким темпом. Дайте вказівки Андруху і Галкіну відносно розвідки і налагодження етапових ліній (може Ви будете будувати лінії від кордону в глуб України, а вони Вам на зустріч). Посилаю до Вас Поручника Кузьменко Тітаренко — використайте його на одній з пунктів на кордоні — це порядний старшина але потрібує вишколення. На днях пошлю до Вас Ступніцького з цілим кадром старшин для обсадження пунктів і дачі їм директив на місцях. З приводу притягнення до нашої справи більше сил пишу спеціяльно доклад. Гадаю, що останні событія заставлять віднестись до справи серйозна. Андрухові Галкіна постарайтесь знайдіть грішми. Ренхор Тіг — з гідною вимагати

22/IV 21 року.

116

Пане Полковнику!

На жаль мені мабуть не доведеться бути в дивізії на Великдень. Робота йде, помимо задержки з висилкою людей із таборів, досить скорим темпом; в Україні прибувають досить добрі вісти: наші люди єсть скрізь: в ревкомах, комісаріатах, в армії і навіть в партійних комітатах — дають відомости, навіть оперативні звіти штабів армій і округів попадають до моїх рук. Почувається на містах брак фахових сил, які могли переводити організацію, як військову, так і цівільну. Єсть надія, що цілі частини можна з першого моменту перетягти на наш бік. Я подаю до нашого верхів спеціяльного доклада в цій справі і вимагаю посилки на Україну і старшин Генштабу. Де які уже дали згоду і їдуть. З формального боку (конспірація) переїзд на Україну поставлений ідеально. Що до дивізії — продовжуйте працю енергійно і уперто над приведенням до належної ступені особливо старшин; упертість і послідовність безперечно переможе.

Вітайте всіх.

24/IV 21 рок. Ваш [illegible]

[illegible]

Полковнику Кузьмінському.

Посилаю до Вас сотн. Бабіча, його рекомендує Романченко, який має уповноваження від повстанчої організації Камянецького району. Організацію я використаю і вважу в підлеглість Ківерчуку (нач. району) коли він прийде. Організація ця подає звіт, що має звязки в Солобковцях, Зіньковцях, Деражні, Винниці — Сам організатор Шлапак-Широкий находиться в Сидорові коло Гусятина, в Сидорові ж має спинитись Ківерчук. Гадаю що можна вести лінію на Линовець, через зазначені звязки і може зробить через них свою лінію етапову. Самого Бабіча я гадаю можна буде тимчасово призначити в. о. нач. ал. пункту Гусятинського адресу якого Вам подає Ступніцкий. Від Винниці ~~ід~~ через Линовець і Таращу до Київа (до Галкіна) безумовно протягти лінію можна доручити сот. Якубовичу (т. в. о. нач. 8 район) Отже коли у Вас не находиться під руками лишнє людей, користайтесь випадком. Через Бабіча я перекидаю літературу. На Підволочіск необхідно посадити негайно свою старшину і я, як т. в. о. рекомендую Вам хор. Стахіва. Прийдеться прислати Вам для основательної внучки

старшин, після чого т. в о. нач. пунктів можуть бути використані для нашої мети. Пункти на кордоні наші я остаточно рішив посадити: Гусятин, Підволочіск, Шумск і Дівно-Острог.

Дальше лінію за Винницею до Таращі (з метою дотягнути до Київа через Казатин і Трипілля) ми все прокласти поручи. Якубович і Ви його скористайте. Взагалі використовуйте всякий випадок щоби бути готовими до событій, як найскорше.

[illegible]

26/IV 21 року

Тарнів

Пане Генерале!

На жаль я не можу приїхати до дівізії на Великдень. Приходиться відмовитись від того щоби провести свята в колі своїх близьких, але коли того вимагає справа мушу. Бог його знає: може й справді зу всеї нашої еміграції я оден роблю живе діло. У всякім разі я глибоко вірю в успіх повстання. Організація йде скорим темпом: із моря анархії і стихії твориться машина, яка підлегла єдиній волі зробить чудо. Але потрібна праця, праця і праця; я лисію, голова по вечерам болить але що не робить... З фінансами скрізь дуже тугo. Прошу вислать до мене підполков. Пирогіва (10 бр.), він уже підвищений і він вітає те його від мене. Я його використаю для організації. Документ подорожі, я гадаю, Галайда привезе йому з Варшави.

Витаю Вашу дружину і всіх.

Генко [illegible]

27/IV 1920

120

Полковнику Лущенко

Галайду я думаю використати для справи повстанчої і він має до мене виїхати діб через 10 до мене. Видопоможіть йому.
Гадаю використати підп. Пирогіва (він уже підвищений) для роботи в одному із повстанчих штабів як здібного організатора і тому прошу вислати його до мене негайно. Я знаю що це трохи є погано відбиватися на організації дівізії, але що робить? Можливо що та праця яку я проважу, єдина дійсно жива в сучасний мент. Приходиться витрачати массу енергії щоб привести стихію і анархію до порядку але справа посовується; трохи нервів забирають „міжвідомственні тертя", але така наша доля.
На совата мабуть не буду в дівізії - жаль, но мусим годитися. Поїздка відриває мене на тиждень від праці!

Вітайте всіх

27/IV 21 року

Генко [illegible]

121

Пане Полковнику!

Одержав Ваш лист — дякую. Я на стілько захоплююсь працею що при всім бажанню не можу бути на сьвята в дівізії. Але коли того вимагає справа не до святкування.

З Вашим визовом до міністерства вийшла така штука: обговорювались кандідатури на тов. Військового Міністра і Командарм заявив, що він хотів би взяти в армії але там серед всіх попосадам низше комдіва немає відповідних людей...

Я заявив, що то єсть не так, що я би серед комдрічів найшов би людей, які не уступлять комдівам і указав на Вас. Командарм тов. Міністра вибрав собі друзів, а Вас хотів мабуть взять із Київської дівізії (з якої не буде людей) до дівізії Кінної або Запорізької, а але ця справа зелагонсена здається Пиніто чаще. Я у Вас думаю за три підполковника Пирогова прощаючи пишу Ин. Нельговському

Вітайте Далія-Сидорянському Підполковником.

27/IV 21 року

Ренхортов

Полковнику Добротворському:

Добудьте документ подорожі Галайді від Варшави до Олександрова і Львова а також підп. Прогову (був сотн. 10 бр. ріг) від Олександрова до Львова з поворотом. Справа з організацією на Україні посовується. Повідоміть мене, як вирішимо у Варшаві: будуть висилати людей чи ні. Чомусь з Олександрівки приїхало тільки 20 душ і дальші — стоп... Взагалі при всякі оказії посилайте доклади, а почтою те що можна

[illegible]

26/IV 21 року
Тарнів

123

Мане Централе.

Посилаю Ващенка якому доручаю передати ті відомости, які маю про дальнійший наш стан. Одержав 75,000 марок для дівізії на Совєта і передаю їх Начпосту з розрахунком.

Не буду багато писати тому, що Ващенко Вас поінформує персонально, крім того через тиждень приблизно я прибуду до дівізії; скажу тілько що проти Вас (і мене розуміється) Командармом ведеться „маленька агітація" причина — бажає посадити свого чоловіка на дівізію. Але я в даний момент того не боюсь: пізно.

Саме головне не падати духом і тримати себе в руках в трудний час і все буде гаразд.

Бажаю всіх благ

Ваш [illegible]

29/IV 21 р.

Тарнов.

Підполковнику Кузьмінському

1) Вимагаю негайного заарештовання і направлення до табарів Корого, Голуба і К°. Ставлю Вам на вид, що Голуб, незважаючи на мої вимоги досі не заарештовано. Ви винні того що він на волі.

2) Глядер мені тільки листів не вручив. Тимченко і К° не робить від мене і тому полякам вільно робить з ними, що хотять. Я маю відомости, що Ви не вповнили відношення з п. Мензуренко...

3) Надсилаю Вам 6 (шість) душ для проходження навчання по обслузі пунктів на терені Польщі а також два хлопчика. Хлопчиків коли можна, то використайте, як я Вам говорив для перевозки літератури, коли вони не підійдуть для зазначеної мети, то направити їх через кордон на Україну видавши тільки білизну і замінивши одіж, у всякім разі назад не посилайте.

4) Міхальського всіма заходами пришуйте перейти кордон негайно, а як не послухає інтернувати.

5) 4/V б. року Вам належить приїхати для так-

ладу до Тарнова, захвативши
собою всі данні, що до цього часу зроблено
Ваши з боку організаційного. За себе
залишите заступника.

[illegible]

1/V 21 року

Тарнів

Пане Полковнику!

Ви жалієтесь мені, що єсть люде, які заявляють всім усюди, що Ви непевний. Не журіться: мене теж рахують непевним. І характерно, що чим подліший і нездарніший чоловік, тим для нього я непевніший. Причина тут психологічна, котру я з'ясовую афорізмом: „Нікчемність раз у раз буде ненавидіть велитня". То єсть афорізм моєї власної кухні. Але годі: Ви непевний, я непевний, здається, не погана компанія! Ну той плюйте на гидоту, яка сміє рахувати Вас непевним. Необхідно працювати аби дать можливість зникнути з обрію „певним", послать їх до музею, або до зоологічного садка.

Я дуже радий був би з Вами побачитись і поговорить де об чім. По мене нижчим можеб Ви вгодились виїхати на Україну для „кооперації", а власне шефом штабу одної з групп. Це помиже нижчим.

Будем бачитись - поговорим.

Будьте здорові. Вітаю Вашу родину (коли вона з Вами) і всіх знайомих.

Ваш [illegible]

Тарнів
[illegible]

Підполковнику Кузьмінському.

1) Баумгартена нахожу необхідним віддати до суду.

2) Як можна скорше необхідно щоби пункти на кордоні розпочали свою працю тоді лекше буде уникнуть невиконання (своєчасно) наказу про перехід через кордон на Україну висилаємих.

4) Негайно подайте мені проєкт штатів, як відділу в Львові (Свідеція II), так і пунктів на кордоні для затвердження. Подайте рапорт про призначення (проведення наказом по штабу) всіх осіб як до свідеції II так і на пункти.

5) Необхідно щоби на пунктах старшини одержували на 25% менше ніж у Львові. Гроші які б мали залишитись від авансів пунктам були витрачені на друк літератури нашої в містінаходження пунктів і на инші справи.

6) Зараз пишу Добротворському, щоби він заявив Савінкову що всі особи які їдуть на Україну для організації від нього мусять мати мою візу. Мною будуть пропускатися Савінковці виключно

для роскладу червоної Армії. Глязер погодився, що всі Савінковці будуть не пропускаться на Україну без мого дозволу.

7) Заярний повідомив мене листом із Острога, що він був на Україні, зараз знов виїзжає, і по повороті приїде до Тарнова для докладу.

8) Глязер пропонує організовати у Львові новий вишкіл на 30 курсантів, які мали організувати розвідку на Україні при повстанч. організаціях — я дав згоду.

9) Глязер повідомив, що 6 армія рекомендує наші пункти в Лунинець, Сарни, Острог, Підволочіск і Скала. Я погоджуюсь на всі крім Лунинця який задалеко на північ і нахожу необхідним помістити вмісто Лунинця пункти між Острогом і Підволочіськом (найкраще Лановці). В першу чергу мусять бути обсажені Скала і Острог.

10) Пункти мусять негайно взятись використати все що єсть на місті, вредне усунуть Ісселізного рукою. Помимо нижчим в с. ~~Нестерівка~~ Новосілка Біскуп

ська (на південь від Скали). Борщівського повіту почт. і зал. станція Гермаківка живуть Постоловський і Паладійчук, видні українські діячі старшини (перший із них член Центральної Ради) вони допомогли перейти сотн. Дуткевичу і инш. і пропонують свої послуги. Вони живуть як кондоновані II відділом варші. Попробуйте їх використати особливо Постоловського (великий патріот і чесний робітник).

11) Прибуваючих з України направляйте тільки ваших домене решту не повертайте (коли нема сумніву) в розпорядження нач. районів. Де нач. районів нема ще призначено, то направляйте домене.

12) Інтер мені доклав, що бажано замінити Моссаківського Поляковим-Галайдою (видно він з Вами говорив з цього приводу). Направляю Вам Полякова Галайду (сотник) і рекомендую використати його по організаційній справі при евіденції II.

13) На північну II групу для організація центра (штабу) дав свою згоду сотн. Шляхтіченко, а на I південну веду переговори з полков. Стефанівим (центр штабу) здається теж вийде.

Д/Ж 21 року
Тарнів

Генко [signature]

129

Вих.
ч. 272

5

5

ВІЙСЬКОВОМУ МІНІСТРУ

Червня 1

Р А П О Р Т

Представляючи при цьому переданий мені рапорт Підполковника Вільгельма З е е г о р ш а, прошу Вашого распорядження аби він був затвердженим в дійсні його Штаб-Старшинській ранзі, з залишеннем на дійсні службі в армії У.Н.Р.

Додаток: Рапорт Підполковника Зеегорша.

Генерал-Хорунжий:

П. Військовому Міністру

Р а п о р т.

При цьому придставляю переданний через мене рапорт Підполковника Зайгорша Вільгельма на Ваше ім'я.

Прошу Вашого распорядження аби він був затвержений в штаб- старшинській ранзі і залишенний на дійсній службі в Армії У. Н. Р.

Додаток: Рапорт Підполковника Зайгорша Ч.

Г е н е р а л- У о р у н ж и й

130

Вих. 271

П О С В І Д Ч Е Н Н Я

Червня I

5

Пред,явник цього Підполковник З Е Е Г О Р Ш звілнений в безтерміновий відпуск, аж до відкликання, що свідчу підписом та печаткою.-

Генерал-Хорунжий: [signature]

Партиз.-повстанч.
ШТАБ

ПРИ ГОЛОВН7

Р. Ш. Пане П А В Л Ю К.

Довожу до Вашого відому, що Генерал- Уорунжий Тимченко / псевдонім КРИЛО /, як виявилось працює у ворожих нам організаціях, а тому прошу не рахувать його агентом Уряду У.Н.Р.

5

Г е н е р а л - У о р у н ж и й

Червня 1921 р.

132

ПАНУ ГОЛОВНОМУ ОТАМАНУ

Ч 273.

Р а п о р т.

5 Червн- I

5

При цьому надсилаю зразок телеграми пункта I /Тарнопільського/ із якоїевидно ту шкоду, яку роблять нам Савінковські агенти / Бистрицький/ на містах. Я написав Підполковнику Кузьмінському аби він вимагав катигорично від поляків, щоби на Украіну пропускались люди тільки за згодою Штабу.

Находивби необхідним аби Урядом були зроблені відповідні кроки у Савінкова.

Генерал - Хорунжий [signature]

Ком. Чк —

ПАНУ ГОЛОВНОМУ ОТАМАНУ

Р а п о р т.

2274.

5/VI

5

При цьому надсилаю п. Хімичука, від Шаргородськоі повстанчеськоі організаціі, яку перетягував на свій бік Савінков.

Нахожу необхідним просить аби Ви, ПАНЕ ГОЛОВНИЙ ОТАМАНЕ, переслухали його аби мати точну картину роботи Савінкова.

Генерал- Хорунжий [signature]

134

Пунк Контрольний до Евіденції II
№ 1

5

Поручник Пащенко зараз знаходиться на підпункті в Гусятині. Третього Червня по документу подорожі їздив до Тарнова за своєю жінкою, а 5-го Червня повернувся назад і відправився до Гусятина. З ким він має знайомство сказати Вам зараз не можу, бо людина ця мені цілком не відома. Жінка його на мій погляд єсть абсолютна росіянка, яка ні одного слова не хоче говорити Українською мовою, коли будуть про його які небудь відомости, донесу Вам як найскорше.

Сотник Табич

6/II 1918.

п. Сотнику Ступницькому
Сотник Табич

1.98.

Евгу II

Таємно

Секу 1-я орг.

П. Домбровському

Прошу негайно мене повідомити де тепер Пащенко чи їздив він до Тарнова і з якими ко-[illegible] він має знайомства.

Сотн. Паше

НАЧАЛЬНИК
Партізано-Повстанчеського
Штабу
при Головній Команді Військ
У. Н. Р.
6 Червня 1921 року.
Ч. 283

5

На Ч 244 від 4/VI-21.

Пану Голові Ради Народніх Міністрів.

При цьому представляється зразок рапорта Сотника Есіпка від 24 травня ц.р.за Ч 2 і зразок ПРОГРАМУ ВСЕУКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО СОЮЗУ.в справі діяльністі і антідержавних виступів п.Волинця.

Додаток:зраз.рапорта Ч.2 і зразок програму Всеукр.Нац.Союзу.

Ген. Генерал-Хорунжий [signature]

Згідно

Начальник II відділу
Підполковник [signature]

136

У. Н. Р.
ГОЛОВА РАДИ
НАРОДНИХ МІНІСТРІВ

4 червня 1921 р.

Ч. 244/т

ТАЕМНЕ

ПАНОВІ КОМАНДІРОВІ 4-і СТРІЛЕЦЬКОІ

ДИВІЗІІ

Пересилаючи при цьому копію звідомлення про діяльність п.Волинця прошу ласкаво повідомити мене, що Вам відомо про діяльність і антідержавні виступи п.Волинця й яке його відношення до Повстанчого Штабу.

ГОЛОВА РАДИ МІНІСТРІВ [signature]

В.о.Директора Канцеляріі [signature]

Д.П.І.

І/6 1921 року

Копія

ТАЄМНЕ

Звіт ч.64

Пропаганда отамана Волинця

На прошлому тижні еміґранську ідальню в Тернополі посітив відомий провідник повстанців Гайсинського району Волинець. В розмові з адміністрацією зазначеної ідальні, Волинець між иншим критикував політику Уряду У.Н.Р. взагалі, та Пана Головного Отамана з окрема, і як на результати негативних наслідків такої, він указав, критичне становище нашої еміґрації в Польщі.

Для підготовчої праці, ведення боротьби за визволення України від больш виків, по думці Волинця, необхідно скликати на території одної, із співчуваю чих нам держав, себ то Німеччини або Чехії - Конґрес в склад якого повинні ввійти предстаники всіх політичних українських партій.

Задачею згаданого конґресу має бути вибір одного енергійного чоловіка, та призначення його на пост діктатора, а також сконструювання нового держа вного апарату, до якого по словам Волинця, користно було б покликати і Скоро

падського.

На зауваження одного з членів адміністрації ідальні чому би в склад маючогося утворити нового державного апарату, не покликати і Отамана Петлюру,- Волинець відповів, що Петлюра, як скомпромітувавшись себе своєю дотихчасвою політикою, в склад нової державної організації ввійти в ніякому разі не може.

Відносно фінансових засобів цієї нової організації, то Волинець пояснив, що така буде субсідіюватись з Савінковим, який вже на цю ціль асігнував досить поважну суму грошей.

Відносно фінансових засобів цієї нової організації, то Волинець пояснив, що така буде субсидоваться з Савінковим, який вже на цю ціль асігнував досить поважну суму грошей.

З посеред адміністрації зазначеної Тернопільської ідальні, Волинець співчуваючих своїй ідеї не знайшов,- одначе не виключеним є, що завдяки не завидного матеріяльного становища урядовців - агітація Волинця може найти відповідний собі грунт.

138

Сотник Сєпок

Пану Генералу Тютюнику

Д. 2.

24 травня 1921 р.

м. Тарнів

Доклад Сотника

Вперт

Доношу що 14 травня біля року прибувши до Стрілецького полков. Василя Яницького став вести пропаганду що уряд У.Н.Р. не існує і для візвольної України організовано Всеукраїнський Національний союз. Дав мені програму і настаював на тім, щоб я працював совмістно з ними. Називав некоторих членів цього союза Пирхавка і Полковник Волинець. Де Вони знаходяться це для мене ми відомо коли вияснено постараюся донести негайно

Сотник Сєпок

П Р О Г Р А М А

ВСЕУКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО СОЮЗУ.

I. ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ СОЮЗ є об"єднання живих, активних національних сил Українського народу, з метою боротьби за НАЦІОНАЛЬНУ Й ДЕРЖАВНУ НЕЗАЛЕЖНІСТЬ.-

II. Постаючи в хвилину національного занепаду й страшної військової та національно-державної руїни, спричиненої вузькою шовіністично-партійною тактикою українських політичних партій, що незрозумівши національно-державного ідеалу та соціяльно-економичних змагань своєї Нації, пішли за універсальними гаслами російської революції й її проводирями; - в годину розпаду української інтелегенції на різні табори та розпорошення, пригнічення й одчаю активних борців за національну державність; - в хвилину повної діскредітації, демо-ралізації та нездатности існуючих українських державних органів до провадження активної боротьби за державність й виявлення твор-чої ініціятиви в державнім будівництві; - в годину утворення нових "отамансько-повстанческих" авантюр, які не мають державного ха-рактеру, а служачи інтересам поодиноких осіб, лише побільшують число народніх жертв та національну руїну, - народившись в умовах червоної московської окупації й страшного національного терору на Україні, та розпорошености, деморалізації й дез"орієнтації Україн-ської інтелегенції на еміграції, ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ СОЮЗ підімає прапор боротьби за УКРАЇНСЬКУ НАЦІОНАЛЬНІСТЬ ТА ДЕРЖАВНІСТЬ об"єднаними активними силами всього Українського Народу.-

III. Викидаючи гасло боротьби за Українську Національну Державність, Всеукраїнський національний Союз ВИКЛЮЧАЄ ВОЛЮ МОЖЛИВІСТЬ чужо-земної військової ІНТЕРВЕНЦІЇ З ЦІЛЬЮ ЗАВОЮВАННЯ УКРАЇНИ; вважаючи боротьбу за Національну й Державну незалежність Українського народу СПРАВОЮ САМОГО НАРОДУ, має метою об"єднати всі Національні Українські сили, що стоять на ґрунті національної Державности, без різниці пар-тій, поглядів, течій та соціяльного положення, як на окупованих те-реннях України, так і по за її межами по цілому світові.-

IV. ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ СОЮЗ - як об"єднання активних сил Українського й инших народів землі Української, стоячи на принципі СУВЕРЕННОСТИ Українського народу, якому належить право самому уста-новити той, чи инший, лад на своїй землі, та взаємовідносинах сусід-

ними державами, ЗАСТЕРІГАЮЧИ ВСЯКУ НОВУ МОЖЛИВІСТЬ УЗУРПАЦІЇ ВЛАДИ, о г о л о ш у є:

1. Національну єдність Українського Народу, та суверенність Української Держави і її територіяльну неподільність.-

2. Воля Українського Народу, вызволеного з під чужинецького ярма, мусить виявитися через УКРАЇНСЬКЕ НАЦІОНАЛЬНЕ УСТАНОВЧЕ ~~національне~~ Зібрання, скликане на основі п"ятичленної формули. Йому одномуналежить право установити, як Державний Устрій Самостійної України, так і форми співжиття народів Української Держави і взаємовідносини окремих Українських Земель / Галичини, Кубані й инших/ в НЕПОДІЛЬНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ Державі.-

3. Передачу землі трудовому хліборобському – селянсько-робітничому населенню, шляхом парляментарної аграрної реформи, в основу якої мусить бути положений прінціп сталого володіння землею й неподільности трудових селянських земельних наділів / майорати /.

4. Реальне забезпечення за робітництвом його домагань в соціяльній області, а саме : - волі професійного руху, охорона праці и т.и. .-

5. Стоючи на прінципі НЕПОДІЛЬНОСТИ ТЕРЕНІВ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ й НАЦІОНАЛЬНОЇ ЄДНОСТИ Українського Народу, Всеукраїнський Національний Союз вважає необхідним спірні національно- територіяльні питання з сусідними державами розв'язувати шляхом плебісциту.-

6. Розпочинаючи боротьбу за свою Національну Незалежність з ворогом, який поставив перед світом голу правду інтернаціоналу, та соціяльну диктатуру одної політичної партії, який ~~св~~ своїм імперіялізмом та соціяльною виключеністю, винищуючи культурні сили Української Нації та природно-економичні богатства землі Української, несе її цілковите економічно-політичне рабство, що виключає всяку можливість існування и розвитку Українського Народу,- Всеукраїнський Нсціональний Союз ставить перед собою такуж Правду Національну,, а тому, як засоб боротьби за Національну Державність, вводить НАЦІОНАЛЬНУ ДИКТАТУРУ.-

7. Вважаючи, - що боротьба за Українську Державність в часи національного занепаду та державної руїни, вимогає не політиканства й балаканини, а тяжкої, відповідальної творчої праці, організованности й напруження енергії цілої нації, створення Національно-свідомої Армії, -що попередні спроби державного будівництва кінчались катастрофично завдяки нездатности відповідальних чинників до створення мілітарної сили Української Нації й заведення національної Дісціпліни серед Української інтелігенції, а також, беручи на увагу, що прінціп діктатури й сцентралізування відпорної енергії Нації може вповні здійснитись лише сильною волею одної особи, - Всеукраїнський Національний Союз розуміє НАЦІОНАЛЬНУ ДІКТАТУРУ - як ОДНООСОБОВУ ДІКТАТУРУ ВІЙСЬКОВУ.-

У. Переведення в життя постулятів, зазначених в цьому Програмі, ІНІЦІЯТИВНА ГРУПА Всеукраїнського Національного Союза покладає на ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ Комітет Всеукраїнського Національного Союза в складі СЕМИ ОСІБ, скликати який доручено Членові Ініціятивної Групи, Української служби Полковникові - Василеві ЯНИЦЬКОМУ.

УІ. Організаційному Комітетові доручається виробити, на основі програму Всеукраїнського Національного Союза - ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ СТАТУТ СОЮЗА й остаточно уконституювати Всеукраїнський Національний Союз, шляхом порозуміння з політичними, економичними, військовими, громадськими й иншими Українськими Організаціями, котрі визнають плятформу Всеукраїнського Національного Союза і його тактику.-

УІІ. Приймаючи на увагу необхідність підготовчої праці за для активної боротьби з червоним імперіялізмом, ще до з"організування ТИМЧАСОВОЇ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ ВЛАДИ, Організаційному Комітетові доручається скласти негайно-ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ ШТАБ УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ВІЙСЬКА, який повинен:

1. Приступити до організації Регулярної Армії й підготовки всього населення окупованої України до майбутньої боротьби,

та 2. Порозумітись з об"єднанням активних проти большовицьких сил булої Росії - " НАРОДНЫМ СОЮЗОМ ЗАЩИТЫ РОДИНЫ

и СВОБОДА", що до оперативної співпраці та військово-політичного союзу.-

VIII. По остаточному укомплектуванню Всеукраїнського Національного Союзу, Організаційний Комітет його скликає на території нейтральної держави ПЕРШУ СЕСІЮ ВСЕУКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО СОЮЗУ, яка повинна вирішити, в першу чергу, питання НАЦІОНАЛЬНОЇ ВІЙСЬКОВОЇ ДИКТАТУРИ, після чого Організаційний Комітет ліквідується й передає справу ПРЕЗИДІЇ СОЮЗУ, а Організаційний Штаб переходить в підлеглість ДИКТАТОРА й перетвориться в ШТАБ УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛЬНИХ ВІЙСЬК.

"20" квітня 1941 року.

м. Старокостянтинів-на Волині.

ІНІЦІЯТИВНА ГРУПА ВСЕУКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО СОЮЗУ :

6 стр. дивизии 16 бригады

1. Бунчужный Радченко Иван

2 Казак Оскак Дмитро.

Парт.-Повст.
Штаб
При Головній Команді Військ
У. Н. Р.
6 червня 1921 р.
№ 284.....

5

Підполковнику Кузьміньокому.

В с. Головниця, на Волині, живе "Отаман Б Е С А Р А Б Е Н К О", який від свого імені видає накази по повстанческим військам не маючи на те уповноважень / уповноваження його сфальсовані/; знаходиться в связку з Волинцем.

Вживіть заходів до обезвреження через поляків.

Генерал- Уорунжий

Таємно.

Парт.Повст.

Штаб

при Головній Команді Військ

У. Н. Р.

6 червня 1921 р.

№ 285.....

Підполковнику Кузьмінському

5

Волинець сидить десь в районі Тарнополя і веде "ВСЕУКРАЇНСЬКУ" агітацію про утворення нового урядового центру на терені Чехії або Німеччини.

Веде агітацію проти нас і поляків. Вживіть заходів до обезвреження його.

Генерал-Хорунжий

Начальник ІІ відділу

Підполковник

Парт.-Повст.
Штаб
при Г. К. Р. У. Н. Р.
6 червня 1921 р.
ч. 286.

5

На Ч 971 від 4/VI.

Начальнику канцелярії П. ГОЛОВНОГО ОТАМАНА, Військ У.Н.Р.

Довожу до відома, що "Отаман" Безарабенко провадить працю на маючи на те уповноважень і не зважаючи, що йому заборонено мати діло з повстанцями. Я прошу поляків його інтернувати.

Генерал-Квартирмейстер

Начальник II відділу

Підполковник

В-ка Кох.

КАНЦЕЛЯРІЯ
Головного Отамана
ВІЙСЬК
Української Народньої Республіки
червня 1921 р.
Ч. 971

Таємно.

Генерал-Хорунжому Тютюннику.

Додаючи копіі двох наказів "по Повстанчеським куріням Таращанського, Сквирського та Бердичевського повітів на Київщині" Ч.Ч.4 і 5, уклінно прошу повідомити мене, чи губерніяльний Київський Отаман д.Насарабенко має яке будь відношення до дорученоі Вам справи і , як-що ні, то прошу безпосередне вжити відповідні заходи до ціеі особи.

ДОДАТОК: два накази в копіі.

Начальник Канцеляріі

Начальник Загального
Відділу,Сотник

Настоящий приказ оголошити по всім організаціям повстанчеських військ на правобережному Україні.

Підписали: Отаман Басарабенко. Начальник Штабу полковник Ковальчук з оригіналом згідно: Начальник Штабу полковник Ковальчук

5

За невідомі:

Нач. Зах. В. В. Мих. Кошц Головн. Отамана,

Сотн. [illegible]

Копія з копії.

Наказ

по повстанченським куріням таращанського, Сквирського та Бердичевського повітів на Київщині. ч. 4.

травня 22 дня 1921 р. село Головниця (Кордон) на Волині (по частині мушкетів).

§ 1.

За невиконання § 2. наказу ч. 3 від 12 травня 1921 р. по повстанським куріням таращанського, Сквирського та Бердичівського повітів на Київщині оголошуються по за законом згідно § 2 пункту 2. того же наказу, Начальник курів Сквирського повіту на Київщині Грицько Щербанюк, яко гетьманець, сотник Роддівіли - ад'ютант отамана куріня, яко зрадник ділу Української Народньої Республіки.

§ 2

копія з копії.

Наказ

по повстанчеським курінням Таращанського, Сквирського та Бердичевського повітів на Київщині

№ 5.

„23" травня 1921 р. с. Головниця

По частині муштровій.

5.

§ 1.

Молодшого старшину 2 сотні 3 куріня 2ої кулеметної бригади 1ої кулеметної дівізії Армії У.Н.Р. Хорунжого Совчука Володимира добровільно зголосившогося до Штабу Повстанських курінів дорученого мені району, призначаю на посаду коменданта Штабу з 23го цього травня.

Підстава: Посвідчення командира 2ої кулеметної бригади 1ої кулеметної дівізії від 17 травня цього року ч. 0278.

§ 2.

Громадянок Марію Лишевську і Люд-

мину Ковальчук призначаю на посади співробітниць Політичного інформаційного відділу Штабу Повстанчеських Курінів дорученого мені Району з 15 цього травня 1921 року.

Оригінал підписав: Отаман повстанчеських Курінів Таращанського, Сквирського та Бердичевського повітів на Київщині Босоробенко.

З оригіналом згідно: Начальник Штабу Полковник Ковальчук

За невмість:

Лог. Зап. В. В. Лох. Комп. Гол. Ст.

Сотн. [illegible]

КАНЦЕЛЯРІЯ
Головного Отамана
військ
Української Народньої Республіки
№ 382/63

Начальникові Партизансько-Повстанческого Штабу Головного Отамана.

Пан Головний Отаман наклав слідуючу резолюцію на рапорті Вашому від 4 червня б.р.Ч.267 :"Підполковника СТЕФАНІВА відправити Начальникові Штабу до Генерала Гулого.6/VI-21р. Петлюра."

Повідомляючи про це, прошу розпорядження Пана Головного Отамана подати до відому Командарма безпосередне.

Начальник Канцелярії

Начальник Загального Відділу, Сотник

Зразок

До Н-ка Генерального Штабу

З наказу Головного Отамана і за згодою Комітета 1 Запор Генштабу Підполк Стефанів направляється мною до Генхор Гурого як Н-к Штабу I Повст групи

Прошу доложити про вищезазначене Командуючий Арм

Генхор Гурт

296

20/VI

З оригін згідно

Нач 1 відділу Сот [illegible]

М. В. С.

ДИРЕКТОР ДЕПАРТАМЕНТУ
ПОЛІТИЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ

„6“ червня, 1921 р.

Ч. 432

м. Мостою

Дуже негайно. Таємно.

До

ПАНА КОМАНДУЮЧОГО 4-ю КИЇВСЬКОЮ
СТРІЛЕЦЬКОЮ ДІВІЗІЄЮ.

По наказу Пана Міністра Внутрішних Справ, маю за надіслати Вам Пане Генерале долучене листування, з тим, що дальший розслід по цій справі в сучасних умовах М.В.С. перевести не можна, а тому зібрані матеряли передається Вам на увзгляднення і розгляд.

ДОДАТОК: листування на 15 листках.

Директор Департаменту [signature]

153

8-VI-921 р.
м. Львів. —

Пане Сотнику!

Звертаюсь до Вас приватно в справі п. Молдованенко Тодося. — Цей чоловік був на Україні. — (Це установлено) Приніс цінні відомості про ворога, але в той час згубив здоров'є — простудив ноги. — Тут поляки обіцяли прийняти до штабу, але потрібно було почекати. Подробиці розпитайте його. —

Тут він пригодиться, яко агент дефензиви, яка в проекті має бути через кілька днів. — Способності у нього в цім відношенні великі. —

Те що він нам може пригодиться, а також те що чоловік завдяки нашій справі згубив здоров'є, заставляє мене просити аби Ви йому допомогли в чім можете. — Дайте якусь роботу, або затримайте при штабі. — Помочіть отримати паспорта. —

Хор. Михайлик.

Штаб
Ген. Тютюнника
відділ І

11 червня 1921 р.
ч. 144.

До Пана Лікаря РАВИЧА.

При сьому надсилаю у Ваше распоряджения хворого повстанця Молдованенка, прошу оказати медичну допомогу і помістити в шпиталь.

Нач. І відділу Сотник

Відділ загальний.

Діло ч. 4.

Партизансько-Повстанчеського Штабу.

З ріжними паперами —

На 1921 рік.

Начато 1921 р.

Кінчено 192 р.

Українській Народній Республіці.
Поручника Брацлавської групи повстанців.

Підписка.

Я нижчепідписавшийся Мазур Юрій Андріїв поручник військ У.Н.Р. родився 1897 року квітня 3 в селі Анчиполівка, Монастирської волості, Брацлавського повіту на Поділлю. Проживаю там же з Українських діячів громадських або військових знаю мене: Винниць, генерал-хорунжий Удовіченко, член трудового конгресу Осауленко, атаман Тютюник. Виїзжаючи тайно на терен України, а саме на Брацлавщину для підпільної праці проти комуністів, а іменно для підняття повстань, даю цю підписку в тім, що я умовляю на послуге вірність та заховання в найбільшій тайні усе довірене мені вищеть, мужа, війна не вимушить мене видати організацію і пляни її.

За всі вчинки законові У.Н.Р. суперечні відповідаю перед надзвичайно військовим судом.

Січня 18 дня 1921 року
Рівно на Волині.
Поручник Юрій Андріїв Мазур.

У.Н.Р. сотника Брацлавської
групи повстанчеських військ

Підписка

Я нищепідписавшийся Микола Олександрович Ляш Бусарів сотник військ УНР. родився в 1891 році грудня 21 дня в г. Чигирині київської губ. З Українських діячів громадянських або військових знаю мене Ген. Хор. Загродський, Ген. хор. Бурковський. Виїзжаючи тайно на терен України, а саме на Брацлавщину для підпільної праці цього комуністів для піднятя повстань, даю цю підписку в тім що я присягаю на послуху вірність та заховання в найпевнійшій тайні усі дані мені. — Смерть, бійка, мука не вимусить мене видати організацію і клясу її. За всі вчинки законові УНР суперечні відповідаю перед надзвич. військовим судом. Сот. Ляш Бусар
сотня 18 [illegible] 1921 року

Наказ

У.Н.Р. Підхорунжого Брацлавської групи повстанців.

Підписка.

Я нище підписавшийся Зотій Яковлівіч Андрухов підхорунжий війск У.Н.Р. Родився 1898 в селі Писарівки Ямпольского волості клембівскої Рідня проживає тамже. З українских діячив мене знают: п.п. полковник Троцкій, сотник Жиденко; Виїзжаючи тайно на терен України, а саме на Брацлавщину для підпильної праці проти комуністів, а іменно для піднятя повстань, даю цю підписку в тім, що я присягаю на послух вірність і заховання в найбільшій тайні усе довірене мені. Смерть, мука, бійка невимусять мене видати організацію і пляни її. За всі вчинки законові У.Н.Р. суперечні відповідаю перед Надзвичайно-військовим судом.

Січня 18 дня 1921 р.
Рівно на Волині

Підхорунжий Андрухов

У.Н.Р. хорунжого Брацлавскої групи повстанчих військ

Підписка

Я нище підписавшийся Александр Юрковичъ Сідоров хорунжій військ У.Н.Р. родився 1899 року в городе Брацлові подільскої губернії. Рідня проживає на Гайсинщині. З українських діячив мене знаю т. п. генерал-хорунжій Удовіченко, генерал-хорунжій Білевіч, полковник Чіжевскій. Виїзжаючи тайно на терен України, а саме на Браславщину, для підпільної праці проти комуністів, а іменно для піднятя повстань даю цю підписку в тім що я присягаю на послух, вірність і заховання в найбільшій тайні усе довірене мені Смерть, мучебійка не вимусить видати орган. і пляниці. За всі вчинки законові У.Н.Р. суперечні відповідаю перед Надзви.. - військовим судом.

18 січня 1926 р.

Рівно на Волині

А. Сидоров

І.Н.Р. підхорунжого Брацлавської групи повстанческих війск.

Підписка

Я нищепідписовшійся Микола Юркович Сідоров підхорунжий війск І.Н.Р. Родився 1897 року в городі Брацлаве подільской губернії. Рідня проживає на Гайсинщині. З українських діячів знают мене добре: п.п. полковник Лисогор, отаман Волинець. Виїзжаючи тайно на перен України, а саме на Брацлавщину для підпільної праці проти комуністів а іменно для піднятя повстань, даю цю підписку в тім що я присягаю на палух, вірність і заховання в найбільшій тайні усе довірене мені. Смерть мука бійка не вилучить мене видати організацію й плани єї. За всі вчинки законові І.Н.Р. суперечні відповідаю перед Надзвичайно-війск. су

Січня 18 дня 1921 р. Підхорунжий [signature]

Рівно на Волині

Український Народній Республиці
Урядовця Брацлавської групи
повстанців

Підписка

Я нищепідписавшійся Левченко Микола Іванів урядовець війск У. Н. Р. Родився 1899 року Травня 27 дня в селі Веприк Вороньківської волости Козелецького повіту на Чернігівщині. Стало проживаю в містечку Лінці Липовецького повіту на Київщині. Рідня проживає також. З українських діячів, громадських або військових знают мене пп. атаман повстанч. групи Таращанщини Щербанюк і полк. Бесарабенко. Виїзжаючи тайно на терен України, а саме на Брацлавщину для підпільної праці проти комуністів, а іменно для підняття повстань, даю цю підписку в тім, що я присягаю на послух, вірність і заховання в найбільшій тайні усе

довірене мені, смерть, мука, бійка
невимусить мене видати організацію
і пляни її.
За всі вчинки законові У.Н.Р. суперечні
відповідаю перед надзвичайно-військо-
вим судом.

Січня 18 дня 1921 року
Рівно на Волині.

Урядовець Микола Іванів Левчук

У.Н.Р. Сотник Брацлавської Групи
повстанчеського війська.

Я нижче підписавшийся Дмитро
Петрів Сєїнок, Сотник Війська У.Н.Р.
родився 1892 р. на полтавщині Прилуцькім
повіті село Згурівка рідня противає тайно
знає мене Ген. хор. Кудрявцев. Герц. поруч.
Зелінський Ген. хор. Бурківський Вінниченко
таємно на терен України а саме на
Брацлавщину для підпільної праці
проти Комуністів на це дало підписку
в тім що я присягаю на послуг. вірнос
заховання в найбільшій тайні усе
довірення мені
Смерть, Мука, Бійка не вимусить мене
видати організації і плічни її за всі
вчинки законові У.Н.Р. одноразові відповідаю
перед надзвичайним військовим судом.

Сотник Сєїнок

23/I 1921 рок
м. Рівно

І. Н. Р. підхорунжого Брацлавської групи повстанчих військ

Підписка.

Я нище підписавшийся Ус Тімофей підхорунжий військ І.Н.Р. родився 1894 року в городі Білої церкві київскої губернії васільковского повіту рідня проживає тамже. З українських діячів мене знають: Сотник Маркевич, полковник Сілін, Виїзжаючи тайно на терен України, а саме на Браславщину, для підпільної праці проти комуністів, а іменно для піднятя повстань, даю цю підписку в тім що я присягаю на послух, вірність, заховання в найбільшій тайні усе довірене мені. Смерть, мука, бійка не вимусить видати орган і пляни її За всі вчинки законові І.Н.Р. суперечні відповідаю перед Надзвичайно-Військовим-судом.

18 січня 1921

Рівно на Волині

Підхорунжий Т. Усь

У.Н.Р.

Поручник Брацлавскої Групи Повстанческіх Військ.

Я нижче підписавшийся Кость Яковлевич Захаренко поручник військ У.Н.Р. родився 1895 року у м. Буми на Харьковщині рідня проживає там-же. Знає мене Генерал Хорун. Бурковський полковник Порохівський, полковник Дяченко, виїзжаючі на терен України, а саме Брацлавщину для підпільної праці проти комуністів, а іменно для підняття повстань на це даю підписку в тім що я присягаю на послух, вірність зарвуння в найбільшої тайни усе доверення мені. Смерть, мука, бійка не вимусить мене видати організації і пляни їй. За всі вчинки законові У.Н.Р. суперечні відповідаю перед Надзвичайним Військовим Судом.

Поручник К. Захаренко

23 Січня 1921 р.
м. Рівне

У. Н. Р. Поручника Брацлавскої групи повстанчих військ.

Підписка.

Я нижче підписавшійся Міхальський Міхайло поручник військ У. Н. Р., родився 1894 р. в м. Віннині на Поділлю, рідня проживає там-же. Знає мене генер. Удовиченко, Полковник Ольшевський, Полковник Лисогор, і б. др. Виїжджаючі тайно на терен України, а саме на Брацлавщину, для підпільної праці проти комуністів, а іменно для піднятя повстаня, о моїм виїзді відомо так же і п. Головному Отаману, на це даю підписку в тім що я присягаю на послух вірність, захованя в найбільшої тайні усе довірене мені. Смерть, мука, бійка не вимусить видати орган і пляни еї. За всі вчинки законові У. Н. Р. суперечні відповідаю перед Надзвичайно-Військовим-судом.

К Січня 1921 р.

Рівно-Волинь

Поручник Міхальський

Ч.Н.Р. підпоручника Брацлавскої групи повстанчих військ.

Підписка

Я нищепідписавшийся Адольф Матвеевіч Даліденіс подпоручник військ У.Н.Р. родився 1894 року 4 лютого родився в імені Полани ковен. губернії шавільского повіту рідня проживач там же. Виїзжаючи тайна на терен України а саме на Брацлавщину для підпільної праці проти комуністів, а іменно для піднятя повстань даю цю підписку в тім що я присягаю на послух, вірність і заховання в найбільшій тайні усе довірне мені. Смерть мука, бійка, не вимусить мене видати організацію її пляни її. За всі вчинки законові У.Н.Р. суперечні відповідаю перед Надзвичайно-військовим судом.

Січня 18 дня 1921 р.

Рівно на Волині.

Підпоручник

Даліденіс

Українській Народній Республиці
Підхорунжого Брацлавської групи
повстанців

Підписка

Я нищепідписавшійся Андрієвський Антон Миколаєв Підхорунжий війск У.Н.Р. Родився 1893 року Січня 17 дня в селі Шолудках Печерської волості Брацлавського повіту На Поділлю. Стало проживаю д. Дзигово-Броди Ямпольської волості і повіту на поділлю. Рідня проживає тамже. З Українських діячів громадських або військових знают мене п.п. Полковник Шандрук, Чмінь Білан. Виїзжаючи тайно на терен України а саме на Брацлавщину для підпільної праці проти комуністів, а іменно для піднятя повстань, даю цю підписку в тім, що я присягаю на послух, вірність і заховання в найбільшій тайні усе довірене мені смерть, мука, бійка, невимусить мене видати організацію і пляни її.

За всі вчинки законові У.Н.Р. суперечні відповідаю перед Надзвичайно-військовим судом.

Січня 18 дня 1921 року
Рівно на Волині

Підх. Хорун. Антон. Николаєвич. Андрієвський

Ройовий Брацлавської Групи Повстанчеських Військ

168

Я нижче підписавшійся Михайло Михалаєвич Крушевський ройовий військ У.Н.Р. родився 1892 року в селі Семінківці Підгайчого повіту в Галичині, рідня проживає там же. Знає мене полковник Бордун з Херсонської дивізії і атаман повстанців Таращанського повіту п. Щербанюк. Виїзжаючи на терен України, а саме в Брацлавщину для підпільної праці проти комуністів, а іменно для підняття повстань на це даю підписку в тім, що я присягаю на послуг вірність, заховування в найбільшій тайні усе довірене мині. Смерть, мука, бійка не вимусять мене видати організацію і пляни її. За всі вчинкі законові У.Н.Р. суперечні відповідаю перед Надзвичайним Військовим Судом.

28 січня 1921 р. ройовий Михайло Крушевський.
м. Рівне

Пане Генерале!

Ваше коротке, обтяжене працею, перебування в табору не дало мені змоги перебалакати з Вами персонально.

Прошу пробачити мене за форму звертання — не рапортом з одного боку вичікування счастливійшої нагоди, коли у Вас буде час, з другого боку, де-яка несміливість — перешкоджала мені звитися самому.

Я не хочу бути „нашептуваючим", знаю що таких людей ніхто не поважає, а щоб мене поважали, хоча як чоловіка, я з тим страшенно рахуюсь.

Велика, я би сказав любов до дивізії, в котрої я хоча і був, як непризнаний талант, але дивізія, на котру я проміняв Січ, в гибелі котрої я відіграв велику ролю, бо там я був досить значного особою, — велика любов за повага до Вас, (не порахуйте за нещирість) яко до Вождя, примусила мене звернутися до Вас листом, не як до Начальника дивізії, а як до п. Генерала Ю. Тютюнника.

Можливо, що моя, моя (як всі кажуть) передмова, завелика для той промови, котру хочу висловити, а через те буду більше конфектним.

Не з муштрового, але з морального боку, стан дивізії, коли уявить її хоч і з рушницями, за дротом не витримує жадної критики. Всі старшини та козаки страшенно здеморалізовані. Не кажучи про всім відомі загальні причини деморалізації, наша дивізія порівнюючи з другими (особливо порівнюючи — а власне будь) знаходиться

в найбільш першому стані. Я не великий психолог, а особливо не умію точно висловлювати своїх психольогічних думок, а через те буду описувати послідовно наше перебування.

Начальство, в лиці ген. Кільговського, з самих перших днів, доручивши всю майже справу 2-ї бригаду, тупослобому Хасловському, виказало сильну байдужність і незацікавленість життям бригад. Козаки і старшини було предоставлені самі собі.

Без догляду, погано растутовані (в дивізія приїхала підтяжче і в 10 раз краще растотувалась), без жадного діла при голоду привели до того; що одна частина (дуже маленька) з ініціативою і здоровим духом почала самоорганізовуватись, як кооператив, драматичний гурток і т. ї. — Решта середнього елементу почала аналізіровать себе і все що є навкруги. — і остання частина, зітсовання, або денікінцевого, або трусостю, або аватюризмом — підшукувала для аналізи погані факти. Факти були яскраві, котрих не треба було шукати, а вони кидались самі різко в очи. Пляшство, кутежи,

розгул, байдужість, нач. осіб, відокремленість, привела до мітінгів. Спочатку мітінги були тихі, нишком по вуглам, потім все сміливіше і сміливіше, а в решті по покликам на мітінг ген. Кільговського, котрий абсолютно не умів вийти з поставленого становища і в решті вилилось в посилку до Вас делегата хор. Шевченка.

Приїзд Шевченка на хвилю заспокоїв декого і стали покладати велику надію на Ваш приїзд.

Відкриття, після приїзду полк. Лушненко зразкової пішої сотні та старшинських курсів дали де-яку роботу мозгам і вивели всіх із круга вишукувань виходу з тяжкого становища. Попередні мітінги мали свої наслідки і на курсах і через те, не взявши потрібного твердого курсу (сот. Сішкевич, забагато ідеалізірує наших старшин) курси старшинські теж почали обсуджувати накази і почався ряд демонстративних невиконань — напр. що до переходу в друге помешкання.

Пянство в штабі 10 бр. продовжувалось. Навіть був такий випадок, котрий став відомий усім, коли на пянство видавався аванс в рахунок платні. Таке пропонування було зроблено мені персонально. Коли всі голодають, обірвані, — другі пянствують, — наводять всіх на тяжкі думки: а звідки гроші. Не розбираючись відповідіть робиться одна — накрали.

Приїзд решти частин зі штабом дивізії,

вже ще більший сумбур. Велику ролю відіграв тут Баратов. Історія, невідомая ще до цього часу, облетіла всіх на Лушненко, Дідушка і навіть на Вас (в далеко меншій степені) почався мітьсед друг. Баратов був спершу на свободі і використував її в належний спосіб. На Лушненко, з його 2 мил. та кіньми, ніхто не хотів дивитись інакшими очима, як злодій, кознокрад, авантюрист і т. д. Навіть такий факт, на старшинських курсах, коли Лушненко робив, їсти ніхто з курсантів не хотів йому відповідати.

Всі чекали Вашого приїзду. На думку більшости він повінен був дати богато змін, розвязавши всі пекучі питання. Наслідків нема. Потрібно рішучи міри — прекратить на очах попойки. Або розвязати, наказавши замовчати зря лідпати язиком, для чого потрібно в найблизчий час доказать широко повідомивши дівізію про невиновність Лушненко, Дідушка і т. і.

Хотілось-би, аби вашим впливом, чи Нельгов жив трошки більше життям, хотяй би старшин. До цього часу він не разу не обходив всіх помешкань.

Що торкається персонально до мене; то я дуже і дуже прошу дати мені можливість прийняти участь в великому майбутньому повстанню. Я дома невірний і ваші слова: ся, як голова ков. потрібен тут, — мною істолковані, як поки-що не гажусь. Ще раз дуже прошу не забути мене і притягнути до праці в повстанню. Бажаю дуже, аби здійснилась ваша обіцянка — взяти мене з собою, коли поїдете Ви.

Дуже шануючи Вас Сотник Гальтей

171

Вх. ч. 23.
27 Березня 921

У. Н. Р.

Помішник Начальника
Відділу Закордонних
Закупок
Військового Міністерства
5 Лютого 1921 року
м. Чистохів.

Командуючому Південною
Групою Повстанців.

Прохання

Пробувши більший час в Повстанчеських відділах Шепеля і Волинця на Поділлю в повітах: Гайсинському, Брацлавському, Ямпільському, Літинському і Вінницькому бажаю знов повернутись на повстання, Поділля, прошу Вашого ходатайства о командіровані мене в Ваше розпорядження для призначення в зазначений раіон. Персонально мене знає п. полковник Русіян.—

Поручник Румшуький.

Повстанцю.

Командуючий
4-ю
Київською Стрілецькою
Дивізією.
"15" Лютого 1921 р.
Ч. 25.
м. Тернів.

Пану Головному Отаману військ
У.Н.Р.

РАПОРТ.

Приступаючи до праці по організації повстання, прошу про відданчу в наказі по Головній Команді указаній моїх прав і обов"язків зв"язаних з вище зазначенною працею.-

Підписав:
Генерал-Хорунжий Тютюнник

Вірно:
Ур. Військовий

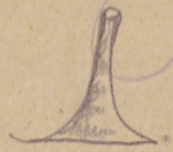

K

K K10.

173

У.Н.Р.

Т.В.О.КОМАНДІРА

4-і

Київськоі Стрілецькоі

дівізіі.

"17" Лютого 1921 р.

Ч-.....

Вх. ч. 5.

22 Лютого 1921 р.

Командіру дівізіі.

Д

РАПОРТ

Доношу, що гроші під час Вашого відізду залишилось 35000 марок з них мною видано на купівлю шкіри для полагодження чобіт 5000 марок, зараз дуже мокро і чоботи рвуться і як не лагодити то через неділю буде 50 відсотків босих.

Голові Культурно-Освітнього відділу видано 15000 марок на купівлю підручників для шкіл, з решти грошей треба заплатити Кінній дівізіі за прийом Командарма 8000 марок, крім того потрібні гроші на дрібні необхідні витрати, таким робом дівізія остаеться зовсім без грошей.

Представління в ранги провіряе Гонорова Рада і вже готово 20, як буде закінчено 30, я повідомлю Вас.

Курси вже почали функціонірувати, але Підполковника Лушненко нема, Сотник Очеретько захорів лижить в Шпиталі, прохоріе з ниділю, його обов"язки виконуе тимчасово Сотник Дідченко.

Командір кінного полку на курси призначив тілько тих Старшин котрі були до його залічені на харчування в Частинах, а із свого полку непризначив нікого, я затребував списки Старшин і по списку призначив усіх не состоящих на посадах.

На цих днях повинні прислати для нашого Табору рис і фасолю з Александровська, крім того Генерал Бурковський повідомив, що в Кракові дан наряд для відпуску для Табору білізни, одягу і чобіт.

Полковник [signature]

Помішник
Нач. від. пов. орг.
Генер-Штабу
18/II-1921 р.
м. Тарнів

174

П. Військовому Міністру.

Рапорт.

Згідно Визову п. Головного Отамана від 3/II за ч. 147. Я прибув 10/II. По відношенню п. Генералхор. Тютюнника, лишаюсь в м. Тарнові на необмежений час. Жадних грошей господарчій відділ, В. М-ва недав. Лишатись дальше жадних матеріальних засобів немаю.

Прошу Вашого Распорядження.

18/II. Пор. Нащенко.

Ком. 4 стр. д-в.
Ген. Хор. Тютюнику.
В любому распорядженню
зараз жадної готівки не
маєтся. Чи не
можна задовольнити
Пор. Нащенко хоч-би
позичково якими
небудь коштами
з малочихся в Вашому
распорядженню до
коли не будуть оформлені
гроші в Військ. М-ві.
17/II ГХ Опр.

175

М. Н. Р
Командуючий
4 Кіевскою Стрілецькою
дивізією
22 Лютого 1921 р.

Ч. 9

До Пана Головного
Отамана У.Н.Р.

До виконання
3 от. Пугачем
22/II

Рапорт

Рахую конче необхідним призначення Командуючого Північною Групою.

На мій погляд найбільше підходящий для цього буде пан Струк.

Генерал Хорунжий

У. Н. Р.
ЗАГАЛЬНО-ГОСПОДАРЧИЙ
Р е ф е р е н т
Південної Групи Повстанців.
"22" Лютого 1921 року.
Ч. 10.
м. Ченстохів.

Пану Головнокомандуючому Повстанчеськими Військами Генерал-Хорунжому Т Ю Т Ю Н Н И К У.

Згідно роспорядження Командуючого Південною Групою Повстанців я був 30 Жовтня 1920 року командірован до Румунії. Пробувши там до 9 Грудня тогож року, я згідно припису Голови Військової Секції в Румунії від 8 Грудня 1920 року ч. 1451 був надіслан до Уряду У.Н.Р. для одержання грошей, як для персонального утримання так, і на звязок з Командуючим Південною Групою Повстанців. Прибувши в м.Ченстохів я наказом по Г.Штабу від 28 Грудня 1920 року ч.91 був прилучен тимчасово, з 15 Грудня того ж року, до Генерального Штабу до з"ясування справи моєї поворотньої командіровки до Румунії. 8 Лютого біжучого року Генеральним Штабом були складені на мене вимогові відомости за Листопад і Грудень 1920 року і за Січень біжучого року, але асігновок по цім вимоговим відомостям Контроль не затвердив, виходячи з тих міркувань, що і досі немає норм платні в польській валюті для чинів армії і повстанців, котрі не інтерніровані, а знаходятся в сучасний мент на терені Польщі.

Не одержуючи платні на протязі чотирох місяців я і дружина моя примушені були роспродавати свої річі, аби мати змогу перемогатися; немаючи на далі більш нічого для продажі і будучи дуже в скрутному

становищу, котре залежить від відсутности відповідного закону встановляючого певні норми задоволення в польській валюті чинів армії і повстанців, перебуваючих неінтернірованними тимчасово на терені Польщі, - прошу не відмовити в Вашім роспорядженні про видачу менія допомоги в рахунок належної за чотире м місяці платні.

Полковник Мих. Р. Усіфін

адрес:
м. Ченстохов.
Вул. Костюшко,
буд. ч. 27; пом. Якубовича.

177

Вх. Ч. 8. Таємно

В-Пол.
КАНЦЕЛЯРІЯ
Головного Ст...
...
...

24 Лютого 1921 р.

Пану Генерал-Хорунжому ТЮТЮННИКУ.

До Діла
Сот-Ан

23 лютого 1921 р.
208/24

Маю за шану повідомити, що на рапорті Вашому Ч.7, Паном Г. Отаманом накладена слідуюча резолюція: "Вияснити і перевести цю справу з Міністром Внутрішніх Справ. 21/II-1921 року Петлюра", яка разом з рапортом, одночасно з цим переслана п. Міністрові Внутрішніх Справ на Ч.307.

Начальник Канцелярії, Адміністратор В. Шовадюк

Начальник Загального Відділу, Поручник С. Чеченко

У. Н. Р.

Міністр
Внутрішніх Справ

„23" Лютого 1921 р.
№ 78

Вх. 7.9
24 Лютого 921 р.

Д. Таємно
Негайно

До Пана Командуючого 4 Київською Стрілецькою дивизією.

В відповідь на запрос Ваш з 23 Лютого Ч 13 маю честь повідомити Вас, що абсолютно нікому жадних доручень, які б відносились до повстання, ні я особисто, ні підлегле мені Міністерство не давали. Що торкається грошей, то в грудні минулого року мною видано по сто тисяч карбованців / всього триста тисяч карб./ п.п. ГОЛУБУ, БЕСАРАБЕНКО, і ЩЕРБАНЮКУ, які з власної ініціативи з"явилися до мене, розказали про критичний стан так свій особистий, як і дорученної ім справи через повну відсутність грошей і погодилися давати Міністерству Внутрішних Справ відомости що до стану річей на Україні / по звичайній програмі політично-інформаційного Департаменту/.-

М І Н І С Т Р

У Н.Ф.
...ник Військово-Похідної
...ємярії Головного Отамана
Військ.
1. Грудня 1920 року
ч. 2132/56.
м. Тарнів.

Зразок 178

Таємно

Посвідчення.

Цим свідчиться що п.п. Безсараб. Голуб і Щербатюк направляються на Україну в цілі піднятия повстань. Вищеподані відправляються на Україну разом з організованими ними повстанческими осередками. Відповідні органи просимо не чинити їм перешкод.

о.п. Начальник Канцелярії: Вичовський
Начальник Загального відділу Сочинська
М.П.

З оригіналом згідно:
Міністр справ Внутрішніх [illegible]

180

Командуючий повст. Бразлавщина

23 Лютого 1921

№ 9 39

м. Тарнів

П. Отаману Тютюнник

Вх. ч. 10.

24 Лютого 1921 р.

Рапорт

Доношу до Вашого відома що Ксень Кириленко Начальником Штабу у мене не був ніколи і до ручень що до одержання [illegible] чогоби мене торкалось не давав

Чотник Голуб

Кириленко

3226

181

Telegraf Państwowy 46

Blankietu № 83 M

Przewodnika № 310

Otrzymany dn. 26 LUTY 19 r. NLC

o godz. ..... min. Robot od Kazimierza

Podpis urzędnika .....

TELEGRAM.

henerolu tiutiuniku tarnow

hotel bristol =

wadowic 672 25 26/2 21 = ... słów ..... dn. ..... / ..... godz. ..... min. .....

Uwagi służbowe.

27 lutego wyjedziemy aleksandrowa wszysce

lusznenko powoz tarnow listy nagorodny dobrotwoski

wybrany radu honorowu armiji jedzie 28 piaotrkow

posiedzenie = janczenko .+

Zarząd Telegrafów nie przyjmuje odpowiedzialności, wynikłej z późneg
nia telegramów.
Nagłówek telegramu przyjęty z aparatu drukowanemi czcionkami ozna
2) numer telegramu, 3) ilość słów, 4) dzień nadania, 5) godzinę i minutę

P. i T. 1010. — VII, 919. — 8.000.000.

Telegraf Państwowy

TELEGRAM

26/IV-24 р
7 139.

182

Д. 4

Д. в Тов. Мін. Внутр. Справ.

На С приводу резолюції Вінницької земських діячами 12/IV б. року ~~[illegible]~~ за відносно майбутньої форми влади при майбутньому з вільнення України від окупантів, не нахожу можливим що небудь сказати, рахуючи що це питання вирішить в Тарнові є абсолютно неможливим.

Гадаю що зараз ми можем говорити про це лише з боку принціпіяльного ~~[illegible]~~ що ~~[illegible]~~ торкається мене то я тримаюся на справу організації адміністративної влади так:

1. Органи виборні на місто мусять бути виконавцями розпорядження центра.

2. Виконавчими органами Міністерства Військового виборні люде бути не можуть. Військова справа вимагає принціпу призначення і виключно бути не може.

3. Органи безпечества не можуть бути в підлежности Військового міністерства а тому і ніяких інструкцій їм Військове міні-

терства видовать не ~~може~~ повинно.

4. Січова організація може бути допущена як абсолютно не маюча відношення до безпечництва. Вона може допускатись як національно ~~[illegible]~~ ~~об'єднання на~~ спортивне товариство і тільки.

Додатки Резолюція і відношення ч. 29.

[signature]

Дмово
Двово
Зово

5

Пор. Бабій

26/II-21

Вадовіца

п. Сотнику Ступницькому

Згідно Вашого листа від 24-II-21 р. ч. 7, надсилаю Вам для закордонного паспорта свої дві фотографії і відомости;

прізвище - Бабій,

імя і по батьку - Іван Олексієвич,

місце і дата народження - Евпаторія Тавр. губерн. 1896 року - 6 січня,

Заняття - студент київської академ. мистецтв,

постать - Вище средній,

волосся - Шатен,

очі - сірі,

обличча - (нормальне) (звичайне)

особливих прімет - не має.

пор. Бабій

Вх.У.12

КОМАНДИР
2-ої
ВОЛИНСЬКОЇ СТРІЛЕЦЬКОЇ
дивізії.
"28" Лютого 1921р.
Ч.....
Табор Ч.10, м.КАЛІШ.

29 лютого 1921р.

Т а є м н о.
ДО ВЛАСНИХ РУК.

Командіру 1-ої Київської дивізії
Генерал-Хорунжому - ТЮТЮННИКУ.

Вістки про піднятя на Вкраїні організованого повстання швидко облетіли весь табор і зустрили широкий відгук серед частин дорученої мені дивізії. До Вас, котрому по цім вісткам доручена нашим Урядом вся справа організації цього повстання, мають бажання їхати богато Старшин і козаків дивізії з метою приняти активну участь в цьому повстанні і принести свою посильну лепту на користь нашої Батьківщини.

Але ж далеко не всі з тих бажаючих мають на меті лише цю чисту і світлу ідею. Більша кількість з них під предлогом їхати до Вас на повстання бачуть для себе вихід з того небажаного для них положення, котре вони теперь при приведенні дивізії до ладу займають в частинах дивізії, -як-то: тії Старшини, котрі расшифровані реєстраційною комісією і теперь мусять відказатись від свавильно присвоєних собі старшинських рангів і бути козаками; тії Старшини, котрих прийшлось змістити з займаємих ними раніш посад, як не відповідаючих цьому, тії козаки, котрі привикли бродити з частини в частину і бути учасниками різних похождений з метою при повному безділлі завжди мати легку наживу, для котрих дісціплина і муштра - непосильна питка і і т.і. Все це елемент безумовно непевний, котрий не може не тільке принести якої-либо користи в Вашому ділі, а навпаки запсує і заплямує

проведення в життя того великого діла, котре покладене на Вас нашим Урядом.

Я лічу своїм службовим довгом попередити Вас про це і прошу ні в якому разі не допускати в ряди своїх співробітників тих Старшин і козаків, котрі будуть з'являтись до Вас без всякої атестації з мого боку. Як що для Вас дійсно потрібні чесні і певні робітники- прошу мене про це повідомити. Я маю змогу направити до Вас ідейних і чесних людей, як Старшин так і козаків, в відповідних рангах і званіях, твердо стоящих на належної політичної платформі, з належним бойовим стажем, за кожного з котрих я персонально можу відповидати перед Батьківщиною. Всі ці люди будуть направлятись до Вас з моєю атестацією.

ГЕНЕРАЛ-ХОРУНЖИЙ

Начальник Штабу,
Генштабу, ГЕНЕРАЛ-ХОРУНЖИЙ

185

Топограф
Штабу Ч. К. С. Д.
12 березня 1921 р.

До пана Командіра Київської
Дивізії

Рапорт

Прошу Вашого дозволу на відкомандіровання мене зі Штабу Дивізії до Міністерства Земельних Справ, згідно відношення цього Міністерства, надісланого до Штабу Дивізії.

Я рахуюсь фаховцем Межевого Департаменту цього Міністерства.

Топограф Дідушин

Вельми Шановний,
Юрій Йосипович!

Я до Вас писав вже два листи і на превеликий жаль не дістав ще відповіді, що мене дуже турбує.

Я ще знаходжуся у Львові. Трошки вже слабував, а тепер здоров'я ніби зовнішне поправилося, а внутрішне почуваю себе зле.

От нічого робити занімаюся навчанням польської мови, а також читаю ріжного рода газети. Мене конче дивує яким чином майже вся Російська преса так стала прихильно відноситися до нас, а може це просто „в біді друзів пізнають" а захопивши владу до своїх рук все забудуть і будуть такими як і ті що зараз захопили

владу, або будуть такими якими
ми їх і раніш бачили.
Роботи тут користної для
справи майже немає, а тому я
вирішив в короткім часі виїхати
до Тарнова або Ченстохова, де
безумовно і робота знайдеться і
користь можна буде принести.
Про повстання на Україні
майже всі газети приятельські
і навіть ворожі переповнені.
Чи то правда чи ні трудно собі
з'ясувати, бо про деякі суть факти.
Дуже часто упоминають і Ваше
там імя. Я недавно бачив одного
Українця приїхавшого з України, кот-
рий росповідає, що там дійсно суть
повстання досить гарні і уперто
носяться чутки, що ніби і Ви там
з кіннотою. Допускаю, що це

мабуть чи ни п. Гулчий, хотя його там називають Голчий.

На днях має приїхати звідти оден діяч, котрий напевно все докладно передасть, бо він уже там перебував біля 6 м-ців, то напевно всю Україну обійшов.

Тут має на днях вийти новий журнал „Вільна Україна" орган Наддніпрянців. Для котрого конче потрібно мати відомости про похід з 5-го грудня 1919 р. до 5-го травня 1920 р. Я свій дневник залишив на горіщі в с. Ольшана Ольгопольського повіту під час нападу на нас бандитів.

Прошу Вас, Юрій Йосипович, не відмовте мені прислати наш маршрут починаючи від Любара до з'єднання під Ямполем з зазначінням дат, а коли можна, то і

примітками видатних переходів, боїв, перетрав, роз'єднання армії і з'єднання її і инше, за що Вам буду дуже і дуже вдячний. Ці відомости конче потрібні для названого журнала який буде розсилатися по всіх лагерях, містах, а також і за кордон.

Чекаю на Вашу відповідь з великим нетерпінням, також хотів би знати чого Ви знов вернулися на старе місце стоянки.

З поважанням В. Скл[illegible]

адреса:

Wielmożna Pani

Kowaliowa dla W. Sklara

Jozafata ч. 9. Lwów

Пані Ковальові для В. Склера

вул. Йозафата ч. 9. Львов.

У. Н. Р.
МІНІСТЕРСТВО
ВНУТРІШНІХ СПРАВ
Департамент адміністраційних
Кошт загальний
10 Березня 1921 р.
№ 376

До Військово-Польської Канцелярії Головного Отамана

ОДЕРЖАНО
13 Берез 1921 р.
421

З наказу Пана Головного Начальника Евакуації і розтушовання Установ У.Н.Р., маю за шану повідомити:

Урядовці ріжних Міністерств, прибуваючи в м. Тарнів чи в службових, чи в своїх персональних справах, ночують в першій салі "Бристолю" /де буфет/. Кількість ночуючих від 20-ти до 30 чоловік. Ночуючі особи не бажають придержуватись жадних правил, що до користування поміщенням, забивають і псують клозети і водотяги, умиваються на підлогу, навить на підлогу мочаться; розвели страшенний бруд, вошей і т.и. Були випадки крадіжки ручок від дверей, та лямп. Не раз властник будинку звертався до Бюро з проханням не робити з поміщення ночівки. Адміністраційним Департаментом вживались всі заходи, аби видворити ночуючих, але всі заходи зайві, особи що ночуют, вартових не слухають, ім загрожують і антісанітарний стан поміщення дойшов до неможливого. З рештою поміщення було оглянуто місцевим санітарним доглядом і рішуче заборонено вживати його для ночівки. Власник будинку звернувся

Нач. від
Пану Генералу Міністерства
нику на розпорядження
Вишов
13/III 21 р.

до Суду про виселення з Бристолю всіх Міністерств за невідповідне користування поміщенням.

При перевірці ночуючих в вказанній салі Бристолю на 9. Березня виявилось, що там були ~~урядовці~~ повстанці: Карпенко Федір, Веремеєнко Кирило, Порубченко Римов, Цибенко Максим, Вовківський Денис, Кузьменко Федір, Щербатюк і Бесоробенко при чому вони ночують з Ковпенко с Січовиця, Веремеєнко, Порубченко і Цибенко з 28/II і Кузьменко з 8/III Щербатюк і Бесоробенко з 6/III.

Отже маю за шану просити вжити всіх заходів, аби належачі до В.Пов. Канц. повстанці ~~урядовці~~, залишили поміщення Бристолю до 14 Березня, в противному разі буде вжито примус через місцеву Поліцію.

ДИРЕКТОР ДЕПАРТАМЕНТУ [signature]

Начальник відділу [signature]

До п. Начальника Партизансько-Повстанського Штабу Головного ОТамана.

Вх. ч. 13. 14 Березня 1921 р.

Маю за шану подати на распорядження.

Начальник Військово-Похідної Канцелярії Головного Отамана, Адміністратор [signature]

13 березня 1921 р. ч. 441.

Нач. Зах. Відділу, поручник Сочинський

Пане Отамане!

Прошу Вас дати в ратоподружжя Острожського комітету тисяч 25 марок для друку наших групових відозв і наказів. Пожалуй, аби звязковий пункт з групою було установлено в Острозі — а не в Рівному, через що прошу Вас надіслати звязкового сторожину на постійне перебування в Острог до голови комітету Повмака. В Острог наїхало багато людей як то Гуленко, Радзівілов і К-о, котрі безперечно своєю повідінкою цілком руйнують нашу роботу.

Дуже прошу Вас

Пане Отамане, такого елементу до групи більше не надсилати — бо це є шиль. Цікаво, пане Отамане те, що ~~[illegible]~~ Савако вже перекинули на той бік сотні тисяч екземплярів відоз, а ми нічого, це роке надзвичайно прикре враження на селян. Пане Отамане! всі суми яки будуть надсилатися для групи можно надсилати Голові Комітета Повмоку, яка я дам доручення. Довайте в групу старших ~~[illegible]~~ тільки не поліцаїв.

[illegible]

Вісті

В. Шановний Пане
Отамане!

До цього часу я ще не ворушив до м. призначення. Вина в цьому полягає від богатьох причин. Перше маю певні відомости, що струка на Київщині немає, значить центра Північної групи нема і його треба створити. Із розмов з Вами я зрозумів що сот Карий являється заступником Комгрупи, через це я порушив тимчасово до точного вияснення положення струка створити центр біля Карого. Об'єднавши Карого і Голуба в один отряд ми між 28-30 робили налет на прифронтові містечка і йдем в ліса що йдуть до Бердичева. Поляки

мали дати зброю, але після
приїзда з Львова шефа 2 роз-
ділу Ровенської Групи, ви-
ясниться, що Ви проти того
аби зброя була дана, через
що отряди примушені перей-
ти на терен Совдепії фак-
тично без зброї. Це надзвичай
страшний рискований крок —
але ми йдем. Пажано було
б аби за центр північної
Групи викинути сформовані
на терені Польщі партизан-
ський відділ з Нач. Штабу Групи. Коли переки-
нимося удачно, зараз же
пришлю звязок. Далі:
надзвичайно неприємне, тяжке
враження зробило на мене
те що зроблено ген. Шина-
ченко. Вам докладно пере-

дості полк. Сиво-Шапка,
про все що скоїлось, але
мій висновок — це авантю-
ріст, котрий безперечно на
службі у Гетьманців, щодо-
чі в Острозі абсолютно жуд-
ному страву; але я маю
надію що його ліквідую, на-
діюсь що Ви проти нічого
не маєте. В Острозі за-
клався Пов. Комітет По-
діля і волині, котрий на
мене зробив прикре вра-
ження, його треба вико-
ристати, перше як звязко-
вий пункт, пункт для
перекидки людей, літератури
і зброї, що йому вдасться
робити удачно. Пане, Ота-
мане, прошу Вас нехати

надіслати до Острога літератури...

Пане Отамане! потрібні гроші, і гроші бо я бачу що без грошей робити не можна. Гроші для нашої групи можна надіслати на імя голови Комітету в Острозі Павлюка.

Так пане Отамане, прощайте ідем до бою, з вірою що з Вами ми дійдем до наміченої цілі.

З поважанням

Г. Зафет

182

КОМАНДУЮЧИЙ
4-ю
Київською Стрілецькою
Дівізією.
"13" Березня 1921 р.
ч. 18...
М. Тарнів.

Пану Військовому Міністрові.

РАПОРТ.

Прошу т роспорядження про видачу закордонних пашпортів слідуючим особам: полковнику Янченко, сотнику Бондаренко, урядовцям: Хоха і Гіжко-Баранівському, лікарю Плітасу, сестрі-жалібниці Сєнкєвіч, козаку Стребко і прислузі Теклі Іосиповні Максоміві.-

Підписов:
Генерал-хорунжий Тютюнник

Певно:

Діловод Пасіховський

193

Молодший Старшина
Культурно-Освітнього
Відділу Генштабу
Пор. В. Федорко
ч. 24
Березня 14-дня 1921 р.
м. Чинтохов

2-му Генкварту

Рапорт

Доношу, що виїхати службово до м. Тарнова, згідно приказу ч. 403 17/III-21, не можу за браком грошей.
Прошу заходів, аби мені був виданий відповідний аванс в рахунок платні.
Додаток. Приказ ч. 403.

Поручник В. Федорко

п. Н-ку Генерального Штабу.

Констатуя факт, браку грошей у Пор. Федорко, прошу Нашого клопотання про видачу Пор. Федорко командіровочних грошей в разі пекучої його поїздки до м. Тарнівa.

Т.В.-Об. II Генкварта,
Ген.Штабу Полковник [signature]

14 Березня 1921 р.

п. Військовому Міністру.

В разі пекучої потреби Пор. Федорко в м. Тарнові, прошу про надсилку грошей на командіровку.

Т.В.-Об. Н-ка Ген. Штабу
Ген.Штабу Генерал-Хорунжий [signature]

14 Березня 1921 р.
ч 409.
м. Ченстохів.

Н-к Канцелярії, Підполковник [signature]

134

У. Н. Р.
ГОЛОВНЕ УПРАВЛІННЯ
ГЕНЕРАЛЬНОГО ШТАБУ
По Канцеляріі
14 Березня 1920 р.
Ч. 404
Ченстохів

Поручнику Ф Е Д О Р К О.

По наказу Начальника Генерального Штабу, пропануються Вам з одержанням цього відправитись до м. Тарніва в распорядження п. Військового Міністра.

Про відізд донесіть Начальнику Ген. Штабу.

ПІДСТАВА: Телеграма п. Військового Міністра.

Начальник Канцеляріі Генерального Штабу, ПІДПОЛКОВНИК [signature]

Головне Управління Генерального Штабу У. Н. Р.

Старший Діловод [signature]

Командір
4-і
Київської Стрілецької
дивізії.

14 Березня 1921 р.
Ч.19.
М.Тарнів.

П О С В І Д Ч Е Н Н Я.

Цим свідчиться, що пред"явник цього хорунжий Гриць З а я р н и й під час зімового походу Армії У.Н.Р. в запілля більшовиків був відкомандірованний мною на Херсонщину для організації повстаня проти більшовиків і після виконання покладенних на нього задач, повернувся до 4-і Київської дівізії, через що має право на одержання відзнаки "Залізного креста"

Підписав: Генерал-хорунжий ТЮТЮННИК.

Певно:

Діловод

КАНЦЕЛЯРІЯ
Головного Отамана
військ
Української Народньої Республіки

18 Березня 1921 р.
№ 471.
м. Тарнів.

До п.Полковника ЗЕЕГОРША.

З наказу п.Начальника Канцелярії, прошу Вас, Пане Полковнику, примостити на ніч чотирох чоловік, представників від повстанців і завтра, 19 цього березня в 10½ годин ранку прибути в службових справах у Канцелярію.

Начальник Загального Відділу.
Сотник старшина

Вх. ч. 18.

26 Березня 1921 р.

До Повстансько - Партизанського Штабу Головного Отамана.

Вх. №№
КАНЦЕЛЯРІЯ
Головного Отамана
ВІЙСЬК
Української Народньої Республіки
26 Березня 1921
№ 508

Повстанці, що прибувають до Уряду У.Н.Р., не знайшовши потрібного задоволення грішми і помешканнямв в Штабі Повстанському, звертаються за допомогою, з криком наболілої душі, до инших установ, та не отримавши і там жадної поради, бо всі справляють до Штабу Повстанського, на який покладено урегулювання цієї справи, приходять, на решті, до останньої установи - до Військово - Похідної Канцелярії, яка так само напраляе їх до Повстанського Штабу, бо ця справа не підлягае її компетенції.

Ходження з одної установи до другої викликае в голодних людей - повстанців незадоволення і розпач.

Подаючи вищезазначене до відому, проситься звернути на це ненормальне явище увагу.

Начальник Канцелярії

Начальник Загального Відділу

198

Въ Украинскую Военно-Ликвидаціонную Комиссію

Подпрапорщика 1-го Конного полка 1-й Стрѣлковой Дивизіи Ивана Рѣзниченко.

Вѣдомость
Вѣдомость ч. 642
Выдано ч. 17/III 1921
Відділ
в Рочіп

Желая ѣхать для связи съ повстанческими отрядами на Украинѣ прошу о вызовѣ меня въ гор. Варшаву.

Подпрапорщикъ Рѣзниченко

Лагерь Остров-Комарово Ломжинск. губ.

13 Марта 1921 года

443 Варшава 17-III 1921

Тарнів Гот. Бристоль

Вх. 7.19.
26 Березня 1921 року.

Генералу-Хорунжому ТЮТЮННИКУ.

Надсилається на розпорядження.

Начальник Комісії
Генерал-Поручник

"20" Березня 1921 р.

Ч. 443/1510. Начальник II відділу,
Сотник

м. Варшава.-

23 Березня 1921 р.

Вельмишановний
пане Отамане!

Прошу вибачить, що турбую Вас персональними моїми справами; маю до Вас дві просьби, а цебто: Як ласка Ваша, а також буде можливість, - повідомить мою дружину, що я живий і здоровий, бо с 1го Лютого 1919 року не можу дать о собі певніх відомостей.

Адрес: Київ, Борщагівська ул. д. ч. 141 Софії Миколаївні Туренкові (живе під свею дівочою фамілією)

Друга прозьба, - матер'яльно допомогти мої дружині; на цю прозьбу я би ніколи не рішився, як би

я ни був дв'язаний з Вами старим військовим товариством і братерством. Зараз я абсолютно ни можу допомогти мої семьї, а чому, прошу Вас уділити часу дочитати мій цей лист:
В 1919 році, 1-го лютого я залишив мою семью (жінку, дитину і бабку) в Київі, оставивши їм тисячі три на росходи; с теї пори я хоть і висилав гроші, але вони в більшесті не дійшли до ніх. Сам же я з листопада 1919 року не отримую платні от держави, а ось по якім причинам: 9-го Листопада 1919 року, я в Могилеві попав в полон до добровольців і був відіслан в Одессу для слідства і суда, яко кадровий старшина „Петлюровець". В Одесі Грудень, і Січень 1920 року я хорував крупозним воспаленієм легкіх. (Був ограблений, нимав в що одітись і простудивсь.)

2го Лютого 1920 року був евакуірован в Варну (Болгарія) під напором Большевиків де жив в таборі россіян до 25 Берзня. Дальше передо мною стала така дилема: або іти до Денікіна, або здихать з голоду, або поступить в іностранний легіон французької армії; на це остатнє я і рішився, підписавши анбажимент. З Болгарії я був відправлен в Північну Африку де прослужив 5 місяців рядовим козаком отримуючи 15 франків в місяць (ни хватало на папіроси). Отримавши відомости, що Украї. армія ще істнує, я, по моєї просьбі до міністра войни, був звільнен, яко маючий 50 років, а також полковник і бувший ком. полку Росс. Арміі. В серпні 1920 року я прибув в Париж в Укр. міссію. З віци від міссії до міссії мене переправляли через Берн, Берлін,

Варшава. Міссії наші не мали грошей зайвих і куповали міні білет і давали днів на два харчовіх, а в Берліні ни дали і харчовіх, так що я от Берліна до Варшави всю дорогу нічого не їв. В Варшаві, куда я прибув в Версні, я думав що міні допоможе матер'яльно Генер Зілінський, али він не тільки ни поміг, але перед його ясні очі був допущаний на третій день і то після мойого рапорта на його адіотанта.
З Варшави я був направлен в Чортків і фактично поступив на Украінську службу 26 Версня 1920 р. За цю уже фактичну 6ти місячну службу я ще платні не одержував, за винятком кількох тисяч карбованців авансу в зачет платні. Як бачете, пане Отамане, помогти мої семії не маю звітки, а домене дошли слухи, що бабка умерла з голоду, а жінка і дитина страшно бідують. Я персонально маю кусок хліба і кватиру, а семьі дуже просив би помогти як можливо. З великою пошаною остаюсь Полковник Игаєвський.

201

П. Генер. Тютюнникову

ВОЛИНЦІ, святкуючи 30 і 31 цього березня день роздачі лицарям зімового походу ордена „ЗАЛІЗНОГО ХРЕСТА", сердечно" запрошують ВАС на ції дни до себе, аби разом з ВАМИ згадати всі труднощи нашого великого походу і дружною семею провести цей радісний для вас день.

Генерал-Хорунжий

„25" березня 1921 р.

Березня

Калош. тобор інженер

Генералу Загродську

[illegible]

Вітаю Вас і всіх кавалерів „Залізного Хреста" Вашої дівізії зі святом, дякую за запрошення і пеаліво, що не можу в цей день бути вкупі з Вами

[illegible]

[illegible]

202

Начальнику В.-пох. канцелярії Головного Отамана Військ У.Н.Р.

Д.
26 Березня 1921 р.
ч. 25.

Надсилаю при цьому наказ ч. 1, для докладу п. Головному Отаману.
Додаток: наказ ч. 1. —

Підписав:
Генерал-хор. Тютюнник

Певно:

Діловод Поліховський

203

Командуючий

4-ю

Київською Стрілецькою

Дивізією.

"27" Березня 1921 р.

ч. 27 і 26

м. Тарнів.

Голові Вищої Військової Ради і Військовому Міністрові.

РАПОРТ.

Доношу, що з сього числа прибув з службової командіровки.

Адреса: Тарнів. Львівська вул. Ч 246.-

Підписав:

Генерал-хорунжий Тютюнник.

Певно:

Діловод Поліховський

У. Н. Р.
В. О. Начальнику
Штабу повст. відділу
Тарашанщини
Південної групи.
№ 42
24 Березня 1921 р.

Начальнику 4 Київської стрілецької Дивізії.

№ 40.
27 Березня 1921 р.

Рапорт.

Одержав від п. Генерал-Хорунжого Гулого Яко командуючого повстанц. України Південного групою пріятнє № 1811 від 20-III наказ для відділу і інструкції 23-III вирушив до м. Львів разом п. Генерал-Хорунжим, де він мене передав п. Полковнику Кузьмінському, для дальшого переходу, і де я мав одержати документи і допомогові гроші на подорож.
24-III відправившись до Штабу VI армії з п. Полковником Кузьмінським, де нам цілком відмовили в цім. Заявив що можемо снабдити документами і подорожніми грошами, лише малочі наказ за Вашим підписом. Після чого я мусив повернутись до Тарнова для одержання потрібного пріятку від Вас для VI армії де б я міг одержати документи і гроші допомогові на

Читав

Тарашанщина не входить в Південну групу — Командуючий не дозволяє
Д. ч. 4.

повороту до Бараші.
Прі тому зазначаю, що з 19 березня не задо-
вольняюся цілком добовими, і витрачені мною
гроші на переїзд, а тому прошу оказати
допомогу для перебуття на місті, і видати
добові гроші з 19 по цей день.

Сотник Радзів

Козак 1-го повстанчого загону імені Отамана Петлюри Миколи Антонюк

Д.ч.4

В.Ч. 49.

29 Березня 921 р.

Ф. Тарнів

Не вступив на організацію Орлика
не зареєстрований в Штабі

Рапорт

Пробувши рік в партизанському загоні полковника Орлика.

24 Лютого с.р. полковник Орлик дав наказ аби ми відправились до уряду У.Н.Р. для звязку, по дорозі один козак попався при стичці з більшовиками до полону ая ранений в праву руку добрався

Сітов

29

На терен польщі і зараз знахожусь в тра-
гічному стані, лікарі хотять відняти руку.
Прошу щиро пана Генерала розпорядженя
аби мені був виданий закордонний паш-
порт поїхати до свого рідного дядька ко-
трий знаходится в Холмські губерні і
там змігби поправити свій стан здо-
ровля, по виздоровлені зявлюсь до уря-
ду У.Н.Р. аби знову вступити вряди ко-
зацтва.

М. Антонюк

КОМАНДУЧИЙ
Київською Стрілецькою
Дівізією.
"31" Березня 1921 р.
Ч. 37.
М. Тарнів.

Д. Чегайно.

Т а є м н о.

До Пана Голови Ради Народніх Міністрів У.Н.Р.

Р А П О Р Т.

До організації повстанческого центру під моїм керуванням да лкими Міністерствами були організованні свої перепускні пункти на кордоні для відправки на Україну своїх аґентів, крім того Міністерством Внутрішних Справ установленний пункт у Львові. З моменту установленна мною відповідних органів в районі 6-ї Польської армії, поляки поставили умовою аби всі люди і інституції У.Н.Р. звертались до Довудництва Армії виключно через мій штаб, іначе їх справи не будуть розріжатись Довудством. Крім того звертання різних інституцій окремо до Довудотва 6-ї армії, гальмує пра-

ню підлеглих мені органів.

Вже прошу Пана Голову Народніх Міністрів зробить розпорядження про повідомлення всіх міністерств аби засновані ранїше Міністерствами в районі 6-ї армії звертались до військової Польської влади тільке через представників мого Штабу у м. Львові.

Підписав:

Генерал-хорунжий Тютюнник.

Вірно:

Ад'ютант Пеліховський

Посвідчення
Шпиталю Ч.К. Піхоти
Дивізії
29 Бер. 1915 р. № 2

208

Вх ч. 52.

Д. 4.

29 Березня 1921 р.

Начальнику 4-ої Київської дівізії.

У.Н.Р.

ГОЛОВА

ВИЩОЇ ВІЙСЬКОВОЇ РАДИ

"30" березня 1921 р.

Ч. 89.

м. Тарнов.

В зв"язку з розглядом в В.В. Раді проекту Військово-судного статуту, Командуючій Армією вважає Вашу присутність на засіданнях В.В. Ради під час розгляду зазначенного статуту необхідною, про що повідомляю.

ГЕНШТАБУ, ГЕНЕРАЛ-Поручник [signature]

209

Командуючому Армією Української Народньої Республіки.

Д. ч. 4

38

Березня 31 21р

РАПОРТ.

Козак Дишлевий /бувший сотник дорученної мені дівізії/ в свої скарзі на Імя Пана Головного Отамана від II Березня 1921 року Ч.4, висловився по мої адресі так "Не можуть розлюченні "отамани" творити помсту над старшинами
помсту над старшинами Українсько Армії в такий спосіб". І вжив наклипу у вислові: ....я 7 суток сидів в "застінку" під загорозою розстрілу". Прошу притягти козака Дишлевого до відповідальности за образу начальника на письмі, що предбачено ст.97 Віиськового Карного Статуту / XXII кн.36. В.П.1869 року видання ІУ/.

Додаток: зразок рапорта Ч.4.-

Підписав:

Генерал-хорунжий Тютюнник

Певно: Діловод Павліковський

К о п і я.

Армії Україн.Нар.Респ.Сотник Дишлевий.II Березня 1921 року.Ч.4. Начальнику канцелярії Головного Отамана військ У.Н.Р./для докладу Головному Отаману/.Рапорт.Я родився на Черкащині.Виріс і вчився серед українських кол.Свідомим Українцем з 1905 року.За семінарських часів і учительювання впадав в немилість і відвічальність за "Шашепинство".Активну участь приймав в подіях в листопаді 1917 р.в Київі і формуванні Української армії.Тісно звязаний з нашою арміє, в якій без перерви знаходився весь час.Провадив активну діяльність в справі піднесення як морального так і національного і військового етичного стану нашого воїнства.Весь час займав відповідні посади не нижче штаб-офіцерської.За часів Скоропадського сидів у Київській вортеції як українець.Вкупі з иншими підняв повстання,я помішник Командуючого Революційними військами,які взяли Київ по Брещатік до вступлення військ Директорії.Зразу представляли мене до підвищення в ранг.При Командуючому Київськ.Окр.полк.Павленкові Генеральним Секретаріятом справ військових був підвищенний в ранг військового старшини.Відповідний наказ про це в силу подій оголошений не був. Реєстраційна комісія дівізії визнала за мною ранг підполковника.Наказом Головної команди військ від 17 Вересня 1920 року Ч.26 я затвердженний в ранзі сотника,старшинство з 13 Жовтня 1918 року,фактично в ранзі Російської служби.Наказом 4-ї Київської стріл.дівізії Ч.226 мене безпідставно позбавлено ранги.З місяці пройшло з дня подачі скарги на імя Командарма.В цій справі нічого не зроблено,відповіді жадної я не одержав.Прочитавши мою скаргу про позбавлення ранги,Командарм в присутности свідків /фраза не розбірчива-сотника Нижиського/ заявив буквально:ну Дишлевого ето хорошо,так ему і надо". Вважаю з боку Командарма"предузяте"відношення до мене.Звертаюсь зі скаргок до Головного Отамана.З наказом Ч.226 погодитись не можу. Розд.VIII Статуту Дісціплінарного не може мати місця тому: 1/Армія в той час була обезброєнною,на території чужої держави в стані інтернування,2/ посаду я займав не сотенного,а курінного,3/ VIII Розд передбачає ранги по посадам.В 1919 році ранги,як такі були скасовані.4/З часу встановлення і затвердження в рангах наказами Верховної влади.5/ Як Георгієвський кавалєр,можу бути позбавленний ранги лише по суду згідностатуту.Все відоме старшинство знає мене як переконаного українського діяча,честного старшину.Не можуть безкарно розпочені "отамани" творити пімсту над старшинами Української армії в такий спосіб.Крім позбавлення ранги я 7 суток сидів в"застінку" під загорозок розстрілу.Звертаюсь до Головного Отамана за захистом. Справидливости лише хочу.Я три місяці без копійки грошей живу в буквальним розумінню"подаяніями" і жду вирішення моєї справи аби поїхати до війська і занятись працею хоч-би культурно-освітною в які я маю цензі і досьвід.Тому прошу Вашим заходів аби Головним Отаманом наказ 4 Київської стріл.лівізії Ч.226 був відмінений,як явно беззаконний і безпідставний до закінчення слідства.Чуття етіки воїнки утримує мене від засобів реабілітації через широкі кола громадянства шляхом пресси.Не реабілітованним і не задоволенним в скарзі залишатись в складі армії не можу:Позбавлення в ранзі-це принціпове питання державної ваги.Питання торкається не лише моєї особи, а всього старшинства нашої армії.Без еліментарного розмежування правих норм і сама армія існувати не може.Додаток копія наказу 4-ї Київської Стріл.дівізії,Ч.226.Підписав:сотник Дишлевий.-

З оригіналом згідно:

Діловод

Маш. 21

М. Вн. Сп.
Дп. Політичної Інформації
Відділ Зв'язку
1921 р. грн. "14" Березня
№ 17
м. Харків. Відділ

Ком. Чепурному. Ільченкову.
Зі свого боку, вважаю за потрібне повідомити вам, що до справи ув. Безименъ

п. Мін. Внутр. Справ.

Всі бінанці які мають бажання служити в армії У.Н.Р. направляють дов. К. арм. полковника до таборів інтернованих прощо я договорився з Рем. Галлером

31 Березня 921 р.
ч. 53

Підписав:
Генерал Тютюнник.

Певно:

Діловод Пеліховський

212

КОМАНДУЮЧИЙ
4-ю
Київською Стрілецькою
Дівізією.

Д.4.

"31" Березня 1921 р.

Ч. 40.

Начальнику Військово-Ліевідаційної комісії, в Варшаві.

Зприводу частих роз"їздів по справам постачання дівізії являється необхідним видача закорданного паспорта Начальнику Постачання дівізії Микиті Марк. ХОХА.

Прошу Вашого роспорядження зби виданий М.В.Справ паспорт Ч 966, був завізований посредством дорученного Вам Управління.-

Підписав:
Генерал-хорунжий [signature]

Певно:
Діловод [signature]

213

Д 4 Нач. Вітсково-Похідн.

31/III-921 р. Канц. Голов. От. Вітск. У.Н.Р.

ч 41.

Прошу зробити розпорядження про видачу подателю цього декількох примірників мап України

Певно: [signature]

Негайно. Д.Таємно.

214

До П.Міністра Тімошенка.

Д 4.

Від. господ.

Березня 31 21 р.

ч. 42

На протязі наступних 10-ти діб має бути відправлено на Україну коло 150 старшин і козаків це потягне видаток приблизно коло трьох сот тисяч /300000/ Польських марок, оден мілліон пятьсот тисяч /1.500.000/ Совітських рублів, оден мілліон /1.000.000/ карбованців. Дуже прошу вжить заходів аби зазначену сумму можна було одержати в такому порядкові: Одну треть суми не пізніще 2 Квітня б.р., одну треть сумми не пізніще 7 Квітня і одну треть суми не пізніще 10 Квітня б.р.-

Підписав:

Генхор Тютюнник

Певно:

Діловод Павліковський

До Міністра Тимошенка

Від. Господ.
Д. ч. 6.

31 Березня 1921 р.
ч. 44

~~Негайно~~

Прошу ~~мені~~ відпустити в моє розпорядження ~~не~~ Сто тисяч марок польських (100.000 м. п.) Пятьсот тисяч совітських рублів (500.000 руб.) і триста тисяч (~~300.000 к.~~) карбованців (300.000 карб.) необхідних для негайної витрати по ~~[illegible]~~ дорученому мені штабу.

Певно:
Д. Завод Івановський

216

КОМАНДУЮЧИЙ
4-ю Ч.4.
Київською Стрілецькою
дівізією.

"31" "Березня 1921 р.

ч. 46...

Директору політично-агітаційного департаменту М.В.С.

Прошу роспорядження про надруковання 500 штук бланків по прикладаємому при цьому зразку, "У.Н.Р. Командуючий 4-ю Київською стрілецькою дівізією". -

Підписав:
Генерал-хорунжий Тютюнник.

Певно:

Діловод Пеліховський

217

Вх. ч. 38

Від. 30 год.

„31" Березня 1921 р.

ч. 50

Д. ч. 4

Натис на відношення В. Поз. канцелярії Головного Отамана від 11/III 921 р. ч. 424/30, з листуванням про Бесарабенка і Щербатюка. —

Головному Прокурору.

Надсилаючи це листування, прошу утворить свій нагляд над бесарабенком

Щербатоком передатим до суду.

Додаток: листування на 22 аркушах. —

Підписав:

Генерал-хорунжий Шпитальник

Певно:

Діловод Хвилковський

218

Пану Генерал-хорунжому Гулому.

Маю за шану надіслати Вам резолюцію Генерала Тютюнника „Штаб не занімається видачею документів" Генхор Тютюнник.

Діловод
Партизансько-повст. Штабу Пеліховський

31 Березня 1921 р.
ч. 57.
М. Тарнів.

218

Командуючий
Півден. Групою Повстанців
України
20 березня 1921
ч. 184
м. Тарнів

Щоб не затішатися
видачею документів

27 Березня 1921 р.
В. Ч. 25.

Начальникові Центрального
Повстанчого Штабу

Прошу Вашої допомоги в одержанні від Штабу VI-ої польс. армії потрібних документів і грошей на подорож по Волині повстанцеві ветеринарн. лікарю Макаренкові, якій бажає повернутися додому на Катеринославщину.

При цьому сповіщаю, що 1) давати Макаренкові якіб то не було доручення я не знайшов можливим,

2) він одержав від мене добових зро-
шей на ці дні (21-23-е берез. вкл.) триста (30
марок польськ. та на подорож по Укр
ні двадцять тисяч (20.000) руб. совітськ.

Полковник [signature]

220

Вх. ч. 25

Від. Загальн.

„31" Березня 1921 р.

ч. 57.

Дч. 4

Надпис на відношенню полк. Гулого, про видачу документів і грошей лікарю Макаренка — від 20 Березня 1921 р. ч. 184.

П. Генерал-хорунжому Гулому.

Маю за шану надіслати Вам резолюцію генерала Тютюнника „Штаб не занімається видачею документів — ген хор Тютюнник.

Певно:

Діловод Пеліховський

221

Вх. ч. 32
31 Березня 1921 р.
ч. 52
Д. ч. 4.

Напис на прохані сотника Писарева від, про видачу йому допомоги. —

К-ру 10 Стр. бригади Київської

З резолюцією Комдіва надсилаю. —
Додаток: Uriadectwo від 10/III-1921 р.

Певно:

Діловод Шеліховський

Вповажаний Пане Генерал!

Посвідчуючи свою щиру і глибоку пошану до Вас і Вашої семі, прохаю не відкажіть написати, як здоровля Вашої дочички ШП дружини і Ваше, а також, що нового в нас на Вкраїні та чи скоро ~~[illegible]~~ можна буде їхати до Дніпра? — взагалі, напишіть все і добре і зле.

Прошу красненько, не відкажіть послати мені посвідчення, котрі я Вас просив, т. є. 1) Посвідчення бою в козацькім, 2) Які військові обовязки виконував ~~[illegible]~~ перед самим раненням т. є. під Антонівкою і 3) Посвідку о поводженні мене в 2-м пов. Коші.

Становище за кордоном майже не змінилося, на скільки я знаю, а послідні часи то часописі

о нашім повстанні тягуть
мало, а більше розписуються
за Кронштадт, Петроґ. і взагалі
за повстання в Московщині.

Наші пани живуть по
старому, в інституту в 11 год.
рано, а в 1 год. по обід вже пізно,
але гроші дай.

Пани В. і Г. працюють
далі але абсолютно без ніякої
користи, і люди, котрі були
з нами, зараз майже всі
відійшли; не знаю як в вас
на це дивляться? — Остались
хіба тільки особисті
секретарі та ті котрі мають
ще трохи гроша і мо-
жуть далі „опозиціонувати".
За кордоном видна багато
більша консолідація сил,

Як це було раніш.
Чи правда цьому, що є надія певна скоро повернутись до дому? — потішив
В Поважний Пане Генерал.
Моя справа особисто надзвичайно кепська, чекаю що скоро ампутуюсь ногу, бо підлягти операції мені за що, а в Парижі нагодували паперами і тим скінчилось, воля Панів Послів все змінить. Академію залишив бо нема чим платити, але скільки дозволяє здоровя то працюю сам наш собою.
Прошу пишіть.
Все Вам Усім Краще!
З Великою Пошаною і сердечною вдячністю
Прага, 12/III 1921. Паміньский

Р. С. Процесс пенсії пошліть поштою, я їх одержу на нижчу адресу.

Praha II na Zbořenci
č. 281.

Ukr. kapitan Jeremiaj Kaminský

Вислати посвідку по адресі

Д. ч. 4

Відповідено 3 квітня 919 р.

Пеліховський

КОМАНДІР
4-ї
Київської Стрілецької
Дівізії.
"30 "Березня 1921 р.
Ч.54.

ПОСВІДЧЕННЯ.

Пред"явник цього сотник 4-ї Київської стрілецької дівізії КАМІНСЬКИЙ, увесь час перебуваючи в му штрі відзначався високою моральністю любовью до рідного краю, безоглядною хоробрістю. Особливо відзначився в ночних боях: I/ 26-го Травня 1919 року в м.Звенигородці, де він на чолі команди скритно пробрався в середину росташування ворога якого закидав ручними гранатами, чим учинив паніку, в наслідок чого ворог залишив кілька десятків убитими і раненими і в кількости до 300 багнетів під напором невеликих сил залишив місто. 2/ 27 Травня 1919 року, під с.Козацьке опісля відходу наших

військ кинувся на прислідуючого нас ворога на чолі 36 чоловік і своєю рішучістью повернув щастя в наш бік-ворог залишив між забитими командіра 7-го Совітського полку, кулемети, рушниці і инше. 3/ Під с. Антонів /Сквирщина/ був тяжко поранений в обидві наги із кулимета, що підписом і печаткою свідчу.-

Підписав:

Генерал-хорунжий Тютюнник

Певно:

Діловод Пєсковський

225

Пану Командиру 4 Київської Стрілецької Дивізії

Інспекторський відділ штабу Київської групи
Вх. ч. 674
22/III 1921

Д. 4

Ст. [illegible]

В 8 ч. 54.

30 Березня 1921 р.

Інтернованого Олександровського табору Хорунжого 28 Куріня Федора Пасечника

Прохання.

При відступі Українських військ з Подільської Губ. мною залишена в місті Могилеві Под. по Мало-Гречеськи вул. № 16 моя дружина Ольга Пасечник, по батькові Карповна. Незнаючи свого становища, скільки потрібно находиться на терені Польщі. Щиро прошу Пана Генерала не відмовити через підлеглих Вам агентів Перевести мою дружину на терен Польщі з необхідними річами, за що буду

щиро вдячним. і продовжувати службу
на дальше в Українській армії.

Хорунжий [illegible]

1921 р. Бер. ц. 23 дня.

КОМАНДУЮЧИЙ
4-ю
Київською Стрілецькою
Дівізією.
31" Березня 1921 р.
Ч. 57.
м.Тарнів.

Генералу для дрручень при Військовім Міністерстві.

Повертаючи при цьому листування за ЧЧ.102/ і 103/III, по ділу Дишлевого і генерал-хорунжого Вовка повідомляю:

I. По скарзі Дишлевого:

а/ Сотник Дишлевий не приступив до виконання обовязків командіра курїня і не був затверджений в ці посаді наказом по Головній Команді Військ Української Народньої Республіки, а рахувався прикомандірованним до мобілізаційної комісії і як не займавший штатної посади, корістувався правами молодшого старшини, а не курїнним /розд.УIII статуту Дісц.ст.59/.

б/Дівізії армії У.Н.Р.не зведені в корпуси, підлягають безпосередньо Командуючому Армїєю і тому Командір дівізії користується правами командіра неокремого корпусу /Положеніе о полевом Управленіи войск в Россіискои Имперіи"від 1914р/ і колиби навіть рахувати, що з менту віддачі наказу по дівізії про призначення Дишлевого тимчасово виконучим обовязки командіра куріня-він корістувався правами курінного, то право командіра дівізії не входящої в склад корпусу на дегредування курінних було безсуперечни.

в/ Наказа по Головній Команді Військ У.Н.Р.о переведенні армії на мирний стан не біло видано, а тому армія У.Н.Р.рахується на військовому стані, незалежно від того де вона зараз перебуває /інтернування.

г/ Встановлення і затвердження в рангах наказом Верховної влади не касувало пакт 3 арт.58.УIII розд.стат.Цісц.і про тимчасове припинення чинно-

сти зазначенного пакту виданий особливий наказ Головної Команди тільки І7 Січня І92І року Ч.2.

д/ Козак Дишлевий продовжує до цього часу іменувати себе в офіційних паперах сотником і втакий спосіб користується не присвоєнною йому рангою.

е/ Ордена бувшої Росіиської держави /Георгієвскій крест у Дишлевого/ не можуть давати ніяких прівілеїв в Українськіи Державі.

ж/ В своїй скарзі на імя Пана Головного Отамана козак Дишлевий вжив образливу форму по відношенню до мене;"Неможуть безкарно розлючені "отамани" творити помсту над старшинами Української армії в такий спосіб, і наклипу "сидів в "застінку" під загорозою розстрілу",що предбачено ст.97,Військ.карн.Стат. /XXII кн.Зб.В.П.І869 р.вид.ІУ/. Про притягнення до судової відповідальности козака Дишлевого мною подається окремий рапорт Командуючому Армією.

Крім вищезазначенного по справі Дишлевого при ділі Ч.І03/III маєтьсяя висновок Начальника Законодавчої Управи Військового Міністерства із якого видно:

І/ Начальник Законодавчої Управи,не ознайомившись зі змістом наказу Ч.226 Війську 4-ї Київської стрілецької дівізії від І грудня І920 р. дав свіи висновок,зазначивши,що Дишлевий покараний за" одверту агітацію проти вищого командного складу дівізії",в наказі-ж ч 226 ясно указано,що кара на Дишлевого наложена за п"янство і недопустими поводження зї своїм начальником.

2/ Даючи освітлення наказу з юридичного боку,виявив недопустими нерозуміння елементарних основ законів о переведенні армії з військового стану на мирний./Переводиться на мирний стан наказом,а не інтернованням/ і до цього часу не розуміє,що дівізії армії У.Н.Р. як не входячі в склад корпусів-єсть окремі дівізії і командірам дівізій належать всі права комендірів не окремих корпусів.

Зважаючи на вищезазначенний факт нахожу необхідним доложить Пану Військовому Міністрові про бажанність перевірки ступіня юридичних знань Начальника Законодавчої Управи ЛОБА-ЛОБІВа.

II-ге По скарзі Генерал-хорунжого В о в к а:

Накладенний арешт на помішника Командіра дівізії Генерал-хорунжого Вовка в час коли зі Штабом армії не було звязку і не відомо було де він знаходиться,а тому як особа безпосередньо підлегла Командуючому Армією і старший із військових начальників в данному районі я являв-

К о п і я.

Армії Укр.Нар.Респ.Сотник Дишлевий II Березня 1921 року.Ч.4. Начальнику канцелярії Головного Отамана Військ Української Народньої Республіки / для докладу Головному Отаману/ Рапорт.Я родився на Чернигівщині.Виріс і вчився серед Українських кол.Свідомими Українцем з 1905 року.За семінарських часів і учительювання впадав в немилість за "Мазепенство".Активну участь приймав в подіях в листопаді в 1917 році в Київі і фурмованної Української армії.Тісно звязаний з нашою армією,в якій без перерви знаходився весь час.Провадив активну діяльність в справі піднесення як морального так і національного і військового етичного стану нашого вояцтва.Весь час займав відповідальні посади не низчи штаб-офіцерської.За часів Скоропадського сидів у Київській фортеції як українець.Вкупі з иншими підняв повстання,як помішник Командуючого революційними військами,які взяли Київ по Крещатик до вступлення військ Дерікторії.Зразу представляли мене до підвищення в ранг.При Командуючому Київськ.Окр.полк.Павленкові Генеральним Секретаріятом справ військових був підвищений в ранг військового старшини.Відповідний наказ про се в силу події оголошений не був.Регістраційна комісія дівізії визнала за мною ранг підполковника.Наказом Головної команди військ від 17 Вересня 1920 року Ч.26,я затверджений в ранзі сотника,старшинством з 13 Травня 1918 року-фактично в ранзі Російської служби.Наказом 4-ї Київської стр.дівізії Ч.226,мене безпідставно позбавлено ранги.3 місяці пройшло з дня подачі мною скарги на їмя командарма в цій справі нічого не зроблено, відповіді жадної я не одержав.Прочитавши мою скаргу про позбавлення ранги,Командарм в присутности свідків /"написано не розбірчиво",сотника Ніжинського/ заявив буквально,"Ну Дешлевого,ето хорошо,так ему і надо. Вважаю з боку Командарма " предвзяте" відношення до мене. Звертаюсь до Головного Отамана зі скаргою.3 наказом Ч.226 Погодитьсяне можу.VIII розділ статуту дісціплінарного не може мати місця тому: I/ Армія в той час була обезброєною на території чужої держави в стані інтернування.2/ Посаду я займав не сотенного,а курінного.3/ VIII розділ передбачає ранги по посадам.В 1919 році ранги,як такі були скасовані.3 часу встановлення і затвердження в рангах наказом Верховної влади,тим самим касується пакт 3 артик.58 розд.VIII статут дісціп.що до прав комдіва і тому позбавлення ранги може бути переведено лише наказом Верховної влади.5/ Як Георгієвскии кавалер можу бути позбавлении ранги лише по суду згідно статуту.Все свідоме старшинство знає мене як переконаного Українського діяча,честного старшину.Не можуть безкарно розпоряджені "Отамани" творити пімсту над старшинами Української армії в такий спосіб.Крім позбавлення ранги я 7 суток сидів в "застінку" під загорозою розстрілу.Звертаюсь до Головного Отамана за захистом.Справидливости лише хочу.Я три місяці без копіики грошей живу в буквальнім розумінню "подаяніями" і піду вирішення моєї справи аби поїхати до війська і зайнятись працею хочби культурно-освітною в якій я маю ценз і досьвід.Тому прошу Ваших заходів аби Головним Отаманом наказ 4-ї Київської Стр.дівізії Ч.226 був відмінений як явно беззаконний і безпідставний до закінчення слідства.Чуття етіки воіки утремує мене від засобів реобілітації через широкі кола громадянства шляхом пресси.Не реабілітованним і не задоволенним в скарзі залишатись в складі армії не можу.Позбавлення ранги,це пріпціпови питання державної ваги.Питання торкається не лише моєї особи,а всього старшинства нашої армії.Без елімнтарного розмежування правних норм і сама армія істнувати не може. Додаток:копія наказу 4-ї Київської стр.дівізії. Ч.226.Сотник Дишлеви

К о п і я.

Наказ Війську 4-ї Київської стрілецької дівізії Ч.226, 1-Грудня 1920 року.§ I.Під час переходу армії У.Н.Р.через річку Збруч,і після переходу в де яких частинах армії траплялись грабунки майна і навіть скарбниць.Предбачаючи можливість подібних випадків в дівізії мною було дано роспорядження: всі цінності дівізійної скарбниці видать на руки безпосередньо підлеглим мені особам на схорону під їх персональну відповідальність.Де якими старшинами моє роспорядження було істолковано як розділ цінностей,з метою втікти з ними з дівізії.Від звичаиних балачок поміж окремими частинами старшинами перешло до одвертої агітації проти вощого командного складу дівізії в публичних місцях.Після переведенного слідства виявилось:I/ що агітацію вели: Штабу дівізії сотник Ніжинський,хорунжий Ніжинський, поручник Колядинський і 30-го куріня хорунжии Ховхун, 2/ що агітація велась в присутности моиого помішника Генерал-хорунжого Вовка і генерал-хорунжим Вовком не було вжито заходів до припинення агітації.Під час розбору цієї справи по моиому наказу явився до мене сотник Дишлевий,при чому він оказався п"яним і зразу давав відпові

на мої запитання в підвищенному тоні,а потім зовсім відмовився відповідати.Приймаючи на увагу нервозність п.п.старшин яка явилась наслідком відходу Армії з рідного краю,не передаю зазначенних старшин до суду,а караю дісциплінарно: а/ сотників: Ніжинського і Дишлевого позбавляю старшинської ранги,хорунжого Ховхуна позбавляю старшинської ранги,наказую викреслити зі складу дівізії і відправити в роспорядження Вартового Генерала Штабу Армії,б/поручника Колядинського і хорунжого Ніжинського усовую з займаємих ними посад старшинських посад без права займати старшинські посади до ходатаиства за них відповідних начальників,В/ Генерал-хорунжого Вовка усовую з займаємої їм посади і наказую відбути йому в роспорядження Командуючого арміею.Оригінал підписав Комдів Генерал-хорунжий ТЮТЮННИК.За Начальника Штабу підполковник Добротворський.З оригіналом згідно:Начальник інспекторської частини сотник Дідченко.

К о п і я.

Резолюція Головного Отамана."Военміну для належного виясненння і полагодження.ПЕТЛЮРА.25 /III-1921 р.".У.Н.Р.Законодавиа Управа.21 Березня 1921 р.Ч.33.М.Тарнів.До Пана Начальника Військово-Похідної канцелярії Головного Отамана військ У.Н.Р. на Ч.463.У відповідь на відношення Ваше від 17 Березня б.р.при цьому надсилається справа Дишлевого разом з висновком в цій справі.Додаток: листування на 5 аркушах. Начальник Законодавчої Управи /підпис/.Секретарь Управи Г.Чуприна.-

К о п і я.

Висновок по справі д.Дишлевого.Наказом війську 4 Київської стрілецкої дівізії від 1-го Грудня 1920 року Ч.226 сотник Дишлевий був позбавлений старшинської ранги і відправлений в роспорядження Вартового Генерала Штабу Дармії У.Н.Р.,як зазначенно в наказі:"За отверту агітацію проти вищого командного складу дівізії",при чому як видко з листування,при-чому-як-ви- Начальника дівізії Генер.хорунжого ТЮТЮННИКА, керувався розділом УІІІ стат.Дісципл.21 Січня 1919 року "про побільшення дісциплінарних кар під час війни,або оголошення місцевости на військовім стані."Артик.58 п.3 і арт.60 літ.5 п."в" ст.Дісц./.З фактичного боку,за відсутністю в листуванні певного матеріялу,не можно константувати,в чому саме виявилась винність п.Дишлевого,позаяк в наказу Ч.226 конкретних данних з приводі цього не мається,а вживається лише загальна фраза "отверта агітація".Що до юридичного боку затронутого питання,означенний вище наказ Ч.226 виданний Начальником Київської дівізії генерал-хорунжим ТЮТЮННИКОМ,рахую не законним і підлягаючим негайному скасуванню по слідуючим міркуванням: І/ Дісциплінарна влада Військового начальника,згідно зі ст.Дісц.,є нетільке право, але і обовязок накладати на підлеглого кару без суду в відповідних, докладно зазначенних в законі випадках,а саме:таких,коли провина підлеглого не предбачена військово або загально карними законами.Із сказанного вищи видно,що сотник Дишлевий,обвинувачуємий в "агітації проти вищого командного складу дівізії",себ-то в злочині,предбач.військово-карними законами /246І арт.військово-карного статуту/,не підлягає дісциплінарній карі-Комдіва владі Комдіва,а мусів бути преданий суду на загальних підвалинах.Тому писати в наказі:"приймаючи на увагу нервозність п.п.старшин,яка явилась наслідком відходу армії з рідної землі,не передаю зазначенних старшин до суду,а караю дісциплінарно"", в даному разі цілком не законно.2/ 1-го Грудня 1920 року,коли був виданий наказ Ч.226,армія У.Н.Р.була на терені Польщі в якости інтернованної,з приводу чого керуватися розділом УІІІ Стат.Дісципл.,як видко з самого заголовка його Комдів не мав законної підстави,а зробивши це перевищив данну йому владу. Як-би навіть вище вказанні два пакта розрішити в позитивному змісті,себ-то,визнати що провина п.Дишлевого підлягає дісциплінарній владі і Комдів мав право керуватись розд.УІІІ стат.дісц.то і в такому разі здеградування соти.Дишлевого булоб актом не законним,позаяк під словом "сотенних" в.п."в"літ.у арт 60 законодавець мав на увазі не ранг,а посаду і п.Дешлевий як займавший посаду курінного,міг бути позбавленний ранги за цісциплін.порушення лише владою Командіра корпуса і вище.Наказом ч 226 Комдів 4-ї Київської перевищив владу,що предбачено 141 і 147 артик.арт.Статуту В-карн.-Підписав:Начальник Законодавчої Управи Військового Міністерства /підпис/.21 Березня 1921 року.М.Тарнів .-

К о п і я.

Прикомандірованнии до Штабу Армії УНР.Генерал-хор.ВОВК.25 Березня 1921 року. Ч.80.м.Тарнів.Командармові УНР7 Рапорт.Наказам війську 4-ї Київської стрїл.дівізії від 1-го Грудня 1920 року Ч.226 Комдів Київсь

кої Генер.хор.Тютюнник усунув мене з посади помішника Комдіва.Перед виданням того наказу,роспорядженням того-ж Комдіва я був заарештований на шість доб,арешт провадився в негідних спосіб.-зімною вкупі було посажено провокаторів.Крім всього в мене було переведено трус. Зміст наказа Комдіва Ч.226 цілковито не відповідає дійсности.Кара вжита до мене безпідставна і не предбачена як законами,так статутами У.Н.Р.Рапортом своїм від 4-го Грудня 1920 року Ч.75 на Ваше ймя я просив: 1/ Відмінити безпідставний наказ,2/ Призначити слідство в справі змісту всього наказу і 3/притягти до відвічальности як Комдіва допустившого надужиття влади,так і провакаторів.З часу подачі мною рапорта-скарги проишло біля 4-х місяців наслідків позитивних не має. Я чотире місяці перебуваю в безправному стані,безпідставно і беззаконо покривджений.Вважаю далі не можливим а негідним залишатись хоч-би один день в складі армії безпідставно позбавленним права а не реабілітованним-тому в друге дозволяю собі просити Вас Пане Генерале.1/ Відмінити наказ Комдіва Київської Ч.226,що до усунення мене з посади.2/ Призначити слідство в справі змісту всього наказу Ч 2263/ Притягти до законної відвічальности Комдіва допустившого над"ужиття влади.Коли не можливо негайно відмінити незаконний наказ Комдіва Ч 226,то прошу звільнити мене зовсім з війська У.Н.Р.Додаток наказ Комдіва Ч.226.Підписав: Генерал-хорунжий А.В о в к.-

З оригіналом згідно:

Діловод

ся заступником Командуючого апрмією і до налагодження звязку з ним перенав на себе всі обовязки і права Командуючого Армією, а тому усунуть с посади помішника Командіра дівізії, маючого право бригадного командіра мав право /Арт.60 Цісц.Стат.Крім того, наказ по дівізії про налаженнн зазначенної дісціплінарної кари був своєчасно при рапорті направлений Командуючому арміею для переведенна факту усуненна з посади Генерал-хорунжого Вовка наказом Головної Команди Військ У.Н.Р.

Проти призначення слідства по змісту наказу по 4-й Київскій стрілецькій дівізії Ч.226 1920 року, нічого не маю.-

Підписав:
Генерал-хорунжий

У. Н. Р.
ГОЛОВА РАДИ
НАРОДНИХ МІНІСТРІВ

"2" Квітня 192 1 р.
№ 2015

Вх. 7.56
2 квітня 1921 р.

До Пана Командуючого
4-ю Київською Стрілецькою
Дівізією.

па Ч 37.
від 31/III.

Цим маю за честь повідомити Вас, Пане Генерале, що мною дані відповідні дерективи п.п.Міністру Внутрішніх Справ і Преси та Пропаганди в справі переізду агентів Міністерств на Україну згідно з висловленими Вами, Пане Генерале, побажаннями.

Голова Ради Міністрів

В.О.Директора Канцелярії

231

Д ч. 4. Подполковнику Кузьмінському

3 Кв. 1. 920 р.
ч. 43.

Звідтіть з вимогою до поляків
аби негайно видали сотнику
Корому 65 рушниць, 4 кулем.
Люїса, 2 кулемета Мак-
сима, 150 ручних гранат і
набоїв по 200 на рушницю і по
2000 на кулемет.

[illegible]

2100
300
2400
1200
4300
5500

15800
16M

232

Telegraf Państwowy 303

Blankietu № 6

Przyjmującego dnika №

Otrzymano dn. 3/ 19 r.

o godz. min. od

Podpis urzędnika

TELEGRAM.

tarnow lwowska 3 246 +

general tintinnyk =

tarnow aleksandrawa kuj 31 20 3 12 16 = dn. / godz. min.

Uwagi służbowe.

dowodztwo obozu nie otrzymalo rozkauz po w wyslanie ludzi do tarnowa wielie wyslac ludzi = general nelgowski .+

Zarząd Telegrafów nie przyjmuje odpowiedzialności, wynikłej z późnego przesłania i nia telegramów.

Nagłówek telegramu przyjęty z aparatu drukowanemi czcionkami oznacza: 1) miejs 2) numer telegramu, 3) ilość słów, 4) dzień nadania, 5) godzinę i minutę nadania.

M. P. i T. 1010. — VII, 919. — 8.000.000.

233

Виконано
сбо
6/IV

Міністр Внутрішніх Справ, засвідчуючи свою пошану, має за честь просить Вас, прибути на міжвідомственну нараду, під його головуванням для обговорення справи, порушенної ПАНОМ Головою Ради Народніх Міністрів листом його з 31 березня б/р. під ч.171

Нарада має відбутись 6 біжучого квітня в 12 г. дня в кабінеті Міністра Внутрішніх Справ / Бристоль, кімната № 28/

4 квітня 1921 р.

№ 7.

До командіра 4-ї Стрілецької Дивізії

Генерала ТЮТЮННИКА

234

КОМАНДУЮЧИЙ
4-ю
Київською Стрілецькою
Дивізією.
"4" Квітня 1921 р.
№ 58.

Пану Військовому Міністрові.

РАПОРТ.

Прошу Вашого роспорядження про видачу закордонних паспортів: підполковнику Палій-Сидарянському, хорунжим: Іванчуку і Пилипенко.

Підписав:
Генерал-хорунжий Тютюнник

Певно:
Діловод Євсіховський

№ 7.4
5/IV

Пану Секретарю Вітск
Комісії Ради Рентуб

Дуже жалію що не міг ~~пос-~~
~~піти~~ попасти на засідання
Вітск комісії (притомов із засідання
Вищої Вітсоюзової Ради о 4 год
по обіді). Дуже прошу повідом-
ляти мене на передодні про
час в який буде мій доклад
у Вітск комісії.

Гаровий до послуг
Ренкор.

Статут.

18 знає українську мову — ?

16, 17, 24 Кого призначає в який суд?

153 – 155 покликання дисциплінарні кари для постійного і перемінного складу? —

156

157 — ? 161 — ?

188 – Всі ~~варті~~ у військові підлягають військовим судам, крім судовиків?

251 про порушення кариць вчинків

253 К-ру право звичайного громадянина права поталіона!

255 К-р окр. частин – комбрів?

що таке порушувати ~~права~~ карний вчинок і на

236

КОМАНДУЮЧИЙ
4-ю
Київською стрілецькою
дівізією.
"6" Квітня 1921 р.
Ч. 71...

№ 4

Військової Комісії
Пану Секретарю Ради Республіки.

В відповід на Ваше відношення Ч.17, сповіщаю, що на засіданні Військової Комісії Ради Республіки 7 сього Квітня о 5 год. вечіра, я буду присутнім.-

Підписав:
Генерал-хорунжий Тютюнник.

Певно:
Діловод Хвейховський

237

6/IV-1921 р. Вх. ч. 57

У. Н. Р.
Рада Республики
Військова Комісія
6 квітня 1921 року
ч. 17.

До Генерального-Хорунжого
Тютюнника

Отсим маю шану просити Вас прибути на засідання Військової Комісії Ради Республики, яке має відбутися 7 квітня 1921 року о 5 годині вечора в кабінеті Голови Ради Республ. (Дрісталь ч. 9.). Ласкаво прошу відповісти чи зможете бути на вищезгаданому засіданню і на коли би не могли, то прошу сповістити в який день і годину Вам було-би зручно зробити доклад.

Секретар Романченко

Секретар
Секретар

238

Вну Грішних Справ

КОМАНДУЮЧИЙ

4-ю

Київською стрілецькою

дівізією.

" 7 " Квітня 1921 р.

ч. 289.

Пану Міністру ~~Білінському.~~

Маю за шану просить

~~Дуже прошу не~~ не відмовить перед-дать

мені ~~на сьогодня~~ через подавця

цього поручника Пащенко, таємний

"бюллетень Чрезвича"них комісій на

Україне с 1-го по 15 декабря 1920г".

Підписов:

Генерал-хорунжий Тютюнник.

Певно:

Діловод Неліховський

239

КОМАНДІР
4-ї
Київської дівізії
"9" квітня 1921 р.
ч. 273.
м. Тарнів.

ПАНУ ВІЙСЬКОВОМУ МІНІСТРУ.

РАПОРТ.

Прошу о призначенні до дорученної мені дівізії, знаходящогося в прикомандірованії до 6 стріл. дівізії полковника ГАЕВСЬКОГО.

Згода командіра 6 стрілецької дівізії і полковника ГАЕВСЬКОГО мається.

ГЕНЕРАЛ-ХОРУНЖИЙ

За Начальник Штабу, Хорунжий

Канцелярія
Головного Отамана
ОДЕРЖАНО:
19 лютого 1921 р.
Вх. Ч. 257/8

У. Н. Р.
Отаман
Повстанчеських Куринів
IV району
на Київщині
19 Лютого 1921 р. № 27.
м. Тарнів

До Пана Головного Отамана
Військ
Української Народньої Республіки.

Доклад.

Два місяця ведется підготовча робота, по організації в Запіллі большовиків повстанчого руху (обслідування певних шляхів, осередків, що до майбутньої концентрації сил; відправка людей на той бік для підготовки населення). Як з початку так і зараз зустрічається богацько ріжного характеру перешкод; з одного боку недовірря Уряду в нашу змогу підняти селян, а з другого боку ріжними авантюристичними подіями осіб, яки не маючи ніякого впливу, ні відповідних політичних переконань, що до орієнтації на самостійну У.Н.Р. видають себе за людей маючих ті, або инші уповноваження по організації повстання на ріжних частинах України, являються до польскої влади з ріжними пропозіціями і т. инше. (Приклад: перебування і праця повстанця Палія, зараз в Варшаві при Начальному Довудстві Військ польских, по переотравці повстанців на той бік. Уповноважень від Нач. Команди військ Українських не має).

Повстання має вплив тилько на підставі пропаганди Самостійної України з Вами Пане Головний Отамане на чолі. Але представники ріжних партій; напр: народних республіканців с-ф-тів, користуючись своїми знайомствами, надіются з одержанням коштів вести пропаганду повстання зі своїми партійними гаслами.

Так вчора повстанець Палій в Варшаві в присутности п. Міхайліва висловився що він є соц-федераліст.

2) 1-2 Лютого ц. р в Тарнові, член центрального-комітету партії н.р. Вратновський-Сивошапка зібрав повстанців та представників повстанських комітетів а саме: мене, Бесарабенко, Пугача, Верменича та других, після вечери в реставрації, вимогав від нас підписати данний нами де яки інформації. В тих інформаціях була написана п. Сиво-

шапкого така фраза; яка нами зовсім не проізносилась:
„що населення України бажає навіть гетьмана і т. инше,"
Підписать ці інформації писаний п. Сивошапкого всі відмовились.
Вдруге п. Сивошапка зазначив, що Уряд УНР. нічим для
підняття повстання нам не допоможе, лише колиб ми
звернулись з цілим проханнями про допомогу до Сивошапки —
власне до партії Н.-Р., то получилиб мовляв п. Сивошапка
міліони марок, та технічні засоби до боротьби з боль-
шовиками.
Докладаючи Вам, Пане Головний Отамане, про це, і не
маючи змоги з матеріяльного боку самим боротися з
течіями і пропагандистами розбиваючими настрій селянства
з єдиним льозунгом самостійности У.Н.Р. я, яко представник
селянства і старий організатор селянського повстанчеського
руху, за велику шану для себе рахую повідомити про це
Вас, Пане Головний Отамане.
Мій персональний Вам доклад, дасть ще більш яскраву
картину підривкі авторитету ідеи Самостійности України
з боку вище-зазначених осіб.—

Отаман Щербак

241

Начальник постачання
ч-ї
Київської Стрілецької
дивізії
ч
„30" Березня 1921 р.
м. Тарнов.

Посвідчення

Цим свідчу що урядовець
доручено мені управління
Олімпій Перфівський [illegible]
за лютий місяць по посаді
діловода не одержував.

Начпост [illegible]

Старшини
Повстанських військ
на Київщині
Петра Стаяїва
29/III — 1921 р.
ч. I
м. Корень

Пану Голівцю у Отаману
зразок Ради Республіки

Канцелярія
Головного Отамана
ОДЕРЖАНО:
15/III 1921 р.
Вх. Ч. 675

Рапорт

Пропонуючі на користь рідної нам справи з перших днів революції і за цей час не будучі ні в Гетьманських, ні в Денікінських ні в Більшовицьких рядах, а тому рахуючи себе вірним сином України я повинен донести Вам, Пане Головний Отамане, за те що робиться в тій організації, на яку ви покладаєте великі надії.

Отаман Карий ставши на чолі організації повстання на Київщині, з перших кроків, проявив себе тим, що учитившись за якісь предлоги, заарештував, та збув з організації такий людей як отамани Щербеток та Бесарабенко. Вони були непідходящі, як він казав, тим що не були певні в політичному відношенні. Ці арешти він провадив так, що не тільки окружаючі села, але і більшовики дізнались за цю організацію. В Басовому Куті почали появлятися загадочні люди, які як після виявилось, були більшовицькі шпіони. Більшовики почали приймати відповідні мірі для боротьби з нами. Усилили надзор за кордоном і т. д. Поляки почали з недовір'ям та ворожнечою до нас відноситись. Отаман Карий зі своїм штабом, видно було лікував. Зробивші це, він на зібранні старшинськом сказав, що заарештував отаманів Щербетока та Бесарабенко за розстрату ста пяти десяти тисяч марок двуя мілліонів карб. та пяти мілліонів совітс. Коли заарештовані узнали про таку брехню

Н.В.
До повстансько-Партизанського Штабу Г.О. — по належности.
Мго. Нач. В-Пох. Канц. Г.О.
Пор. [illegible]
15/III 1921.

до Голови Центрального Штабу

і запитали отамана Карого, чи казав він таке, що він відказався від своїх слів. Ми-же в надії, що тепер справа наша піде скорше, чікали дальнійшого. Через три дні ми були на підводах відправлені до м. Корця. Отаман Карий з комендантом свого Штабу Хор. Ковбасюком, та ад'ютантом Яор. Павликом, поїхали в село Глинське на вечір, обіцяючі приїхати до нас на другий день. Но ми вже четверту неділю чікаємо, а його все немає. Люди потеряли віру в налагодженя цієї справи, (тим паче, що підготовчий період вже проходить) в свого отамана (Карого) і стараються по одиночці пробиратися на повіт, або устраіваються на роботах у селян. Особливо пав дух після того, як приїхав комендант Кобасюк і показуючі рахунки расходовання грошей отаманом Карим на сумму: трийцяти одної тисячі девяти сот вісьмі десяти марок (31980), вісьмі сот трийцяти тисяч карб. (830000), та девяти десяти осьми тисяч совітс. (98000) (тоді як отаман Карий на зібрані казав що на цю організацію не одержав і одної марки), сказав що отаман Карий тільки пье та гуляє.

Тим часом начальник Штабу сотник Панченко, Хор. Хандусенко та поручник Сеніжінський, котри з себе уявляють Штаб, почали усіленну агітацію за Гетьмана. З цієї агітації було ясно видно, що отамани Щербеток та Бесарабенко, були в політичному відношені не певні тому, що вони йшли по тому шляху, який указуєте нам Ви; Пане Головний Отамане. Бачучі що в тих неладах, які спіткались на дорозі нашої, приймають участь злії сили, котрим вигодно зруйнувати, або скористати нашу працю, я від імені старшин просив Начальника Штабу сотника Панченко зібрати старшин і вияснити нам темні

сторони їхньої роботи. Він розкричався і сказав, що знищіть мене як я буду таким лобатитним. Далі не дивлячись на те що знав мої погляди, в цім відношені, він мав нагабство і мені доказувати що порядок та спокій змученій Україні, може дати лише Гетьман. Міні все тоді стало ясно. Я не хтів його слухати і вийшов. Не успів я вийти від нього, як дігнали двоє старшин, котри мали заарештувати мене. Я ма на увазі сказане Начальником Штабу сотником Панченко, і не дався заарештувати. Хтів поїхати з докладом до Вас, Пане Головний Отамане, але не маю средств, а тому я на останні марки, хочу Вам, Пане Головний Отамане, донести, відносно справ в організації отамана Карого.

Сам-же з надією в серці, що таке зло, буде вирвано з корінем з наших рядів, іду на повіт для праці.

Сотник П. Анаяв.

підписи не знаю

Це підтверджуємо: пор. Кузьмінський

Хор. Коваленко

Поручн. Коляк, Хуун, Дек, К. Р. Гаврилів

Пор. Мацюк

Поручн. Остапенко

Уряд. Сулецький

До п.Начальника Партизансько - Повстанського Штабу

Головного Отамана Війська У.Н.Р.

Маю за шану подати по належности.

За Начальника В.-Пох.Канц.Гол.Отамана,
Поручник

"18" Квітня 1921 р.
Ч 645.

За Начальника Загального Від-
ділу, Ранговий

244

КОМАНДУЮЧИЙ
Південною Групою повстанців
України

15 березня 1920 р.
Ч. 176.

ГОЛОВНРМУ ОТАМАНОВІ
Віськ Української Народньої Республіки

ОДЕРЖАНО
20 [illegible] 1921 р.
48

Рапорт.

У жовтні міс. 1920 р. відповідним наказом були відкомандіровані з дівізії та прикомандіровані до мого повстанчого відділу сотн. БОГАТЕВИЧ, старш. ЗАГОРОДНІЙ та сотн. ЮРЧЕНКО. На них були накладені мною такі обовязки: 1) на сот. Богатевича - виконання обов. Начальн. Штабу дорученої мені Групи з призначенням у майбутньому за начальника 10-го повстанчого району півдня України; 2) на Загороднього - обовязки урядовця Штабу і 3) на сот. Юрченка - обовязки господаря відділу.

Сотн. Богатевич в половині листопаду м.р. в с. В Великий Беріг (над Дністром), згідно з його рапорто

був звільнений мною од виконання обовязків Нач. Штабу і відкомандірований, яко хорий, до шпиталю, при чому йому було наказано здати печатки й справи Штабу.

Загородній в останній мент мого вируху в запілля воро га раптово без дозволу зник із відділу, а Юрченко, захопи ши з собою де-кілька возів з одягом для козаків, медика- ментами та фуражем, і не відчитавшися в авансах у розмірі до трьох тисяч руб. миколаївськими грішми, теж зник.

Прибувши нині сюди за кордон, я довідався, що сот. Бо гатевич офіційно (його рапорт до Нач. Ген. Штабу від 26-г грудня м.р. ч.91) іменував себе в. об. Нач. Штабу Півден. Групи повстанців, а також Нач. 10-го повст. району та під- полковником і користувався печаткою Штабу Групи; а всі троє (Богатевич, Загородній і Юрченко) розпускали неправди ві чутки про мою начеб-то втечу до Румунії та невідповідне витрачення виданих у мое розпорядження коштів.

З огляду на все зазначене, вважаю необхідним притягнути до судової відповідальности: 1)сот. Богатевича за незаконне користування неналежними йому правами та печаткою Штабу Групи, 2)сот. Юрченка за утайку та розтрату скарбового майна та нескладення справоздання по авансах, а всіх (із Загороднім) трьох разом - за подання и розповсюдження неправдивих злосних чуток про мою діяльність .

При цьому додаю, що крім полковника Русіяна, який був командірований мною до Румунії, я нікому не давав ніяких уповноважень виступати від мого імени.

Додаток: рапорт сот. Богатевича до НАч Ген. Штабу від 26-го грудня 1920р. Ч.91.

Полковник

Н-к 10 работы
В. об. Н-ка Штабу
Тводеной Тповстанч.
Групи
В групу
т. Д[illegible]
м. [illegible]

Начальнику Оперативного
Отдела Штаба Революционной
повстанческой Армии
Украины (Махно)

Начальнику Информационного
Отдела Штаба Революционной
повстанческой Армии
Украины (Махно)

Начальнику Генерального Штабу

Рапорт

Рапорт
Сим имею честь доложить, что
Бывшему начальнику 1 района
Тводеной повстанческой группы
Тов. Ярошенко
Был выдан Тов. Ярошенко
Мандат за № 1
Для свободного проезда
По всей территории
Занятой повстанческими
Войсками Украины
Начальник Штаба
Тводеной повстанческой
Группы
Тов. Ярошенко

Начальник Штаба
Тводеной повстанческой
Группы
Тов. Ярошенко

Ярошенко выдал мандат
Бывшему начальнику 1 района
Тводеной повстанческой группы
Тов. Ярошенко
Для свободного проезда
По всей территории
Занятой повстанческими
Войсками Украины

Дві тасяч марок польских 26 грудня
1920 р. одержав від художника Могилівського
підполковник Богатевич

247

Вх. Ч. 28
27 Березня 1921 р.

В. - Пор.

КАНЦЕЛЯРІЯ
Головного Отамана
ВІЙСЬК
Української Народньої Республіки.
„27 Березня 1921 р.
Ч. 485
Тарнів.

До п. Начальника Повстансько - Партизанського Штабу Головного Отамана.

При цьому маю за шану подати рапорт Командуючого Південною Групою повстанців на Україні від 15/III цього року під Ч.176 з резолюцією Пана Головного Отамана: "Генералу Тютюннику, для розслідування. Петлюра 19/III - 1921 року."

Начальник Канцеляріі,
Адміністратор В. Шиловський

Начальник Заг. Відділу, Поручник Сочинський

Вд. 33.

26 Березня 1921 р.

КОПІЯ.

У.Н.Р. Міністр Внутрішніх Справ. 21 березня 1921 року Ч.133 м. Тарнів. До Пана Військового Міністра. При цьому маю за шану надіслати Вам копію докладу в справі ношення військових відзнаків. ДОДАТОК: 1 доклад. За Міністра /підпис/ За Директора Департаменту Політичної Інформації Іванович.

На оригіналі п. Військовим Міністром покладена слідуюча резолюція: "Заг.Упр. Повідомити всі Управи Військового Міністерства Проекти Командарма про відповідне распорядження що до старшин по за межами таборів. Комендантові Військового Міністерства в порозумінню з Бюро Біженців в Тарнові вжити заходів про припинення ношення уніформи в Тарнові, вивісивши об'яву о цьому в Бекстелі. Ген.Хор. Тютюнику написати в тому ж про повстанців 21/III Ген.Хор. Дядюша"-

Копія з копії.

М.В.С. Директор Департаменту Політичної Інформації 20 березня 1921 року Ч. 133 м.Тарнів. Таємно. До Пана Міністра Внутрішніх Справ. ДОКЛАД. При цьому маю за шану докласти Вам, Пане Міністре, відпис оголошеного тексту 5 арт. мирового трактату, підписаного дня 18 березня 1921 року в Ризі. Підписання цього мирового трактату потягне за собою безумовно прикрі наслідки так для нашого Уряду, як і особливо для Армії УНР, перебуваючої на терені Польщи. Щоби заздалегідь запобігти всяким репресіям з боку Польського Уряду супроти нас, рахую своєчасним аби було вжито заходів про заборонення публичного ношення всяких відзнаків Армії УНР і вживання урядових оголошень зі штампами Центральних Установ, як також в справі надзвичайної обережности всякими прибуваючими з теріторії УНР особами видаючих себе за повстанців. Тим більше що останніми часами запримічується наплив всяких підозрілих індівідуумів, котрі ріжними способами шукають війти в зносини з нашими урядовими особами.

Ці є постереження не виключають можливости що ці элементи збирають данні проти нашого Уряду, щоби на підставі згаданого 5 арт. мирового трактату приневолити Польський Уряд до вжиття репрессій проти нас. ДОДАТОК: Артикул 5.- За Директора Департаменту ІВАНОВИЧ

АРТИКУЛ 5.

Обі складаючи сторони запевняють собі цілковіте пошановання Державної суверенности і невтримання до якого небудь вмішання до внутрішніх справ другої сторони, а в деталях від агітації, пропаганди і всякого роду інтервенції, або їх підпирання. Сторони зобов'язуються рівнож не підпирати организацій маючих на меті збройну боротьбу з другою стороною, заборонити вербунок, привоз збройних сил і воєнних матеріалів для тих организацій.

З оригіналом згідно:

Начальник Комендантської Частини В.М.,

Хорунжий [signature]

Таємно

До Нач. Штабу Повстанч. військ. Негайно

На підставі резолюції п. Військового Міністра - надсилається.-

"22" березня 1921.

Ч. 502 В.об. Начальника Загальної Управи В.М.,

Підполковник [signature]

Начальник Комендантської Частини В.М.,

Хорунжий [signature]

249

Діловод
Партізанско-повстанч.
Штабу.
6 Квітня 1921 р.
Ч. 17.

Пану Генералу Тютюннику.

Рапорт.

З приводу того, що в мене чоботи були зовсім пірвані і ніяка поправка їм не вистарчала - я дав їх підшити за що треба заплатить 3000 марок, а тому маю за шану просить Вас Пане Генерале відпустить мені в рахунок платні позичково 3000 марок, щоби я міг викупить чоботи. —

Діловод Павліковський

250

Негайно телегр. про відрядження до штабу нашого

Пане Генерале,

Прохав Вас Сотник Шепель, колишній Ваш Сослуживець по 32 пім. запасовому полку (в Сімферополі). Я й не турбував би Вас і не зловживав би цим, коли б не траплялась така пригода: Де кілька днів тому, ніби по Вашому розпорядженню, від нашої дивізії вимагались відомості про кількість маючихся повстанців — інструкторів, котрих Ви, Пане Генерале, як тут кажуть, — відправляєте до Вітчини. Чи це цілковита правда — на великий жаль не знаю, але гадаю, що тут все ж таки щось є, а тому я прохав включити і мене в загал повстанців.

телеграфировано 18.IV. К-ру [illegible]

Діло 8

Прохаю Вас, пане Генерал, коли найдете потрібним, мати мене на Увазі на випадок відправки інструкторів. Я живу в Волонтонтському повіті на Полтавщині, де мав би змогу паралізувати комунікацію по залізниці Одесса-Бахмач та обом мостам через Дніпро (залізничн. та стратегічний). Коли й справді буде що, то прошу повідомити по адресі: Wadowice, 1 Zaporozska dyw., Sztab 1 brygady, Kapitan Szepel (Obóz internowan.)

Чекаю відповіді, пане Генерал.

12/VII-21 р.

Сотник К. Шепель.

Надовиця.

251

379

Telegraf Państwowy ..... TELEGRAM.

Blankietu № 77

Przewodnika №

Otrzymany dn. 4/4 19 r.

o godz. ..... min. ..... od 6.39

Podpis urzędnika .....

= tarnow lwowska 246.-

= generalu tiutiuczenkq =

wadowice 76 19 4.-4 16 ..... słów ..... dn. ..... / ..... godz. ..... min. .....

Uwagi służbowe.

Zarząd Telegrafów nie przyjmuje odpowiedzialności, wynik... a lub doręczenia telegramów.

Nagłówek telegramu przyjęty z aparatu drukowanemi czci... cjsce nadania, 2) numer telegramu, 3) ilość słów, 4) dzień nadania, 5) godzin...

czekajet sia pryjdz pomandarma kqly maje

wcyriczytys dokladno sprawa kilkqsty =

nasztadiw sotnik silenkq krawec .+.

+ ~~tu tak .+~~

M. P. i T. 1010. — VII, 919. — 8.000.000.

Telegraf Państwowy

Blankietu № 64

Przewodnika №

Otrzymany dn. 15/ 19 r.

o godz. 3 min. 24 od

Podpis urzędnika

1863

TELEGRAM.

tarnow lwowska 146 gen tjutjunyk

aleksandrowa kuj 246 26 15 10 20 = łów dn. / godz. min.

Uwagi służbowe.

= otrzymal rozkaz komendata o przydelegowaniu na myesiac do ministerstwa wojskowego bazam zostac sye w dywizyi prosze zarczekam odpowiedzi = plk janczenko .+ taktu +

Zarząd Telegrafów nie przyjmuje odpowiedzialności, wynikłej z późnego przyjścia telegramów.

Nagłówek telegramu przyjęty z aparatu drukowanemi czcionkami oznacza: 2) numer telegramu, 3) ilość słów, 4) dzień nadania, 5) godzinę i minutę nadania

L. P. i T. 1010. — VII, 919. — 8.000.000.

253

Вх. ч. 68
12 квітня 1921 р.

Таємно.

МІНІСТР
ВНУТРІШНИХ СПРАВ
11 Квітня 1921 р.
Ч. 684

До Пана Генерала ТЮТЮННИКА

Маю за шану повідомити, що з огляду на те, що Міністерство Внутрішних Справ не має змоги регулярно посилати гроші для задовольнення представників Міністерства при повстанчих групах військ, Міністри Військовий і Фінансів дали свою згоду на задовольнення вказанних представників Міністерства Внутрішних Справ з військового фонду за рахунок Міністерства Внутрішних Справ.

ДОДАТОК: Копія закону і кошторис на I місяць.

МІНІСТР ВНУТРІШНИХ СПРАВ

ДИРЕКТОР ДЕПАРТАМЕНТУ

КОПІЯ З КОПІІ.

ІМЕНЕМ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНЬОЇ РЕСПУБЛІКИ

З а т в е р д х у ю :

9 Жовтня 1920 року

ГОЛОВА ДИРЕКТОРІЇ ПЕТЛЮРА

ПОСВІДЧУЮ: т.в.о.Державного Секретаря ОНІХІМОВСЬКИЙ.

УХВАЛЕННИЙ РАДОЮ НАРОДНІХ МІНІСТРІВ

З А К О Н

про встановлення штатів Цивільних Прифронтових Комісаріятів при Арміях та Дівізіях військ У.Н.Р.

I. Додані до цього штати Цивільних Прифронтових Комісаріятів при Арміях та дівізіях військ У.Н.Р. - ухвалити та вважати їх чинними на час перебування Уряду Української Народньої Республіки на території Річі Посполітої Польскої.

2. Оклади служачих Цивільних Прифронтових Комісаріятів при Арміях та Дівізіях військ У.Н.Р. прирівняти до окладів служачих місцевих установ.

3. Чинність закону від 5-го Серпня 1920 року про встановлення тимчасових окладів платні в польскій валюті для евакуованих з території Наддніпрянської України служачих Центральних і місцевих Установ У.Н.Р. всіх відомств поширити на згадані Цивільні Прифронтові Комісаріяти.

4. Закон цей ввести в чинність по телеграфу.

Копія за належними підписями.

Правдиво:

Начальник відділу [signature]

Закон від 9 Жотня 1920 року.

Ш Т А Т И

прифронтового цівільного Комісара при Армії У.Н.Р.
/по ставкам Закону від 5 Серпня 1920 року/.

НАЗВА ПОСАДИ	Кляса посад.	Кількість осіб	Утрим. в марках одному	всім	Примітка
ПРИФРОНТОВИЙ КОМІСАР.....	ІУ	І	І2.000	І2.000	
ЙОГО ПОМІЧНИК	У	І	9.500	9.500	
Урядов. для дор.	УІІ	І	6.600	6.600	
Секретар	УШ	І	5.600	5.600	
Урядов. Ірап.	Х	3	3.750	II.250	
Кур"єрів	-	3	3.000	9.000	
РАЗОМ.....		І0	-	53.956 x 20 =	
				1.079.000...гр.	
канцелярські видатки І0% загальної суми утримання персонального складу.....				107.900	"
справи інформаціі на місяць.....				400.000	"
утримання 6 коней на місяць				І44.000	
купівлю 3-х пар коней одноразово				3.000.000	"
купівлю одної брички і двох возів одноразово.				60.000	"
А В С Ь О Г О:				4.790.900	"

ПРИМІТКА: І/Всі службовці Комісаріяту мають право на всі роди харчових та річових задоволень з військових частин при яких знаходяться.

ПРИМІТКА: 2/Грошове задоволення Комісаріяту провадиться з військового фонду на рахунок Міністерства Внутрішніх Справ.

Закон від 9-го Жотня 1921 року.

Ш Т А Т И - КОШТОРИС

на ЧОТИРОХ Прифронтових Цівільних Комісарів при Дівізіях Армії У.Н.Р. /по ставкам Закону від 5-го Серпня 1920 року/.

Ч.Ч.	НАЗВА ПОСАД	Кляса посад	Кільк. осіб	Утрим. в марк. одному	Всім	Примітка
1	Прифронт. Комісар.	У	4	9.500	38.000	
2	Помішн. Комісара	УІ	4	8.500	34.000	
3.	Інструктор.-організаторів.....	УІІ	12	6.600	79.200	
4.	Урядов. І-іранги	Х	8	3.750	30.000	
5.	Кур"єрів	-	8	3.000	24.000	

Р А З О М...36 - - 205.200 x20 = 4.104.000 г

На канцелярські потреби 10% загальної суми утримання персонального складу..... 410.400 "

[illegible]..... [illegible] "

На утримання 6 коней на місяць, рахуючи по 144.000 гр. на Комісаріят..... 576.000 "

На купівлю трох пар коней одноразово, рахуючи по 3.000.000 гр. на Комісар..... 12.000.000 "

На купівлю одної брички і двох возів одноразово, рахуючи по 60.000 гр. на Комісаріят ..... 240.000 "

А В С Ь О Г О ..... 17.330.400 "

ПРИМІТКА: 1/ Всі службовці Комісаріяту мають право за плату на всі роди харчових та річових задоволнень з військових частин, при яких знаходяться, на власні кошти.

ПРИМІТКА: 2/ Грошове задовольнення Комісаріяту провадиться з військового фонду за рахунок Мінінстерства Внутрішних Справ.

257

...f Państwowy

...etu № 38

...odnika №

...ymany dn. 6 / 4 1921 r.

o godz. 20 min. 50 od Wdów

Podpis urzędnika Gron

z Tarnowa № 526 słów 15 dn. 6 / 4 godz. – min. 50

TELEGRAM

Alexandrów-Kujaw

Fabor Internowanych 4. dyw. Pułk Kuszmański

Uwagi służbowe.

Zaraz wysłać do Tarnowa

por. Waszczenko dekret Henerol

Wojewoda

Fintinnik

Zarząd Telegrafów nie przyjmuje odpowiedzialności, wynikłej z późnego przesłania lub doręczenia telegramów.

Nagłówek telegramu przyjęty z aparatu drukowanemi czcionkami oznacza: 1) miejsce nadania, 2) numer telegramu, 3) ilość słów, 4) dzień nadania, 5) godzinę i minutę nadania.

...T 1010 (IX. 920) 4.000.000

Хорунжий
Штабу 4-ої Київської
дивізії
10-го Квітня 1921 р.
7.15
м. Каліш

Командірові 4-ої стр. Київської див.

Вх. ч. 78.
15 Квітня 921 р.

258

Рапорт.

Одірвавшись від дивізії, не маючи документів, я примушений був їхати з першою частиною, яка мені попалась по дорозі. Такою дивізією була 3-я дивізія, тим більше, що начальник 3-ої дивізії казав мені, що Київська дивізія буде в місті в Каліші. Потім вже виявилося, що наша дивізія знаходиться в Олександрові і на мої неодноразові рапорти про перевод не досягали мети. Я не збираюся в тому винить кого небудь другого, окрім себе.

І за це я уже наказан, живучи серед чужої мені частини майже 4 місяці.

Думаю вже цім самим я искупив свою вину. Ще раз звертаюся до Вас пане Генерале з проханням дати мені можливість виїхати з табору 7.10 в ваше

роспорядження, а в крайнім разі похлопотати перед тим, від кого це залежить, аби мене було переведено до Київської дивізії.

Хор. Кобрін

259

У. Н. Р.
НАЧАЛЬНИК
ВІЙСЬКОВО-ПОХІДНОЇ КАНЦЕЛЯРІЇ
ГОЛОВНОГО ОТАМАНА ВІЙСЬК.

„13" квітня 1921 р.

Ч. 627

Виконано 13/IV-921 р.
Д. Ловод Хеліковський

До П. Генерала
Тютюнника.

Вх. ч. 72.
13 Квітня 1921 р.

З наказу Пана Головного Отамана, прошу п. Генерала позичити для відбитку копії меморандум Генерала Велінського, післаний на імя Генерала Нісселя. —

В. Шовсть
Шт. адмін.

КАНЦЕЛЯРІЯ
Головного Отамана
ВІЙСЬК
Української Народної Республіки

До п.Начальника Повстансько-Партизанського Штабу Пана Головного Отамана

При цьому маю за шану подати на роспорядження рапорт Хорунжого бронепотяга "Кармелюк" Бондаря від II квітня цього року з додатками

ДОДАТОК: Листування на на 4 аркушах.

За Начальника Канцелярії,
Поручник

За Начальника Загального
Відділу,Ранговий

Молодший старшина
бронепотяга „Кармелюк"
Дор. Бондарь
11 квітня 1921 року
29
Тебор Водовиці

П. Начальнику канцелярії
П. Головного Отамана Дирк. Ч. 5

261

Канцелярія
Головного Отамана
ОДЕРЖАНО:
13 квітня 192 р.
Вх. ч. 661.

Ген. Тютюнника
на розпорядження
13/IV 1921

Маючи щире бажання працювати
по організації повстанців в запілі
ворога на дорогій мені Батьківщині,
просив не один раз Начальника
табору дати мені змогу
поїхати другий раз до уряду
за одержанням наказу і призначення

Повст. подп. Штаб
Дивізії В-пох Канца
водження цієї справи
Ген. Ник. В. Тютюн
Канцел. Сотн.

від П. Генерала Тютюнника так як я
представив свої папери єму ще в
місяці Лютому бігучого року і повинен
був прихати тепер перегляду моєї реєстрац-
ної картки і документів. Прошу Вашого
Шановного аби було дозволено прихати до
П. Генерала Тютюнника за дозволом і поступити
щиро на визволену дорогої нам Батьківщини

Хор. Бондарь.

додаток: рапорт з резолюцією начальника
табору.

262

Начальнику II відділу (інженерного)

ДЗ

Повертається згідно резолюції Комдіва

Резолюція: відмовити Ген.-Хор. Базільський 23/II-21 р.

Додаток: два рапорти Хор. Бондаря і Хор. Ямкового. ч. 5.

Начальн. Муштр. від. Штабу 1-ої Зап. стр. дивізії, Хорунжий

Василь

Муштр.

Об'явити під розписку

24/II

272

Січня 921 р.

Вх 112/23 II

Начальник
II відділу (інженірного)
інтернованних в таборі
Пикулиці

22. Лютого 1924 р.
Ч 139

Пикулиці

Вх. Ч. 341
22/II

Начальнику Групи
інтернованних в
Пикулицях

Рапорт

При цьому представляю
на Ваше распорядження
рапорт хорунжого Ямкового
і хорунж. Бондаря.
Додаток: рапорт ч 12 і ч 5.

В.О. Начальн. II відділу
Поручник [signature]

В.О. Адіотанта
Поручник [signature]

Молодший Старшина
Бронепотяга Карпенюк
Хор. Бондарь
21 Лютого 1921 року
Ч 12
Табор Пикулиці

Командіру Бронепотяга „Карпенюк"

263

Рапорт.

Прошу Вашого Клопотану перед Начальником Технічного Відділу аби було видано мені документ подорожі до м. Тарнова до П. Головного Атамана і с поворотом до табору.

Хорунж Бондар.

Нач. технічного відділу

21/II 104

21 лютого 1921

ч 137

Тов. Пукулевич

Т.В.О. Командира бронепоїзда

Сотник Пуків

Мушт. Предоставити при рапорті К. р. Групи

21/II

Прикомандірований до бронепотяга „Кармелюк" Кор. Ямковий 21 Лютого 1921 р.
ч. 5.
Т-р Пікуличі.

К-ру бронепотяга „Кармелюк"

ПОЧ
1.2 р.

Рапорт

Маючи щире бажання працювати на окупованій Українській землі, по організації нашого суспільства проти большовиків.

Прошу Вашого клопотання аби мене було командіровано в м. Тарнів до уряду І.Н.Р. за одержанням наказу й призначення. —

Корунж. Ямковий

Нач. технич. [illegible]

Вхідний № 99
ПОЧАСТИНІ
21/II 1921 р.

Мушур.
Представити при
ретарті Нач. Гуртка
21/II Тер[illegible]

Т. В. О. Командира Бр[illegible]
„Кармелюк"

21 лютого 1921 р.
ч. 135

Сот. Керів

Тов. Пікуниці

Читав Хор. Ясиковець

265

Д. ч. 4.
16 Квітня 921 р.
ч. 96

Ренералу Нелаговському

Прошу негайно надіслати мені
списки хорих ~~[illegible]~~ льогочними хоро-
бами з посвідченнями дів лікарів
засвідченими місцевими польськими
~~(офіцієм)~~ (знаходячемся на державні служби)
лікарем на предмет клопотання
для відправки хорих на климатич-
не лікування

Певно: Діловод [illegible]

Село — 2

Волость — 3

Повіт — 5

Ратан ~~по~~ ратан — комітет [illegible] повітів по одному від повіта

Ґрупа ~~Облосо~~ Краєвий Комітет по одному від ратана

1 мою = 20,000 20000000000

2222

266

КОМАНДУЮЧИЙ
Д 4-ю
Київсьеою Стрілецькою
дівізією.
"17" Квітня 1921 р.
ч. 99...

Пану Військовому Міністрові.

РАПОРТ.

Прошу роспорядження про видачу закордонних паспортів: Генерал-хорунжому Галкіну, полковнику Русанову, поручнику Потороці, хорінжим: Вашенку і Кузьменко-Тіторенку.-

Підписав:
Генерал-хорунжий Тютюнник.

Певно:

Діловод Поліховський

267

Вп. Д.

Ген.-хор. Бютюжнику!

Сердечно перепрошую, що турбую!

Справа сего жида була на докладі у Командарма. Полагоджена задовольняюче. Коли у Вас, п. Генерале є можливість, то допомогти йому зараз. (Він просить на

мацу).

Поважаючий Вас

Аплуд Птиковцин

19/IV.

P.S.

Подробиці в сій справі я пере-
дав словесно вашому ад'ютан-
ту [illegible]

268

Telegraf Państwowy

Blankietu № 38

Przewodnika №

Otrzymany dn. 29 19

o godz. min. od

Podpis urzędnika

TELEGRAM.

= tarnow lwowska 246,-

haseral twitinnik

fr aleksandrowa 363,-18-21.-17:-

dn. / godz. min.

Uwagi służbowe.

= ojezdzam tarnow kazdym dniem 10- ludzi tak wszystko ze mna piersz razem stupniecki .+ ~~tt~~

~~taks jest przekrecona~~ +

Zarząd Telegrafów nie przyjmuje odpowiedzialności, wynikłej z późnego przesłania telegramów.

Nagłówek telegramu przyjęty z aparatu drukowanemi czcionkami oznacza: 1) numer telegramu, 3) ilość słów, 4) dzień nadania, 5) godzinę i minutę nadania.

M. P. i T. 1010. — VII, 919. — 8.000.000.

268

Вхід. ч. 64.

12 Квітня 921 р.

Командіру 4-ої Київської Дивізії

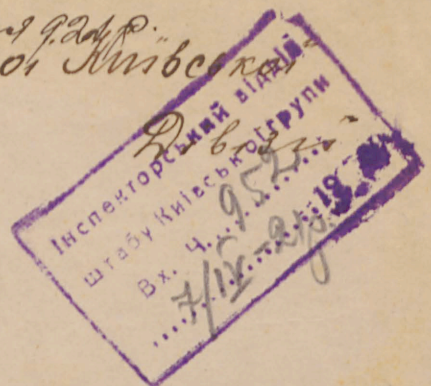

Інспекторський відділ штабу Київської групи
Вх. ч. 952
7/IV 921 р.

Рапорт.

При цьому представляю дві фотографічних картки, прошу вашого хлопотання о видачі мені цівільного паспорту на проїзд. в Волинську губ. м. Кременець с. Перемирівка, вожедшее в міжу Польської Держави, де знаходиться імені моєї дружини й на приведеніе в порядок разстропного господарства, яке вимагає персональної прісутності для полагодження його в господарчем відношенні до належного стану.

Додаток: Дві карточки

Полковник Гуранов

Додаток до рапорту 2/ 270

Місто і час нарожденіе, происхождення і описаніе наружності

Аркадій Васильевич Русанів, родился 1875 р 22 Січня, приходит із дворян Херсонской губ. родился в Ковенской губ, православний

Кріміти: жотен, глаза карие, нос пропорціональн, рост средний, лицо овальное.

Цівільна праця — сельске господарство.

Полковник Русанів

271

Вх. ч. 65
Від. Вог.
13 Квітня 1921 р.
ч. 83
Д. 4

Надпис на відношенню Військового Міністра від 11 Квітня 1921 р. ч. 418 про достовку до В. М. Начальником постачання 4 К. Д. документів по постовкам Каеном, Волевичами і Кацом. —

Начальнику постачання 4 К. С. Д.

З революцією Комдіва надсилаю. —

Павло:
Діловод Пеліховський

272

Пан Генералу
Тютюнникові

Тво
Помічник
Начальника Агіт. від
П. П. Штабу
16 квітня 21 р.
2 34
Тарнів

Про повернення
Вх. 104
22 квітня 1921 р.

Рапорт

Прошу Вашого клопотання
о видачі мені Закордонного
паспорта.

Додаток: Дві фотограф. картки

н. Поручник Паторока

Д. Г.

Н. Ген.
згод

Нач. Штаба Військового Міністра

Рапорт

Начальника Генштабу

Начальник Генштабу

Начальник Генштабу

Начальник

Прикомандірований
до Партиз-Повстанчеського Штабу
Хорунжий Кузьменко-Тіторенко
„[illegible]" Квітня 1921 року
ч. 17

Пану Генералу Тютюннику 274

Рапорт.

Прошу Вашого клопотання о видачі мені закордонного пашпорта.

Додаток: дві фотографічні картки.

Хорунжий Кузьмиць-

Вх. 103
22 Квітня 21 р.

275

2302

Telegraf Państwowy

Blankietu № 31

Przewodnika №

Otrzymany dn. ..../..../19.... r.

o godz. ..... min. ..... od .....

Podpis urzędnika .....

TELEGRAM.

= tarnow lwowska 264 :

= general chorazi tiutiunnyk

z ..... № ..... słów ..... dn. ..../.... godz. ..... min. .....

lwow 0002931 9 19/4 9/10 :

19/IV

= dzisiaj wyjezdzamy = pszoryk .+ .+

Zarząd Telegrafów nie przyjmuje odpowiedzialności, wynikłej z późnego przesłania lub doręczenia telegramów.

Nagłówek telegramu przyjęty z aparatu drukowanemi czcionkami oznacza 1) miejsce nadania, 2) numer telegramu, 3) ilość słów, 4) dzień nadania, 5) godzinę i minutę nadania.

M. P. i T 1010 — VII, 919. — 8.000.000.

Telegraf Państwowy 2404 TELEGRAM. 20/17

Blankietu № 25

Przewodnika №

Otrzymany dn. .../... 19 r.

o godz. ... min. ... od ...

Podpis urzędnika ...

- tarnow lwowska 246.

- general tiutiunik :-

z. 2180 552/6.-19.-19/4.-17.-25. słów ... dn. .../... godz. ... min. ...

Uwagi służbowe

e aleksandrow bez dokumentow bo poslana depesza pro wysylku

od wyjedziele z lodzmi :- stupnicki .+

Zarząd Telegrafów nie przyjmuje odpowiedzialności, wynikłej z późnego przesłania lu
na telegramów.
Nagłówek telegramu przyjęty z aparatu drukowanemi cyfrowemi oznacza 1) miejsc
2) numer telegramu, 3) ilość słów, 4) dzień nadania, 5) godzi e i minutę nadania.

M. P. i T. 1010. — VII, 919. — 8.000.000.

277

Командир
4-ї
Київської стрілецької
дивізії
„25" Квітня 1921 р.
ч. 126

До Військового
Міністра

Рапорт.

Прошу Вашого дозволу о
видачі закордонного
пашпорту (співробітнику
доручного мені штабу)
Будяку Андрію.
~~[illegible] 32 років,~~
~~[illegible]~~
~~[illegible]~~
~~[illegible]~~
~~[illegible]~~

Підпис Генерал-Хорунжий [illegible]

278

Андрій Будяк

літ 32

постать висока

очі сірі

рідзаймать хлібороб

ніс довгий

особлив прикмет нема

уродився Херсонщині.

278

Від оперативн.-розвідочно-організаційний.

Діло ч. 7.

Партизансько-повстанчеського Штабу.

Про розвідку від прибуваючих в Україні осіб.

На 1921 рік.

Почато 1921 року.

Кінчено 192 року.

В травні 1921 р.

№ 198.

Начальникові бюро біженців.

Прошу про видачу закордонного паспорту з правом перебування на терені Речи Посполітої Польської Підполковнику Пирогіву Юркові.

Додаток: рапорта за чч. 37 і 184. і дві фотографічні карточки

Генерал-Квартирмейстер

281

Командуючому Арміей У.Н.Р.

Зоч

23 травня 1921

ч 194.

РАПОРТ

При цьому повертаю переписку не відомо з якою метою до мене направлену.

Додаток: переписка на 20 аркушах.

підп. Генерал-Хорунжий [signature]

Командуючому Армією У.Н. Р

1.) Пилип Вінторович Пятаха
2) Полтавщини Хорольського пов. Рокит. вол.
3) Українець
4) Хорольську реальну школу, військовий урядовець
5) В Хорольськім пов. в Рокіт. хату і шкіру постр.
6) Прибув з Полтавщини Хор. і Золотоноші, но в Хоролі останній час не був
7) Документів від повстан. від. немає
8) (Хто начальник відділу, хто його замістник)
Нач. Доненко, замісн. Динька.
Доненко настояще призвіще ~~н~~ псев. (Копатин)
Динька настояще призвіще, а Гапайда псевдон.
9 Нач. від. родом з Катеринославщини Воручик, а Динька з Хорола Прапорщік рос. ар.
10 Старшина Напивайко.
11 З Лубенщини.
12 Людей більш з Золотонош. і сама більша людей Хорольського пов. всі Українці
13 Озброєні не дуже гарно є і відрізи дуже ні погано гармат лежа кулеметів три, а було 5 на два укинено в річку Суну при бою з Китайцями під Лубенщиною в 20 році.
14 Зброю розкручали міліцію і розбивали карат. комун. отряди
15 До євреїв не дуже гарно, а до іму-

щих селян дуже гарно бо їсти більше всього і найпрятніше до повстанців відносяться імущі крестьяни

16 Старшини нашої грабунків то доборонять навіть були випадки що старшини розстрілювали на місті грабунків і козаки теж саме.

18 Суди є по голового суди вибирається козака і зветься козаковий суд.

19 По різним навіть до розстрілу комуністів і комнезаможів.

20 Коли села займаються то ніяких грабунків нема а збирається зараз же сход селян і агітується про повстання.

21. Селяне дуже гарно відносяться в дайнім пунктах, учителі тим більше але бояться щоб їх потім не видавали комуністам.

22 Були непорозуміння відносно підвід но відправлявся який небудь старшина і зараз справу налагоджував.

23. До полонених українців гарно а до пол. росіян погано комісарів Комбедів видних таких що проявляли свою шкуру діяльність то розстрілювались

24 виносив два рази по першій раз багато повстанців пішло і їх посадили до в'язниці що опісля не йшли повстанці до большовиків.

26. поляки і деникінці відносять не дуже гарно, а мови на сказати вороже

27 відозви видаються і до червоноармійців о тім щоб кидали ряди.

34 Старшини до Головного Отамана відносяться дуже гарно. що до уряду то послідні час прошли чутки що уряд змінен і тіко є канц. Генер. Тютюнеки та Петлюри.

35 Козаки теж дуже гарно

38 Говорять то що Пет Петлюра скоро прийде визволяти

39 Згадують то що уже Тютюнек дав наказ готуватись до зброї

40 не чув цього

42 Знають Тютюнека та Петлюру

44 вийшли з червоної армії і того що їхніх батьків пограбовано.

45 є.

46 Вони тепер ставлять ся дуже гарно

48 Боєздатність гарно коли розбивають

який небудь отряд й заполюють набої

50 Керовники та агітатори.

51. Приганяють навіть цілі полки різних частин. 3,000 тисячі і більше

53 розстрілюють всіх

60 Мобілізація проводилась але кінчалось тим що мобілізовані через два три дні розбігались.

61. Більшість большовицькими

62 Дуже погано.

63 Говорять що напевно щось пан Петлюра заготів щоб прийти з певним планом і рішуче вигнати комуну. —

Б. Штанга.

21/IV-21 Тарнів.

М. Ш. Сидав

1) Сокол-Соколовський Володимир Олександрович.

2) Українець, з Волині с. Пенківці

3). Прибув з м-ка Білозірки.

4.) Жена його властиво. Є за жінкою кусок землі в Камянці-Под.

5). Проскурів-Грузевичі-Шмирки Волинські-попав до большевиків 392 п. Таращанського полку (ком. кін. розв.) до с. Личівка переховувся в п-отця Левіцького і дяка Плясуна 2-3 дні, після перейшов в с. Копачівка жив в дяка Монастирського днів 4, після того перейшов в ліс, що коло Шмирок жив в вістника Олекси Стриги 4 дні, після перейшов до с. Волиця-Дубиська, коло м. Красилова, жив в селянина Степана Галаха, після того подався до Польщі ховався два дні в жида Мошка Донського ~~і після~~ в м. Купелі на Волині, після перейшов кордон (Нейтральна смуга) в м-ку Білозірка 6 Січня 1921 року.

6). Інтелігенція в якої мені прийшлось бувати, а саме п-отця Левіцького, дяків Монастирського та Плясуна дуже добри, хотіли, аби прийшов Уряд У.Н.Р. а селяне почало бо в Шмирках видали большевікам, а після того як большевики мене не могли взяти (їх було два) бо боялись щоб я на них не стріляв, то вони (большевики) поїхали до м. Купеля ще за Червоними а Сільському Комісарові наказали поставити в арту 6 чоловік, але ж комісар поставив тільки 2х чоловік, я цем воспользувався й втік.

7). Настрій у людей з якими мені приходилось мати стосунки зараз після відступу військ У.Н.Р. був рішений, а саме: багато селян бажали червоних, але як побули червоні 2-3 тижні, як селяни начали кричати: (по мене собою) „давай Батька Петлюру", бо з цими товаришами біда, все реквірують, все на учот, починаючи від курки, та й ще комуну роблять, були й таки вигуки: „давай-те кого нибудь, такого аби знав військову справу підем всі бити товаришів".

8.) Переходилось говорити з селянами і поміщиками (Німецькими з України і селянами, котрі знаходяться на терені занятім зараз поляками, вони кажуть: „що ще повинен прийти Головний Отаман Петлюра, і все ~~[illegible]~~ та Волинь.

що зараз під Польщою повинна бути Україною.
Селяне за Уряд У.Н.Р. можна сказати, що дуже мало говорять, а по їх розумінню все це є Головний Отаман Петлюра.

9) Вів розмову на Волині коло м-ка Крамлова в с. Волиці-Дубиської, в с. Шмирках і в м-ку Білозірці.

10) Вів розмову про армію У.Н.Р. говорять про неї рішенно, що більш добри. Селяне наприклад кажуть: Петлюровці за все платили, що тільки брали, давали сіль, цукор, гроші. Жиди кажуть, що при Петлюрі було добри в відношенні торговлі можна було торгувати вільно, тільки були частини котрі били на смерть жидів, але ж тепер вони кажуть що як прийде Петлюра то козаки вже не будуть бити нас, ми йому будем допомагати.

11) До Совітської влади громадяне можна сказати 95% відносяться вороже.

12) Наприклад в м. Купелі розганяли ярмарок кулеметами (стрілили в гору). В дні такі не ярмарочні і свята торгу нема ніякого, всі хто тільки що винесе продавати називається спекулянт. Спекулянт арештовується, а товар реквірують.

13) Жиди приймають: царські і марки польські

14) Селяне теж.

15). Продуктів зовсім нема. На базарах.

16). На ярмарках нема, але ж приватно віщуів по знайомості можна достати за царські і марки: фунт солі - 20-23 рублі - 70-75 марок, а як марки були впали в ціні то 120-130 марок, нафта теж сіль, хліб за гроші не продають, а міняють на сіль, нафту, мило і сірники за пуд збожа-тиниці, дають 4-5 фунт солі, це на Волині

17) Реквізиція проводиться з карними отрядами. Селяни добровільно нічого не хочуть дати.

18) Селяне до реквізиції відносяться вороже.

19). В с. Волиця-Дубиська бувший червоний втік до дому (він служив в кінноті, але в які частині не знаю) він з другим селянином в часи реквізиції вибих комісара і 2х червоних вбили, комісара селяни оборонили, бо боялись, що-б за ~~себе~~ це не відповідати. Бувш. червоний і той другий селянин втікли з села, в дома все пограбовано

20). „Комбеди", це по Російськи, а на Україні вони називаються: „Ком Незаможні". Є місця де вони були проти „куркулів" і в чоловіка трошки богатшого все забирають, а „куркуль" не дає, начинаєця бійка, але вийшаєця міліція й побідять „Комнезаможні". Є такі села де в „Комнезаможні" вибирають самих богатших селян, бо кажуть „ми вже знаєм ці „Комбеди" 1919 р. большовики все забрали в богатших та вивезли кудись, а той що був в „Комбеді" після здихав з голоду бо не було де достати ні за гроші, ні позичити.
На обов'язку 5 і 10 хатників, стежити аби люди не збиралися для розмов політичних і ловити дезертирів і збирати хорошо для „товарищей".

21). До „Комнезаможних" селяне більшість відносяться байдуже - кажуть „Эт видумали, якусь дурницю".

22). Вибирають в „Комнезаможні" більшістю голосів.

23). В кожному містечку є театр, ходять туди без платно всі совітські служачі и красноармейці. а такі люди ходять за плату, але ходять дуже мало. Жиди кажуть я не піду бо прейдуть сидіти разом з „товарищем".

24). В школах, де я бував навчаня не проваджуєся бо школи є запущені, треба ремонтирувати, нема підручників, або учитель втік з села.

25). До духовенства, а особливо до учителів відносяться ворожо, бо всі учителі „Петлюровці".

26). Пошта та телеграфи не працюють, але-же є польові телефони.

27). Не знаю.

28). Не знаю, але не чув що інструктор „Буга" себ-то: все обще військове обучення одержує 4000 руб. сов. на місяць, пайок і кватиру.

29). Цукроварні не працюють через брак дров, а в Кросилові виїхав з польським військом директор цукроварного заводу і завод не працював. Селяне відмовляюся різати в лісі дрова бо платять „совітськими грішми". Кажуть „що нема пилок"

30) Не знаю.

31). — —

32). Не, не служив.

33). В м. Староконстантинові вибрані в Повітовий реськом. селяне, одного прозвище Міщук.

34). В повіті є міліції одна „сотня". (в місті).

35). Є багато людей в міліції котрі були ще при Уряді У.Н.Р. ці люди кажуть, коб ці товариші собі скоріше йшли, звідки прийшли; Не є бідніта котра служить всім і все, а є багато розбішак і злодіїв, особливо при кордоні.

36). В с. Авратині Старокостянтиновського повітуд. знаю Н-ка міліції, дуже гарна людина ~~[illegible]~~ прозвище Бонсенко. Сам він Авратинський.

37) При кожній волості є міліція, люди, як я вже казав є різні, більшість місцевих.

38). В селах сталої міліції Нема.

39). Звичайно добре.

40). Так-само.

41). Не читає.

42). Відозви з „Повітревком" підписують Голова, його товариш і секретар.

43). Є при кордоні застави пішої і кінної дозори чоловік 15-20.

44). Кіннота має вигляд добрий одяг різний є польське, російський, піхота боса і одяг поганий більш своє власне, або награбоване цівільне.

45). Коні добрі.

46). Не бачив.

47). Перейшов кордон в м. Білозірці на Волині, відносяця добри, можна там и жити як тільки хто не є будь з мешканців, або служачих знає.

48). З м. Білозірки до м. Збаража підводою і пішком, а з Збаража до Тарнова потягом. (маю польські перепустки).

49). Мобілізація проводиться з карними отрядами. Добровільно ніхто не йде, як забудуть, то зараз-же „мобілізовані" повтікають.

Адміністратор Д. Сокл. Сокольський

24 березня 1921 р.

м. Тарнів.

1) Зеленкевіч Федосій Миколаєвич
2) Українець, з с. Перешори Ананівського пов. Херсонщ.
3) з Ананьївського повіта на Херсонщині
4) В с. Новопокровськім Херсонського повіту 10 д. земл.
5) Переходили через проскурів. Дорофеєвка ночували у знаємих, до проскурів від Мардарівки потягло.
6) Интелегенція батюшки і учителя, а взагалі всі селяне відносились гарно.
7) Настрій антибольшовицький, в сторону Української армії (петлюровської).
8) Вели.
9) на селах Ананьївського повіта. Відповідали: „шукаємо батька петлюру, аби він визволив нас від большовиків, котрі нас грабують".
10) Вели. Чикають, що скоро українська армія прийде визволяти Україну. Казали також що українська армія вже перейшла границю і бється с большовиками.
11) Громадяне відносяться до совітської владі дуже погано, позаяк большовики грабують селян від ширмою реквізицій і різних розверсток.
12) Торг ведеться дуже слабо, позаяк на ярмарки приїздять карчі відділи і шукають самогонки забирають все і селяне боятся вивозить на ярмарку свої продукти.
13) Евреї приймають краще миколаєвські і українські по 50 карб (лопатки) старіх випусків.
14) Селяне приймають краще миколаєвські і українські по 50 карб.
15) Продаються хліб, сало, мясо, ковбоса, капуста, бурки, жива скотина (телечки, вівці.)
16) Хліб на совєтски 300 р. ф. на микол. 12 р. на укр. 150 р. сіль на совєт. 10000 р. пуд. на микол. 100 р. на укр. 4500 р.
17) Реквізиції провадять за невиконання радянських наказів (розверстки, мобілізац) і за повстання.
18) По виду відносяться покірно, по балачкам чикають хто би їх визволив від большовиків. по де яким.

селам як вивозять реквізироване то засадають в верстах 5-10 від села і відбивають зреквізироване. (напр. с. Боково).

19) В моїм повіті чув що в с. Боково реквізирова за неявку на мобілізацію майно 20-25 господарів, селяне їх випустили, а впереду засіло чоловік 10 з рушницями і відбили майно, а большовиків побили.

20). Комбеди вибрані із селян і відносяться до селян гарно і самі боятся большовиків-комисарів.

21) Селяне відносяться погано, кажуть що коли рабіят розверстку на селі то де що попадає в кешені Комбедів.

22). Попадають ті котрі більше кричать на сходках більшість элемент жуликоватий.

23) Просвіт на селах нема. В школах заняття ведуть зо всіма неграмотними селянами (від 7 до 40 років). Малим дітям видають їжу.

24) Провадяться.

25) До учителів і духовенства відносяться погано особливо до духовенства.

26) (Почта і телеграф працюють але слабо.

27) Всі уряди працюють слабо скрізь повний хаос, налагоджені тільки Че-ка і заградотряди.

28) Оплачується низко найвища ставка 12000 р і паек.

29) В Одесі працюють тільки військові заводи і залізничні майстерні.

30) не знаю.

31) не знаю.

32) студенти лічаться всі мобілізовані повинні давати 1 годину на працю рад. влади за це одержують 3000 р в місяць і паек.

34) На повітах є Уездна Че-ка, Уездний військовий комисаріят, Повіт. Ревком, Повіт. Продком і повіт Совнархоз і Народообраз.

35) Милиции приблизно в повіті 100-150 чол.

1) Матлаченко Грецъ 10 ступнів
2) Українцъ Подольскої губ. Камянецкого повіту
3) прибув. з Камянецкого повіту села Зелена
4) в селі Зеленє маю 4 дієсятини землі
5) через села Лисоирка, Коранчеів, Скитка, Свердлівці и Кузьминцъ
6) учителі відносилися дуже фальшо, а також и силяни
7) настрій ворожи против більшовиків, а против войск Петлюри дуже файний громадяни чекалої здня на день, що скоро прідуть війско Петлюри
8) вали
9) в селі Коранчеів відповідали на яки бы ни було запитаня дуже файно навіть силяни знают, що урад української Народної Р. находится в Польщі и скора надіются що перейдут через Румунію, або через чорны мары
10) Силяни говорят, що бувалої в місті Чортковї и виділи козаків в українців що находится в Чорткові во тисяч кінноти дуже озброєна
11) дуже Кепско як заходит Краснодмен до Зоти силяни и просят чого ни будь хліба, або чого поісти, то силяни говорят, що забрали розверстку и нича товариш ни

ны получає и выходит с хати
12 торга завсім нима єст отради
міліцій Котри забирают граши
у силян и Ходабу, а силян забирают
арештованныя.
13 в мистах я дунаївці, так и смотрят
виключно царскі, а мисто Каминцъ
украински тисячи,
14) Силяны ирмают царски, но и
украински ридко
15 продуктів завсім нима, а як бувают
то тилько з під пол.
16) в Каминци 10 бараль на совітски тисяча
а на ук. 500 ямб на совітски 1 ф. 1000 а
на ук. 500. силь на совітски 1000 а на
царскі 8 руб.
17 провадят розверстки забірют з десятин
4 туди, а в кулаків роблят реквізицію
удлишків
18 відносини силян до ~~реквізи~~ реквізіції звичайно ворожи відносятся и
говорят що петлюрскі уряд забрав
в них тілько по 20 ф з десятини а
большовики хотят забрати все що
мается

19 на приклад в сила. Кораїмові сили
розуружили прінсавшиx товариша
при фронтового комісара и тяжко
его побили, то в тих котри розору-
жували забрали ходобу.
20 Комбед. вибрані єсть так називаємо
кулаки, то вони ни дуже обращаюм
вніманія на тих котри кричать
щобы робила реквизиціо коров та
другою майно тяжі хотників
в сила я дуже мало
21 селяни ворожи відносяться тилько
там ди вибраній зовсім бідни
чоловік котри має на мети
підтримувати совітску владу.
22) більшенство біднота котрим довіром
комісари волосни
23) ти просвіти котри були за
украінскої влади ти зараз істнуют,
а школи були заперти черезта
що заставляют дітий вчатися
російскої мови, а так разо и ук.
24) відносини до духовництво кілько
називаюй их старопытником
старого строя, аба петлюрцям
25 почто працює дуже кілько
на желізных дорозі як на подільне
зовсім нема опорадив

27) Кейско через то що ник то никоче
бути відповідальний за різні дакими
а також перед начальство
28) дуже Кейско стало начальник
~~к~~ получає 5000 руб. сов., а песари
3000, и 400.
29) ~~[illegible]~~ Производства вже
закінчені на всіх заводах
30 Про організації на цукроварнах
31) ни знаю
32) Контролери ~~районні~~ районні получали
4000
33) ревком повітовий и волости
34) в четвертім районі м. Коли-
моєся до 35 голови а вовсе
м. Калинци моєся до 100 чол
35 будинництво а голичан, а також
и ти котри підлягали мобілі
36 листа Балина Нач. м. Степан
Горецкій, а сам родом м. Смотрич
Калуниста
37) милиція волосно виключно
стіна котрих мобілізовали
38 нема, а ж є то тілько волосно
39 відношеня милиції фотні, а
начальників дуже Кейско

9) 40 миленьк відносятся фойно
тілько до начальників мим.
41) доповіданя про мобілізації та пропо-
моя до ~~н~~ баса щоби помогче ему ліба
42) підписали ведозви начальник
во дівізії ~~в~~
43) в районі Проскурова стоїть штаб
во й дівізії воно займає від старо
Константинова до днестра, конда
з бруч.

44) Кинного большовіцко має добрих
коний и передові частини добре озброїн
повстанців ни зустрічав.
45) Коні файні всі по відімому що забрали
в Херсонскій губ.
46) небачев.

47) Я переходив через село Кузьминчек
польско влада забрала и відправили до
міста Львова а з Львова до Тарнова.
48) Я прейшов для того щоби взяти
литературу
49) Начальник м. Кутасевич Проскурів
помощник нач. м. Рамок Проскурів
Слідчей політ бюра Василь Жилка
завідуючей особим отд. широкій

Хочу получить литературу и відправиться назад в свій район. Маю бажання працювати в районі Калинецького повіту начали цего стр. Греб.

Дор Лашлобецько

35) із Элементу селянського і міщанського.

36) В Одесі Шахворостів анархист. в жмеринці Гессев був прапорщик.

37) Є, в Кондратовської волости нач. милиці присланий Пашков б. уряд. військового часу, міліціонерів чоловік 20 із селян.

38) Нима, приїздять з волості, посидять дня 2-3 і виїзжають.

39) Ріжно милиціонері із селян гарно, а міщане погано.

40) ~~Ан~~ Селяне погано називають їх „жидівські прихвостні".

41) В Одессі писано про поміч хорим та раненим червоноармійцям, про неділю помічі дітям, в проскурові про неділю червоної казарми (чістити казарми)

42) Підписували 1) Комендант міста Немців 2) ~~На~~ Здраввідділ 3) Комісія проваження неділі червоної казарми.

43) ~~[illegible]~~ Встрічав біля бирзули повстанців ат. Лихо. Відношення селян до них дуже гарне. В проскурові бачив 60 дів. в Одессі 51 дів. большовиків.

44) Кавалерію повстанців бачив, кавалерія має гарних коней і вооружені гарно одягнені в селянську одежу. Большовикі одягнені погано, нема чобіт вооружени погано.

45) Коні ~~[illegible]~~ виглядають у повстанців гарно.

46) Бачив.

47) Перейшов у д. Дорофеевка, заявився на постерунок жандармерии, с жандармерии одержав документи до хати в підволочиск відти до дефензіви с дефензіви до Команди пляцу відти на ст. Раздельчу в Львов. відти до Команди пляцу Тарнов відти до Міністерства.

48) Їхав потягом від ст. Мардаровка до ст. Проскурів, а відти пішки.

49) Настрій селян в запалі зараз направлений дуже проти большовиків. В моєму селі і окружних я маю 15 гарних козаків і 10 рушниць і 3 револьвери.

50) Приїхали за інформаціями, деректівами і повертаємся назад в свій район.

Сотник Зеленкевич

25/III 92 р.

281

ВХ ч. 37.
27 Березня 1921 р.

Пану Гінералу Тютюнику

Діло

От Приставника
1го Партізанского Українського загону ім. С. В. Петлюри, сотника 1й Кінної сотні Олександра Бредіхіна.

Доклад.

Я приставник 1го Партізанского загону маючесть докласты Вам Пане Генерале о повстанчиском двіженіи на Україні 1й повстанчіскій отділ котрим керую полковник Орлик Але тысячу сто головик и з котріх 800 кінночіків и 300 багнетів потим нашому загону підлягають отради: Струк котрій має 150 головик пехоты Шевель, котрій має 150 головик с котрих 50 головік кінноти, Богатыренко котрій має 500 головик из котрих 250 кінноты

отрад Зайца має 200 головікъ
скотрїхъ 100 гол. кінноти. всї цї отрады
выше сказани підлягають штабу
полковника Орлика. звязь отрад. Орлика
має с Махно котрій керую в Біло-
Церковськом повітї, отрад Махно
має 15000 кінноти ~~10000~~ багнетїв
штабу махно підлягає отрад.
Марусї Нїкїфоровой котра має
5000 головікъ скотрїхъ 2000 кіноти
и 3000 багнетїв. наш отрад. полковника
Орлика має 72 кулимета максима
12 кольта 8 шоше и 8 люйса.
Працює наш отрад в Радомисельскомъ
и Кіевском повітї, отрад працює
10 місяцїв. Все выше сложено
много буде дополнено устно

зо мною прибули с отраду
з козаків: Микола Антонюкъ
Олександр Иванов Мытро
Капацінскій. Прохаю пана
Генерала не отказати в моем
прохані и приняти мене так
якъ я маю багацько дечого
сказати. о повстанчіськом двіженіи
На Україні. Сотник Абредікін.
27.III.21 р. М. Тарнів.

Опросний лист

Прибувшого з Козятина Івана Бойко. 24/III 1921.
Післяодітник Эвакуативного казатина (призв. Балахута Іванова).

1) Війська

Виручив з Козятина 12/III, їхав поїздом через Вінницю Жмеринку, Проскурів до М. Каменця, куди прибув 15/III.

Перешов границю на південь від с. Чернокозинці і явився на постерунок жандармерії в с. Залесье 18/III

Війська

В Бердичеві Штаб 25 піх. дівізії /12 армії, призвіщ нач. шт. не знає. В Казатині Штаб 174 бригади цієї дівізії – нач. шт. не знає. Комісар особого отдела бригади Качанов. – Бригада расположена в районі Козятина

Про склад частин не знає.

Зброя ріжної системи і находиться в непорядкові – порозвалена.

Кінних частин в районі Козятина не має.

I Кінна армія Ермаченко

Стан обмундірування і обувія злий. – Червоноармійці – обірвані і помічається багата в Лаптях.

Стан продовольства недобрий пайка повністю не додають. – Фронтовий паек 2 ф. хліба, 1/2 ф. мяса, 8 зол. Сахару, 3 зол. соли 24 зол. круп 1/24 зол. чаю, або 3 зол. кофе. 3 зол. тютюну 5 зол. жирів (4 коробки сірників і 1/2 мила на місяць)

Наскрівійськ. Військо ~~стомлені~~ ~~війною~~ клеймоблені — ~~не мають~~ забиті агітаційними цілями і терором. Ненавидять комуністів і комісарів жидів. — До коліандного складу відношення теж недоброжичливе — за то що ті добре одягнуті і добре їдять.

На повстанців дивляться добре і виступають проти них не охоче, як тільки підходять повстанці, то червоноармійці бувають зовсім готові перейти на їх бік. Як виступають проти повстанців, то тільки цинусово. (виключаючи комуністів) Найбільше вороже ставляться до комуністів Українських Жидів.

Роспропагандіровати червоноармійців легко тим, щоб пообіцяти їм що буде спокій, не будуть жиди у влади і надія земля на законних підвалинах.

Бажання до війни як у комуністичних так мобілізованих Жидів — немає.

Агітація ~~за~~ за війну з сходом (большовиками взагалі ведеться.

В військах панує Эпідемія сипного і поворотного тифу і вісти. Сильно багато венеринів.

Дезерція велика ~~особливо~~ Українців.

Для боротьби з дезерт. існують комісії ~~від~~ губернських ~~до~~ ~~селів~~ та повітові — В волостях і селах ~~да~~ слідкують комбеди. В селах мають ще 10 хотки і 5 хотки. Які слідкують щоб не було дезертира, щоб не появлявся хто небудь новий, щоб не було агітації та інше.

Військо производять навчання — мушцюю

але дуже мало.

Мобілізація

На Україні мобілізовані 5 років 1900, 99, 98, 97, 96. — всіх колесостав з унтер-офіцерів до 43 років а Шеранів і полк. д. 55. — на учот взято мужеське населення від 18 до 43 років.

Населення ставиться до мобілізації вороже — як і іде, то зараз же дезертирує.

О мобілізації коней наказів не було, але реквізирують в кого є добрі коні.

В Києві формується тепер Управління Південно Західного фронту. Про формування нових частин незнає.

Демобілізація.

Демобілізовано до 30 років. і родившись в 1901 і 1902 роках. Старшин не демобілізовано. Медіц. Ірсонал навіть і по хворості не звільняють.

В Києві місяці було розформовано сончасти 12 армії і Сантог. Зап. фр. і деякі другі фронтові Управління 12 армії і 10го Зап. фронта (але тепер вже починають формувати ці установи знов. зверху).

Про реорганізації армії незнає.

Склепо-Бази.

В Києві склади типографії, ~~[illegible]~~ і санітарні 12 армії і 10 Фр.

В складах запасів намаг ніяких

В казанчині Райпродком — посилає продукти для 74 бригади і Звенигод. і підпуття

x) В казанчині есть авіобаза. В потягу ремонт аеропланів іде безупинно.

Про постройку фортеці не чув.

Комунікація

Потяги ходять дуже кепсько. Між Києвом і Одессою курсує один особових потяг який на тиждень курсує 2 рази — Могуть ним їхати тільки посилати комуністи і по їхній рекомендації — остатні доступу немає.

Контроль в поїздах дуже жуательний відношенно до документів — ~~Щоб проїхати~~ Цікільний проїзду не має. Можуть їхати ~~ці~~ тільки військові і співробітники Радянських Установ по Командировочним документам (Посвідчення персональне, Командировочний предписи і для військових Экстренний отзыв (Требованіе форма №1.) а для співробіт. ст. ще пропуск особого відділу. без якого неможно дістати квітка в касі.

Запаси на ст. дров — дуже малі вуглю зовсім нема. Старовидна дуже мало. Нафти ще меньше.

Місти через Дніпро у Києва (відбудовані, але дуже зле. Часто псується Залізничний.

Про комунікацію зі сходом не знає.

Насущні Залізничників дуже гарні і цінні

до Українців, до большевиків ворожих.

Залізничними війнами в повстанчеські організації.

Бронепоїзд. один стояв Жмеринці.

x) В Жмеринці Штаб 46 п. дивізії — є надпісі на пероні з зазначенням адреси військових установ.

в Проскурові Штаб 60 дивізії

в Камянці Штаб 179 бригади 60 див.

в Житомирі Штаб 41 дивізії; але мала вона з відти виїхати і на місто її прибути 8 червоного козацтва. Переходна

В Феврале була переходна війська з Сібірі на Одесу і Житомир, які в козятині ~~кодили~~ в часи остановки поїзда ходили по хатах і просили хліба. ~~Прошло біля 30 жа~~ ~~лонів~~. Кількість жалонів не знає, їхали 3 суток.

Звязок.

Телеграф. працює, але дуже зле цілковито тільки військові телеграми. Телефон цівільні всі зняті.

Проводи дуже часто псуються повстанцями.

xx) В районах сильного повстанч. руху — загрівають ~~колеї~~ залізничний рух і розбирають колеї, так закрита війна на Зятині ~~Ум~~ Умань і Вапнярка християнівка цвітково.

Почта функціонує, але не ідеально — часто пісьма пропадають — не доходять пісьма без марок.

Заказні. Рекомендовані 10 руб. марка.

Наслідок населення ворожий до большевиків і дуже прихильний до повстанців.

Населення чекає Петлюру, але не самого чи з Поляками чи з Румунами. До Петлюри відносяться дуже гарно — рахують його найбільшим героєм і страдальцем за Українську справу.

Поляків бояться. До Румун стоять недовірчиво рахують їх ймо жидів і їх прохода не бажають.

Але всеж таки кажуть нехай чорт прийде, аби не большевики.

Єсть на Україні сіоністична організація, котра має на Україні повстанчеський комітет, з Українськими повстанцями ще не звязані. Вони мають центр в Варшаві.

З центру Кочетинська організація має інформації наказ від Центрального Комітету що всіма військами ~~на~~ Українськими перед Греків. — боячись погромів.

Сіоністи кажуть ~~щоб спасти~~ Українцям що вони дадуть допомогу матеріяльну і військову аби спасти їх від погромів.

Російські організації єсть в Києві — монархічного напрямку. Існує організація Чорна Маска — Махновська — але пишуть вона насівна.

Яка ширша комуністів.

За російськими організаціями село не піде вони мають симпатії в Горожан — російського походження і Гетьманців — федералістів.

Большовики старають притягти інтелігенції сили до праці, але ставлять недовірчиво і експлоатують їх як можно більше.

Во селят ставляться теж з недовірєм — бачать в них котер революціонерів і ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ покровителів і поповнителів ряди бандитів. Вживають всіх засобів, аби з агітувати і цілернути село на свій бік але це не удається.

Про конституції не чують, але реквізиції хліба, одягу, скота і сільсько господарського приладу провадяться, що старанно озлобліє селені і визиває Экзекуси.

Як довідуються большовики, що з яких не будь силою єсть чим в Петербурзькі дні або другі ворожі, то забирають все і навіть ~~[illegible]~~ палять хату, що на деяких українців має вплив, але не давлячись на все це коли б тільки почувствується яка небудь певна сила що допоможе в боротьбі з большовизмом, то повстануть всі як один.

Почали між собою розмовляти і в усі розмові звернулись до того що був під насильно, а ви вірі той що лишить під кровавою. Цей думав що це чорна маска і знаєшу. Старці визвали його. Коли він вже мав і побачив що собою тут без засідних старці хотів скріпляти з пісною, але пісною не шліє, він почав кидати бомби, які не рвались. Тоді старці сказали тому за те що ти не повірив, хіба в землю попаде [illegible] сорок день, що з разу з ним і спалось. Старці знищили

Все населення вчить на Укр. Кам'яндоли до 55 років і по вимогам рядянської влади Установ поспішають на роботи в Установи по убрці. Чистять по вигрузці, по очистці пам'ятників тощо.

Підвалини вдас Управою Управління Комісія, а де такої немає то Комендатурою, по наряду яких кожна громада підводи. Кадри будуть дуже великі - назначать перевозять хлібу брати ду ~~до завізду~~.

Волосовики комісії щоб всім хлібу було зосіяно - ду дано списують з ліку комбедів, фігурують, але ~~всього~~ не їдуть. Весною хліба на засів всієї землі ~~не~~ і обробітку її худоби не вистачить

Друзі на заводах національні Управи Більше забирає військо. Ду уявлено населення долішні зовсім не відпускають але спеціально походять.

Вільного торгівлі нема. Більше відпускають від худобних сов. Козаків

Кооперативи Закриті. Комісії цілі - ліквідують їх обслуговують все населення.

Школи

Нема освіти поміщень - Загальний школи ду взрослих неграмотних в вільному і населенню. Навчання обов'язкове ду всіх навчання в вільному на російській, ~~на~~ В школах ду навчання на Українській мові. Всіх російських дитячих ~~ручників~~ - нема ду них. Середня освіта в минулому році - нема ніт

Кожна ~~родина~~ ~~повинна~~ ~~мати~~ ~~свою~~ ~~хату~~ ~~і~~ ~~господарство~~ ~~і~~ ~~худобу~~ ~~і~~ ~~землю~~ ~~і~~ ~~інвентар~~ ~~і~~ ~~все~~ ~~що~~ ~~потрібно~~ ~~для~~ ~~життя~~ ~~і~~ ~~праці~~ ~~і~~ ~~все~~ ~~це~~ ~~повинно~~ ~~бути~~ ~~в~~ ~~повній~~ ~~кількості~~ ~~і~~ ~~в~~ ~~повній~~ ~~якості~~ ~~і

Зразок
дуже таємно.

П. Головному Отаману
військ У. Н. Р.

Доклад.

Брацлавської повстанчеської групи.

Стаючи знов на шлях боротьби за визволення нашої рідної землі, звертаюсь до Вас неутомимий борець за волю закованого в кайдани Українського народу з вірою в те, що ні 4-х річна боротьба, ні тимчасові неудачі не угасили в Вас віри в нашу побіду. Ідучи революційним шляхом визволення широких мас селянства, Ви здобули собі непохитно довіря з боку українського народу. Провокаційна работа ворогів України як чорної-россійської сотні, котра як паразіти в кождий удобний мент присосуться до нашого уряду з метою руйнації, так і зграя червоних імперіялістів, намагаються весь час не тільки знищити уряд У. Н. Р., а навіть саму ідею самостійного існування України.

Не дивлячись на злочинну працю наших ворогів серед населення, Український нарід, коли Українське козацтво здобувало кровью хоть невеликий кусок рідної землі, масово ставало в ряди повстанців і нищило тих кто намагаясь загасити жерело сьвітла України — У. Н. Р. на чолі з Вами. Пока рішуча і героїчна боротьба Українського народу з своїми ворогами переконує нас активних борців за волю України, що настав момент як найбільш рішучої боротьби з нашими ворогами віруючи в безумовну побіду, звертаюсь до Вас батьку, з надією що Ви поведете нас в бій, давши наказ нам повстанцям перейти на рідну землю і повести боротьбу

з нашими ворогами. Виїзжаючи на терен України, просимо Вас приняти від нас побажання успіху в Вашій неутомимій праці, будьте певні, що тільки на Ваш заклик відгукнеться козацтво по усій Україні і піде в кровавий бій за кращу долю Батьківщини.

Командуючий повстанцями Браславщини.

Полковник: Голуб.

Начальник штабу

Сотник Ткач

З оригіналом згідно:

Адютант: хор. Левчук —

192
Ч.
СТАВКА

Цілком Таємно.

Армійський
Прифронтовий Комісар
при Армії УНР.
22/II 1921 р.
м. Тарнів.

До Пана Міністра
Внутрішніх Справ

Зі свого службового обов'язку вважаю необхідним довести до Вашого, Пане Міністре, відома про наступне:

В початку січня б. р., в час мого перебування в м. Тернополі довнене звявився бувш. Співробітник Культ. просвіт. відділу при Штабі Дієвої Армії п. Антоненко, який прохав мене вияснити йому слідуюче: Ким і які надані уповноваження Дивкомісару при 3-ій залізній дивізії п. Тесі в справі організації повстань проти большевиків на терена Великої України.

Вияснення уповноважень п. Тесі викликалось появою серед організаторів протибольшевицьких повстань, перебуваючих ще на теренах Польщі, документів за підписом п. Тесі яко Міністра Внутрішніх Справ. В доказ цього п. Антоненко показав мені один із таких документів слідуючого змісту: Польового Канцелярію Головного Отамана видано мандат (наскільки я пригадую) п. Бесарабенку і Голубу на право організації повстання проти большевиків. Цей документ був в копії з підписом „з оригіналом згідно Міністр Внутрішніх Справ Тесля" і засвідчений печаткою Прифронт. Комісара при 3-ій залізній дивізії.

На моє прохання до п. Антоненка передати вищезгаданий документ мені як Армкомісару п. Антоненко відмовився зсилаючись на те, що він сам хоче передати його особисто ~~[illegible]~~ полк. канцелярії Головного Отамана.

З огляду на те, що мені як Армкомісару зовсім не відомим і які уповноваження і для якого терену дані Дивкомісарі Теслі, які давали б йому право іменувати себе Міністром Внутрішніх Справ, я, доводячи про це до Вашого відома прохаю Вас, Пане Міністре, про перевірення правдивості уповноваження Дивкомісара Теслі.

Армкомісар [illegible]

Д. Пан Головного Атамана Війська Укр.

Предпочтового Комісара при 3-й залізній Дівізії Тесля Іван.

Рапорт.

На підставі Вашого наказу, я був прилучений до повстанчого відділу полковника Кивєрчука, позаяк останній відбув вкупі з дівізією в табор, я довідавшись, що засновується повстанчий відділ під керуванням Бесфабенко і Щербатюка, бажаючи допомогти в визволенні краю від чужинців, прилучився до зазначеного відділу. Прилучившись до них був поінформований що ними відправлено в тил ворога 36 чолов. для подготовчої праці. Повіривши їм яко Українцям, був мною надісланий ВАМ доклад. Мені було зазначено, що їми взято до себе 105 чоловік, яки повинні і прибути поступово. Перебуваючі у Дівно майже місяць, ознаємившись зі старшинами і козаками, яких по наказу рахувалось 105 чол. в дійсності було 42. В час від'їзду Бесфабенко і Щербатюка до Варшави, я передивившись всі накази, зрештою рахунки і зразки докладів в якому було зазначено, що відправлено в тил 60 чоловік, яки при мені не відправлялись і видано

2. Меністо, Внутр. Справ для виясненя справи з Ген. Тюрюнником, у котрого мається одрізуючий мандат про повідомлення Тесля.

23/II

для організаційної роботи Бесфабенком
405000 карб. і 4000 мар і Щербатюком 100,000 кар
цілком віявились підложеними.
На підставі зібрання мною документальних
данних в їх нечестній праці, я наказав
скарбнику Гладишко зо всіх документів
зняти зразки і негайно від'їхати
до Вас Пане Атамане з відповідним
докладом, але не міг від'їхати
бо документи подорожі відавались
поляками з дозволу зазначення Атаманів.
По прибутті з Варшави Бесфабенко
того-же дня був заарештований скарбник
в якого шукали документи, при арешті
був побитий, який примушений бояся
самосуду в ночі з під арешту втік.
Я виробивши документи подорожі
на Сотника Микулу мав дати
йому доклад для Вас Пане Атамане.
Довідавшись знову про поїздку до
Торнівки сот. Микули того-же дня
був заарештований Сот. Микула
я і Адамчук, одноразово були відібрані
всі мої документи. Після арешту
відправили мене до поляків яко

шпіона большевицького. Мушу
докласти Вам Пане Отамане, що Кат-
сфорствуя з 1917 року 10-го грудня по сто
час переносивши Полон польський
скитання по лісах від Гетьмана.
Як я в чому винен в цій справі то
прошу Вас віддавати під суд, але
прошу Пана Отамана дати распоря-
ження аби до суду не віддавали мене
до поляків у Вязницю.
Вся справа організації проводилась
тилько Отаманами і я яко цівіль-
на особа не був допущений до загаль-
ної справи в організації, що
підтверджують всі старшини яки
знаходяться в зазначеним відділах,
а в даний мент от. Микула.
Ще раз прошу Вас Пане Отамане
дати распоряження аби звільнити
мене від цвої кари якою я рахую
яко дійсний син України передача
до поляків.

20/II-1921 р. Присутствуючий
Комісар [signature]

Прод. Пов. ч.к. Никольский
Костик Голембер той аг. Набережная у соб. д. Каменецъ
Коля Соловев соб. у. к.
Шуман –
Петрова жена офицера у.к.
Еврей Шульский
Варваров
Бахталовский села Водоровецъ
Соболев –
Данилов Деревяга села Скитча
Горбатюк Рыба организатори села Скитча
Никифор Заболотный военком Балинской волости жив. село Зеленче
Скретко Комисар К. турми
Серотюк Комисар Ч.К.
Кубашев уповноважений таємно-оперативним відділом
Попонов слідчей 6ої групи
Сем Томашевой доручений Ком. ячейки
Тутельман партейный
Командир 2й Светской Конной Ар. офицер старого цеху Примаков
44 дівізія занимает відтинок. обруч до Стр. Константинова, а від Старо Константинова до Днестра на збруча 60я штаб 60й дівізії стоїть в Проскурові штаб 44 Житомиръ
1я Конная Ар. находиться в чудново Вол. губ.
Щур села Сирватинцъ военком Вол. станцій Каменец
Петровский подозрительний як тайний помощник Нач.
Цемирский Машенист Тоже
Нач. уголовного розыску М. Смотрича
Кузма Николаев Кокошкин Таврія губ.
Нач. милиц. Березний
Уез. Нач. мил. Кутасевич. Проскуров
помощник рамок, Проскуров.
Следуватель полит бюро Василь Жилка
Завідіючей особим отділом Широкий
военком и нач. милиц. бувший а тепер слідчей полит бюро Сотанів, и тарнаруда

1) Бондарів Микола Федорович
2) Село Василівка Олекс. пов. на Херсонщині
3) Православний
4) 6 Князів Гимназії середні технічні курси
2 Одеську шк. прапорщиків
5) Усадьбу і 10 десятин землі при селі Василівка
Олекс. пов. на Херсонщині
6) З Херсонщини і села Павлиш де був розбитий
в початку грудня 19 року 48 совєтською дивізією шов
через Вилсавку, Бобринець, Козлов
7) Відібрання поляками при переході фронту, була печать мого відділу але
8) Начальником загону був сам.
9) Стерлинг в загоні було 4 видатних осібнято
не було.
14) Добрі бились добувалися самими
козаками котрі приходили до відділу
15) Пасивно, а у имущих князів иноді просили
допомоги і одержували, але рідко
16) Забороняли грабить і сувора карала в плоть
до розстрілу
17) Зразу грабували, а потім удалось усовирити
ці пакуни що цим вони тільки перебрали
справу.
18) не було
19) Всілі ніколи козаки не грабували
20) Селяни відносились дуже гарно бо їм
21) допомогали відбирати у большевиків реквізиції
хліб і сховину.
22) Завжди козаки приводили вигуляного до мене
і завжди приходили до мирного кінця
23) Комісарів командирів в більшенстві
стріляють
24) Ловили садили в тюрми і стріляли
26) Дешкинці повсякчас робили трусів зброї.
27) Видавання відозви закликаючи до повстання
і борьби за уряд УНР.
28) Прихильно.

Запитання Відповідь прибувшого до Уряду У.Н.Р. з заміщення Миколи Мельника

Просторий м. Мордановичі

Мельник Микола Іванович

2. Київа
3. Українець
4. середню
5. Нігде не маю
6. Фронт перейшов в районі м. Хмільника 18 жовтня 20р явився до п. Комендантa міста.
7. Єсть посвідчення Чи читаєш ч. 100: 316 і що попередні службу від 12-го січня 21 року
8. (Мордаєвич (середня) Поручник
9. Радомисльщини
10. } не знаю
11. }
12. В Липні м-ці 20р приблизно кількість людей 300-400 чоловік
13. Більшість в власному одязі зі власною зброєю
15. Вихідно
16. } Розсилають
17. }
21. Як інтелігенція так і селянство вдобливо на сквірщині відношення дуже гарне
23. До перших і других з непереможною неповністю а до третих байдуже
24. Колиб і була амністія й ніхто не повірив

25. Не знаю

26. З неновістю

27. Відозви до селянства, до жидівського населення, до Червоноармійців з закликом боротись за самостійність краю і за Уряд У. Н. Р.

28. Відозви цілуються з задоволенням і передаються із рук в руки з надіями на крах большевиків

29 ——— . ———

30 Не

32. Більше власними засобами

33 Помогають з великою охотою

34 } Всі йдуть під гаслом за самостійність і Петлюру
35 }
36

37 Бажають скорше попасти в и склад

38 Згадують як про гарного ватажка, не відомо де зникшого

39 Не

40 Згадують з неновістю

41 П. генерала Омельяновича-Павленко

43 Мобілізовані дезертири

44 Не помітно

45 Бадьорий

46 Зараз не знаю

51 З лагеря Пікулинець

57 Думають тільки про повернення П. Симона Петлюри і его уряду, а також про скорше визволення їх з під большевицького ярма

59 Мобілізація проводиться але не прошла

60. Більшовицькими

61. До Росіян як до нації відносяться дуже ворожі

62. Більшовики цю цінну відходу на поінформовані

Докладую додатково, що я дякуючи хворості слухові (наслідкі після плямистого тифу) не міг відступити разом з військом і залишився в Київі, і тільки через неділю відправився на Сквирщину для цінняття участи в повстанському Рухові, але слухова не дала мені можливости активно працювати в рядах повстанців і я в компанії Р. Командуючого другою в Гаспині сотника Кравчука, котрий також був хорошо занятий агітаційною працею з розповсюдженням відозв і наказів як Уряду так і повстанчеських особливо повстанчого відділу Атамана Мордалевича. Наша праця розповсюджувалась в районах Сквирського, Бердичівського і Житомирського повітів. В половині серпня сего року я перейшов в центр Вінницького повіту, в цілях розповсюдження наказів і відозв в Вінницькому, Літинському і Брацлавському повітах взявши додаткові на себе завдання звязати повст. групи Поділля з повстанчим відділом Мордалевича. Довідавшись про переслідування Поляків з Більшовиками я повідомивши П. Кравчука і Мордалевича про мою працю і наслідки її а

а також що моє бажання перейти фронт в цілях поінформування Уряду, 18 жовтня взявши з собою 18 екземплярів відозв і наказів а також пістоля перейшов 20-го фронт в напрямку м. Хмільника і того ж дня явився до Коменданта м. Хмільника, котрий відправив мене до Ашома на Шелеля (с. Літинка), від П. Шелеля а відправився в м. Городок до штабу армії це прибувши до Кошц. розвідки і давши її відомости а також замінивши кілька екземплярів відозв і наказів напровився в м. Камянці до 3-ої штабу куди і прибув 26 жовтня давши і тут відомости і наказ 28 Радомисльського повст. комітету друкованим на більшовицьку грошу. 29 жовтня згідно наказу 1-го Генерал Квартирмейстера 316 я відправився в розпорядження південної групи повстанців м. Могилів де і залишився з покладенням на мене [illegible] в Завідуючого зброєю групи. З групою я відступив за збруч і був інтернований і відправлений в лагер Пикуличі.

З початку революції я працював в армії У.Н.Р. приймав участь в боях під Бахмачом, Крутами, фронтовим відступив до сій Ушомир де був ранений в голову в часи гетьманщини працював в М.В.С. приймав участь в повстанні проти гетьмана і після повстання в складі 1-го Дніпровського полку відправився в галичину в поле під Львів, після відходу галицької армії (був призначений на терен Великої України був призначений Державним Інспектором 3-го Залізничного полку

Харитон Микола Мельник

Запитання прибувших до Уряду У.Н.Р. представників повстанчиських відділів

305

1. Прізвище та ім. Загородній Іван Хведорович
2. Місце — м. Златополь Чигринськ. п., Київщ.
3. Нарпон. Українець
4. Жидка
5. Ніде не маю
6. З Радомишського пов. в травні 920 р.
7. Посвідчення під ч. 430, 22, 1480, 281, 427 (Посвід. Радомишського Пов. комісара п. Мордалевича про приєднання мой ого власного отряду до отряду його з находиться у п. Сотника Дацюка)
8. Полковник Гулій Пол. Сірко, Нач-к Штабу Пол. Богатевич Отп. Пов. отр. ім. Мазепи — Ю.А. Мордалевич Отп. Пов. отр. ім. Вовгури І. В. Огородник (Вбитий в березні 1920 р.)
14. Зброя й набої більшістю відбивались у большевиків
15. Но євреїв здержанно.
16. Суворо проти грабіжників
17. Теж
18. В Пов. мазепинськім отряді був Гол. Схор. Ільченко
19. Бив шомполами і даже були випадки розстрілу.
20. Комендант призначається і ставиться варта
21. Дуже прихильно.
22. Пошти не буває.
23. До рядових-мобілізованих співчуваючи а до командірів і комісарів дуже ненавистно
25. В літку 1919 р. до Київського Пов. отр. Штаб 3 інтер. большов. полку присилав лист про ліквід. повст. отр., але отряд операції провадив.
26. (Забірали фураж й харчі. Відношення натянуть — не дружелюбне)

27. - Про загальний привив селянства до допомоги Уряду У.Н.Р., про боротьбу проти большовиків та инше; проти грабунків сарвів і инш.
28. Ставляться прихильно й безропітно виконовують
29. приймають
30. В останніх числах лютого 1919р. й вересні 1919р. й січні 1920р.
31. Про час відкритого виступу отряду; про озброєння, харчування й инш. справи
32. При допомозі селян й за майно й харчі достав від. большовиків
33. Зібрали по хатам - самі селяне й відмовлялись від платні.
34. З великою пошаною й надією.-
35. прихильно
36. З великою пошаною й вірою на визволення від ворогів.-
37. Про хоробрість і завзяту не рівну боротьбу з ворогом й велику терпеливість.
38. Як визволитися з неволі свойого повстанського генерала. З великою пошаною
40. Нужне вороже
41. Генер. Тютюнника, Ген. Омеляновича - Павленка і Ген. Удовиченка. Про певність, прихильність до селянства й до України.-
43. Був взяті в полон большовиками із армії У.Н.Р. - Ненависть до большовиків і взагалі перехід до „своїх".-
45) Прихильно й з роскаянням
46. Дякують тому, що повст. стар-

шини дуже прихильно відносяться і що повстанцям дуже співчувають селяне й відверто балакають перед повстанцями про пригноблення большовиками й денікінцями.

47. дуже бодьорий – гарно
48. Кулимети, шаті й натої
49. — " —
52. дуже ворожа
57. працювати в повстанських відділах до звільнення від ворога батьківщини
58. Звязати всіх повстанців і підп. керує, пов. від. людині користуючись добір. пов. і селян.
61. Останній меніт – ворожа. –

Відповідь на запитання до утікачів з України

1) Станіслав Гатський
2) Українець з Київа
3) З Севастополя
4) Діти в м. Київі
5) Сімферополь, Мелітополь, Джанкой, Перекоп, Миколаїв, Херсон, Одесса, Жмеринка, Проскурів, Чер-Остров і Волочиськ
6) Духовенство дуже горсе, з другою інтелігенцією стосунків ми мав
7) В громадськ-повстанчеський, попи
8) ксьондзи, лікарі - всі в їдин голос кажуть що як-би до нас прийшов батько Петлюра то ми якось би з бажаючись з цього сильно заключити що всі інтелігенції бажає швидшого приходу українців.
9) В м. Проскурові з мужами, де вони заявили що получили закази на розкладці на їдне сено 20 пудів замороженних курий 10 пуд. качок 40 пуд. сала 80 м/ка а коли був батько Петлюра то нічого цього не було

10/ Такі шибуло

11/ Вороже

12/ Такі ми інакше а є таємна де все необхідне продасть з під поли

13/ В Одесі карбованці — лопати 150 кар. де платять за їден кар. пять совітських в ранні Одесси царські і гривні.

14) Царські

15) На обмін

16) Які ціни на продукти. В Одесі 600 руб. за пуд чорного хліба, білого 1000 совітських, сало 6500, цукор 5000 аршин полотно на мішок 5500, а цілий мішок 15000. чоботи — витяжки 500,000.

17/ Буває реквізиція гідників, оставшачи хліба на їдока 30 ф. на місяць.

18/ Вороже

19/ В Ч~~ті~~ пристані Екр. губ. був дій мет. сміливим і червоним, де було за дитя 75 чел. сели, все це вийшло із за реквізиції.

20) Показують де хто поховав збіжжя і одяг.

21) Вороже

22) Бувші арестанти, самогонщики і друга гвардія

23) Літературою закидають населення

24) Провадиться

25) Вороже

26) Ні пошта, та телеграф правильно не працює.

27) Вино

28) Від 7000 до 7500 і пальк в тиждень грузи по дорогу хліба

29) Завжди всі стоять за виключність тульського, котрий виробляє зброю.

30) Не знаю.

31) Не знаю

32) Дивізійним сікарем при 46 дивізії одержував платні 12000 сов

33) Не знаю

34) Багато, но ще більше чинків

35) Приобладають - жиди.

36/ На знаю

37/ На знаю

38/ Гостро

39/ На знаю

40/ Вороне

41/ На ст. Жмеринка читав відозву Раковського в котрі писалось що уряд УНР підкупився Бортуцем і хоче знов до кріпостного сенсацію.

42/ Троцкий і Раковський

43/ Чув о забольшиці до котрого сенсація відносяться з [illegible].

44/ Мало

45/ Піхота від босяків, кінота одягнута трохи сеуче

46/ Заморські

47/ На бачив

48/ С. Миссловач кол. підвозчика гр. прихильно і відправили до м. Тарнопол до 12 польської дивізії.

49/ Через Юр з Тарнопол до Львова, а до Львова сюда

50 Не знаю. Мало [illegible]

Вельмишановний

Пане Генерале!

Дуже прохаю Вас, коли можна, допомогти переїзду із Тернополя до Львова Івана Бондаря. Іде вона із центра України з інформаціями і за інформаціями, але вже другий місяць не може добитися перепустки. Докладно про цю справу Вам може розказати пред'явниця цього М. Омельченко.

З правдивою до Вас
пошаною [illegible]

15/III 1921 р.

Запитання до утікачів які прибувають з України до Уряду

1/ Як Ваше прізвище, ім'я та по батькові.

2/ Національність світкіля Ви родом

3/ З відкіль Ви прибули

4/ Де мавте на Україні нерухомість і яку саме

5/ Через які міста Ви переходили, де ночували

6/ Як до Вас відносилися ріжні обиватели: селяни міщани, та горожани [illegible]

7/ Який настрій у більшості громадян з якими Ви мали стосунки.

8/ Чи вели Ви з ким розмову про Головного Отамана і Уряд У.Н.Р.

9/ В яких містах вели розмову і як на се відповідали Вам

10/ Чи вели розмову про Армію У.Н.Р. – як про неї говорять

11/ Як громадяни відносяться до совітської влади.

12/ Як і де торг на ярмарках.

13/ Які грошей приймають краще Зерно

14/ Які гроші приймають краще селяне.

15/ Як продукти продаються на базарах

16/ Які ціни на продукти

17/ Чи провадять большевики реквізиції

18/ Як до реквізиції відносяться селяне

19/ Чи були де непрозуміння селян з большевиками, як були то чим вони кінчались.

20/ Як в селах працюють Комбеди. 10 і 5 хвилин

21/ Як до Комбедів відносяться селяне.

22/ Які селяне попадають в Комбеди.

23/ Як постановили у большевиків просвітні органи

24/ Чи провадиця навчання в школах.

25/ Як відносяться большевики до учителів і духовенства

26/ Чи працює пошта, та телеграфи.

27/ Як функціонують большевицькі урядові установи

28/ Як оплачується праця в установах.

29/ Чи працюють цукроварні і другі заводи

30/ Може знаєте які комуністичні організації на цукроварнях

31/ Як є, — то які і де?

32/ Чи служили Ви у совітських владі, як служили то в які інституції і яку саме займали посаду і одержували пляшню.

33/ Як організована большевицька влада в повітах.

34/ Чи багацько міліції в повітовім місті.

35/ З якого елементу набирається міліція

36) Може в якому місці знаєте н-ка міліції, як знаєте, то де і хто він.

37) Чи є міліція при волосцях, як є то хто начальник чи з місцевих чи присланих, яка кількість міліціонерів і з якого елементу набирається.

38) Чи є міліція в селах, як є, то в якій кількості і з якого елементу набираються.

39) Як відносяться міліція до селян.

40) Як відносяться селяне до міліції.

41) Які і де читали відозви до обивателів.

42) Хто підписує відозви.
Чи є [illegible] Ви де [illegible] як до [illegible]
[illegible]

43) Чи зустрічаються військові частини по дорозі, (большевицькі) де і які.

44) Як зустрічались, то який мав вигляд кіннота і піхота.

45) Як виглядають коні.

46) Чи не бачили Ви як проводили большевицькі частини навчання.

47) Де Ви перейшли через кордон і як до Вас відносилась влада за кордоном і куда Вас направили.

48) Яким Ви чином і з якого місця прибули сюди.

49) Може що хочете додати до сих питань.

Доклад

I. Дислокація армії большевиків.

Тирасполь: Вербовочне бюро для поповнення бригади Котовского. 316 полк „Вохр" 400 чоловік. Особий Отдел Румграниці 800 чоловік чекістів. Річна міліція 450 чоловік для охорони Дністра. Предсідатель Ревкома старш. секретного Потодела Клейнберг. Тамже врачебно-питательний пункт і на станц. У.Т.Ч.К. (Чека)

Григоріополь: 2 полка кавалерії із Керченского отряда 12. і 18 уральскій переважно складаний із Уральців 2000 чоловік

Роздільна: Штаб Керченского отряда і 17, 21, 24 полка кавалерії з обозом около 3000 т. чоловік. На станції Укр. Гран. Крм (Чека) і Ізоляційний шпіталь.

Колонія Кучурган: Розташовані останні війска із Керченського отряда чоловік 10.000.

Бірзула: Штаб 8. червоної дивізії 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8. кавалер. полка I. полк мая назву Алмаз 4 полк „Казбек всі полка в числ. 8000 т. чоловік. На станції: Чека (УТ.Ч.К). Тамже на ст. перекинутий 9. латишска стрілкова дивізії около

10.000 чоловік.

Вапнярка: Штаб I. кінної армії Буденного на станції Особий Отдел. На поселку 500 кав. із 36. полка. На станції база автоброневиків 25.
На Вапнярки находиться броневик п. Тов. Алєбієв котрий вийшов із ремонта із Одеси.

Черкаси: Кол. арм. і Ставка Буденого. В городі розташована особа кінна армія около 8.000 чоловік решта в повіті.
Тут находиться Головний Особий отдел при Ком. армією. 316, 317 піші полка около 1000 чоловік, 90 стрілковий полк 37 дивізії. Політбюро армії. По словам червоних офіцерів тут їм удобна база на переброску війск на польский і румынский фронт. Буденні занимають квартиру у міській школі.

1.

Кременчуг: Сюди переведений Штаб 14 Трудової армії. 1. Інтернаціональний полк. 2000 чоловік. 3. Інтернаціональний полк 3000 чол. Командір мадяр Фекети. Тутже Губ. Черезвичайна ком. 1500 чоловік чекістів. Штаб 6 Армії котра приїхала з Казані з метою подавлення повстань на Україні. Тутже Штаб річної фльотилії Дніпра. Начальником штаба матрос Цибенков.

Ромадан. Поїзд „тройки" Полтавської губ. котрі руководять отрядами для ліквідації повстань. Агітаційний поїзд ім. тов. Леніна. і У. Т. Ч. К.

Лубни: 218, 320 полк прибули з польского фронту около 2500 чол. для подавлення повстань в Миргородских лісах. 3 полк курсантів около 1000 чоловік. Рота китайців для охорони Политбюра і Ревкома в Лубнах. Преді-

датель Ревкома Слинько. Воєнний комісар: Дробніцький котрий піднімав против гетьмана повстання.

Полтава: Предсідатель Губ. Ревкома Дробнис. Воєнний комісар Палієвець. Губ. Чека має 1500 чоловік чекістів. Тут же прибули 238, 239, 241 полк (котрої дивізії незнаю) 3000 чоловік. Тут находиться школа курсантів і контрреволюційних лагерь для поляків і др. в котрім находиться 6.000 чоловік.

Хорол. Рота китайців при воєнкомі.

Жмеренка: На станції Особий Отдел. Броневик „Алмаз" Красноармеец" і Ураган на станції варта 200 чоловік. Агітації оний пункт. Війска розташовані по селам.

Відповідь на запитання прибувших до Уряду У.Н.Р. представника Повстанческ. відділу Сотника Петрика

1 Петрик Опанас Єрмолаїв
2 с. Сухоліс Васильківського повіту Київської Губернії
3 Української
4 Скінчив Київський Політехнічний Інститут Інженер Шляхів і військовий — Сотник
5 На Україні і взагалі ще рухомість не маю.
6 В час відступу Війск У.Н.Р. з Могилева відступав до Збруча с. Півуємного групою Повстанців і будучі ще не зовсім здоровим від тяжкої хороби не змог знайти засобів піти в запілля ворога, а мусив перейти на терен Польщі.
7 Документів листування не маю ніяких позаяк Полковником Гулим такі не видавали
8 Начальник відділу Полковник Гулий заміщник єго Сотник Нестеренко Начальник Штаба Підполковник Богатевич
9 Начальник відділу родом з Катеринославщини військова — Полковник; Заміщник єго Нестеренко родом Єлисавета — учитель — Сотник
10 Не маю
11 Не маю
12 Не маю
13 Не маю
14 Не маю

15 Не мав
16 не мав
17 не мав
18 Прі відділи не було організації суду.
19 не мав
20 Сприводу того що відділ відступав дуже рідко приходилось останавливатись в містах окремо а завжди приходилось стояти з якою небудь військовою частиною.—
21 З мого погляду населення відносилось байдуже, бо це було на Подільщині Збруча.
22 Не мав
23 Злибно по здержанні
24 Комуністи після амністії зловивші повстанця не зараз а лише розстрілювали, а його майно і хозяйство розграбовували.—
25 Не мав
26 Поляками та Денікінцями селянства було дуже незадоволено.
27 Відділом видавалися відозви з місту „Не вірити в дійсність тому що будуть обіцяти і давати большовики," і, що ще прійде пора що при допомозі селянства Україна буде визволена Військом У.Н.Р.
28 Не мав
29 Помітно було в де яких містах спочували, але рідко.

30 не маю

31 не маю

32 Частина Південної Групи харчувалась не добре з огляду на те що весь час була в переході.

33 Виключно і приходилось тілько кормитись за гроші що продавали охотно селяни.

34 Старшинство відносить до Головного Атамана з Великою Пошаною;

35 також старшини відносяться і до уряду У.Н.Р.

36 Козаки покладають всю надію на Пана Головного Атамана Петлюру і вірять що Україна буде визволена із під ярма гнобителів

37 Козаки і Старшини висказують свої погляди що Українська армія більш меньш мущіє против прошлих років

38 Не тихі згадують а день і ніч чикають „коли б хоть чути що він близько тиля нас". Кажуть селяни що Тютюнник ходить по Україні з своїми козаками бо комуністи боїться лягати спати".

39 не маю

40 Про Скоропадського селянство не хоче балакати.

41 Про Атамана Тютюника, селянство балакає що Атаман Тютюник „це ходяча смерть комуністам," і як селянин у котрого почують комуністи, і як хозяин хати запитує чого

чого не лягають спати, то комуністи відповідають селянину що єсть прикладу у них та і ми самі знаєм, що Атаман Тютюнник з своїми по Україні не ходить не только она тепер не будет а ї жизні.—

42 не маю

43 не маю

44 Маюця в армії УНР. Деникинці имеж більше вони переконати і не виявляють шкоди против уряду.—

45 не маю

46 не маю

47 Загальний настрій повстанців дуже лицний прошлого і більш організовані.—

48, 49, 50, 51, 52, 53, 54 не маю

55. З переходом кордону Війск УНР. і я перейшов с Запорожською дівізією а потім

56 був направлений в распорядження Генерального штабу для відправки в запілля ворога но і по цій час не маю змоги підти в запілля ворога для провдовження праці против комуністів.

57 Селянство чекає со дня на день що зявляться для допомоги і організації до них стари проводарі їхнеї суспільної праці в боротьбі против большовиків

58 З огляду на те що я хворів ціле лито тяжкою хворобою тифусами тричи я не змог бути підготовлений в ті в запілле ворога ~~в п~~ і то в той мент як полковник Гулий з частиною козаків пішов в запілля ворога, я теж хворів не мав можливости.—

59, 60, 61, 62, не маю

Сотник А. Сейвик

Виїхав 12/III з Кам'янця
Переїхав кордон 18/III прибув до Тарнова 26/III

1) Іван Трохимович Бойко
2) Полтавщини, Прилуцького повіту, Березівської волости села Кортилівки
3) Українець
4) Середню — три роки партізан
5) В Кортилівці у моїх батьків 20 десятин землі і хазяйство
6) З Козятина їхав до Каменця потягом через Вінницю, Жмеринку і Проскурів. Від Каменця ішов пішки через Кодеєвці; ночував в учителя Йосипа Федоровича Максимюка (галичанина партії Петрушевича) дальше через Ореферівці і Пораєвку, де ночував у навчателя церковно-приходської школи (людина безпартійна, але українець і дав мені пораду, як перебратись через річку; із Пораєвки пішов на Четокожинці, нижки якого села я і перебрався при допомозі хозяїна, у якого кватирує навчатель Петро Постоловський і ночував уже по сей бік Збруча в Новоселівці у Петра Маліновського де мешкає біженець з України Антін Постоловський (сторонник самостійности Галичини, а через те ворог поляків і, мені здається, за не повною інформацією не приємно ставиться до Ради У.Н.Р. дальше з'явився на постерунок в Заліссі відки мене направили з патрул. в Чертків, а з Чертківа до Львова де мене передали в розпорядження полковника Кузьминського.

Прибув від Казятинського Постанського Комітету

7) без ніяких документів.

8) Стоц Роберт (псевдонім) Вадимович (Стаценко дійсне Володимир Вадимович). Заступник Базанута псевдонім Микола Демьянович (Бойко Іван дійсне Трохимович) і другий член комітету Лариса Дмитровна Левитська.

9) Родина Стаценка 1/ Петрограді освіта вища військова і загальна — морський офіцер. Знає французьку, німецьку, англійську і японську мови. Замістник — дивись спочатку

15) Селянство до євреїв ставиться поки не дружелюбно, рахуючи їх виною всього більшовизму і того, що нігде нема нічого в продажі, а особливо соли. До іншого селянства відносяться ріжно — одні жаліють їх, як пограбованих, а другі кажуть, що так їм і треба — вони пили нашу кров.

21) До повстанців нарід ставиться прихильно і допомагає їм харчами, а иноді зброєю і силою физичною.

26) Відношення поляків до населення Казятинського району було дуже погане — грабували і навіть били. Зараз ходять чутки, що Поляки готовляться до наступу з Петлюрівцями і селянство боїться поляків.

53) ~~Більшовики~~ Червоноармійці, коли тілько довідаються про близість повстанців, готовляться до переходу на бік повстанців, в бій ідуть не охоче.

54) Боєздатність ворожих відділів слабе: слабо годуються, одягаються і ріжно калібрна зброя і жаржавлена.

55) Предсідатель Карпинської Чека Успенський, завідуючий відділом освіти по призначенню, бувший політрук 25 дів. XII армії Протопопов.

56 - дивіться - 6. Відношення до мене було дуже чемне - (предупредітельне) годували не можна сказати, що добре, але лучше як жить на совітському пайкові. Роспитували куда направляється і чого втік, ~~[illegible]~~ а у Львові в Ofenzywy роспитували про всі частини більшовицькі, їх стан і командирів.

57) Прибув від повстанського районного комітету.

58) Гадка така, що більшовизм все таки умре даже сам по собі. Хто тілько тоді буде? Тут говорять, що Петлюра у згоді з Врангелем і Врангель буде визволяти росію, а Петлюра Україну, маючи між собою оперативний зв'язок.

59) У Київі формується управління Юго-западного фронту.

60) Зараз іде демобілізація до 30 років крім комсостава і родившихся 1901 и 1902 роких і беруться на учет всі чоловіки до 43 років.

61) Більшовицькими службовими копії знятої і залишені тут у канцелярії. Список старшин знайомих був написаний в мундштуках папірос на кардонці.

62) До росіян ставляться вороже, як до централістів і паразітів України.

63) Про відход в 1920 році кажуть, що це по плану раньше виробленому відступили, аби все селянство упевнилось хто для селян лучше, щоб спробували на своїй шиї всі хто такі більшовики.

1921 року 30/III [illegible]

29) Населення ~~дуже радо зустрічає вість про організацію повстанського [illegible], але~~ відкиться дуже обережно до повстанських організацій, будучи дуже тероризовано більшовиками.
Тіко саме сознательне і активне населення допомагає організації повстанців.

30) В початку Лютого відбувся учительський повітовий з'їзд, на якому більшовики хотіли провести свою мету, щоб ~~[illegible]~~ навчання провадити так, аби вийшли учні комуністами, федералістами, але наслідки вийшли инакші. Учительство постановило, щоб навчання провадити тільки на українській мові і виховувати в національній свідомости.

35) Селянство зовсім мало і майже зовсім не поінформовано про склад уряду і його плятформу.

36-37) Селянство відноситься до Головного Атамана Петлюри в північно-східній частині дуже довірчиво. В цій частині України імя Головного Отамана проізноситься, як імя святого-мучника за українську ідею, за Український Нарід, а південно-західня частина (не так довірчиво) двояко - одні, кажуть, що ми самі винні в тім, що приходили поляки, а друга - що Петлюра поїднався з панами, аби збережти собі Головування.
Таке не довірря породила боязнь поляків.

38) Селянство говори, що армія у Петлюри є, тільки мала і сама без сторонньої допомоги не зможе прийти, а прийде, або з поляками, або з румунами.

40) Поки таких чуток не має, але коли п. Гусний з кінною працював на Уманщині, то тоді говорили, що то отряд Тютюнника.

41) Згадують, але дуже мало. Кажуть, що він у Бєлині шукає ласки німців.

42) В Казятинському районі нарід найбільше знає генарала Тютюнника і відкликаються про нього дуже добре.

48) Партізанські отряди до сього часу держались більш-менш пассівно.

51) В Київі стоїть штаб XII армії. В Бєлдичеві штаб 25 дівізія, в Казятині: 74 бригада 25 дів. XII арм.; Авіобаза на колесах, яка провадить весь час ремон аеропланів ріжних сістем, має два ~~[illegible]~~ грузових автомобілі і жекричну станцію і пилку.; Банно-прачечний 8 отряд на колесах. Санлетучка 501, котра служи приємником. Заградітельний отряд під керуванням Павлова до 30 чоловік. Отряд Военпродснаба в районі Казятина до 100 чоловік; і Навкомделенье 175 пункта. Начальник Дрікіселев, комисари: Новак і Лобков.

в Житомирі до 6/III стояла 41 дівізія, яка мала виїхати до Київа, а на місто неї мала прибути 8 дівізія червоного козацтва. Кажуть, що прибула в Житомир не 8, а 44 дівізія.

в Жмеринці - штаб 46 дівізії, якийсь отряд на колесах (вагонів 15) і броневик.

В Проскурові штаб 60 дівізії.

в Каменець-Подільську 179 бригада 60 дівізії.

Крім того на станції Балин вигрузився отряд з 4 гарматами 3 дюйма, 1 кулемен (бачив), чоловік 10 кінноти і піхоти до 100 чоловік.

Таємно

Бабенкова Віра, родом з Катеринославщини Верхо-Дніпровського п. Ганнівської вол., з с. Ганнівки.
Українка
Освіта середня
Прибула с. Весеня-Терпів на Катер., В.-Дніпр. п. Кола залізницею від Пятихаток до самого Камінця
Ворожі відділи II і I не мають ані відповідного духу а часто навіть набоїв.
Кордон перейшла біля Скали у с. Покляках, закордонна влада зараз мене затримала і ескортою провадила до Варшави. Відношення було не скажу щоб добре: Прийшлось відвідати арештів і львівської в'язниці. Весь час вимагали інформацій, імен організаторів і домагалися знати систему самої організації.
Роспитувалися про відносини до Надів і головне німців, а радше сказати по щирій правді все, і в противнім разі обіцяли запакувати до в'язниці як більшовицького шпига.
Прибула від Катеринославської Повстанської організації, по наказу др. Гелева.
Разом з Зіхною думаємо збавитися кацапів. Так тепер думає більшість селян наших: тільки ранно, то зараз тяжи всіх заїд.

Мобілізація вже проведена. Більшість мобілізованих відіслана у Московщину, частина втекла і зараз у повстанських відділах, але таких дуже мало.
За час подорожі користалася більшовицькими документами. Завдяку тому, що одне була саянка хидрувати багато не приходилося, відповідь проста. Іду до хорошого чоловіка красноармейця у Камінець.
Відносини повстанців і селян до росян страшенно обгострилися і коли йдучи через села ви забалакаєте по московськи, то ризикуєте

саме меньше загинути з голоду, коли не мають з собою їжі

На в[illegible] Армії У.Н.Р. 1919 р. і 1920 р. дивляться ріжно. Частина селянства, ~~яка~~ більш свідоміша винувать Галичан і рахує також за причину відходу розрухи в самім уряді У.Н.Р., а більшість все це пояснює — це перевагою більшовицької армії.

Амнестію проголошено раз, але раз кто повернувся і пішов до більшовиків, придивлялися каяриво; їх адже розстріляно, або засаджено до в'язниць.

Коли повстали на Київщині у Чигиринськім деякі села на чолі з Івангородом, то більшовики вели переговори. Делегації більшовицька вимагала видачі ватажків і зброї, на що повстанці відповіли стрілами.

Коли були Далікінці, то всі з селян, які раніше ~~були~~ працювали у „Просвітах" були переарештовані. Школи повернули у російські. Відношення подібне було до відношення урядовців старого уряду і тепер селянство рільки проклинає їх.

Харчі для відділів постачають селяне даром.

Завше коли повстанці звертались до селян з проханням відносно їжі, їх задовольняли.

Тюрютюнник користається серед селян найбільш авторитетом з усіх инших старшин.

Про гетьмана Скоропадського згадують рідко; з острахом, бо бояться, що з його поворотом вернуться пани.

Повстанцям бракує головним чином військових ватажків; взагалі старшин

~~Коли [illegible]~~

Коли старшини адже козаки попадають у полон

до їх немилосердно розстрілюють, перед розстрілом часто мордують

Гроші йдуть: совітські на Катер

Київщина } Укр. по селам.
Поділля }

Необл

1 Грив. = в Ур. дорожче

Карб. =

Губерн

Усе Ріпинцях. біля Фрипта †

Почувала у знайм. Комплекс

с. Весела Терни Катер Верхн.

Ст. Пятихатка. Поїзди не регулярні

в 2 м раз.

Із Пятих. до Знаменка — 1½ дня.

Помежи Біл. Цер. Мирони чушно було

повстанці але які не знає.

Їхали під охор. Гронепотяків. —

Мало з Київа Господар. част. і шт. школа

2 Кінної армії. напрямок Могилів

в Госп. част. Донці. Кубанці

Ад Гречанах стоять залізн. Бата

Лон 2 Кін. армії

На ст. Ясмеренці стоять багато жовто

нів з Червоноармії. Куда їдуть не

відомо. Де які стоять довго.

~~Пиля~~ Проти Борщева. ~~Перейшла~~ через Кордон. Затримали жемтр: через 1 пр. лет

Вільна торговля заборонена,

Солі і нафти немає.

Совіцьки ціни на сіл Вруб,

Базарна 4000 руб фунт

Коли розверстку дають селяне то соль дають а коли не дають то не

Чому

Початок писати одна рука — кінчала друга

Пиль

18/III

Нікон Иванович Добавицкий.

1) Українець з Одеси

2) Прибув з району Бирзули

3) Не маю по доху залізничника

4) Через слободку Гиноровку Попелюхи

5 ж дали по залізниці до Жмеренки проскурова через ярмолинці на гусятин через Збруч.

6) всі відносились дуже добре

7) Настрій противо большевицкій

8) Про головного Атамана Я чув тилько що его чикоют як визволителя от московской неволи

9) на всіх остановках говорили и скризтеперь вірят що скоро прийде Петлюра й освободить их. - -

10) Там вірят що тут за кордоном мается добра Армия.

11) до совитскої влади відносяцій ворожо

12) На ваших базарів все розгонят

13) Гроші й дут всяка тилько совитски дешевше всіх

14) Селяне прикордони примають краще всего сцорбски

15) продукти за дорогу ціну є всяки

16) Наприклад. мука 30 тисяч масло 6 тисяч, мило – 5 тис. фун. и т. д.

17) Риквізиції проводяться акарутно чисто

18) и люди виддносяться ворожо

19) всіне порозуміння кінчаність розтрилом селян

20) працюють по наказах ревколив

21) селяне виднося́тся ворожо

22) Туди попадають більш менш преступні ледачі елементи

23) Шкіл в селах по два три роки не инстнують. взагалі просвіти служать як агітаційні ячейки

24) Знедовірієм

25) Телеграф працює тиль для правительства приватних телегр. не примають почта робе слабо

27) ~~В~~ установах працюют дуже організовано

28) Оплачуется неважно й урядовці щоб прожит за нимаются спикуляцією

29) Цукроварни и др. заводи бильшостью не працюют

30) Не знаю

32) Працював в майстернях Ковалем місяця два поих приходи и тоди получив авансом всего тисячи 1½

33) /

34) не много

35) Милиція набирается из сосидних сел

36) —

47) Перейшли в Дусятини польска влада однеслась прихильно инернировали отправили в Львів а потим в Тарнів.

48) Прибув 23 числа цего місяця до Львова

Янковський Михайло Пилипович

Українець, з Бірзули на Херсонщині прибув з Бірзули 5/III 921 року. Нерухомости не маю по фаху залізничник. Переходив через Слобідку, Гонорівку, Попелюхи з Попелюх по залізниці проїхав до Камянця. З Камянця пішки по залізниці через Ярмолинці і кордон перейшов в районі Гусятина. Селяни і робітники відносились з приємністю і почутьєм (бо большовики їм вїлись досить в боки. Настрій у більшости громадян анти большовіцький, переважно сприяючий Українському рухові та державности. Населення само гомонить про „Петлюру та Петлюровців" а про своїх визволителів. Про п. Тютюнника розмови серед селянств істнують як про повстанця. В районі Жмеринці та Попелюх і Слобітки та Бірзули серед населення переважно сприяюча сітуація Українському урядові та Армії. До Совітської влади відносяться з ворожістю. Заграділівки Ярмарки розгоняють. Гроші найкраще приймають золоті та миколаївські паперові. Українські гроші навіть лопатки великих N.N. в ціні дороще Совітських. Сіль 23000 пуд., борошно 18000 р. пуд., Сало 2000 р. фунт., мясо 800 р. фунт., до реквізиції відносяться вороже. Непорозуміння між селянами і большовиками є, по поки що селяни терплять і так терплять що аж стогнуть. Комбіди працюють слабо, но все таки більшовикам удалось розслоїть село. Селяни до Комбідів відносяться в більшости вороже. В комбіди попадають селяни не популярні, - ледач та з преступним прошлим. Просвітні органи загальної освіти для громадянства

не дають, а істнують як агітаційні органи. Навчання в школах провадиця слабо за браком підручників, паперу та приладдя. До вчителів та духовенства відносяться як до контрреволюційного элемента. ~~Пошта~~ Телеграф працює надзвичайно вся переписка і кореспонденція провадиця по телеграфу. Пошта працює слабо. Урядові установи працюють досить організовано. Праця оплачується слабо і урядовці щоб прожить занімаються спікуляцією та зловживанням. Цукроварні не працюють. В Совітські владі не служив, а сидів в Одеські Ч.К. і тюрьмі по обвинуваченню в службі в Петлюровських військах і видачі комуністів.

Повітова міліція ділиця на райони і в кождий район входить кілька волостей і на кожду волость приходиця по 5-7 міліціонерів. В волостну міліцію поступають свої дядьки які підлягають мобілізації, но щоб залишиться дома то поступає в міліцію. В селах міліції не має. Начальників волостної міліції не має, а є старші міліціонери. Істнують тілько Нач. Повітової та Районної міліції. Міліція з селянами має свої власні стосунки, часом і гризуться, а часом і в купі гонят самогон і хлещуть його вкупі. Відозв не читав не жадних. Зустрічав більшовіцькі частини підчас перекидкі військ з Криму проти Махно та Марусі. Війська мали вигляд стомленний коні загнані. Навчання військ не бачив. Кордон перейшов в Гусятині.

Влада закордонна відносилась взагалі як до всякого заарештованого, пропшовши всі установи почавши з дефензив, Брегіток, політичних дефензив та бараків м. Львова дістав реґістраційну картку і приїхав до Українського уряду.

М. Янковський

325

Відповідь на запитання.

Скляру
Ніведина
Грутта

1. Харченко Федір Григорович
2. м. Константиноград на Полтавщині.
3. Українець.
4. Середню, військової ни маю.
5. З Царьгороду через Болгарію, Сербію, Венгрію, Чехію
6. Нерухомости ніякої ни маю.
7. Ніяких не маю.
8. Голова повстанческого руху на Катеринославщині доктор Гелев. Заміщенника Кошовий Отаман Федорченко.
9. Родом з Македонії (серб) жив 15 років на Україні з вищою освітою, Федорченко домашня освіта.
10. Отаман „Чорна Хмара", Реків і Семенько.
11. Перші два з Катеринославщини, а решта Таврії
12. В Отряді „Чорна Хмара" було 500 чоловік, в другіх поменьше більш менш семинаристи і учителя, а також і селяне з Катеринославщини
13. Були озброєні добре мали кулемети, рушниці і набої з якими приїхали до Царьгороду.
14. Обезброювали милицію, нападали на красні обози і такими чинами озброялись.
15. Відносятся взагалі добре
16. Дуже ворожe
17. Так як і старшини
18. Нимає
19. Нибуло ніякіх

20 Займали на дуже короткий час і інституцій не заводили, против грабунків та погромів вживали розстріли, но таких випадків не було.

21 Дуже гарно.

22. Небуло ниякиx позаяк обивателі помогают.

23. Глядя до якого рядового, а командирів, комисарів, комендів 10 і 5 хатників безумовно в расход.

24. Такіх випадків у нас не було.

25. Такого випадку не було.

26. Деникинці катували селян, за що селяне ~~дуже~~ дуже ворожо відносились і де тілько попадут деникинця, то живого не пустят і тепер.

27 Цили віда Гоєва, а не казаки.

28. Взазамі до повстанців обивателі відносятся гарно.

29 Приймают, як займеш яку небудь місцевість так тут і ідут охотники до загонів.

30. Таємна справа про яку знає тілько голова і ~~сто~~ де які старшини.

31. Ни знаю.

32 Відділи харчуются разно, часто буваєт, що відбиваєш большовицьки обози, часто на іждевенії селян

33. Коси звертались, то селяне помогали.

34 З великою пошаною.

35 Про його вони зовсім мало знают

36 З великою пошаною

37 Весь час ждали і бажали перейти до армії

38 Про Тютюнника шла весь час така балачка що він заняв всю місцевість від Полтави до Київа і все підкидали що прийде на Катеринославщину.

39 Не чуте було.

40. Про Скоропадского і Денікина краще не нагадуй

41. Генерала Омельяновича-Павленка.

42 Добра пословина служила в армії УНР.

43 У нас таких не було.

44 Не було, і нема.

45 Нічого не помітно.

46 " — " — "

47 Настрій дуже гарний і боєздатність висока.

48 Набої головним чином, кулемети і рушниці

49 Потрібні старшини

50. Як раз в той час були ріжні части позаяк трімався фронт Врангеля і частини часто мінялись.

51 Цього не можу сказати.

52 Дуже ворожо пощади ні старшині ні козакові ніякої

53 Діжно, коммуністи та курсанти дуже боєздатні

54 " — " — "

55. Я прибув в числі 13 чоловік на чолі доктора Гелева з Царьгорода.

56. Думка одна дронинити Україну.

58 " — "

59 Проводилась, але ніхто не пішов, за це большевики палили хати і забирали худобу.

60. Пашпорт виданний Константинополь —

сокими Консулами, а візи дали консулами на переїзд через: Болгарію, Сербію, Венгрію, Чехославію та Польщу

61 Дуже вороже.

62. Не був при переході армії а був на Катеринославщині.

Повстанець Федір Карпенко.

3го лютого 1921 року.
м. Тарнів.

327

Відповідь представника повстанців
загину от. Кучера – В. Панасенко.

1) Панасенко Василь Прохімович.
2) Харьковської губ. Богодухов. повіту с. Каплунівки.
3) Українець
4) Загальна освіта – середня – військова Чугуєвська військова школа.
5) В сілі Каплунівка мало 40 дес. земли и будинки жилі та господарочі.
6) Іду з самого стана через Харків, выїхав 17/III, мав дневки у Києві 23/III в Житомирі 25/III, їхав через Полтаву, Київ, Коростень и Житомир – Бердичів и Шепетівку.
7) Документи яки мені були віддані от. Кучером від мене одібрано – большевиками на ст. Шепетівка разом з грішми, це було 27/III в 2ій годині дня, а в 8ій годині вічеру я вже втік и продовжував дорогу до кордону.
8) Начальник відділу от. Кучер его начальник Штабу и заступник. Вернидуб. Першого настояще прізвище Василевскій Г., а другого Панасенко. В. Т.
9) Начальник відділу родом з Харківщини з Високого Поселку, це під Харковом., б. Ротмистр 10 гус. Ингерманланд. полка, чоловік зі середною освітою. Про его помічники, вказано в п. 4. цього
10) Всех людей в відділи наличивается до 150 чолов. почти усі від Богодухов. и Ахтырського повітов.
13) Каждий має карабина або гуцулицю и крім того шабельку, одягнені во все своє, але-ж під одно в жупани – черні и шапки – черні; армат мается – дві, кулеметів 12. набоїв 150.000 шт. и 8 тачанок – вся кімната.
14) Зброя, набої и арматы відбивалось у карательних отрядів и реквизиційних.

До жидів всі виднаються погано, так що трудно сдержати козака щоб він ему де що не зробив, на дечкуя той дісціплині котру установив п. Кучер, козаки добре слухають и грабітанства и погромів не роблять. Судить за все сам п. Кучер и всі його суду слухаються. Як мы куди приходимо до сіла, то сіляне стрічають нас з радістю и дають їсти що хочем ні яких непоразумінних між козаками и сіляна ми не помічаю. З полонянымы большовиками: які не партійні то дають им тимполів и відпускають, а партійних вбивають. Комбеди и инші комисарьски установи при появленні нас втікають. Відділом видаються до сілян відозви о повсілістном повстанні проти комисарьскої власти — приміщники цих відозв будуть доставлені урядові У.Н.Р. самим п. Кучером, котрій має приїхати як буде звязок з урядом. Вісь заки стоять за головного отамана п. Петлюру. Про инші повстанчі установи при уряді нам не було звістно, позаяк не було до цього часу жадного звязку з урядом. Всі козаки як й цілий загін готов що дня бетись з большовиками. У нас зброє є, але нема культурної освіти яка дуже необхідна на Харківщині. На Харківщині є Большовіцького війська біля 80.000 чоловік, у самому Харкові гарнізон 40000 чел. из котрих є 4ри школи курсантів: єдна гарматна, єдна кінна, єдна російська и єдна так називається Українська школа Червоних старшин. Всі прочи військові частини є, всі з Кацапщини; и вони — усі як тільки почують де які повстанчій вибух, то вимагають проти його перших курсантів.

Командує отрядом
от. Кучер.
Его помощ. В. Панасенко
Начальник Кулеметної частини добр. Яковлев.
Начальник Гарматчиків
сот. Погорілко И. Т.
Начал. розвідки
добр. Ив. Ст. Лихолет
Информаційн. відділ і таємну розвідку між комуністичних інституцій провадю я сам.

Козаки

Макогоненко, Брилъ, Степанюк Кучінський, Деркач, Панасенко ці зі сіла Каплунівкі;
із сіла Пархомовкі:
Мирошниченко, Кучерявий Гнатюк Пересечкін Довгий, Шевченко, Панасюк Г. и Панасюк Д. Чернявий, Заканело и ще другі, но всіх так ~~з ка~~ не помятаю

Порушник. В. Панасенко

Кордон я перейшов біля ст. Кривин це за Словутою. До закордонних власти на ст. Здолбуново звернувся и спотикаючи там знаємою мені польського коменданта (він раніше був в Дікої Дівізії) то він мені допомог добратися до Львова де мені заарестовала Офензива II відділа. и відібрала у мене кілька прапірників Вольновіцкої газети. До уряду я був послан п. Кучером через те, що мы посилали раніше в все трех чоловік, але не вони не повернулись и от. Кучер послав мені казав, щоб я через добродія Бучастного, якого знає пан Волынец, постарався зробити звязку з ур. Ядом, або повстанчим відділом У.Н.Д. Про майбутнє я гадаю так: тепер тільки настав такій мент, який можно скористовати для наступу Української Армії на Україну, боятись що Вольновики могуть худко подати допомогу своим не варто: 1) Ці громадяне які вернулись до дому по демобілізації не підуть більш у нашу армію и 2) Ми усі даємо поруку, що як буде приказано, то зірвем усі мости які є на Харківщині и тим припинімо сяжно доставку війська, т. як вони будуть чінить ці мости по два місяця. До Россіян усі повстанці відносяться так, як відносяться сіляне до Саранчі.

На проїзд до Житомиру я мав фальшиве посвідчання, а від Житомиру и дали друге командировочне, перше до цього прикладаю, а друге и посвідчення Кучера и зроблю разом з роботами гастфе и френчем у мене знято большевиками при арешті на ст. Шапетівце.

О цьому мною було казано в Дефензіві як мене питали в Львові.

Більше писати нічого не
імію. В. Панасенко.

1) Кривуля Андрій Степанович
2) Українець м. Кобеляки на Полтавщині.
3) Представник від повстанч. ~~відд~~ загону на Полтавщині, яким керує Левченко.
4) В Сокільській вол. Кобеляцького пов. 3 десят.
5) м. м. Полтава, Кременчук, Київ, Ст. Ромодан, Бахмач, Київ, Фастов, Жмеринка, Проскурів, Сатанів (Кринцінів) ночував на ст. ст. Кременчук, Ромодан, Бахмач, Київ, Жмеринка, с. Турчинці Проскур. пов., і коли перейшов кордон 24 березня, то ночував в комендантів с. Товстого, м. Грималів 4 ночі, в Чертковi 1 ніч. во Львові в Бригідці 4 ноч. на ст. Роздільча 5 ніч. і тільки 9 квітня приїхав з Тернова. Все населення Кобеляцького, Полтавського, Кременчуцького і др. повітів де я проходив, і виявлявсь як повстанець до мене ставились прихильно
6) Негодовання на Совіцько-Комуністичну владу.
7) На всій містевості де я проходив крім. галичини населення, до Головного Отамана і уряду У. Н. Р. на чолі котрого він стоїть, відносяця прихильно

11) Ворожe

12 Ніякого Жару на ярмарках нема, бо і ярмарків нема (розгонят. під тим, або другим відом).

13-14 Як жиди так і Силяни берут кращи всього Миколаївськ, але велика нетання на гривні і Карбованці

15-16 На базарах продуктів нема і ціни високі хліб 800-1500 — сало 5000-7000 руб. сов.

Реквизиції проводяця, Силяни ставяця ворожи, большовики присміняют збройні сили.

Комбети на селах часто міняюця, і кожному громад. приходиця послужити в них. роботи в Комбетах іде або друк.

В школах навчання мало, поза як багато учителів позаарештовано, яко Контр-Революціонерів.

Большовики до учителів і духовенства відносяця ворожe.

Пошта і телеграф працію

Большовицькі урядові установи функціонірують. Але праця в установах провадиця того що кожен урядовец не Комунист лічиця мобілізованим і залишити своєї посади не може, бо буде притягнений до відповідальности як дезертір. А. Кригуля

1) Кривуля Андрій Степанович.
2) сам Улинівка Кобеляцького пов. на Полтавщині
3) Українець
4) За в клясів Вятського Алекс. Реального Уч. (Екстерн)
5) Скінчив 4-ю Чистопольську Школу Прапорщиків в Вересні 1916 року.
6) В Бревусівській волости, Кобеляц. пов. на Полтавщині 3 десят. (три дес.)
6) Від повстанч. загону на Полтавщині, яким керує Левченко. Переходив через села Василівну, Бригарівку, Андрейки, Ченакали, села Хорошки Юрки, Мануйлів і т.д., м.м. Кобеляки, Полтава, Кременч., Ромодан, Київ, ст. ст. ~~Бахмач~~ Кременчук, Ромни, Бахмач, Київ, Фастів, Жмиренка і проскурів, від проскурова пішотою на Сатанов; через Жмеринці, Кузьмин, Сатанов і колозаринцилів 24 по 25 Березня перейшов кордон.
1. Ніч ночував в с. Бригаровка, другу ніч в м. Нових-Сенжарах, потім по ст. Кременчук, Ромодан, Бахмач. і т. Бим
7) Посвідчення від керовника загону Левченка

8) Керовник загону Андрій Иванович Левченко
адютант Малевський, заст. Левченка 1) поручник
Садовий, хор. Матьвієнко і ват. Кикот —
(прізвища дієні без псевдонім)

9) Левченко громад. х. Левченки, Кішенской
вол. Кобеляцкого пов., скінчив Кобеляцьку
гімназ. і військове училище, має ранг (поруч.
Кавалерії.)

10) Сот. Бутенко, поруч. Садовий, хор. Колесник.
11) Кушка 1 др. Які адреси іх. певні я не знаю крім
Колісника який мешкав в х. х. Колесники
Кобеляцької вол.

12) Осенью 1920 перед роспуском загону в кінці жовтня
лічилось 4000 душ. подавляюча кількість
Силяни; із містевостей Константіногр.
і Новомосковского пов. Катеринославскої губ.
Кобеляцького, Кременчуцького, Полтавського
Хорольського, Золотоношского і част. Міргород.
пов. Полтавського губ. Після наказу, о роспу-
сці загону на дрібніші відділи, в листопаді 1921 р.
при Левченкові лишився 1 відділ (чортова сотня)
кількість 140 каз. який, до послідного часу
мого відїзду, працює.

13) Загін мав 12 кулем. Але при чортовій сотні 4 кулем. Вся сотня на конях з сідлами, чорт-мат не мав, а маєм радіостанцію, котра схована в селян.

14) Зброю добували більшість від большовиків, а то повст. силяни свого брали. Також і набої.

15) До всього населення повст. ставляця прихильно.

16-17 Як старшини так і козаки до грабіжництва

18 відносяця вороже. За грабіжництво Левченко власною рукою розстрілював, коли це виявлялось.

20 Вся справа урядова передавалась місцевому населенню.

21. Взагалі все населення, до повстанців відносиця прихильно, за винятком тих які заняли посади: Комісарів, агентів і т. ц.

23 Большовиків рядових котрі не оказують великої упертости роззброївши пускають в противнім разі б'ют. Комісарів, і Комуністів після допиту б'ют всіх. За Комісарів допитуюця силяни.

24) Повстанці на амністії не звертають уваги ~~[illegible]~~ большовики тілько об'являють. Пока піймають повстанця, а потім розстріляють це добре відомо.

25. ~~Взагалі~~ Ніяких переговорів не було.

26 Поляків у нас не було, що торкаєцца Деникина, то дуже заможні силяни ставились ніяково більшість відверто.

~~Відділи~~ повстанців скарчують силяни.

Як старшини так і козаки до Головного Отамана Петлюри і уряду на чолі котрого він стоїть відносяцца дуже прихильно.

За генер. Тютюнника за поставщини мало знають, тілько чути, що єсть повстанець Тютюнник.

Більш усього знають Павленка-Ошельяна і Гулого.

До Скоропадського відносяцца вороже.

42) Повстанців козак в армії служило ~~[illegible]~~ мало

43 Розочарування в большевізмі.

44 Нема

47 Дуже гарний

49 З наступом вести, коли предбачаєцца велике повстання, потрібні як зброя, так працьовники всякі.

50 14 дівізія. 1о Кінної армії Буденного 7 дівізія піша. Крім того разні відділи кількості 10000 приблизно.

52 Деякі ворожи, але єсть що добре відносяцца

57) Я думаю, що вже недалеко той час коли наша батьківщина буде звільнена окупантів, Кацапів. Кожен із сил я переконаний в тім, що весною буде переворот, що прийде Петлюра.

58) Взагалі все населення переконане в комуністичнім раю і упевнено що буде переворот.

59) Мобілізація за 5 років, Унтерофіцерів до 30 рок. ветеринар. і фельшарів до 40 р. більшість цих моб. дома, а частина яку і забрали, та я виявляють, що служат-поки роспукається дерево!"

60) Мав документи Красноармійця, команд. в Подільську губ.

61 Ворожи.

62.) Винуватять себе, в тім, що не підтримали в тяжкий час.

Представник А. Кривуля

53) Роздатність ворожих відділів, як видно із висловок самих красноармійців, плоха. Підтверджуєся висловлення одного із командірів кінної розвідки 63 полка. він мені так сказав: „Нас прислали сюди ловити дезертирів та бандитів (партізанів), але прийде весна я сам с командою піду в бандіти. На фронт стати мы не годні, бо не маєм ні амуніціи, ні зброї досить, ні коний, ні обозу."

54) Н-к Кобеляцької пов. міліціи і військовий комісар Баумановський (латиш), і комуністи Сердюк і Чесак. (Бригадіровскій вол. Ком.) Який розстріляв в січні місяці цього року в Бревусівській вол. Кобеляцького пов. 12 душ сили ріжних хуторів, нічим не винних.

55) Перейшов кордон 24 березня, коло Сатанова. Явився до Коменд. с. Товате, відтіль мене направили до контрольної в Грималово, потім до Чорткова а відтіль до Львова до дефензів, чотирі дні в бригадці сидів в Яловіцях 5 і вже дякуюче одній людині сказала що ві Львові есть полков. Кузьминський котрій мене направив сюди.

Поляки відносились байдужа.

Зачіп Левченка 3 1920 року травня місяця

Матвієнко

Шуба

Зараз в Кобеляках — штаб 7 тієї дівізії (12 армії)

62, 63

Мухамет-Гарі ком-р полка буденного армії (14 кінної дів.)

Х. Тихони — Григорий Самойлович Тихоненко

Петро Панченко — Панченки.

Романець — Народний Судья Нових Сенжар

Татьяна Трохимовна

Пригарівна — Тристан ~~Степан~~ Михайло (коваль)

Бабайківна — вчитель Бойко

Панченко

Переяславський повіт — Чорний

Новомосковський — Матвієнко

Кобеляк. — Левченко

Степан Григорович Дерид — Харьків Телеграф Центр. стан (вокзал)

Стрельченко Дмитро Дмитрович Контора Служби Пути Полтава

1)- Андрій Прокофієв Черноус

2)- Весні Терни На Катеринославщині Кревой-Ріжськ повіту села В-Тернів

3)- Українець

4)- Вище-початкову Верхеднепровску школу
Школу Прапорщик Одеску 1-шу
Українські армії командіром бронепотяга Вільної України

5)- Немаю

6)- з Катеринославщини; через м. Олександрію м. Чегерин. Бобринськ м. Цвітково, Христиновку, Вопнярку, Жмеренку, Гречани м. Камянец Подільск, через річку Збруч на Скалу. ~~до~~

7) Нема ніяких.

8) Ком. Пестушко (Блакитний) за містн. Черноус (Гнибіда). на штабу Гніненко (Вовгура)

9) с. Антовка Катерин. Техник. військовий осв. Поручик. начал штабу агроном - прапорщ.

10)- старшин бракує. підстаршин досить

11)- Із околиц Кревойріжся і Олександрійщини

12)- Поки витущині літучі отряди по дескільно чоловік і іде підготовка

13)- При кулеметах і рушницях - кінота.

14)- Розорушали міліцію та дрібні отряди красних. також і набої

15) До жидів ставяця най вороже та до кацапів до останих Коректно

16) - Старшини проти всяких грабунків і письмо стажать за повстанцями

17) - Грабунків не помічало, а навпаки козаки стежать один за другим

18) - Суди єсть складаються із козаків. більш свідомих при членах повстанкома від. кажно. полку по 2 чоловіка

19) - Постанови суд. виноси оголошував при загальних козацких нарадах затверджував повстанком

20) - При заняті міста або села назначався Комендант міста котрий мав Комендантску сотню котра і стежила за всеми подіями козаків.

21) Відносини Інтелігенції та селянства дуже гарно особливо медичний персонал

22) - Непорозуміна не бувало, а як бувало то дрібниця

23) - Козаки відносяця до красно армиців мобілізовано гарно, а до Адмінострацій вороже і росправи суворі до 5-10 хатних теж по услугам самих пят і десяти хатників.

24) - Амністію вносено часто і влада до дезертирів отправля після явки до казані а останіх сажано до вязниц та ростріли

25) - Переговори вели на тему більш обмани як прощеням по довіря ні раз не було

26)– Поляки в районі наших операцій небуло
проті деникена дуже ворожі

27)– Розпорядження та відозви відаються чисто
національного характеру

28)– Обеватели нарозпорядження ізаожуються і допомо-
гають.

29)– Ворганізації постанців бувають по усмотренню
контр розвітки і повстанкома

30)– Відбувались ісключно повстанческих Комітетів

31)– Обговорювались справи питан повстання та
о прихильності селян

32)– Харчова справа уся із селян

33)– Увесь час звертались і селяни дуже охоче допомо-
гають. і харчами даже і грошовой ~~[illegible]~~ справі

34) Старшини відносяця до Головного атамана
Петлюри дуже довіряють

35) До уряду теж відносяця гарно і з довірям

37) Козаки відносяця до Атам Петлюри дуже
з довіря і рахують як най певнішу людину до
українскою паріду

38)– Цетаю легулярну армію вірними братами Котр
борятся заодно із ними

39)– Згадують Ат Тютюника я великою ватанека

і дуже вірного бо занего тілько чули в Катеринославщи і приходиця ізясовувати селянам про Ат Тютюника як за борця за український нарід котрий бьется завсіди українского наріду і їх оттересів

40) — За Ат Тютюника в раіні Катеринослав ніде ніхто ни видав

41) — Про бувшого Гетьмана Скоропацкого ізгадувати нехочут рахують єго другим Миколою.

42) — Генералів незнают а знают як Українски ватажки котрі борятся за селян більш знают окрім Ат Петлюрі слідуючих Омельянови Павленка, Ат Тютюника, Гулого всім довіряють

43) — Козаків котрі служили в українски армія пошти нема на Катеринослав.

44) — Пошти усі повстанці були мобілізовані і дезертировали рахуючі большовики чужинцями котрі бьются із українцями

45) Були преставники від Врангеля в 20 році котрі пробували таємно склонити повстанців до Врангеля котрім невдалося,

46) ——

47) ——

48) — Настрій дуже вес час. гарни боєздатністю хоробра

49) — Повстанцям нужна кулемети та рушниці, в достач

50) — Відділах більш потрібно культурної сили

51) — В раіоні Кривой ріжки та Олександрі ростанова — Армія Буденого —

52)- Кількость на щитуїтся до 60000 тисяч. по-
помичається розвалъ

53)- Ворожі відили відносяця до Козаків та
старих дуже суворі розстріли і стезаніе і
конфескація імущества і всю рідню сажалют
у Вязницю

54)- Боєздатність ворожих ми гарно вдоволь
набоїв. і вісправності

55) В раіню Катеринославщи Кар батальони,
Бабочкина і вся буденого армії по назначенію

56)- Кордон перешов проті Скали, закордонна
влада відносилася нездовірям недивлючіс
на папери як цівільної людини отправили
до Львову у лагер. вікнь удалос проникнут
до полковника Кузмінского котрий направив до
уряду. Роспитували ~~ти~~ відкиль родом і чого перей
границю.

57) Із Катерин. знав сам про уряд. котрий находиця у
польщи

58) Я думаю про Май-бутне що начат повстання
время бо селяни самі начинают. старики і просят
від нас допомоги як відомим їм.

59) Відомості ~~дуже~~ бадері головне що справа наша
дуже гарна і ~~[illegible]~~

60)- Мобілізація непровадиця тілько розверстка
хліба та скотин

61) Документи Учительски нібито я одправлявся до Камянець подія до Університету

62) Дорослі Селяни відносятся як до чужинців а, повстанці як до самих гірших ворогів

63) — Про відступ Українскої армії кажуть, що Уряд не помирився із Поляками і через те одступив а, 20 році вспомин пошти не було

А Чернов

338

П. Генералові

Шоппонникові —

Урядовець Славінський з Волочиська доносить що по тим відомостям які він одержав, населення мало поінформовано про нашу владу. Гарно інформує Савінків —.

З того боку люди пікають щоденно.

10-го квітня 60 дівізія погрузилась в Проскурові і стояла в вагонах, чі відїхала не відомо. Прикордонні війска підтягуються в напрямку на Камянець —

17/IV 921 р.

А. Мамонтов

1) Вмитатюк Тадот Іонів
2) Українець з Київскої губ. Уманського повіту
3) прибув з Волині з м. Здолбунів.
4) в Уманському повіті Тальянської вол. С. Камянече
хату і пять десятин землі з повною господаркою
5) бував в Австрійському Дубенському та рівенському Повітах
6) всі громадяне котрі складаються із крестьян чеслів та
7) жидів бажають тілько Урн. нач. голови. Ат Петлюри
8) всю в кожнім селі есте просвіти та театральни
9) Укр. гуртки та кооперативи. бував и вів розмову
10) в селах: Лідаво, Урвенка, Гульча, Ивачків. остр пов.
Глинск, Погдошів, Здобниця, Загоровщина, Старомильск
і Новомильск рівенського пові. Мирогоща Варковічі
Дубенського повіту.
11) Совітської влади селяне боятся як вогну.
12. Торг на ярмарках іде гарно за польскі марки.
13. Євреї найрозше приймають марки польскі
14. На базарі продаються всі продукти
15. Борошно 1200 мар. соло 150 мар. Картопля 100 мар. Говяд. 80 мар.
16. Польски Уряд. робе реквізіцію по 5 пуд. з десятини хліба
17. селяни одні дають а другі не дають.
18. Виходили величезні скандали і арешти.
24. Навчання в школах проводиться на рос і Укр. мовах
25. поляк відносяться до вчителів і Укр. з повагою.
26. Не служив до Большевики. Шукали мене і зараз не працюю
у поляків а в 1919 р. працюва при Укр. Ур. Комісарам.
41) польська влада придложила гром. прийма підданство.
49) Сюди прибув до фракції заліжничників.
Додати можу що богато заліжничників Українців на
Волині бажають працювати на користь У. Н. Р.
в розі потреби для чого мене і надіслали

навіть був випадок що убили 3 ті хатників

21) Дуже презріням і знидоволиням.

22) заставляют. насильно.

23) В широком масштабі но українського мало рідко попадется українська газета тілько руска і прекажном. полку є театер. у вагоні пульмана.

24) тілько в селах а міста великіх ні на почві голодовкі. закриваются всі вищі учені заведеня і учетилі утікают заграницю

25) Дуже слідят і чуть подозривают і арештуют по нитральні полосі за арештовано 40 учетилів і попів.

26) Дуже добри но чиновнік відказуются відслужби то іх заставлят насильно

27) Слабо на почв. голода і зату платню що труду ні оплачивается, хто кумуніст тому

28) поек.
совіцкими

29) ни працюют. но плонтаторив заставлят сіяти бураки. підготовка осіни для роботи. заводов сахарних

30) ест. в. Городецкім і Вишнівецким заводах

31) Городецкім і Вишнівецким заводах.

32) Ні

33) більше із жидів

34) звчайно

35) Оголошеня тилько бідноти і ~~ноїди~~ поступают. і замежні селяни тилько щоби спастись мобилизації.

36) м. Смотричи Шлапак. м. Фрамполь Вільчинскій а большевик Кумірн.

37. волосних милиція із месцевих. но є як котролі із армії із Бідноти числі 12 ч.

38) як нила котроля із армії, дуже слабо

39 Ест. 4х. чоловік відирается селянами із бідноти

40) дуже презреням.

41) ничатав.

42) нибачев бо тілько шла підготовка

43) ні

44) ні

45 абачів коменці коні жирні і красно армейці особино кінота одіто николаевску одиг а пехота ест удомашнім. одягу

46) коні жірні

47) Ні

48) В. Гусятині направили в Копіченці до Котральної палати і Четків польску Дефензиву

49) Я приїхав за інформаціями і літературою і казівками зо штабу Дієвої армії Петрокова

Підхорунжії Музика

1) Музика Онуфрій Андреєвіч

2) Україниц. с. Поділя. Каменецко повіту села Велик-
кого Карабчієва

3) З. Поділя

4) в. Канецком повіті с. В. Карабчієве

5) с. Скінча і Гусятин Гусятинскі Слобітці
друга і польски ~~дир~~ дирензиві в Чернікові і на

6) Дуже прихильно і показували куди можна
і ти обмежати загарадительні отраби
і також прихильно і всі інформації
можна узнати тільки відпохів і учетилів

~~7) Фронтова полоса против комуні і змечала~~
~~дефранізованасьть і дисиртирева~~

7) За Українским урядом. бо Петлюра давав
нам жити все твоє що маєш &.

8) Дуже багато і селяни відносятся прихиль-
но до уряду У.Н.Р.

9) Дуже жалуют і кажут що маємо
батька но нивміли шанувати.

10) навіть дуже багато і відповідали мені
хотіби тепер. і шла армія Україн хоть мала
сила. і ми ~~вв~~ всі пішли бо ми бачемо
хто нам бажает добра.

11) Дуже ганебно і ни починяются наказа-
но кваз іздах волосних требуют старого
права

12) с Початку заступу совідцкої влади і щли ярмаки і брали коний. а потом зовсім прекратили ярмаки

13) Понагранична полоса і жіди прийшли тілько николаєвски.

14) николаєвски і украински тілько тайно

15) Дуже дорогоно на украински на половину дешеше. як на совіцки, а николаєвскі на пять раз дешевше.

16) типер зовсім ни прадаются тілько мает право селянин продати 1 фут масла

17) Ушірним темпом. за 19 рік і за 20 р. і розклатка за 21 рік є.

18) Дуже призріня і нидаютно заставляют на сильно.

19) Були кінчились налогом контрибуцій шесто 7.000. забрали 13000 пудов хліба

20) Де якіх селах совсім немается таких ~~відем~~ комед зовсім ни прізнают тілько соцки і староста. а як такові комбеди ест то тілько слушат для блізіру і навіть передатут дещо такого цікавого як рекрутів сповістит щоби сховався но бувают вікадки що тятихатник і видае то і го селяни прислуджуют

1) Городник Юрій Юрєвич 2) Полтавської губ. Полтавського повіту Дмидівської вол. с. Дмидівки 3) Українець 4) Середню скінчив Новочеркаську козачу військову школу 5) в с. Дмидівці убатка сорок десятин земли и хата 6) З Чигиринського повіту з місц. в районі Мотриного монастиря через с. Бондурову, м. Елисаветград, Кременчуг, Полтаву, Лубни, Київ, Тимирязєвка, Проскуров, відкіля пішов пішком не с. Хоменці де почував на м. Тарнаруду де перейшов кордон і голосився польскій жандармерії відтак направили на Грималіс Чортківи в дефінзиву в армії відкіля мене направили в ст. роздельчук на Яловиці відтіля я звернувся до полковника Кузьминського який мене направив в Тарнів 7) Посвідчення від Отамана Гайдамаків Холодного Яру 8) Отаман Деркач. Заміщник Петренко (нач. штабу) Отаманенко 9) Отаман родом із села Мельників ст. російської арм. Освіти не знаю, Військова 4 школи прапор. Заміщник Курінний Курінний Холодноярського куріня родом з с. Прусси (Михайлівка) народний учитель, військову школу скінчив в казані яку не знаю. 10) 1) Шептун, 2) Васеленко Семиз. 3) Семен Чучупака 5) Гжаленко (Вихрест) 6) Ковальцов (Орлик) 7) Темний. 8) Апілат 9) Махиня, 10) Гриценко. 11) Кваша 12) Ільченко 11) Шептун Курінний, українсько арм. род. з волинської губ. 2) Сотник старш. в миргородського полку С. С. з Полтавщини. 3) був комендант полку Холод. Яру в бутнинах в арм. 4) ст. рос. арм. повернув з німецького пол. з с. Мельників. 5) ст. рос. арм. 6) курінний Запорожської січі. 7) Капітан рос. арм. служив в денікіні родом с. Грушківки Чигир. повіту. 8) Полку Байди Вишневецького род. с. Грушківки 9) стар. Укр. арм. с. Грушківки 10) старшина Укр. арм. С. С. 11) стар. пол. Байди Вишневецького 12) бувш. курінний козуря. Мамай курінний куріня Білого Яру народні учитель із с. Тинек Чигиринського старшина

12) Кількість не може бути визначена позаяк в судах
роспущенній и тільки так званий бурлацький елемент
в числі прибл. 60 чоловік живе в лісі в землянках це
більше старшини та козаки Української арм. з
подавляюча кількість людей бувших в відділі з околиць Чиги-
ринського черкаского та Єлисаветградского повіту
були також полтавці
13) постійні люде озброєні дуже гарно, кількість кулеметів
захованих 8 часть кулеметів передана сосідньому
кінному відділові, чорно ліскому полку отам Хмари
в котр. мається 12 кулеметів. з тим же відділом пра-
цювала часть кінних наших людей. (14) часть зброї
осталась від от. Чучупаки остання була відбита
у большевиків и знесена приходившими в відділ зі зброєю
Набої поповнялись за счет большевиків, з потягів
і пароплавів на дніпрі (5) до євреїв повстанці ставлять
вороже, але це припинялось командованням, до имущої
реляси ворожнечи немає (6) вороже (7) так вороже
(8) суди під час потреби вибирались із старшин
19) один із приговорів (розстріл козака Ковалю за грабунок
в м. Чигирині 20) охорона міста патрулями та
вивішуються наказ, 21) гарно. 22) не було.
23) Большевикам взагалі пощади немає, із комбатів
караються тільки на котрих кажуються селяни, а орга-
нізації их розгоняються 24) Два рази кінчалось об'явле-
нням повстанцями амнистії тим большевикам
котри перейдуть на сторону их на об'явлення червоного
терору був об'явлен чорний терор. (жертв [illegible])
25) не було 26) поляків не було, до денікінців вороже
27) Від імені гайдамаків та повст. комітету
28) прихильно, з допомогою 29) приймало участь з допомогою
30, 31) не було 32) Харчуються зібранного для большевиків
розверстки, допомогають селяне та минають за цукер
купують (33) допомогають, 34. 35) більшість стари
та постійних козаків служило в армії У. Н. Р.
а тому рахують и своєю владою и центром
и отамана Петлюру головою, це має вплив на
повстанців из сел

39) Згадують, єсть балачки: чого він десь сидить по за границями й шов би знову. Партизанство його всі знають, а за ним б пишли 40) не [illegible]
41) Згадують вороже спізнуть не має.
42) Тютюнника, Гулого, Павленка, єсть балачки що гарно як би вони прийшли на Україну, щоби керувати повстанням и обєднувати повстанців
43) Постійного сотава вилика більшість служила в У.Н.Р.
44) Мало була частина переходить з буденовскої армії, виключно козаки Кубанці, Чорноморці
45) Немає, 46) спізнувають 47) із балачок 5 козаків У.Н.Р.
48) Перемінний, 49) потрібно набоїв підривного матеріялу 50) культурні сили 51) 14 армія 52) невиясненого
53) Вороже 54) після відходу з фронту почувають розгляди
55) Дубовик, Руденко, ~~[illegible]~~ Лопата 56) в містечку Тарнорудї, гарно, направили в команду в Гриналів
57) Зі Львова полковник Кузьминский
58) В відділі та селяне велику надію покладають на отамана Петлюру й регулярну армію. Мій погляд, що добиться звільнення України можно широкою працею в тилу у ворога, розложенням черв. армії та одно разовим вибухом повстанця з допомогою відомих ватажків У.Н.Р. та частин регулярної армії
59) Настрій селянства дуже гарний, для повстанчої роботи котрий треба скористать, на цю весну. Національна свідомість серед селянства поширилась.
60) Проводилась більшість мобілізованих особисто бувших в повстан. відділах не пишло
61) Свідетельством о болезні, та посвідченням від Полтавскої Пост. Врач. Комісії та командів відорвав, із зброєю в форм. 1 кон. армії 62) Вороже з недовірям 63) Про 19 рік винуют Деникин, потрібно помишав нашій справі і сам собі, а про 20 рік балакають ретто. Де это винує поляків.

Арко Городоний

Опросний Лист.

прибувших з Камянця-Под.

Учителька Камянецької початкової школи на підвалину Ніна Сенгелевич і завідуюча Сирітським приютом Надія Романченко оповідають:

1/. З Камянця вони вийшли 6/III б.р. в той час большовиками був виданий наказ розібрати всі рунки і забори для улаштовання нар війську, яке мало прибути на протязі одного тижня до 40,000 чоловік.

2/ Селяне страшенно ворожо відносяться до большовицької влади. Чекають і вірять в визволення тільки Владою У.Н.Р. на чолі з Головним Атаманом Петлюрою.
Страшенні репресії приміняють большовики до Українців. За виявлення себе Українцем арештовують і вивозять в глуб Росії.

3/ Учні Середніх шкіл з III і до VII кляси взяті на учот для мобілізації.
Мобілізовано до цього часу від 18 до 25 років.
Взято на учот від 25 до 40 років.
Мобілізація пройшла добре. Майже всіх мобілізованих вивезено до Росії.

4/. Школи функціонують. З IV кляси вводиться російська мова, як обовязковий предмет.

5/. Кооперація закрита. Взагалі жадної торговлі немає.

6/ Гроші Совітські майже зовсім не ходять.
Великий спрос на українську валюту, яка являється майже одинокою, за яку можна щонебудь купити.

Високоповажаний

Пане Генерале.

Копія. 346

Протокол зізнань.

Прибувшого з України з м. Казатіна Офштейн Меера. При опросі показав: я посланий Бойком і Стеценком 2 Травня с.р. до Полковника Кузьмінського з доручення м: I/ Отримати пісьменне уповноваження Комітету/Казатінському/концентрувати біля себе сили і отрядам,щоб слухались його наказів. 2/Послати білш відповідних людей до комітету, бо приіхавша панночка нічого не поінформувала і 3/ Уладати грошові справи,бо у комітета немає грошей.- Всі ці вимоги я мав передати полковнику Кузьмінському.-

Я також одержав задачу у Камянці звязатись з Бондаренком,або професором Боером і передати їм запитання Романченко,щоб при допомозі професора Боера найти Марусю Добі,ачерез неі Недужого і щоб вони приіхали до Тарнова.-

Вона щоб іхала,як сестра ста шини дівізіі генерала Безручка/?/,а також прохання Біднова узнати в книгарні "час" що сталось з книжками Катернославського видавництва "час".-

Всього цього я не узнав,бо Бондаренко повів мене в "чека" не повіривши,що я посланий.-

Кордон перейшов I0/5 в селі Піднилип'я,біля Оринiва і мав явитись до Постоловського в село Новосілку, до якого мене спровадив Бойко, але я з,я вився в Скалу,де мене заарештували і препровадили в Чортків. З Чорткова препровадили до Львова..-

Привіз відомості про большовиків,план станціі Казатін і шіфрований лист від сотника Стеценка.-

Шифр я можу розібрати.- Я маю 30рокі,еврейськоі національности,працюю в повстанчеській організаціі в Казатині.

П. П. Офштейн

I8/5 - I92Iр.

Допитував Міхайлов

Певно: Сотник Гаврилов

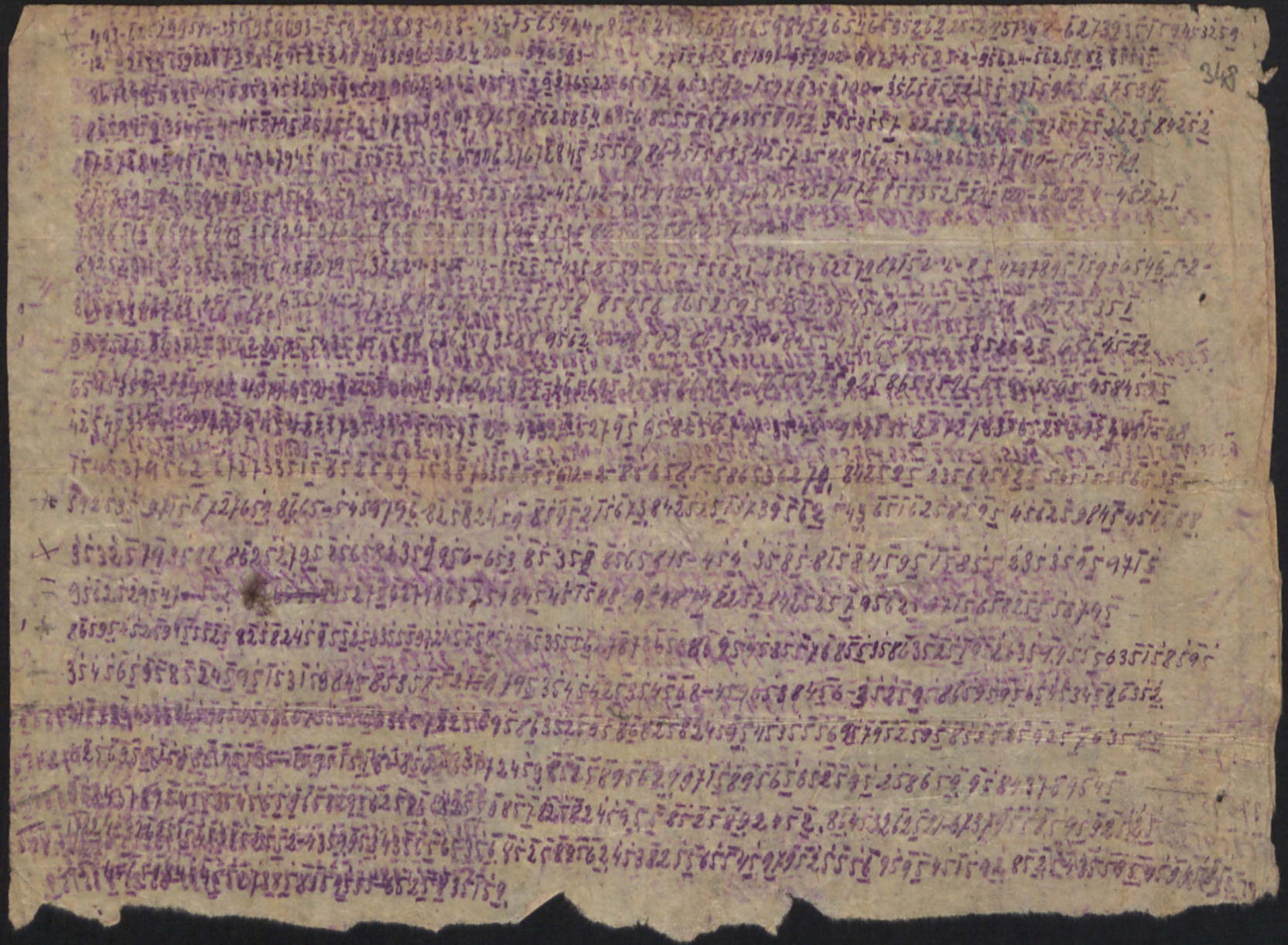

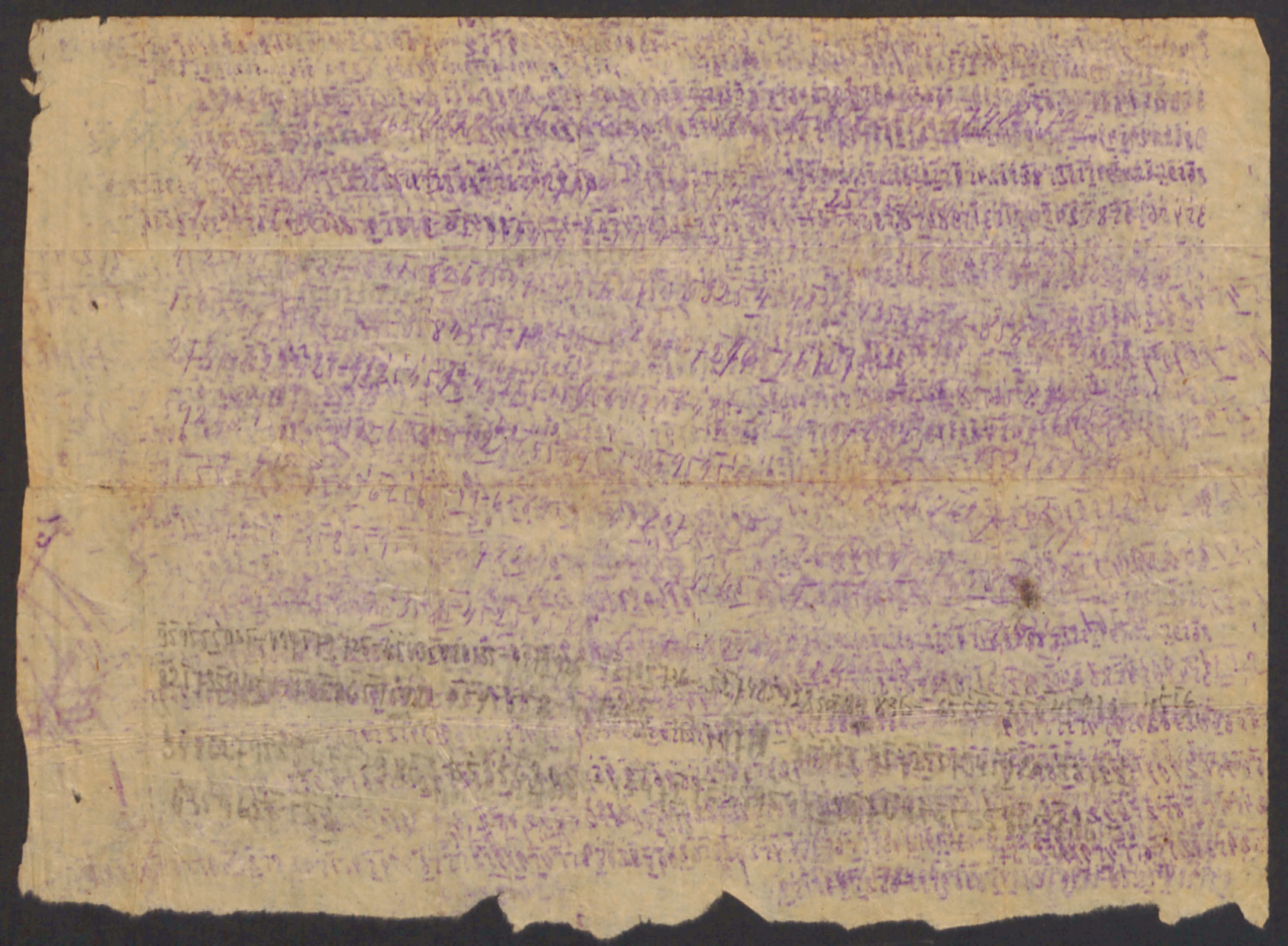

349

Розшифровка від Бойко

18/V-21 року.

493 / 62

394. Чудпов 395 Романов 396 Апуштоль

388, 389, 390 Матов. 41 случ кіннота

Котовскаго штаб Таращ. 25 д. 8. церква.

8 черв. румунскій кордон ... 12 штаб...

Жмеринка особ. відділ... 200 ... демобіл. ...

по 1891 від 1902 всеобуч 5-2.....

іншаго нема, телефон. станц. абонент. 65.

службов. завід. матер. складом Гервіч

(Укр.). тимчасово Бачинскі каміс

Гардієв Росс. щоденно запас дров на 6

ар зараз запас 15 куб газу смаски на

місяць, другова нема начальнік

7 уч. Калер ченстаховскі комісар

нансен жид.. склада з пічапека

.... після осені станц. буд. ціли

службовці до праці недбали собо-
тирують, дезертирство карається
розстрілом відправкою примусова
работа, висилки на мурманську
зараз одмінено рабочі робіть 8 ка-
нторскі 6 гадин останні по борбі
с труд. дезерт. .....
... радівіст службовц. караіут нахві-
ліну золішівші працу платнія та...
Залізничн. нема світа паліва достав.
воскреснікі воскреснікі іс работ чіст для
всіх службовців залізн. шкіл ст баршчі
21 перевіазано влада..... кігзаглап....
.... бропвіг бірз. залізштце, боршчі коіка,
....невідомові команд сія округі .....
.... Вініца 530 крстен 527 бобрінска
538

Більш розшифрувати нема змоге

Сотник Галайд Полярк

350

Д. Таємно.

Повстанчий Звіт до 18/V-921 р.

Мапа 1:200.000. Ч. 7 М. Львів

Посланець від Бойко з Козятина, Офіцер Мер до років, національність єврейська, з міста вирушив 27/V 21 р. кордон перейшов 10/V біля Сколи, до Ввід. прибув 18/V подає відомості:

1/ Послано з наказом: 1/ отримати писаний наказ (уповноваження) проводити роботу. 2/ Просити видати наказ для повстанчих відділів, щоб вони підлягали комітету.

3/ Одержати гроші для комітета. —

4/ Послати до комітета більш відповідних людей. —

5/ Передати донесення зашифроване і плян ст. Козатин. —

6/ Передати відомості про війська і повстанчі відділи, що відомі комітету і узнає по дорозі. —

7/ По відомостям большовиків (офіційно) біля Балти оперує заболотний і инші — сили до 12.000. Туди посилаються війська. —

8/ Михо в районі Монастиріще. — Сил точно не знає. Він упорно відбиває большовиків. —

9. „Тугач" (Звіт 7. 5) і Орлик (Зашифровано — і неможливо розшифрувати). —

10/ Організація комітетом ведеться по селах і розвідка по Волині. — Голова Ком. Стеценко, пом. Бойко. З'язок старий. Пароль необхідно змінити. —

Сотник Галицький Полуковий

351

П. П. Штабу при Г. Н. В.
Сотник Ващенко
29 квітня 1921 року
ч. 10
м. Тарнів

2882

Наказ ч. 1
31/V

Вх. ч. 142
11. V

Пану Генералу Тютюнику.

Рапорт.

Свого числа я відбув, згідно словесного Вашого наказу в службову командіровку до м. Вартова.

Сотник Ващенко.

352

Поручник
Кінного полку Київської
дивізії
Павло Сумароків
11 травня 1921 року
ч 7
м. Тарнов

П-ну Генералу Тютюннику

Рапорт

Доношу, що сього числа прибув з козаками Миколою Цебулею, Яковим Касьяновим і Засалем Саранюком, в Ваше разспорядження.

Поручник Сумароків

353

Таємно

П. Начальнику Повстанчо-партіїн.
Штабу при Головн. К-ді Унр.

Ходатайствуючи про відправлення зазначеного Сотника з свойого боку рахую його цілком здатним для зазначеної праці і людиною певною.

Комдівом при його розмові в цій справі принципове згода дана

12/VI. 21 р. Нагородив 1 зам. Інж. Відп. Стиж

Прикомандирований
до штабу
1 Запорожської
Червоної 12 дня 1921 р.
№ 31
[illegible]

Начальникові штабу

Рапорт

Прошу Вашого клопотання перед головним командованням партизано-повстанчеського війська армії УНР о дозволі мені втуправитись для праці в тил ворога

Сотник Мамонтов

Поручник
Штабу Нар. Пов.
Організації
1/V-21 р.

До Н. Генерала
Тютюнника

Рапорт.

Відїзджаючі в службову командіровку, прошу Вашого распорядження, аби я був залічен на добове утримання. Позаяк тут залишається моя дружина, котрої ~~доручаю~~ одержувати добові гроші.

Дружина „Аделаїда Пащенко."

1/VI-21 р. Пор. Пащенко.

Видати дві писарі марок дружині Сидоров
Добові до Сотника [illegible]
Наказ п. 37 з 8

355

Поручник
4
Кінного полку
Київської дівізії
18 Червня 1921 року
№ 9
м. Тарнів

П-ну Генералу Тютюннику

Рапорт

Доношу, що сього числа відбув до полку в м. Александрів з козаками - Цибулею, Касяном і Саранюком.

Примітка: Посвідчення ч. 321.

Поручник Сумароків

21

356

Начальник Штабу

Запорожської бригади

"[illegible]" червня 1921 р.

№ 7745

Харків

Начальнику Штабу
повстанських військ УНР.

Рапорт.

Доношу що цього числа
прибув в Наше роспо-
рядження —

підповковник Ґрненко-Чорний

357

Начальник
Розвідочної частини
штабу 2 Запор
Бригади
" 15 " червня 1921 р
749
Тарнів

Начальнику Головного
повстанчеського штабу
Військ УНР

Згідно наказу Н-ка
штабу Запоріжської ди-
візії цього числа при-
був в Наше Роспоряд-
ження.

Сотник Ковальчук

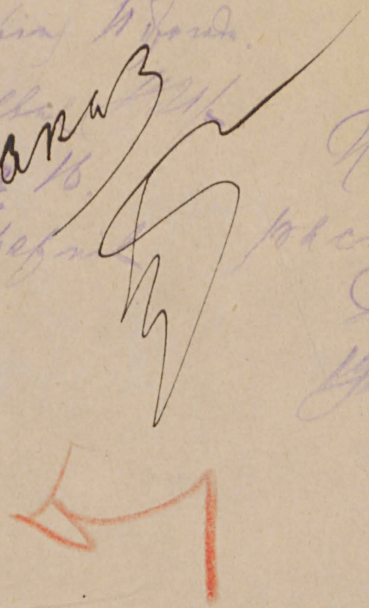

359

Молодш. старшина
28
піш. стр. куріня
15 червня 1921 р.
ч. 8

Пану Генералу Тютюнику

Рапорт

Цього числа згідно прид-
пису к-ра дівізії при-
був в ваше роспоряд-
ження, додаток прид-
пис. від 13 червня
ч. 775

Хорунж. Литенко

Д1

360

Урядовця по дорученню
Гетьмана Мазоннику
по Державним справам
Олекси Бошка

Високоповажному
пану Гетьману Ю. Мазоннику

Рапорт.

Я 16 червня 1921 р. виїжджаю із м. Тор-
нів, до м. призначення поважним
Державним правом У. Н. Р.

Підпис О. Бошка

1921 м. Торнів.

7-1

361

Прикомандірований
до Партізанск. Повст. Штабу
при Голов. Ком. Військ У.Н.Р.
Підполковник Закусило
18 червня 1921 р.
№ 23
м. Тарнів

Генералу Тютюннику

Рапорт

Доношу, що я сього числа відбув в м. Каліш в распорядження начальника 3ої залізної дівізії

Підполковник Закусило

Видано
Добов
за 18/VI

Пану Підполковнику Добротворському

Я подав через Вас Рапорт, на імя Генерала Ю. Тютюнника о виплаті з 1го жовтня 1920 по 1го жовтня 1921 р. [illegible] класу ще обіцяв Генерал Ю. Тютюнник, як я їхав на повставщину, і платня буде і довше провадити по V класу при подачах 4 к. С. Д., подорожчаю по важним Державним справам [illegible] до [illegible] на подачах

[illegible]

363

Парт. Повет. Штабу
при Г. К. В. УНР
Сотник Цащенко
13. травня 1921 року
ч. 20
м. Шарпів.

Начальнику Парт.-Повстанческого
Штабу при Г. К. В.

Рапорт.

Сього числа, згідно Вашого наказу, відбув в службову командіровку до м. Варшава.

Сотник Цащенко

Наказ ч. 3853

Видати [illegible] в кількох [illegible]

364

Юнак
4-го
Київського клин.
полку
Юрко Каменицкий
№ 1.
„1 травня 1921 р."
м. Тарнов.

Начальніку Партізанско-
-Повстанческого штабу. при Г.К.В.І.Н.Р.

Рапорт.

Доношу що цього числа відбув в служебну
командировку до міста Львова в распорядження
підполковника Кузмінского.

Юнак Каменицкий.

Наказ ч. 36 82.

Представник
Д-го Повстанчого
району
12 червня 1921 рок
Ч. 1.

Наказ

365

Пану Генералу
Тютюнику

Рапорт

Доношу, що зо мною в Д-район
відправляється хорунжий Хан-
дусенко бувший старшина
отряда Карого

Поручник Лешків

366

Хорунжий Бояр

Василь Шевченко до п. Генерала Тютюнника

В травня 1921

м. Варшава

Наказ ч. 38 82

Рапорт

Доношу, що сього числа я прибув з запілля ворога і прошу мене направити до 3ої Залізної Дивізії

Хорунжий Шевченко

367

5 Серпня 1921 року.

Шановний Пане Полковнику!

Згадав про Вас, коли зібрався виїзжать з Варшави до центру (Тарнів). Закінчив свою справу Відд. Комісії, і позаяк нема чого робити, виїзжаю на дачу — в табір Піотроков, після здачі справоздання в Тарнові.

Пропонують де які „високі" посади, але без утримання, на що нема охоти згодиться.

От-же хотів з Вами, Пане Полковнику порадиться

Чи не можно буде най-
ти мені роботу у Вас,
тут у нас не робота, а
якась мертвечина, а у Вас
все-таки живе діло.

Я Вас дуже прошу напи-
сать мені про це, - коли
можно то побалакайте
про мене з шефом Вашим;
Охотно-би поїхав до Вас
на саму скромеську посаду,

Крім того у мене ще єсть
два чувових хлопця, котрих Ви
мабуть знаєте — Сотн. Годило-
Годлевський і Порч. Сашко

котрі зараз теж „часові
двіженіє води", но для всякої
роботи дуже здатні —

Як Вам там живеться
во Лівові як „się bawice" —
Тут зараз не ванно: Дали
всі за місяць платню, пуб-
лика проти порозвілась
а потім знову пос на
квінту. —

Жду від Вас добрих
повідомлень, а поки що
сердечно жму Вашу руку
з найліпшими побажаннями,
коли доведеться, буду дуже

рад побачити Вас.

Мій адрес. поки що Варшавскій, тут я пробуду дя-який час і потім буду слода наїзжати:

Warszawa Podwalie l. 17. Hotel „Slawiański" n. 20. P. Smirnowa. dla mnie.

З щирою повагою

Підполк Власовський

Хорунжий С.Ю.Ш.
А. Коршнівський
20-IX-21 р.
ч. 00,111
Чаловиці.

Генералові-Хорунжому
Тютюнникові.

Ще торік, я склав і надрукував декілька українських брошурок патріотичного й визвольного змісту, вкірці яких прикладаю при цьому. Завдяки службових пертурбацій я не маю жадної можливости їх розповсюдити й продати. Друкар же, який їх видав настирливо домагається платні за друк. Бажаючи зліквідувати всю цю справу я, з великою охотою, міг би відступити увесь запас вищезгаданих

брошурок за повернення коштів друку, фальцування, різки й перевозки паперу. Папер самий віддаю безплатно. Остаток брошур, вагою біля 20 пудів знаходиться у Варшаві. Коли б ця моя пропозиція надалася — б для Вас, то прошу мене повідомити — я негайно витребую від друкаря Кошторис і вишлю вам його. Гадаю, що всі брошури коштуватимуть 20000–30000 польських мр.

Хорунжий А. Коршнівський.

Додаток: 4 примір укр. брошур мого видання.

370

Штабу 11 пішої
Стрілецької бригади
Писар Товкач Перто
„16" Червня 1922 р.
Ч.

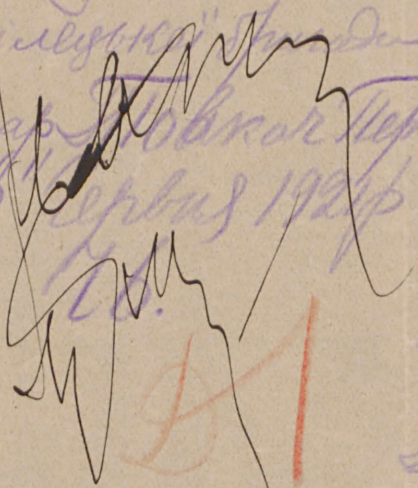

П. Генералу
Тютюннику
Рапорт.

Доношу, що цього
числа прибув в Ва-
ше распорядження.

Підстава: Посвідчення Ч 792.

Писар Товкач

371

КОМАНДІР
4-ої
Київської Стрілецької
дівізії
"14" червня 1921 р.
ч. 792.

ПОСВІДЧЕННЯ

Пред"явник цього Штабу 11 бригади
писар Товкач
відправляється до Української
Ліквідаційної Місії в Варшаві.

ГЕНЕРАЛ-ХОРУНЖИЙ Мельновский

Начальник Штабу 4 Київської Стрілець. дів.

Дрібник Штабу
ПІДПОЛКОВНИК Шраєвич

572

Прикомандірованого
до Повстанч. Парт. Штабу
при Гол. Ком. Військ У.Н.Р.
Підполковника Закусила
16 червня 1921 р.
№ 1492
м. Тарнів

Генералу Тютюннику

Рапорт

Доношу, що я сего числа прибув
в Ваше распорядження по повороті з
України

Підполковник Закусила

Вручено добові
3 16/V 1

373

Генералу Тютюнику
Сапоги

Доношу що цього числа я прибув з України в Ваше розпорядження

Протоієрей М. Маршіц

14/VI 21 р.
м. Тарнів

Нарев

374

Исаков

Генералу Тютюнникові

Байорті.

Доношу, що цього числа я прибув з командировки до дорученого Вам Штабу.

Сотник Ліхнушевич

15/VI 21 року
м. Тарнів.

21

375

Хорунжий
Йосип Рапушкин
13 травня 1921 р.
ч. 1
м. Жерлов

До п. Генерала Тютюнника

Рапорт

Доношу, що сього числа прибув в Ваше распорядження.—

Хорунжий Й. Рапушкин

Наказ ч. 38 § 1

4-го Київського
кінного полку
Поручник Мерінів
16 ЧЕРВНЯ 1921 р.
Ч 122

До Пана Генерала ТЮТЮННИКА

РАПОРТ

Доношу що сього числа відбу в распоряджения Підполковника Кузьміньского згідно припису від 15 червня ц.р. Ч 314.

Поручник Мерінов

Уряд. Армії
отаманові У. Н. Р.
Юлію Тютюнникові

Військовому
міністрові Пилипу Орликові, Тютюнникові

Таємний Рапорт

Умисне мішання французької військової репрезентації в справи Українських Державних Установ і Військових Формувань, що виявилось під час перебування Української Делегації в Парижі, а також і в Відні, в Листопаді 1918 р. і в Січні 1919 р. в Відні, коли Делегація була в Парижі, і в Січні 1919 р. в Парижі, коли Делегація була в Відні, і в Січні 1919 р. в Парижі, коли Делегація була в Парижі

Нібито бажаючих являється більше 2000 тисяч козаків, із старшинами.

Переход в ряди Армії уволнюю Дівізію або туди куди буде указано таємним військовим наказом, переход низамітним побитом по 20 і більше чоловік, до означених Дівізій, наше нас. поїзд і Пана Пол. отамана С. Б. Питвори кому вони себе цілком довіряють.

Як що буде наше Ваша згода я можу поїхати для пояснення. Як зробити, із цією справою, повернувшись із м. Олександрова.

Підпис о Бога

1921 р 17 вересня
м Львов